Carte n.° 207
Bianche n.i 1, 149, 150,
151, 207.

—

1

AVERROIS CORDVBENSIS DE ANIMALIBVS LIBER PRIMVS.

PROSPERO ALPINO MAROSTICENSE MEDICO ET PHILOSOPHO INTERPRETE
VNÀ CVM DIODATO HEBREO PHILOSOPHO. CAYRI AEGIPTI
AN. 1584.

PROOEMIVM.

Volumus in hoc sermone tradere ~~f~~ vias, et ordines sermocinales particulares
in arte speculatiua, de naturis animalium: et hoc quia ordines sermocinales uni
versales tractati sunt in libro de Demonstratione. Omnisq; res particularis dicta
est in illo lib.° omnium artiu, totiusq; artis. Illudq; quod hic ~~dicitur~~ hac de re dicemus
in isto sermone, concludetur post principiu super tribus inquisitionibus. Vna
est numerus causaz requisitarum in illa, et quomodo sit proportio unius ad
alteram: Secunda quomodo reperiatur necessitas in rebus naturalibus;
et quomodo illis atribuatur: Tertia quomodo sit uia in numerandis sub
iectis huius scientiæ, quomodoq; sit ordo doctrinæ, qui in illa fit. Sed ecce
principium erit in illo, in exordiendo a cognitione necessitatis huius specu
lationis sermocinalis; Secundum autorem ~~hu~~ istius scientiæ in ~~ipsi in~~ istis
inquisitionibus, quas ~~[illegible]~~ numerauimus. ET DICAMVS. ~~Dicimusq;~~ qui cuiuslibet ~~quilibet~~ artis
cogitatur reperiuntur in ea arte, duæ differentiæ ~~speties differentiæ differentiarum~~ specierum
cognitionis; quarum una est cognitio rerum requisitarum in ea arte, et se
cunda cognitio ordinum, et uiæ particularis qua quilibet speculans in ea
arte debet, ~~debet~~ speculari, quousq; in illa perseueretur, super illud quod
erit in ea arte ueritatis quod sit uerum, et super illud ~~[illegible]~~ quod falsita
tis dicitur, quod sit ~~falsum~~ falsitas. Et ideo necesse est ut anteponat spe
culationem in arte, ut apud ipsu hæc cognitio sit ante artis speculationē.

Ideoq;

Ideoq necesse est, in qualibet arte, ut sint ~~illi~~ ei cognitae diffinitiones, et causae determinatae, et subiecta cognita, ordinesq cogniti. Et cum res ~~sic~~ ita se habent, ~~[illegible]~~ sequitur, ut istae res debeant in principio a speculante cognosci: et cuilibet earum ~~[illegible]~~ sit subiectum intelligibile, et lata intelligentia.

PRIMA INQVISITIO. Clarum est, ut est conveniens auctori huius scientiae, ut supponat ea, quae sensui apparent. de ~~unius~~ quolibet animalium genere, et de quolibet specie eorum, ut requirat in illis quatuor causas, scilicet quamobrem ~~fuit~~ fuit haec res, estq causa finis. et quomodo fuit, quae est causa agens, et ~~de~~ ex quo fuit, quae est materialis causa: quaeq ipsius sit substantia ac natura, et est, formalis. Exemplum in hoc. quod ~~nos cer-nimus atq scimus~~ quidem tunc videbimus, et sciemus ~~de~~ in carne perfecte cum sciverimus, quae sit illius natura, et ex quo fiat, atq quomodo generetur, et cur in animalibus reperiatur. Hocq est etiam in rebus artificialibus, quod quemadmodum fabrum lignarium decet in conficiendo ~~cubili~~ exempli gratia cubili, ~~ut~~ scire, cur ipsum faciat, et quomodo illud faciat, atq ~~ex~~ ex quo ~~debeat~~ faciat. sic etiam oportet auctorem huius naturalis scientiae. Nisi ~~quod~~, ut dicit Arist. quod faber lignarius potest polliri ~~cubi~~ cubile et determinare illud perfectius, quam naturalis. Quoniam potest pollire omnes operationes, quas facit in illo ordinatim, eatenus perveniat ad formam cubilis. ~~sed~~ ~~[illegible]~~ quod naturalis scientiae auctori est impossibile.

At Antiqui ~~de~~ ex iis quatuor ~~[illegible]~~ causis uberiorem sermonem habuerunt, de causa agente, et de causa materiali solummodo; sicut ~~posuit~~ posuit Empedocles quatuor elementa esse causas materiales, et amorem et odium causas agentes. et sic posuit Anaxagoras mistionem infinitam esse causam materialem; et in

tellectum

intellectum distinguentem esse Causam agentem. Nihilominus in Causa for-
mali et finalem in ijs non respiciebat, usq. ad tempus Socratis, qui fuit ante:
Nam asserebant, formam ac finem ex necessitate Consequi materiam, et exempli
gratia dicebat, os reperiri in animali necessitatis Causa, ob sumersionem partium
terrestrium, et ob Congregationem earum partium in illo. et Inventio Cutis in eo
necessitatis gratia fit ob aquosam ~~[illegible]~~ supernatationem in superficie Corporis, et eminentia
eius extra: sed forma ossis et Carnis est per se ipsa Inconsiderata in essentia.
Manifestumq. est rem in opposito se habere, et quod materia reperitur de neces-
sitate Causa formae, quoniam ipsa est ultima in essentia, quia in istis rebus
naturalibus res se habet, sicut in rebus artificialibus, quod lateres et lapides ~~et~~
inveniuntur propter formam domus. ita etiam inveniuntur membra homogenea ~~[illegible]~~
~~genea~~ propter formam membrorum instrumentalium. et membra ~~[illegible]~~
instrumentalia propter ultimam formam hominis, scilicet animam. et sicut
domus idea est prior tempore et natura in mente artificis, ita hominis forma est
prior hominis diffinitione et tempore: Siquidem hominem homo generat, et equum
equus, et non quodlibet generat quodlibet. et propterea oportet ut in semine
sit quaedam virtus operans in forma. et si forma esset quaedam Consequens ~~de~~
de necessitate materiae, non esset hic forma ulla operans. et esset mundi inventio ge
neraliter Casualis, posteaq. hominis inventio Caeterorumq. animalium, et
omnium membrorum eorum sunt propter naturam. Ecce, ut manifestum sit
non ~~sufficere~~ sat esse in Cognitione Carnis, et ossis, faciei, et manus et
pedis, ut dicatur, ex quare fiunt, sicut ~~sicut~~ ex aqua, et igne, nisi dixeris
in quolibet quid sit, et qua virtute sit, et ita etiam in rebus artificialib.
non ~~sufficit~~ sat est fabrum lignarium in Cognitione Lectilis, sicut ex quo ligno

Conficiat

Confiiatur, nisi sciat cum hoc, formã cubitis, et imaginem eius particularem.
Et quoniam universaliter ~~quia~~ res naturales à Natura fiunt, et Natura dicitur de
forma et materia, necessarium est naturalia Contemplantem, ~~scire~~ ut sciat
naturam quæ est forma: Nam naturæ nomen dicitur principaliter de forma,
et ~~de materia~~ secundario de materia. Est igitur necessariũ naturalẽ ho-
minẽ, ~~qui ma~~ materiam Contemplari, et magis formam. Neq sat est huius
scientiæ auctorem ~~scire~~ Cognoscere formas sensibiles animalium et hominis,
et imaginem visibilem, nisi sciat simul ~~una~~ imaginem, qua operet hoc species suũ
opus. Nam homo ex lapide confectus, et homo naturalis, unũ sunt in
similitudine, et forma. et sic etiam manus hominis ~~h~~ et manus facta ex
quolibet re unũ sunt in similitudine. obidq hominis nomen ~~æquo~~ æqui-
voce prædicatur de homine vero, et lapideo, et ita manus vivi, et manus
mortui nomen ~~dicitur~~ de ijs æquivoce. et cum res ~~esse~~ ita sit, manifestũ
est speculationẽ animæ esse ex scientia naturali, cum ipsa anima sit ulti-
ma forma Corporis animaliũ. et manifestum est etiam, ~~necessariũ esse~~, ipsum
scire ~~esse~~ animæ quatuor ~~qu~~ Causas, scilicet materialem agentem, et finalem, et
sciat animam ex una consideratione esse unam, et ex alia plures; quo ad na-
turam quæ in ipsa est, una est: et quoniam animal in multas partes est divisi-
bile, videtur plures: Ecce ~~videtur~~ apparet, non quemcunq motũ habere par-
ticularem animã. siquidem anima quæ est principiũ motus magnitudinis,
atq essentiæ, ~~sit~~ non est alia ab anima quæ est principiũ motus sensus,
neq est magis separata ~~sit~~ anima, quæ est principiũ motus intellectus. et ideo necessa-
rium est auctorem scientiæ naturæ, scire animæ naturam in sermone univer-
sali, et postea sciat, quæ sit natura cuiuslibet partis partium ipsius: et ~~ip~~
sit proprium ~~ipso~~ cuiuslibet partis. et quemadmodũ in forma natura apparet in rebus
naturalibus

naturalibus, tamen etiam apparet inuentio naturæ causæ finalis. Nam natura operatur illud quod operatur propter aliquid, sicut rem artificialem facit artifex de rebus artificialibus propter aliquid. et nisi hoc fieret, esset rerum inuentio casualiter facta, neque esset ibi aliqua causa operans. et inuentio huius causæ in corporibus cœlestibus ~~est~~ est ea manifestior ~~propter~~ quæ est in rebus generabilibus et corruptibilibus. quia non apparet ibi res casualiter innouata. sicut hoc ~~uidetur~~, in illo apparet, quod apud nos est in rebus quæ consumuntur, et corrumpuntur. idcirco stultitia eius, qui corporum cœlestium inuentionem casu factam dixit, maior apparet, stultitia illius qui rerum generabilium et corruptibilium inuentionem casui tribuit. Iam explicatus est in hoc sermone ~~quid sit~~ numerus causarum, quem debet author huius scientiæ contemplari, et unius ad ~~alia~~ alium proportio. Inquisitio secunda. Et dicam

q omne quod ~~reperitur ex~~ in natura reperitur, in altero duorum modorum reperitur, aut propter aliquid rerum, aut necessitate, scilicet necessitate materiæ. Hocque fuit ~~causa~~ quod antiquos decepit, qui existimabat omne quod in natura reperitur, necessitate materiæ reperiri. exemplum in hoc, quoniam respiratio ~~unum est, quod~~ res est necessaria animali sanguineo gressibili ~~in~~ primæ speciei. quæ ad ~~hanc~~ hoc facta est, ut frigidum attrahat aerem, ut calor naturalis contemperetur. Ecce quod in hac scientia necessitas duobus modis dicitur, quorum ~~unus~~ est in rebus, quæ accidit animali ex necessitate materiæ, ut mors, et alia ~~quæ animal~~ quibus animal nudari non potest et secundus, in ~~uno~~ modo necessitatis, est attributio trium causarum finali, quoniam, cum reperiatur finis, aut necesse sit, ut reperiatur, sequitur necessario, ut reperiat agens; et materia et forma in essentia: et finis et forma

sequit

sint unum in subiecto, duo in deffinitione, quamquam non ~~est~~ sit absurdum ut ipsa
forma sit finis; et finis est unum in subiecto, sicut ~~ipsa~~ ipsa est finis in essentia
scilicet, quod ipsa est finis motus essentiæ. exemplum in hoc, nam si supponatur
domus, sequitur necessario ut sint, artifex et lateres, sed hoc non convertitur, sci
licet quia non sequitur, cum sint artifex et lateres, ut sit domus. et olim
diximus de rebus quæ convertuntur, et de his quæ non convertuntur,
in 2° nostro ~~lib~~ de generat. et corrupt. et ea quæ reperiuntur in animali
illo sola atributa, non possunt non comprehendi ab una harum trium rerum: aut
ut reperiantur necessario propter finem, scilicet quia est impossibile finem
reperiri absque illa re, sicut impossibile est visum absque oculo reperiri.
aut ut reperiantur, ad inventionem finis requisiti in illo secundum melius
sicut duplicatio sensuum, et alia huiusmodi de rebus, quibus animal
absque illis stare potuerat: nam si animal esset ~~monoculum~~ unius oculi, aut unius auris
~~sufficienter~~ sufficeret in eius generatione. sed huius duplicati sensus in-
ventio in illo est secundum melius, et ~~magis~~ ut ipsum magis conservetur.
aut ~~tertio~~ ut sint illa, quæ accidunt animali propter necessitatem mate-
riæ, sicut ~~exitus~~ excrementorum, et pillorum pullulatio, et alia huiusmodi
sine quibus animal consistere nequit. et secundum hunc modum antiqui
~~senserunt~~ dixerunt esse inventionem formæ et finis. scilicet quoniam ipsi posue-
runt ea, ut essent res factæ ex necessitate materiæ. hocque est ipsorum stul-
titia in scientia naturali. sed ~~videtur~~ apparet quod naturam curam habent, ut in
animali ex necessitate materiæ ijs utatur, ob aliquam utilitatem, si-
cut subministratio choleræ in producendos pillos, et melancoliæ in ex

ciendo

excitando appetitum. iam declaratu est in hoc sermone, quot modis dicat necessitas in ista scientia, et atributio illius rebus naturalibus. Inquisitio tertia. Sed in hac tertia inquisitione est locus ~~specu~~ inquisitionis et speculationis, quoniam in servando modo, qui convenit authori huius scientiae ut ipsa tractetur iuxta ordinem eius doctrinae, et sua subiecta connumerentur suaque principia, quaepiam erit differentias. siquidem creditur, modum esse alterum duorum, aut viam scientiae arithmetices, et Geometriae in connumerandis suis subiectis, et hoc quia via divisionis in istis duabus scientijs sat est in cognitione subiectorum. aut viam authoris astronomicae scientiae, quae erit in connumerandis suis subiectis secundum sensum. nam via in cognitione subiectorum huius scientiae erit, ~~Aut~~ authorem huius scientiae se fidere sensato suorum subiectorum, et hoc quo magis suo sensu id consequi poterit. et ~~excipiat~~ illud, quod alij sensu noverunt, excipiat, fateaturque. quoniam tempus eius breve est, in observando ~~quemadmodum in hac arte publicum est~~, sicut in hac arte ~~pub~~ manifestum est, ex eo, quod fecit Ptolemeus, ~~Et~~ in aspectibus Abarcas, et ~~Mabba~~ Mabatimi, qui sunt antiquiores ~~eorum, qui~~ authorum scientiae Astronomicae. et cum ~~hoc~~ voluerimus in hac re speculari, videbimus, quod non ~~est~~ erit sufficientia in uno illorum duorum modorum authori huius scientiae, atque in pernoscendis suis subiectis, et in ordinanda illa ordine naturali, quoniam si procederet in illa secundum viam scientiae astronomicae non sufficeret illi sensus: verum est, quod ipse perveniret in cognitione cuiuslibet speciei, et daret eius causam, et ei accideret, ut ea quae sunt multa in seipsis, et sunt illa, quae sunt communia speciebus ultimis, ignorentur ab eo. Amplius quod subiecta, a quibus hae de

monstrationes

demonstrationes componuntur, non essent primaria, neq̃ essent subiecta secundum viam quiditativam. Ulterius quoniam non est in hominis potestate cognoscere species ultimas ~~suffragio~~ auxilio sensus, et hoc est contrarium in rebus, quae sunt in scientia astronomiae. Sed via divisionis est, ut assignet ea, quae sunt communia in scientia, et postea ea, quae sunt particularia. Siquidem Aristotiles etiam declaravit hoc esse insufficiens in cognitione subiectorum huius scientiae, et quod ipse non teneretur in inquisitione uti omnibus ultimis speciebus, ~~velut~~ ut facit author arithmetices et Geometriae particulariumq̃ cum utatur in illa re divisione duarum differentiarum oppositarum, et divisione harum differentiarum in differentijs oppositis, sicut hoc modo usi sunt in causa divisionis famosae. Causaq̃ difficultatis huius viae, est quoniam in una specie reperiuntur multae differentiae, sed illud quod est particulare cuilibet speciei non ~~ne~~ est nisi una differentia et propterea non convenit illum uti via divisionis generis in differentias, et connumerare ultimas species, quae in illo inveniuntur, accideretq̃ ei unus ex quatuor modis. primus quia multa genera dividuntur in differentias, et privatio harum differentiarum in differentijs oppositis, ut si divisserimus animal in rationale atq̃ in ~~irratio~~ irrationale et privatio quatenus sit privatio impossibile est ut dividatur eius antecedens in differentijs oppositis: et sicut impossibile est hoc in illo, teneretur divisio, antequam illa tenerent ~~illa~~ in usu ultimarum specierum. Secundus quia cum dividimus genus in duab. oppositis differentijs, fieri potest, ut in his duabus oppositis differentijs, quodlibet eorum dividatur in alijs duabus differentijs, et sic procederetur ad ultimas usq̃ species, quae habent differentias substantivas, non divisivas, essetq̃ numerus specierum quo dividuntur secundum numerum paritatis, qui orietur ex unius duplicatione. et

si

et si essent species huius generis ultimae ~~circa hunc ordinem~~ ~~in~~ sine hoc or-
dine numeri, non numerarent divisionem, neque illam manifestarent. 6
Tertius, quoniam accidit ei in divisione generis in duabus differentiis,
et qualibet harum differentiarum in aliis differentiis ut convenirent uni spe
ciei duae differentiae oppositae, sicut in divisione animalis in alatum et
non alatum. sicut inveniuntur multae species habentes has oppositas ~~diff~~
differentias ~~oppositas~~ veluti in formicis, quia ipsarum aliae habent alas
et aliae non. et sicut divisio animalis in domesticum et agreste. quia repe
riuntur species in quibus sunt domestica et agrestia. Quartus, quoniam contin
git in divisione ~~speciei~~ generis in duabus differentiis, quod concurrant species oppositae
in qualibet harum duarum differentiarum oppositarum, in quibus dividitur genus.
sicut divisio animalis in terrestre et aquatile, et sanguineum et non sanguineum
haec est maior differentia, qua animal dividi potest. et qualibet harum
duarum differentiarum reperitur in qualibet harum differentiarum; nam sanguineum
et non sanguineum invenitur in terrestri, et aquatico. Vide quomodo in istis
causis, quas numeravimus, via divisionis omnino levatur propter has ul-
timas species, et tanto magis cum fuerit divisio in differentiis substan
tialibus, et non contingit unam in ~~aliam~~ alteram ingredi. Sed cum fue-
rit divisio in differentiis accidentalibus fieri quidem non potest, ut divi
sio ~~in~~ illas non ingrediatur, et non tollitur divisio, sed adhaeret ~~At~~ hoc per
fici non potest, cum substantiali differentia uti voluerimus. Sed cum
diviserimus genus in duabus oppositis differentiis, et rursus ~~di divi~~
~~serimus~~ quamlibet harum ~~diff~~ duarum differentiarum in substantia in dua
bus differentiis oppositis, ~~et~~ servabis in hoc communiter conditionem di
visionis substantialis, alterum duorum deficere non potest, aut quod non per

ficiat

perficiat in progressu suo usq; ad ultimas species, aut si perficiatur,
continget speciebus secundū ordinem numeri pari. hocq; sunt, ~~ita~~ quæ
divisionem ~~contrahunt~~ contrahunt, ut ne perveniamus ad ultimas species
animaliū, et causa fuerit brevitatis in hac scientia, ob intentionē
quam dedimus in scientia Geometriæ et Arithmetices, nam ea, quæ
sunt nobis priora in hac scientia, scilicet naturali, sunt posteriora
in essentia, et ea quæ apud nos cognitione sunt posteriora sunt
formæ, qua subsistit qualibet animaliū species, ob idq; ille qui nō
viderit speciem specierū animaliū, et non senserit illam, non per-
veniet ad eum veritas inventionis eius, nisi accidentaliter, et eo
magis quod non perveniet ad illā imaginatio in quiditate illius. sed
in scientia ~~cognitio numeri et~~ Geometriæ et scientia numeri ea, quæ sunt priora
~~in cognitione~~ in inventione sunt etiam priora in cognitione. et
ob id omnes differentiæ, in quibus dividitur genus ~~sunt~~ in hac re
sunt nobis cognitæ a principio, et causa est, quoniā in diffinitio
nibus ~~natu~~ rerū mathematicarū non ingreditur materia sensibilis,
et ideo possibile est, ut reperiantur subiecta in iis duabus scientiis
per viam divisionis. interdumq; via divisionis in rebus naturali
bus communicat cū genere, ~~ut~~ veluti si quis animal dividerit
in rapax, et non rapax, hocq; non contingit in mathematicis. quæ
~~quo~~ iam apparet ex hoc sermone, quod via divisionis non ~~consumi~~
perficitur ~~tur~~ secundū ordinem suum in eo, quod requiritur in hac scientia
et causa apparet in hoc. et cum res sit, ut diximus, in industria in nu
merandis subiectis huius scientiæ, et in numero super quo ordinatur

doctrina

doctrina demonstratiua est, ut diuidamus animalia in principio in suis ge
neribus quibus differat eius differentia, in conuenienti proportione
sicut diuidendo animal in sanguineum, et in non sanguineum, eius quod
non sanguineum in illo est res sanguini attributa, eique conueniens; rursusque
diuidamus sanguineum in pedes habens, in piscem, et uolatile: et diuida
mus gressibile in pariens animalia uiua, et oua pariens. et hoc est, quod dif
fert animal sanguineum in diuersis differentijs et erit in proportione plu
ma in animalibus sicut squammam in piscibus, et ouum ad fetum. Di
uiditur etiam non sanguineum in ~~generibus famosa~~ generibus famosis, et ha
bens nodos, et in molle instar coria, et in durum crustatum. Vlterius ~~non debemus~~
abire non debemus, ut diuidamus ista genera in ea quae differunt secundum ma
gis et minus, et augmentum et diminutionem, sicut uolatile differt unum ab
altero magnitudine, aut secundum rostrum, longum, breue, aut latum; et uniuersa
liter secundum augmentum et diminutionem. Caeterum capiamus haec genera
distincta secundum magis et minus, ac si esset unica natura, quoniam nisi huic
in modum fecerimus unius eiusdemque rei multoties recordabimur. et si fuerit
aliqua species ~~animali~~ caeteris speciebus famosior, ut struthiocamelus in
genere uolatilis, elephans in genere quadrupedum. et uniuersaliter haec nos-
tra erit intentio in genere horum generum, aut ut annumeremus illa secun
dum similitudinem, et hoc, ut numeremus ea nos, aut secundum quod ab alijs
numerata accepimus, ut apud homines huius artis liquido constat, quia
in multis subiectis huius scientiae ~~oportet contempla~~ speculantem fateri
est opus illius inuentionem ~~secundam~~ uiam famosam. ueluti est confesio
nostra in inuentione elephantis, caeterorumque animalium, quae in nostris

regionibus

regionibus non inueniantur et hoc secundu, quod nos fatemur inuentioné
rerum publicari in artibus, ad quaru artiu subiecta sensus ~~q dem~~ peruenire
non potest, ~~ut~~ accidit in arte astronomica, Nam ~~plures ex cœlestibus~~ multo-
-rum Cœlestium motuum inuentionem accepimus ab eo, qui ~~sensu p~~ sensu
obseruauit ab Antiquis huius artis, ita etiam in hoc. si esset una species
aut plures, et non esset in genere differentia augmenti, et diminutionis,
ut homo. Necessariu est, ut hanc speciem in ~~traditione~~ sermone ab alijs se
paremus. Hocq modus atq industria est ac illa usus ~~est~~ fuit Aristoteles in
Commemorandis subiectis huius artis, ac si esset Composita ex duobus
modis, scilicet ex modo Arithmetici et Geometrí, et ex modo astro-
nomi, idq quoniam ipse hoc diuisionis modo est usus, ex una parte
secundu ~~secundu~~ uiam diuisionis, atq ex altera, ~~secundum~~ secundum ~~in~~
illum qui sensui fidem habet. ~~Hocq ita~~ atq Cu res sic se habeat, erit or-
do naturalis in doctrina huius artis erit, ut exordiamur á rebus
quæ sunt omnibus animalibus Communes. Hocq prosequamur etiam
~~Contemplatio~~ in reru Communiu Contemplatione Cuiuslibet generis
generum animaliu, Cuius quidem species differunt secundum in
crementu, et diminutionem, differuntq etiam proportione ~~et~~ Conue
nientia. ~~nox~~ Ab hoc etiam dicemus species, quibus hac genera inter-
stinguuntur in quibusdam particularibus. Hocq doctrina speciei, est
~~ordinata~~ doctrina, quæ ~~ab~~ á magis uniuersali ad magis particulare per~~transimus~~ transimus. neq
~~ac~~ conueniet eandem rem multoties reiterari. fierenq in illa demonstratio
nes Compositæ ex propositionibus primis, quidditatiuis et huius rei est
Causa, subiecta huius scientiæ quæ ~~Componuntur~~ ex duplici modo Com-
ponuntur, utpote á modo, qui desumitur á fiducia sensuum. siquidé

prima

prima genera quae diuiduntur in diuersas differentias secundum proportio-
nem et conuenientiam, cum essent eorum differentiae nobis cognitae ~~fuit~~,
fuit modus cognitionis eorum possibilis in uia diuisionis, et assimilabitur
in hoc nostra operatio, operationi authoris arithmeticae. et quoniam
species, quibus haec genera diuiduntur, in rebus particularibus nobis mi-
nime erant cognitae in huius negocij initio, oportebit in illarum enu-
meratione sensui nos ~~fidere~~ quidem fidere, ~~receptioni~~ famosaeque recep-
tioni, uelut astronomiae author facit in coelestibus motibus. Aristotelesque
etiam hac incessit uia, in hos primos decem libros huius operis, ~~propa~~
propria cuiuslibet animalis enumerando, quod apparet in diuersis
generibus, in differentijs proportionalibus, in proprietate eorum mem-
brorum, ~~uelut uiderat, ac~~ quod ipse uiderat, ~~et~~ quod ei ~~fidum~~ relatum
fuerat firma receptione. Adeo ut, qui post illum uenit, non poterit mul-
ta conscribere. et multo magis in corporis humani anathome, cum ista
ars Galeni temporibus perfectior fuerit. memorabimusque ~~ea~~, aliud ab illa,
quae ipse excitauit, idque etiam non minus ea recordabimur, in quibus ipsi in
ter se dissidebant de membrorum utilitate, idque uijs rationalibus. sed de ijs,
in quibus quo ad anathomen differunt, non possumus ijs quidem nostris temporibus
uerum terminare. et haec erant, ~~de quibus quae tractare~~ de quibus in
hoc opere ~~agere~~ secundum primam intentionem ~~ar~~ Aristot. agere propo-
suerat. At ipse ~~ob hoc meminit hoc~~ post hoc memoriam praebet, ~~de~~ cognitio-
ne harum rerum generabilium, et corruptibilium, ea comparando cognitioni rerum
aeternarum. Dicamusque nostram cognitionem in rebus generabilibus et corrup-
tibilibus esse facilem, atque in rebus ~~aeternis~~ difficilem, nihilominus haud
quaquam praetermittere debemus contemplari, neque nos labor auertere debet a spe-

culatione

speculatione, et ~~inqui~~ investigatione illorum; ~~neq; parum inde quod cons~~ ~~inde quod accipimus~~; neq; nos turbari oportet, quod id quod consequitur, parū ac difficile sit, at quinimo ~~mag~~ maius esse debet cognitionis huiusce rei desiderium, atq; maior diligentia, siquidem quod ab ijs habetur, nobis est delectabilius; multo, quod consequitur in rebus, quae apud nos existunt. idq; amantis est propriū, quippe ~~parum ex ea et re~~ parum ex ea re, quam amat, multo alterius rei, esse delectabilius. ~~et~~ Causaq; facilitatis cognitionis in genere rerū generabiliū et corruptibiliū, et causa difficultatis cognitionis in genere rerum aeternarū, est, quoniam haec generabilia et corruptibilia inveniuntur in ~~[illegible]~~ idq; animis nostris; ab ijsq; nascimur, at aeterna nobis sunt remota, ipsorumq; principia sunt pauca, ~~et accepta ab ijs quae~~ Ab ijsq; accepta rebus, quae, ut animatis comparentur, sunt similiores. Amplius inicit verba, quibus, qui debet in hac scientia speculari, sollicitetur, ne desinat loqui omne, ~~qd~~ apud ipsū manifestum speciorū animaliū et curet hac bene sufficientem efficere sermonem. Fuerunt etiam alij ~~ita~~ loquaces, qui de ignobilioribus animaliū speciebus loqui recusarunt. ijsq; a nobis responsū ~~fat~~ facile dabitur, idq; quoniam naturalis scientia magis in vili quam in nobili materia manifestatur, ob essentiā difficultatem in humili materia. ~~id~~ hocq; manifestatur in rebus artificialibus, quia nobilitas artificis, eiusq; industria ~~tam~~ in difficultate recipiendae materiae, et illius paucitate ~~sunt manifestiores~~ eo, quod in recipiendā ~~facilitate~~ materiae facilitate ac multitudine fit, sunt manifestiores: Universaliterq; inde, quantū nobis conveniat, nostros animos sollicitos in ~~contemplat~~ speculatione naturae animalium sit nobile, vel ignobile, turq; ob divinam naturā, quae ei ingeritur, non

quatenus

quatenus animal sit nobile aut ignobile. harumque universalis est conclusio, circa quam hic sermo versatur, iuxta paucitatem intelligentiae nostrae, cum temporis angustia, quoniam ullius interpretis invenitur, qui in hac re fuerit locutus, praeter difficultatem, quae in verbis Aristotelis ~~apparet~~ invenitur. et quod confusionis est in hoc libro ~~apparet videtur~~, in exemplarique quod ~~in in hoc scribendi~~ hoc scribendo inspexi, atque Deum, ut decet, laudabo ~~ordinabimusque nostra verba in hoc opere~~ curabimusque in hoc opere, ~~ut~~ nostra verba ordinem servare, quoniam id maxime utile est in hac scientia

AVERROIS CORDUBENSIS DE ANIMALIBUS LIBER SECUNDUS

De compositione et divisione membrorum Caput primum.

Quoniam in superioribus libris huius tractatus numeravit membra similaria et instrumentalia, ex quibus animalium corpora componuntur et in praecedenti libro egit de rebus demonstrativis, atque ordinibus contemplativis, qui sunt in hac arte, modo in hoc ~~hoc~~ secundo libro explicat sermones, qui illum sequuntur, ad explicandas causas formam, et finis cuiuslibet membrorum animalium. videlicet quoniam in iis tribus libris pervestigantur utilitates membrorum, ipseque huic illud anteposuit, quod in hoc negotio necessarium esse videtur. Dicamusque compositiones, quae inveniuntur in rebus ~~animalibus~~ naturalibus esse in triplici differentia, quarum prima ~~est~~ est, quae fit a prima materia et ~~et~~ forma quatuor elementorum ~~impositum~~ quatenus sunt elementa, scilicet calidum et frigidum humidum et siccum, et olim ~~prd~~ demonstratum est in lib.° de gener. et corrup., quod formae elementorum, in quantum sunt elementa, sunt hae quatuor qualitates. Sed aliae differentiae, quae in iis ~~sunt~~ existunt, eas subsequuntur, ut gravitas, et levitas, pilositas, et glabritas

glabritas, et porrositas, et densitas. Secunda est compositio, quae ex ipsis quatuor elementis fit in corporibus similaribus, sicuti in carne et osse, et de hac compositione universaliter in quarto meteororum egimus. Tertia ac ultima compositio est membrorum instrumentalium ex membris similaribus, ut manus et pedis est compositio. Manifestumque est harum compositionum compositionem proportionem, ad id cuius gratia componuntur, esse proportionem materiae et formae, et rei perfectae ad id, quod praecedit ante est. Eaque istarum rerum quae in essentia prima apparent, sunt ultima in natura et ultima in essentia, prima in natura. Ecce quod apparet, res naturales in hoc similes esse artificialibus, ut later, et lapis verbi gratia reperitur ante causa domus, et non domus ante causa lapidis atque ita etiam est negocium in naturalibus, et ob id apparet, ea quae tempore sunt ultima in arte et natura, diffinitione ac quiditate prima esse, idque quoniam omne quod fit, ex aliquo fit, eiusque essentia est in aliquo, quod est subiectum et ab aliquo quod est agens, et propter aliquid, quod est finis terminusque, a quo ad et ad quem unus est in specie, nam homo ab homine generatur, et arbor ab arbore. et cum ita hoc se habeat, est necessarium, materiam tempore dici antiquiorem, et formam priorem diffinitione ac causa. ideoque si aliquis voluerit deffinire aedificium, nisi domum in illius deffinitione accipiat, minime poterit. Et si domum deffinire voluerit, non debet in eius deffinitione ad aedificium recipere. quoniam in diffinitione materiae videretur suscipere formam, et non in formae deffinitione materiam. Hoque ita ut diximus totum cum sit, vide quod elementa sunt materia corporum similarium et corpora similaria instrumentalium. et instrumentalia sunt perfectio perfectio, aut finis in essentia. siquidem operationes et opera reperiuntur in istis membris, veluti in manu, pede, nasi et naribus, quoniam haec membra sunt necessario fiunt propter operationes. et quia motus et operationes animalis sunt diversae, fit, etiam ut membra

eius

eius ac instrumenta sint diuersa in forma: et quoniam ab uno membro fiunt multa operationes, sequitur, ipsu à pluribus quàm uno membro componi, scilicet à membris similaribus, ut habeat plusq; unà uirtute. quia uni membrorú similariú non habet nisi unam uirtutem exempli gratia manus est co posita ex Carne, osse, et musculo, ~~et mollities quod~~ eo quod mollities Carnis est apta ad retinendú, et suscipiendú, atq; ossis durities, quæ est sub Cute est apta ad portandú. hancq; ob Causam membra similaria diuersæ uirtutis existunt, ~~quare~~ ipsorú siquidem alia molliora, alia duriora, alia humidiora alia sicciora, alia Continua, alia discreta existunt. Iam explicatú est Cum sit necessaria ab animali multos emanare effectus, et res diuersas, idcirco oportet ipsú esse Compositú ex membris instrumentalibus, atq; hæc membra instrumétalia ex membris similaribus, et similaria ab elementis. Quoniamq; ~~declaratú~~ ~~est~~ explicatum est, uniuersaliter membra simplicia ob instrumentalia inue niri et instrumentalia propter operationes. et iam Cognitú est membra similaria in animalibus habere particularem utilitatem, ~~idque~~ idq; etiá maxime Conuenit, animali reperiri Compositú ex membris similaribus, hæcq; utilitas est ~~affectio~~ passio particularis in animalibus: nam sicut opera tiones fiunt per membra instrumentalia, ita passiones fiunt per mem bra similaria. ~~et~~ ideoq; aliqui ex antiquis atribuerunt facultatem quinq; sensuum simplicibus Corporibus, dixeruntq; ipsorum aliquem esse in aqua, aliquem in ignem, aliquem in terra, et aliquem in aere. hocq; ob id affirmarút, quoniam sensus sunt uirtutes passiuæ, et non actiuæ; scilicet quia fiunt perfecti in sensato extra. imaginemurq; eos esse in actu, postq; fuerunt in potentia. et ~~quamq;~~ etiamsi sint ~~aff~~ passio nes particulares in animalibus, quæ perficiuntur Cum membris simplici ~~bus~~ bus.

simplicibus, necessario fit ut membrum simplex, a quo passio fit, sit pars
membri instrumentalis, alioquin perfecta passio non esset, veluti glacia-
lis humor per quem fit virtus visiva ~~fiat~~ induit ei passionem, quate-
nus est oculi pars; et in illo etiam aliud est, quod hoc non consequitur, scilicet
caro, per quam ~~fit~~ iuxta Aristotelis sententiam, fit sensus tactus. sed
an possibile sit unam ~~operati ex~~ operationibus reperiri in membro
similari, indiget consideratione, siquidem ~~ab~~ in operationibus Vegeta-
bilis aliquid observatur, quod videtur sapere similarium membrorum,
cum instrumentalia in illo careant. crediturque ~~in~~ aliquibus membris ~~tem-
poris~~ corporis, generari ab ~~uno~~ alio corpore, quae similitudine tamen
differunt. vide quod iam ab hoc sermone monstratum, quae absolute sit
utilitas membrorum instrumentalium, ac similarium, ratioque modo ex-
postulat, ut ad cognoscendam cuiuslibet membri, membrorumque utilium utilitatem accedamus,
mus, ~~principiumque faciamus~~ exordiamurque iuxta ordinem ~~inquisi~~ pervestigationis ab
eorum utilitate, ~~particulatimque~~ a carneque incipiamus

De Carne Cap. 2^m.

Hoc membrum est commune omnibus animalibus, quia omne animal habet carnem,
aut illud quod loco carnis stat. obidque existimatur esse membrum necessarium ad
esse animalium. Dicamusque quod animalis deffinitio est, ut sit corpus nutribile
sensibileque per sensum tactus, siquidem nullum animal hoc sensu privatum inve-
nitur, sequitur necessario, ~~in~~ in quolibet animali reperiri membrum hanc
passionem recipiens, quod sit commune toti corpori animalis. hocque invenit
in toto corpore animalis. hicque sensus alicui membro membrorum non attribuitur, sicut
sensus visus qui attribuitur oculo, ~~et~~ et auditus auri, idque ita est, quia
animal est animal per hunc sensum scilicet tactus. et animal est animal in

toto

in toto, et non in partibus eius. atq ubi hoc membrū est commune toti corpo
ri animalis, sequitur, illud esse ex partibus similaribus: quoniam simplex
sensus debet esse in membro simplici, et compositus in composito, ~~idq quia~~
~~uirtutes quinq sensui, quatenus sunt sensus passiui, sequitur necessa~~
~~rio, ut~~ et id, quoniam uirtutes quinq sensuum, quatenus ~~[illegible]~~ sunt uirtutes passiuæ =
sequitur necessario, ut ea membra quæ illas recipiunt, sint ex membris simila =
ribus. siquidem hæc membra nihil habent in actu de sensatis, quæ perueniunt
ad illa, sed in illis sunt uirtutes, quibus recipiunt sensata, quæ perueniunt ad
illas ab extra: et sequitur, ut sit uirtus unius subiecti, quæ tametsi in una
sit ~~est~~ forma, tamen est in multiplici materia, quod apparet in quolibet quinq
sensuum, scilicet quia nos eos inuenimus membro similari præcipue ~~esse~~ fuisse
atributos, ueluti est sensus uisus ~~h~~ ad humorem glacialem est proportio, atq
sensus auditus ad aerem, qui peruenit ad aurem; at quia quatuor sunt
sensus, [illegible] igitur etiam ~~additur~~ reperitur sensus compositus particularis, qui est sensus tactus,
necessario sequitur, ~~illu~~ esse in membro composito. et quoniam sensus tactus est
simplex et non compositus, sequitur, ut debeat esse in membro simplici. atq ubi
fuit necessariū esse, in animali membrū hunc in modū, et non inuenimus in animali
bus hunc in modū nisi carnem, aut id quod stat loco carnis, sequitur ~~necessario~~
necessario ut caro sit membrū particulare sensui tactus, scilicet quod ~~est~~
sit membrū ordinatū sensatis huius uirtutis, ueluti ~~est proportio~~ est pro
portio humoris glacialis ad sensata uisus, horq membrū necessario primum
est et simplex in animalibus, ob idq omni animali est caro, aut quod stat
loco carnis. et non creditur, animal, quod non habet alium sensū nisi tactū
posse aliud quam hoc membrū habere, scilicet carnem, aut quod stat loco
eius: ~~ue~~luti dicitur de spongia marina. et hoc etiam sequitur Galenus, qui

quamq

quamquam viderit instrumentum tribuens sensum tactus carni esse nervos, nihi
lominus ~~non est~~ ulla differentia ~~est~~ erit in sermone, si dixerimus carnem esse particu
lare instrumentum tactus; vel quod hoc carni ~~accidat~~ sit ex eius substantia,
aut mediantibus nervis. nam manifestum est carnem quo ad omnes eius partes
esse sensibilem, sed nervi non extenduntur per omnes partes carnis, et ipsi
etiam ex seipsis ~~sunt duri~~ ~~dicente Galeno duri existunt~~ sunt duri. ut dixit
Galenus. et ideo dicere non possumus, animal sentire nervis solummodo, absque
aliis membris. et Galenus posuit huiusmodi similitudinem in sensu visus, quoniam
ipsi videtur visum in duobus nervis perforatis consistere, verumtamen dicit
humorem glacialem esse particularem in ~~visu~~ facultate videndi. hocque erit
si fateamur nervos reperiri in quolibet animali, at nisi hoc fateamur, non
habebunt ii introductionem in sensu tactus; ~~nisi~~ si secundum meliorem digni
tatem. Ecce igitur monstratum est ex hoc sermone, quae sit carnis utilitas,
et quod ipsa est particularis in sensu tactus. et quoniam est necessarium omni
animali communem esse ~~operationem~~ actionem, quemadmodum illi passio est
communis. ut si dixerimus membrum quod in nutritione ~~operatur~~ operatur et motu
agit in animali, quod motu locali movetur, haecque ~~operatio~~ actio fiet per mem
brum instrumentale, sequitur cuilibet animali esse instrumentale membrum
commune, quod est cor, velut est necessarium ut si sit membrum simplex com
mune, quod est caro, hacque ~~de~~ causam cor est carneum, volo dicere, quod
quatenus sit principium sensus, necessario esse carneum, et quatenus sit
principium operationis communis ~~universo~~ toto animali, sequitur esse instrumen
tale. Aristotelique visum est, membrum quod motus nutritionis, et sensus et
motus est principium, unum esse: ~~membrum~~ Galenusque hoc fatetur de sensu
et motu, sed non de virtute nutritiva. et Aristot. arbitratur, membrum
in quo uniuntur hae tres virtutes esse cor. At Galeno videtur ~~nutritivum~~

nutritivum

nutritivam esse in hepate, et ~~sensitiva~~ virtutem sensitivá et motivá in ce
rebro. At de hoc postea disputabimus. Sed necessarium est ~~ca~~ Cor esse carno
sum ~~quatenus~~ quatenus est principium sensus tactus, si ~~tamen~~ fateamur carné
esse instrumentum principale sensus tactus; dico principale sed non primú
quoniam si illud primum posuerimus, alterum ~~duorum~~ duorum contingeret, aut aliquibus
animalibus non esse nervos, aut nervos ac cerebrum non habere faculta
tem in sensu scilicet tactus; at hoc supponi absque fallacia non potest, nam
visum est in Anathomé cerebrú ac nervos impressionem in sensu tactus
habere. Sed an sit particulare animali habenti nervos ac cerebrú secundum
melius, aut si nervi ac cerebrú inveniantur in omnibus animalibus, po
sito quod sensus inquantum sensus sit mediantibus ~~tamen~~ nervis ac cere
bro, cognoscere veritatem ex duobus perdifficile est: et non ~~ea~~ apparebit
nervos ac cerebrú habere facultatem in sensu tactus, in animali habenti
nervos ac cerebrú, nisi spectetur in Anathomé omne animal esse hunc
in modum. at si hoc in Anathomé non observabitur, omnia hoc in loco
valde dubia erunt. ~~siquidem~~ nam Conceditur in spongia marina non apparere
nervos neque cerebrum, quia istuc forsan nobis est occultum, aut veré
illam neutique nervos cerebrumque habere, hocque cum erit, ratio ~~p...~~ 2do
expostulat, nos hanc rem sm rationé contemplari. Dicamusque ~~virtutem~~ vim
demonstrationis Aristotelis universalis Antecedentis sequi ex eo necessa
rio carnem esse primú instrumentú sensus tactus et particulare in
illo. sed ut sit instrumentú particulare iam sufficienter a nostris ver
bis est explicatú. sed ut sit necessarium esse instrumentú primú, hoc etiam
appare ex eius sermone, quoniam ipse supposuit virtutem sensus
simplicis unam esse, et una virtus uno debet inveniri in uno mem

bro

membro simplici, sicut virtus composita invenitur in membro compo
sito. et cum res sic se habeat, nervi ac cerebrũ reperiuntur in animali
bus habentibus nervos ac cerebrũ, ut possit sensus adequari in calidi
tate animalis, scilicet quod ipse adequat illum. nam sensus tactus
est in aequalitate sensus ~~quod~~ per quatuor qualitates. et Galenus etiã
hoc fatetur, ideoq existimavit cutim manus, et illam particulatim
quae est in summitate digitorũ, ~~esse~~ iustiorem in sensu caeteris partibus
corporis humani. quia est temperatior. et cum hoc ita sit, ~~caro~~ cum ce
rebrũ apud ipsũ sit frigidum et humidũ, et nervi frigidi et sicci, quo
modo fieret ex ijs principiũ huius sensus? at necessario sequitur
ex hoc ut ~~sit~~ caro sit principiũ sensus tactus, nam omnes affir
mant ~~esse aequaliorem~~ in qualitatibus temperatiorem esse caeteris
humani corporis membris. et quod sensus tactus debet esse in
~~membro~~ huiusmodi membro. Vide quod hactenus explicatum
est ex hoc sermone, carnem esse primũ instrumentũ et ordinatũ
in sensu tactus, et cor esse principium ~~huius~~ virtutis huius, neq
quod in anathome ~~ideo~~ à Galeno atq alijs est observatũ, demonstratio
nem eius destruere. Vide quam sit admiranda divina ~~virtus~~ [vis]; quae
ab huius viri demonstratione manifestatur, et quam ~~alijs~~ ab huius
opinionis principio remotus sit. et id ~~quod plus esse~~ [quod] sentit Galenus de
nervor et cerebri necessitate ad sensũ. Hocq, ut in aliquibus animali
bus est publicũ, ut illud, quod existimatur de felle, et liene, quod hoc
manifestatum [est] in nonnullis animalibus; idq ei non est obscurũ, qui in
huius scientiae principijs admodũ est versatus. nam communes omnium
animaliũ operationes fiunt in quibusdam membris coniunctis, aut ob

nobilitatem

13

ob nobilitatem, aut ob necessitatem alicuius accidentis, quod huic animali contingere potest superuenientis. hacque est utilitas carnis, quam diximus in hoc sermone. estque ei principalis utilitas, quam à principio natura sensit. Aliaeque utilitates quas Gal.s numerauit, non sunt in illo nisi secundu secundam intentionem, quamque maxime operentur. et cum hoc in carne sit manifestu, Caetera corpora similaria, quae reperiuntur in corpore animalis, necessario ob alterum duorum reperiuntur, aut loco carnis, scilicet propter illam, sicut inuentio ossium ad sublentationem, et sanguis ad nutritionem. aut hoc sequi ex necessitate essentiae carnis, sicut inuentio excrementorum humidi et sicci in corpore. et fortasse hae duo simul inueniuntur in aliquibus corporibus, scilicet ut sint ex necessitate, atque una cum hoc in illis est aliquid utilitatis, ut sebum, pinguedo, et cholera, et quod magis conuenit atra bilis. sed ipse prius de iis loquitur, postea que considerat, quod simul cum animali oritur, et reliquorum sermonem, remisit ad sermones, quos de naturis animalium memoriae mandauit et quoniam laborauit in dandis eorum utilitatibus et naturis, ipsorumque naturam cognoscere possumus, cum id nouerimus, quod est in eis ex primis elementis, à quibus componuntur. scilicet caliditatis frigiditatis humiditatis ac siccitatis, necessarium fuit, illum exordiri in inquisitione ab hoc uspote quot modis dicuntur calidum, frigidum, humidum, atque siccum. et quae sint harum uirtutum operationes, nam hac est uia scientiae cognoscendae hac principia in similaribus corporibus. et quomo quaepiam quibusdam comparet. et quoniam Antiqui hoc non nouerunt, scilicet, quot modis dicantur hae qualitates, non pueneruut ad illos operationes earum, ideirco uaria apparuerunt eorum sententia magna uarietate. At Aristoteles redarguit illos dicens

fuerit si esset eorum differentia in calido et frigido, quae nobis sunt proxi
miora, esse magis debebat in in rerum nobis absconditarum differentia sed
reipsa inquisitio operationum harum quatuor qualitatum diversa est ab alijs
qualitatum generibus, quia hoc genus inter caetera qualitatum genera
est causa mortis, ac vitae, iuventutis et senectutis, somnij somni ac vi
gilia alicuiusque rerum in rebus animali ad animal attinentibus, dicimusque 13
quod caliditas frigiditasque humiditasque et siccitas quodlibet dici quatuor
modis, uno cum fuerit calidum in actu, ut cognoscatur sensus talibus
ut ignis et alia calida: secundo cum in potentia fuerit calidum, ut
illa, quae in actu induunt caliditatem, veluti lignum ebanum calidum esse, et
secundum hanc speciem aromata calida aut frigida esse dicimus. tertio cum
fuerit aliquod calidum substantia et natura, et non separetur a re, uti
dicimus ignem elementarem esse calidum in sui substantia. quarto cum
dicimus aliquod esse calidum per accidens, sicut ferrum ignitum. At ex
ijs qualitatibus sunt aliqua de quibus loquimur absolute loquimur,
et de aliquibus comparative. et id quod absolute dicitur, illud est,
quod simplicibus rebus attribuitur, sicut caliditas ignis et frigiditas
nivis. sed eius quod comparative dicitur sunt duae species, una est
similarium partium corporis proportio in qualibus in complexionem praeva
lentibus, veluti dicimus sanguinem esse calidum atque humidum, et os
frigidum et siccum: secunda species est quarundam specierum similitudo
ad aliquas huius modi, sicut dicimus marem esse foemina cali
diorem, et animal sanguineum calidius non sanguineo. Ecce igitur
hi sunt modi quibus hae dicuntur qualitates. sed earum operatio est,
sicut dissolutio et condensatio, aliaeque operationum ijs qualitatibus

attribuatur

attribuatur, et quæ sit qualitas harum operationum, et in quo communiter dictum est in 4° meteororum. et in ijs operationibus, res caliditati attribuuntur. et cum dicimus rem esse calidam ob aliquam operationem, esse aliud ab eo, quod quod diximus esse calidum ob alteram operationem. Itaque hæ multifariam dicuntur. Contingit unam esse calidum ex una parte atque ex altera frigidum, veluti sanguinem intra corpus esse calidum et humidum, et extra corpus per accidens frigidum et siccum. et ut sint duæ res, quarum una sit altera calidior diversis modis, atque cum hoc ex se ipso clarum sit, manifestum est sensum tactus esse substantialiter calidum et humidum. hocque est, quod concedimus sanguinis nomen dici de eo secundum veritatem. estque quoniam quotidie animalis est pars, et cum vita separetur, fit frigidus et siccus accidentaliter, quia ab eo separatur naturalis calor, humiditasque quæ in eo est, a frigiditate emanat et iam monstratum est, corpora quibus hoc accidunt esse terrea, et fieri potest sanguinem esse calidum externa caliditate, sicut accidit febricitanti, quamque calidum non accipiatur, in eius diffinitionem, nisi per accidens, veluti albedo accipitur in deffinitione hominis albi, quoniam albedo non reperitur in homine inquantum est homo. sed ut sanguis sit ultima nutritio membrorum, hunc in modum manifestabitur. nam omne quod pullulat, necessarium nutriri, sed nutritio fit ex humido et sicco, veluti in plantis observatur, quarum nutritio fit ex aqua et terra. et nutritio non fit, nisi post concoctionem et ~~[illegible]~~ excretionem, hocque non fit nisi mediante calore naturali, ut in 4° meteor. declaratum est, igitur est necessarium, ut omnibus animalibus et plantis sit principium naturalis caloris

et

14

et cum hec sit caliditas et concoctio, ~~est~~ necessario sequitur, ut cuilibet ani
mali sit membrum ordinatum ad concoctionem nutrimentumque, et ~~[illegible]~~
excretionem ~~rem~~ et si erit uegetabile existimabitur attrahere per terram suum alimentum
et ibi concoquatur. hecque membra diuersimode in animalibus reperiunt[ur]
tam numero, ~~quam~~ tum qualitate. cum naturae animalium variae sint
secundum aproximationem, et elongationem cuiuslibet eorum a maxime
ro ut mox uidebitur. sed oportet, ~~ut~~ communiter ~~reperiat~~ in omni
animali inueniri membrum, per quod cibus in illius corpore ingrediatur
et membrum, quo concoquatur, atque membrum quo ~~expellentur~~ per quod
~~expeant~~ excrementa, quae excrementa sunt cibi ~~[illegible]~~ deiectiones. qui non
recte conuenit membris exnutritis. hocque cum sic se habeat, conueniens est,
ut omnibus animalibus, sint multi modi, quibus mediantibus cibus
perueniat ad locum concoctionis in illius membris, ut est in plantis,
quarum radices terrae adherent, et cum res sic se habeat sequitur illud
quod peruenit hoc modo in membris, esse fluxilem humiditatem. clarumque
est hanc humiditatem esse ultimum nutrimentum. et quoniam ~~in~~ illud cuius
gratiam sermonem fecimus, recte cum eo conuenit, quod in anathome sensu
conspicitur, ut omnibus animalibus et praeterea gressibili, ~~[illegible]~~ repe
riatur aluus, et arteriae ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ab omnibus membris
permeantes ad aluum, neque etiam ut in illis arterijs reperiatur san
guis in animali sanguineo, Vide, quod conuenit, sanguinem esse ulti
mum nutrimentum. sed sanguis est membrorum nutrimentum, quod est ex
eorum materia, ex quo fiunt. idque ~~conspicitur~~ obseruatur in embrio
nis generatione, siquidem in principio omnia illius membra
apparent sanguinea, sed exanguis animalis ultimum nutrimentum
est humiditas sanguini conueniens, eique atributa. hactenus ab eo

sermone

sermone apparet, esse in ~~aliquibus~~ animalibus quendam modũ, quo Caliditas
emanat à membro in quo ~~fit~~ est principium Caliditatis, ad omnia reliqua
membra, ~~[illegible]~~ cum pervenitur humiditates. At an sit necessariũ, esse omnes modos
quibus humidas pervenit ad membra, eosdem quibus pervenit calidi
tas, hic est considerandũ. Siquidem arteriarũ in animali respiranti
duæ sunt differentiæ, pulsantes scilicet, et non pulsantes. sed pulsan
tes Galeno videtur, esse ordinatas ad ducendos spiritus, tametsi fatea
tur, eas etiam ~~reperi~~ operari ad ~~edu~~ ducendũ sanguinem. Minime autẽ
pulsantes videntur ei, magis particulares in sanguine educendo, quãq
etiam ~~[illegible]~~ fateatur ipsas deducere spiritus. et quoniam sanguis
est nutrimentũ membrorũ, ~~et~~ ei non ~~[illegible]~~ esse sensibilitatem. sanitasq
et ægritudo ~~[illegible]~~ aĩalis pendet à ~~Compositione~~ Compositione, et Com
plexione huius humoris. ~~et~~ sanguisq varius fit in animalibus, spissitudi
ne, et subtilitate, Claritate, et turbulentia, Caliditate et frigiditate. et
quanto magis animal est expers Caloris, et puri sanguinis, tanto ma
gis est Cordatum, et magis prudens, hancq ob causam, plura inveniuntur
animalia magis Cordata, prudentiora animalibus habentibus sanguinem
veluti est apes, et formicæ, in quibus apparet maior prudentia ad vitam du
cendam, apparetq animal quod habet sanguinem frigidũ, esse timidum
hancq de Causa animalia sanguine ~~[illegible]~~ experta sunt ~~[illegible]~~ sanguinem
habentibus, sunt timidiora. et sanguinis propriũ est, ~~ut~~ in eo mi
nuta sanguinis fragmenta ~~reperiuntur~~ inveniri pilis similia. interdumq
sũt Crassiora, significant ~~exp~~ exuperantiã ~~terrestris~~ partis terrestris.
et animalis habentis sanguinem ~~est~~ proprium est, tarde irasci. siquidẽ

hoc

hae terrestria corpora postq̃ ob iracundia incalescunt, caeteris sunt calidiora ipsorumq̃ caliditas est uehementior. hocq̃ calefactis terreis corporibus comparatur, quae calefacta tarde perfrigerantur. In huncq̃ modum dicitur, unam rem alia esse calidiorem, ~~hocq̃ modo~~ diciturq̃ etiam eodem modo esse sanguinem initum. idcirco eius ira admodum est uehemens. sed sanguis ~~qui~~ mollis, qui non habenus est concoctus dicitur pituita. Ecce ~~iam~~ declaratum est ~~ex~~ hoc sermone, quae sanguinis sit natura, quaeq̃ illius utilitas.

De seuo et pinguedine

Cap. 3a

Agamus de seuo et pinguedine manifestum est ipsorum naturam unam esse in genere, sed differre secundum magis et minus differentia materiali, at quod eis est commune, est ~~quod~~ ~~hoc~~ substantiam cuiuslibet horum esse superfluitatem sanguinis concocti boni et excrementosi. quod non recte conueniebat esse corpus membrorum, neq̃ eorum partem, ob abundantiam concoctionis in hac parte. atq̃ ob exuperantiam naturae aeris et ignis in eo. hocq̃ quia necessarium est, excrementa non bene conuenire conuenientia in esse nutritionis, ob unius quatuor elementorum exuperantiam, aut pluris quam unius, ut exuperantia frigidi atq̃ humidi in excremento aquoso, et calidi et sicci exuperantia in excremento sicco, ita etiam hoc boni excrementum, quod est seuum ac pinguedo, praeualet ei caliditas humiditasq̃. et quoniam caliditas atq̃ humiditas praeter alias qualitates, recte in uita conueniunt, sanguisq̃ calidus est ac humidus, necessarium est istud excrementum esse sanguinis boni, concocti excrementosiq̃. ergo hoc non multiplicatur, nisi in animali bonae digestionis. hocq̃ apparet, quoniam haec non reperiuntur, nisi in animalibus sanis, quae sanguine abundant. Ea uero, quae sunt parum sanguine

parum

parum pinguedinis habent, et aprobatur sanguinis esse excrementum ex hoc quod non reperitur in animali exangui, amplius quod eius color est albus, natans super aquam recipiens succensionem dilatationemque. hocque significat exsuperantiam aeris et ignis in illo, ideircoque non recte convenit esse corpus animalis. sed ad equalitatem fuit inventum. ~~probaturque~~ ostenditque quod corpus sanitatis robustum ac bene se habens. Differentia vero inter sevum et pinguedinem est, quod sevum est excrementum sanguinis magis terrestris quam sanguinis cuius pinguedo est excrementum. et ideo sevum est magis terrestre quam pinguedo, demonstraturque quoniam sevum citius congelatur, quam pinguedo, et ius cocta in carnis habentis sevum ~~cocta~~ magis congelatur, quam ius carnis animalis sevum non habentis. idcirco sevum invenitur in corporibus animalium ~~carentium dentibus~~ carentium dentibus in superiori mandibula et habentium cornua et ~~ungues~~ ungues, siquidem horum animalium natura, est magis, cuius ius alterius animalis terrestris, ideoque ~~in~~ qui sunt cornua et ungues. sed in animali habente dentes in superiori mandibula, cornibusque carente, est pinguedo loco sevi, hocque quod pinguedo cum exsiccatur non congelatur, quod eius natura non sit terrea, hocque cum sit, pinguedo in animali significat bonum nutrimentum, et ~~virtut~~ um eius sanitatis. quod tunc ~~temporis~~ non exsuperat natura eius, carnis naturam: ut prohibeant in eo sensuum valetudinem. ideoque ~~pinguedinem in animali~~ fit cum pinguedo augmentatur in animalibus magna in copia est causa ~~ac~~ senectutis, et dispositionis ad incipienda accidentia, quia eius corpus refrigeratur, nam sanguinis copia consumitur in hoc excremento, quod hoc membrum, scilicet pinguedo in corpus corroboratur ad atrahendam in se bonitatem sanguinis, et in seipsum illum mutat. diminuiturque caliditas et humiditas sanguinis ~~et frigescit ll~~ eiusque universum

Corpus

Corpus refrigeratur, et diminuuntur sensus huius animalis, eique prevalebit frigiditas et siccitas, atque ita morietur, siquidem est manifestum, quod si commutaretur universum corpus in sevum et pinguedinem, ~~nā~~ hoc animal periret et sic etiam si conversa fuerint multa partes partium corporis in sevum vel pinguedinem, necessario hoc animal facile corruptionem reciperet, obidque animal valde pingue parum generat, quia parum sanguinis est in illius corpore: animalia habentia parum sanguinis communiter eius naturales operationes debilitantur, citoque ~~ipsum peruadet~~ ei supervenit corruptio à calido et frigido: et sevum tametsi fiat ex necessitate materiæ sanguinis, habet veruntamen aliquid utilitatis in animalibus; quod est calefacere membra seveo subiecta, ideoque medici cum in aliquibus vulneribus et morbis hominibus contingentibus faciunt incisionem, ob sevum membrum ei subiectum corrumpitur. hactenus explicatum est in hoc sermone quid sit sevum et pinguedo.

De Ossium medulla

Cap. 4.^m

Medulla est universaliter excrementum sanguinis concocti, quo ossa nutriuntur, et spinæ quæ in piscibus sunt loco ossium, ~~hoc~~ apparetque esse excrementum sanguinis concocti, nam reperitur in animali pingui quædam in ossibus natura pinguis natura pinguedini assimilis; et vero invenitur in animali non habenti sevum loco sevi quapiam pinguedo seveo assimilis: ~~[illegible]~~ Universaliterque demonstrat exuperantiam caliditatis et humiditatis, et ideo medulla est residuum nutrimenti ossium siquidem ossium nutrimentum debet fieri ~~oppo~~ modo suæ naturæ opposito scilicet frigido et sicco. quæ hæc ossis est natura. nutrimentumque debet fieri à simili, et excrementum à contrario: ~~hoc~~ ostenditurque sanguinem

esse

esse illius materiam, nam apparet in ossibus embrionis quaedam sangui
nitas, et cum roboratur embrio, roboratur etiam medulla, et fit alba et fit
medulla. et quoniam ossium inuentio fuit necessaria, aut membri quod
est ossi simile in animali, cumque os sit nutribile necessaria ~~est~~ inuentio
medullae in illo, loco necessitatis nutrimenti. et ~~mult~~ ex animalibus multa
non habent medullam, et sunt animalia quorum ossa sunt dura, et perluci
da, ut ossa leonis. hocque fuit re uera, quoniam medulla consumitur in istis ossi
bus. propter magnitudinem caliditatis, quae est in illis, et propter uirtutem
mutationis. quae est in ossibus huius animalis. At animal habens spi
nas non habet medullam, nisi in spinali medulla. illudque quod in spinali me
dulla inuenitur, est loco medullae. sed an sit excrementum hic est peruestigandum.
nam ex antiquis qui nos praecesserunt aliqui arbitrantur esse medullam, quoniam est
in osse dorsi. et Aristotiles putat, illud quod in dorsi ~~nauco~~ spinae meatibus
reperitur, ~~esse~~ a medulla in sui natura esse diuersum, quoniam ipsa uidetur
colla quaedam neruosa. et eius color est diuersus a colore medullae, eiusque
utilitatem in dorso esse uelut clauus, qui connectit ambas extremitates simul
ligat, ac firmat. haec utilitas, quam meminit Aristotiles est uera, sed post
Aristotilem inuenerunt aliam utilitatem hac nobiliorem, quae sit eadem
eius utilitas, cum cerebri utilitate in sensu et motu. sed de hac utilitate
nos disputabimus, cum itaque quod in sermone declaratum est, quid sit
ossium medulla.

De cerebro atque eius utilitate

Dicamus cerebrum capitis non esse illius naturae, cuius est ossium medulla siquidem
multi ex antiquis existimarunt ossium medullam diffiniri per excrementa, ut dixi
mus. at cerebrum capitis inter membra nobiliora recensetur sed ~~etiam~~ iam ar

bitrati

arbitratu est illud esse principale principiu sensus et motus, nam he due facultates Comista sunt in Cerebri Comistione. Amplius qm Cerebri natura frigida ac humida existit, ostenditur eius frigiditatem siquidem in eo nihil est sanguinis, tactuq frigidu apparet, ipsumq a frigore obleditur et egritudo epylepsia dicta est ei particularis, idq qm huius egritudinis Causa esse frigiditatem ~~existit~~ Creditur, et Causa etiam huius egritudinis sunt uapores ciboru qui ascendunt ad Cerebru, Concurrens in eo aer frigidus ab extra, qui eos uapores frigefacit, eosq in humorem Conuertit, qui est similis pluuiali humori. Somnusq qui in animalibus fit ob hoc membru, eius humiditatem ac frigiditate significat. a somnoq fit graue propter ~~hum~~ frigiditatem et humiditatem, quae ei preualent. indeq etiam manifestatur, ea quae ei preualent, esse aquam et terram, siquidem ipsu dum Coquitur, aridum euadit, humiditas namq a Caliditate ~~diss~~ dissipatur, remanetq pars terrea separata. igitur est manifestu, esse membru et non excrementu propter necessitatem, hocq ex seipsu apparet manifestum. At speculabimur quae eius sit utilitas; natura enim nihil frustra facit. Dicamus igitur, Cum suppositu sit Cerebru esse ob aliquā operatione operationum et Cum hoc etiam supposuimus, quod per anatomen apparet, de morbis, à quibus sensus et motus uitiatur, uitio Cerebri, et sani euadunt eius Cum sanitate. sequitur itaq ex hoc, ut in Cerebro ~~insensaliter~~ sit quaedam introductio ~~[illegible]~~ siu aliquid ad inuentionem sensus et motus, non quod Cerebru sit principiu motus et sensus ut dixit Galenus, qm motus et sensus ~~a Cerebro et neruo uitiato~~, uitiantur à Cerebro et neruis uitiatis. Diciturq huiusq membrq ~~aff~~ affectq ~~esse omnes~~ occasione omnes Causas aboleri. sed si supponatur Cerebru esse unā Causam Causaru Corporis, et aliquid quod perturbetur in illius perturbatione, non inuenitur, excepto sensu ac motu; ~~inde~~ ex hocq sequitur illud esse aliquam Causam sensus et motus, non quod ipsu sit Causa

principalis

ipsu sit Causa principalis. At ~~tum~~ Vbi Consideramus simpliciter Locum inuē tionis, ut fecit Galenus, et ei non Copulabimus hanc secundam propositionem, quæ est, Cerebrū et neruos esse unam Causam Causarū sensus et motus, sed ipse ~~ipsum~~ illam cum loco unius operationis operationum Confundit. ~~Caeterū~~ ex hoc non manifestatur esse Causam principalem. at si noluerimus uti duabus propositionibus ut diximus, manifestabitur Cerebrū aliquā Causam habere in sensu et motu, sed an ipsu sit Causa proxima uel remota substantialiter, et secundū primā intentionem, aut accidētaliter, et secundū intentionem secundā, hic est Locus perscrutationis.

Dicamusq́ si ~~[illegible]~~ Cerebrū, ut supposuimus, habet introductionem ad sensū et motum, ~~alterū~~ unum trium modorū esse oportet, uel ut sit Causa principalis harū duarū potentiarū, absq́ alterius membri ~~suffragio~~ opera, uel ut sit, in hoc Causa secunda, respectu ad primam Causam, ut seruiat principali membro, in quo ~~[illegible]~~ genera sunt hæ duæ potentiæ, et ei opem ferat: ~~uel si fuerit~~ et si Cerebrum alteri subseruiat, fieri non potest quæ ut eius operam non esse secundū primā intentionem aut secunda. Vlterius si cerebrū subseruit, fieri non potest illius seruitiū non ~~esse~~ unū ~~duorum~~ ~~unū alterum~~ modorū, scilicet aut ut habeat aliquam principalitatem ~~super~~ in aliquibus mēbris aut ut non habeat principalitatem. ~~sed~~ At ~~Cognoscere~~ illud, quod Cerebrū (ex ipsis) ~~[illegible]~~ Consequitur, Cognoscitur hunc in modum. hocq́ quoniam declaratū est, ~~et~~ magis declarabitur, ~~per~~ ~~quod~~ partē Calidā igneā, quæ est in Corpore, ~~quā spi~~ humano, spiritū appellatā, esse principale instrumētū animæ, quatenus sit anima, adeo ut ~~[illegible]~~ plures ex antiquis sint arbitrati, esse propriam animā, idq́ propter affinitatem quam hic spiritus habet

cum

habet cum natura animae, et cum spiritus inventio sit in corde, ita generetur ex substantia eius non proveniens ab aliquo membro membrorum et a corde ad alia membra emanat mediantibus arterijs, quae ab eo reptat ad alia membra, ut apparet in anathomia, sensusque in hoc cum ratione convenit, eius quod in superiori sermone dictum est, et quod etiam est explicandum scilicet esse necessarium, dari membrum hunc in modum in corpore humano. et iam monstratum est principium virtutis animae sensibilis vel insensibilis esse in ~~hoc~~ eo membro, in quo ~~quae~~ sunt animae instrumenta primaria, quod est cor. Hocque clarum est etiam ex eo quod apparet in ~~dilatatio~~ ~~et~~ expansione caloris a corde, eo tempore quo animal utitur suis membris in motu et sensu. et ex opposito cum animal quiescit, particulariterque in somno, quia tunc temporis animal ~~frigescit~~ frigescit sed cum expergiscitur, suoque exercet sensus calor expanditur per eius corpus, qui calor ~~eo~~ prius non erat in corpore, atque ita etiam cum animal movetur post quietem ~~permanet~~ excitatur in illius corpore caliditas, quae in illo antea non erat. et ita ~~videtur etiam per tremorem qui fit timoris causa~~ ex tremore apparet, qui ob timorem insurgit, quia eo tempore naturalis calor concentratur in corde, quod hoc ~~demonstrat~~. et quia natura cerebri est opposita huic naturae, ob exuperantiam partis aquatilis et frigoris in illo, ~~et~~ dictum est in 4° meteor. quod frigescere causa est frigus; nam natura non utitur in operatione operationum, nisi secundum accidens, et per secundam intentionem, et per modum aequalitatis. et ~~per symmetriam~~ commensurationem ad calorem naturalem, qui ~~est~~ in hac naturae operatione est particularis. veluti etiam non ex qualibet caliditate fit operatio naturae sed ex ea quae est commensurata in quantitate et qualitate. Manifeste igitur sensui apparet, cerebrum habere aliquam introductionem in ~~mot~~ sensu

et

et motu. sequitur ex hoc Cerebri ~~esse causam~~ concurrere in sensu et motu
secundum secundam intentionem. idq; sua frigiditate innata coequat natura
lem calorem qui est in ~~[illegible]~~ Corde, ~~hoc~~ efficiens eos sensus et motus nobiliores, et perfec
tiones efficiens; nam frigoris munus est ~~[illegible]~~ coequare operam calidita
tis, et eam puram reddere. et caloris [illegible] est calor, munus est sensus
permeare. nomenq; [illegible] et ~~effectus~~ operatio sensuum est, ~~esse~~ consistit in aequalitate hocq; mani
festum apparet in operatione quinq; sensuum; cumq; hoc ita sit, necessarium
est, hunc in modum cerebrum cordi servire in sensu et motu. sed an cerebrum
habeat in hac operatione, quae est operatio aequalitatis, principalitatem supra
reliqua membra, tributam sensui ac motui, ~~quoniam~~ ut possit ~~posse queat~~ transmittere calorem
membris sensus et motus aequaliter, aut non sit in eo hac principalitas,
sed ~~est~~ sit aequalis substantiae ac temperaturae, in quantum ex eo peroritur
nervus in spina medulla, cum in eo non fuerit virtus ~~[illegible]~~ transmitten
di spiritus aequam sensum membris, hoc loco est pervestigandum. Galeno
enim videtur in Anatome omnium ~~membrorum~~ nervorum, in motu et sensu cuius
libet membri membrorum, sensus et motus, quod si alligatur nervus parti
cularis, motus unius particularis membri prohibet, aut sensus particula
ris membri. et ~~cum~~ dissoluto nodo nervi, motus aut sensus huic membro
revertitur, ~~cum [illegible] [illegible]~~ adest (?) huiusmodi novit nervum motus, separatum a nervo sensus,
sicut novit nervum appellatum Algiua per quem fit vox, atq; alia quae in
his libris leguntur; amplius ~~[illegible]~~ in Anatome apparuit illi quod in ventriculo cerebri ~~est~~
spiritus ~~naturalis~~ qui demandatur ~~[illegible]~~ duobus oculorum nervis, qui oculis
conveniunt. ecce quod est necessarium, in illo esse particularem principalitatem.
Aristotelesq; hoc tantum in tribus sensibus verum esse fatetur. at in sensu tac
tus et gustus, quatenus sit sensus tactus et gustus, alias docuimus

non

non dari in eo principalitatem. In universaliq; sermone diximus sensum
tactus non indigere membro instrumentali, nisi ob nobilitatem, aut ne
cessitatem supervenientem ~~animali~~ quibusdam animalibus, qualia sunt ani
malia sanguinea ob eorum caliditatem. Cumq; res hoc modo se habeat, hac
operatio aequalitatis est principalis in cerebro, hocq; animalibus est
necessarium, in tribus sensibus, inquantum sunt animalia trium sensuum.
sed non est necessarium in sensu tactus et gustus, in animalibus quatenus
sint animalia nisi secundum nobilitatem et necessitatem provenientem
aliquibus animalibus, qualia sunt animalia cerebro ac nervis praedi
ta. Hiq; tres sensus praeter tactum et gustum nobiliores existunt. Univer
saliterq; vide quod fuit manifestum Galeno et aliis in anatomia post
tempus Aristotelis de hisce rebus. At operepretium est nos quidem
in Aristotelis verbis ~~sinceriente~~ sinceritate ac perfectione versari de
bere, non quia in verbis Aristotelis sint contradictiones, et mutatio
nes, ut Galenus existimavit, siquidem Aristotelis verba sunt univer
sales demonstrationes desumptae a principiis naturalibus, primis, uni-
versalibus, substantialibus. harumq; demonstrationum proprium est
ut unq; in ipsis aliqua fallacia recipiatur. et in hunc modum inventiones
nostras ~~diffinitiones~~ [rationes] veras ~~dicimus~~ [faciemus]. quoniam nos antiquorum dictis
addimus, atq; ea perfect~~ionem reddimus~~ [faciemus]; ~~quousq;~~ [adeo ut] ad hominem pervenire [possit]
ultima perfectio huius ~~perfectionis~~ [cognitionis?], haecq; est humana felicitas. sed
is, qui via sophistica procedit, aut amore victoriae, aut amore superio
ritatis, aut amore posterioritatis, ut dicatur, antiquos ab eo fuisse
superatos, non habebit in eius verbis aliquam utilitatem, nisi con
troversiam, atq; remotionem ab humana inventione. Ecce declaratum

est

et per hunc sermonem, qua sit utilitas cerebri, et spinalis medullae et nervi. Aristotelesque dicit humanum cerebrum ~~res~~ comparatione aliorum animalium esse maius, ~~et~~ Marisque cerebrum maius esse cerebro faeminae, hominemque ~~ex eo~~ inter caetera animalia ~~esse~~ in hoc particulares habere scilicet eius cerebrum ~~quod~~ esse ~~diametraliter~~ directe ~~per~~ cordi et pulmonibus oppositum. magis esse calidum atque humidum ~~caeteris~~ cerebris aliorum animalium obidque in pueris cerebra in ~~principio~~ ipsorum infantia sunt humidiora atque dum adolescunt, calor humiditatem exsiccat, et ideo puer incedit recto capite, primique pilli ~~exsiccant~~ abeunt, ex omnibusque animalibus recto corpore incedit. quoniam calidi proprium est sursum deferri, siquidem illic est ei naturalis locus, ut in plantis apparet. sed suturae quae sunt in capite sunt propter caput, nam ipsum est sicut fenestra in corpore, et ad ipsum calor ascendit, naturaque in iis suturis hac arte fuit usa, quoniam continuo sanitatis est studiosa

De ossium utilitate

Cap 5^m

Dicamus hactenus demonstratum corpus primum animalis esse carnem, postque ipsa est primum membrum sensibile in primo sensu scilicet tactus. hocque membrum est molle, atque ~~potest~~ poterat substentari, posuit ~~si~~ natura ossa in animalibus habentibus ossa ~~ob~~ substentationem et adhaerentiam carnis propter sanitatem, ob ~~ipsam~~ illius mollitiem. atque ~~ita~~ ac illi qui fingunt ex cera aut alio corpore molli formam cuiuspiam animalis apponunt ceram supra lignum aut aliquam aliam rem firmam, ita etiam fit in Natura. Universali itaque ossium proportio in corpore animato est proportio fundamenti

ad

ad parietem, et ligni supra quod navis conditur, ad navem. hocq sunt ossa spinæ, et aliquorum est proportio sicut est proportio custodiæ, veluti sunt pectus et costæ. naturaq ossis ut ait Aristot. est similis naturæ arteriarum, in hoc, quod quodlibet ipsorum reperitur adhærens alicui articulo de ipsorum genere, ossiumq origo est spina dorsi quemadmodum arteriarum est cor, aut hepar, ut mox dicetur. ossaq reperiuntur inter suos articulos, ita ut una pars alteri est coniuncta. ipsaq sunt ~~coniuncta~~ multa et alligata ob motum rectitudinis et curvationis, atq si ossa unius tantum essent, non ~~esse~~ daretur motus curvitatis, et illorum una pars alteri est alligata ob motum rectitudinis. Amplius nisi invicem ligarentur, in corpore observarentur ~~velut~~ ut spinæ, nisq ossium officio fungerentur, in motu rectitudinis et curvationis. et ob motum et custodiam iuncturarum inveniuntur in quibusdam ossibus manuum et pedum quædam loca ~~convenientia~~ apta ad ~~incastrandum~~ nectendum partem in parte. ~~[illegible]~~ idq est, quoniam eorum aliquod in extremitate est concavum, et alterum rotandum ac eminens ita ut commode ingredi eam concavitatem queat. et unum cetera alligatur ligamentis ob dilatationis; et substentationem. Ex iisq etiam sunt aliqua, quorum ambo extrema sunt concava, in mediumq ~~et~~ aliquid simile calcaneo inijcitur, ut ~~ei~~ in eo fiat motus ~~[illegible]~~ retractionis, dilatationisq. ipsorumq ossa aliqua reperiuntur, quorum extremitates ~~et~~ sunt similes ~~extremitatibus~~ ~~alterius~~ aliorum. in mediumq ~~aliorum~~ ipsorum sunt quædam partes cartilaginosæ ut ~~ett~~ os cum movetur, ictus non eat. universaliterq quælibet particula particularium animalium reperitur ~~[illegible]~~ disposita ut conveniat motui illius particulæ. hocq in uno duorum modorum. aut ut sit impossibile moveri illam particulam, nisi secundum illam dispositionem

positionem, aut ut illius motus iuxta hanc dispositionem fiat
melior, agilior, et levior. At creata sunt ossa, quae ~~ventr~~ alvum
substinent, scilicet costae breves, quarum una illa extremitas non alteri
coniungitur, ut faciunt Costae pectoris. idque factum est ob tumorem ventris
animalis in Cibo, atque ob foetum in mulieribus. ~~N~~ Natura vero ten-
dinis media est inter naturam ossis et Carnis, obidque ~~fiunt~~ facti sunt
tendones in ~~ossi~~ extremitate ossium quorum Carnem habentium, ut ca-
ro dolore non afficiatur, aliquandoque Natura facit Cartilaginem se-
paratam ab osse, sicut est tendo nasi ~~[illegible]~~ aurisque. quoniam opus fuit
ut Corpus Construi, quod esset medium inter duritiem ossis, et mollitiem
Carnis, ~~nisi~~ atque Nisi esset os nasi Cartilaginosum non perficeret suam
operationem in respiratione. Haec quod ossa reperiuntur in Corpo-
re animalis ob hanc hanc utilitatem et ob necessitatem partis
terreae, quae in illo reperitur, particulatim ~~praetereaque~~ in animalibus magnae sta-
turae, et quae pariunt animalia ~~sic~~ ut ipsa existunt, quoniam quo ma-
ior animal est Corpore, ~~tanto~~ tanto maior est pars terrea, quae est i[n]
illo. ipsius existentia ~~requirit~~ indiget magno subst...
ratur foetus tempore, quo utero geritu...
niuntur proportionata quantitate suorum ...
ipsorum, scilicet magnitudine duritie et ...
exuperat est ex genere animalis parientis animal, illi ...
illud in magnitudine sequitur animal ovificans. idcirco in pisc...
spinae loco ossium, ~~sit~~ sed Delfinus habet ossa loco spinarum quoniam ipse
generat animal ut ipse est. et quoniam maris robur indiget operationibus

robustioribus ideo ~~viri~~ ossa ~~sunt~~ illius sunt robustiora ossibus fœminæ. ~~et~~

generis animalis rapacis sunt ~~fo~~ ~~fortiora~~ duriora et fortiora ossibus

alterius generis, ob ~~m~~ vim rapacitatis, quæ est necessaria ipsorum vitæ

adeo ut dicatur de ossibus Leonis, quod unum ipsorum in altero percusso ign[is]

emittitur, sicut ex Lapidibus ob ipsorum duritiem, hacque est Conclusio

utilitatis ossium in animalibus ossa habentibus. sed animali os non

habenti, id natura posuit, quod est loco ossis, quodque ossis ~~fungitur~~ officium; sicu[t]

spinæ quæ sunt in piscibus, et tendones qui ~~sunt~~ stant loco spinarum sunt in quibusdam animalib[us]

In Aliquibusque etiam animalibus natura posuit ossa extra Corpora eorum, ut Cust[o]

diantur, velut sunt animalia quæ habent Carnem mollem, et Crustam dura[m]

quoniam huiusmodi animalia sunt frigidæ ~~com~~ Complexionis ob defectum sanguinis,

atque Caro ipsorum est mollis; idcirco natura posuit ~~in~~ illis ossa extra duplic[em]

ob utilitatem, quarum una est, ut Conservetur naturalis Calor, ne ~~Congre~~

~~Colliquetur~~ prærius debilitate ab externa Caliditate Colliquescat. secunda uti

litas est, ut hæc ossa sint veluti Clipeum in occursu rerum externarum, siquide[m]

nisi hoc esset, Cito Corrumperentur ab externis rebus, præmollitie et debili

tate Carnis. At animalia quæ non habent ossa, ob paucitatem partis terre[stris]

[missing] natura fecit ipsorum Corpora dura verum ~~in duo molli~~

[missing] e[t] [o]ssium duritiem sunt media. ~~et~~ sicque in animalib[us]

[missing] tione natura ~~posuit~~ fecit eorum Corpora ad molli

[missing] ideoque ~~est~~, fit ~~ob Constrictionem~~ ut in ipsis sic

[missing] nis: etsi ~~hæc~~ huiusmodi Corpora animalium essent

[missing] rosa Cito Corrumperentur, idcirco natura fecit Carnem

[missing] animalibus, in hac ~~media~~ forma inter nervum, et Carnem, media.

ideoque dum Conteritur in ~~partes minutas~~ non separatur in fractiones aqua

es, sed in rotundas. At Animal (quod Græci appellant salas, creatur [in]

spinis

PROSPERI ALPINI MEDICI MAROSTICENSIS DE MEDICINA ÆGIPTIO ~ RUM LIBER PRIMUS ~

De foelici reditu in patriam congratulatio, causaq itineris narratio.

PROEMIUM

GUILAND. ALPIN.

Gratulor summopere Alpine te ex Ægypto tandem incolumē Patauium rediisse; quando maximum esse existimem, hominem multas, quas longissima itinera ferunt, molestias, crebrioraq & grandiora simul pericula à uaria illiusce gentis barbarie sibi sæpe oblata, superasse, in patriamq saluum omnino reuersum fuisse: quem tui reditum in patriam haud parum difficilem facere debuissent uaria illius regionis locorum natura, coeliq calores à quibus nostra corpora diuerso assueta coelo multum alterantur, atq læduntur. Quamobrem gaudeo certe maximopere atque iterum gaudeo, quod nunc te saluum huc denuo contuleris, mihiq ita hilarem te nunc obtuleris. ALPIN. Atq ego etiam ingenti gaudio perfundor, quod te uirum doctissimum miram ob tuam doctrinam uniuersis litterarum professoribus & principibus multis acceptissimum inuenerim in hac præclarissima studiorum urbe optima ualetudine tuis studiis fruentem, præ gaudioq tanti tui boni

&

A

ex præ uoluptate quasi quid loquar nescio. Gratias uero ma[ximas]
qu[as] possum tibi nunc ago, quod ex meo reditu tantum gaudij acce
peris, meiq; tantum memineris: quem totum qualiscumq; sim me
tibi ~~exanimo~~ bono animo offero, atq; uoueo. GVILAND. Hæc omit
tamus: cum utriusq; animus mutui perfectiq; amoris nostri signa
hactenus non obscura habuerit, neq; nostram amicitiam maiori
uinculo egere existimo; etsi ~~nunc operam~~ dares tuum amorem,
ut mihi rursum ostenderes, cum proculdubio suspectum mihi
efficeres. Sed age dic mihi quæso, quid tu tandiu in Aegypto fe-
cisti, quibus ue studijs animum toto eo tempore oblectasti? Neq;
enim te eum esse arbitror, qui non egregium aliquod, nobileq; stu-
dium sis prosecutus: quando credendum est, plurimas, easdemq;
pulcherrimas tibi non defuisse occasiones quibus aliquid te ipso di
gnum in re medica meditari posses. ALPIN. Quid facerem ociosus
toto eo tempore in Aegypto? nisi apud Aegyptios qualis nam
exerceretur medicina, atq; etiam quales nam plantæ in eo solo
nascerentur dignoscere operam darem; maximeq; ne diceretur
noctu me Aegyptũ petijsse. Illo itaq; tempore ibi semper publice
medicinam exercendo, apud illos medendi usitatũ modum ani-
maduertere studui, atq; non minus Aegyptiorum Aegyptias plantas obseruare.
Quod uero etiam temporis mihi supererat ab hoc studio, et
ab ægrotorum curis, consumabam, ut tu scis in opere de præsa
gio medicorum multis iam ab hinc annis à me incepto.
GVILAND. Recte sanè fecisti, sed ne graue tibi sit quæso,
causam mihi referre, cur in Aegyptum proficisci uoluisti.
ALPIN. Mihi ferè à natiuitate hæc fuit sententia, quippe ne
minem posse perfectum medicum esse, qui uarias regiones, et

loca,

loca, non peragrauerit, diuersosq. hominum mores non obseruauerit.
Atq. hoc dixerim pace illorum, qui instar urbium nunquam nidos su-
os deserunt, neq. ab his passibus recedunt. Varia etenim regiones
uarios tum morbos patiuntur, tum medicinas ferunt ad persa-
nandos accommodatas: atq. etiam uarij medendi usus in uarijs
locis obseruantur, quorum cognitione medicus fit prudentior et
doctior. Qua sententia, ut dixi, ductus, probeq. adhortatus,
suasusq., ut si in arte cuperem aliquid proficere, mundi partem
aliquam peragrarem, uariosq. morbos in uarijs nascentes locis,
diuersasq. medicinas, ac plantas, quæ ibi nascerentur ad ipsorum
curationem, uariosq. usus medendi apud uarios populos affec-
tatos obseruarem, atq. cognoscerem; Cum itaq. publice tunc
medicinam facerem in proximo Oppido Campi S. Petri aliquo
remotius magis abeundum existimaui, atq. in hac multum
sententia persitti, sed quorsum melius esset proficisci, igno-
rabam. Verum mihi de itinere ancipiti Deus O.M. optatissi-
mam occasionem præstitit, ut in Aegyptum proficiscerer me-
dicus cum Clariss. Georgio Hemo, qui illo tempore à Sereniss.
foelicissimaq. Veneta republica consul in ea prouincia fuerat
electus. Ad hoc iter etiam me multum adhortatus est Francis-
cus Alpinus medicus pater charissimus. Tandemq. in eam ueni
sententiam, ut mihi quam facile eo eundi, sententia accommoda-
retur. proinde accepi conditionem ac me tunc ad iter hilari ani-
mo paraui. GVILAND. Quoniam uirtus laudata crescit, non
pudebit me hoc te presente dicere, peraugendam fore tuorum
studiorum laudem, ac peritiam, ob hanc tui animi non uulgarē
nobilitatem, qui hanc peregrinationem sciendi gratia ita probè

fueris

fueris prosecutus; sed istæc ~~missa faciamus~~ omittamus: Ego sanè
cupio hisce omnibus diebus, quibus Patauij es commoraturus aliqd
tecum loqui de Aegyptiorum medicina, deq; Aegyptijs plantis.
spero etenim non parum volupt[atis] ex his sermonibus nos acceptu
ros, idcirco te nunc rogo ne pigeat in his æstiuis caloribus
sub umbris suauissimis huiusce viridarij mecum de his loqui. ALPIN.
Dabo equidem operam libentissime, conaborq; non in hac re soli
sed sanè in alijs omnibus tuæ voluntati, quo potero magis mo-
rem gerere, quanq; nullam unquam meritorum tuorum partem ego assequi
valeam, idcirco tibi nunc satisfaciam, idq; faciam libentius, quod
plurimum emolumenti me sperem ex hac nostra collocutione pro
tua doctrina, et humanitate consecuturum. sed quæso quo or-
dine vis incipiam atq; perficiam. GVILAND. Initium faceres vellē
ac diceres itineris accidentia, et mox Aegyptum adires eiusq; cæli
qualitates, corpora, morbos, medicinam, plantas probo ordine
narrares. ALPIN. Id faciam, sed nunc conspicimus solem ad occa-
sum accedentem flammeo plusquam assolet fulgore nitescentem, in-
dicium fortasse magni futuræ diei caloris æstus, ideo in proximā
apparentem auroram principium sermonis huius prorogabimus:
Ipsaq; fulgescente Philumena cantibus suauissimis auditum, et ocu-
los herbarum, florum, frondiumq; amœnitate, animumq; aura matu-
tina recreantes initium loquendi faciemus. GVILAND. Rectè di-
cis, sed tu fortassè dum Philumena cantu suas nobis elapsas
miserias manifestabit, itidem et tu pericula in Aegyptum eun-
do qualia pertulisti, narrabis, nam cupio priori loco ~~ex te~~
iter qualecunq; tibi obtigerit, audire.

Iter longissimum, quod sex mensibus grauioribus tempesta-
tibus maris nauigatione peractum est.

Cap. I

GVIL. ALPIN.

Aurora nunc clarissima suadente, dulciq; auium cantu, au-
raq; matutina florum variorum suauissimos odores spiran-
te, optimum erit sub hac Platano in amenissimo hoc ui-
ridarij ~~recessu~~ nunc consedere, & principium facere nostris
sermonibus. in primisq; expecto nunc iter tuum, ut referas.
sed te loquendi principium facere nunc melius est. ALPIN.
Anno à Virginis beatissimæ partu MDLXXX. Septembri men-
se nauim Piscatoram appellatam conscendi unà cum
Georgio Hemo consule electo pro Cayro Aegypti, uiro
sanè pro sua ipsius humanitate animiq; integritate cla-
rissimo: quibus in consulatu ita se gessit, ut cuiq; cha-
rissimus fuerit, & illius discessum ab Aegypto non mo-
do ueneti mercatores, sed uel ipsi Aegyptij ægrè tulisse,
atq; adeo luxisse, uisi sint. Itaq; soluta naui datisq;
uelis Zacynthum secundis uentis mare hilari animo sul-
cantes paucis diebus peruenimus, portumq; ingressi
sumus. Vnde digressis non ita ex uoto reliqua naui-
gatio successit, quando paulo post ita à ualidissimis
procellis, tempestatibusq; agitari turbariq; cepimus, mare furore agitato,
ut tu facile dixisses nobis euenisse, quod Ouidius cecinit:

Nauita

Nauita sollicitus quoq; uentos horret iniquos
Et propè tam letum, quam propè cernit aquam.
Quod si concussas Triton exasperat undas
Qui tibi nunc toto est, nullus in ore color.
Tu fœcunda uoces generosi sydera ledæ,
Et foelix dicas quem sua terra tenet.

Cœpit enim nocte diei decimi septimi mensis ~~Septembris~~ Octobris, quem diem omnes nautæ stellarem, ut ita dicam, appellant, uentus Helespontius ita contra nos insæuire, atq; tempestuose perflare, ut coacti fuerint nautæ nauim retrogredi sinere: qui pertimentes ab Aphricis uentis, ne eo temporis, quo ij sæpe flare solent, ut creberrimis, grandioribusq; procellis mare subuertant, nauis in solum ab his portaretur, naufragiumq; fieret, per eosdem Aphricos uentos iter direxerunt: quo sanè ita directo itinere nauis in uastissimum mare procellose ab Helespontio uento, quem Græcum Orientalem appellant, raptim ferebatur, ita, ut à terra semper magis magisq; ipsa elongaretur, nostroq; iudicio et prognostico decepti sumus, quando speraremus citò exortu eum uentum finitum iri, ab eoq; rursum nostrum iter, quod per circium uentum fuerat, citò recepturi, ~~at nos longe omnes spes nostra decepit~~, siquidem prior uentus non ita citò, ut sperabamus, cessauit, sed multo magis tanta

tempestate

tempestate, ac furore contra nos perauctus nobis ita saeue minari cœpit, nosq́ perterrefacere, ut coacti fuerimus nauim uelis omnino nudatam per altum sinere quomodo libet ab ijs procellosis, impetuosissimis sumersionem nostris oculis millies in hora ostendentibus uentis comportari, atq ab his absq ullo regimine in uastissimo pelago nunc ab hac unda, nunc ab illa nobis continuo exitũ sumersione offerente, ad libitum agitari, pelliq́ impetuosissime. Atq hac horrenda tempestas ad diem usq uigesimum secundum protendebatur, cum tanto nostrorum omnium timore, ut nemo se posse ab ea tempestate saluari sperauerit. Quamobrem uniuerso eo tempestatis tempore, nos animos nostros misericordi Deo commendates mortem certò expectabamus; et si quando nauim abunda maris agitari sentiebamus mortem esse, qua nos uellet pro certo habebamus. Quod nostram aliquantulum demulcebat miseriam, erat Lucretius, qui hac dixit:

Certa quidem finis uita mortalibus adstat,
Nec uitari lethum pote quin obeamus.

Atq hoc etiam, quod nos non modo, sed omnes alij, etsi imperent uniuerso terrarum orbi, morituri sunt: quibus quidem mors grauior esse deberet. Nobisq́ admodum ex nauis assiduo motu debilioribus factis hac spei superat,

pererat,

ut mitius moriremur, ~~ut Ouidius cecinit~~: Nam,

Mitius ille perit subita qui mergitur unda,
Quàm sua, qui liquidis brachia lassat aquis.

Placuit tamen misericordi Deo ne ab ea tempestate moriremur, quinimo magis, ut fortasse ob aliquam rem etiam uiueremus, horrendissimamq. ac summe exitiosam illam procellam superaremus: Cui quas possum maiores nunc gratias, ago ac referam, qui sua misericordia, ac pietate me incolumem ab ea tempestate uindicauerit, atq. seruauerit. Die igitur uigesimo secundo mensis Octobris aurora lucescente, quando obrui à mare expectabamus ad corcirę eam partem peruenimus, quam Fanò appellant, uentis omnino absorptis. Et paulo post Zephiri placida aura spirante insulę canale ingressi fuimus, summa omnium uoluptate, ac gaudio. Atq. ad Merleras appellatum portum applicuimus: subitoq. sanctum locum, quē Santiquaranta uocant, propè Merleras positum unanimiter, atq. summa omnium lætitia humanissimè amplexati fuimus. Deoq. Optimo Maximo gratias, quas potuimus maiores omnes uno ore nautarū more acclamantes, egimus, qui nos à tanto maris periculo liberarit. Alteraq. die in aurora alium in portum parum à priori distantē uenimus, atq. ab eo Corcyram; in qua per diem moram

traximus

traximus; et mox postridie Septentrionali exorto uento ~~uer-
sus Orientem~~ ab eius portu digressi summus; cessanti ~~uē~~
uero illo non multò post in portum apud Gomenizzas
accedimus. Ac rursus cum eodem uento uersus Orientem
nauigaremus in arenosas Syrtes nauis nostra ~~inde~~ incidit,
ex quibus naufragium ualde pertimuimus, Dei tamen beni-
gnitate nihil mali ab eo casu habitum est. Contrarijs ue-
ro nostro itineri uentis diu perseuerantibus, simul cum lar-
gissimis pluuijs, magnisq; imbribus, quibus quidem Corcyra
ob situm in anno sex mensibus exuperat, atq; alijs sex ca-
lore et siccitate exuritur. Porrò hoc in adagio dicitur
Corcyrenses sex in anno mensibus obrui, et alijs sex exuri.
Ab assiduis ijs pluuijs simul cum Aphricis, Meridionalibus,
Eeuris, Subsolanis, Helespontijsq; uentis perseuerantibus
coacti sumus in Corcyra portum redire, ac nos ibi saluare.
Corcyra igitur usq; ad Domini natiuitatem permansimus,
cuius dici festiuitate deuote seruata, altera die orto Sole
triremi nostra naui è portu deducta, uela uentis dedimus,
eodemq; die Paxò circa Meridiem Fauonio leniter per-
flante uidimus; quo ita ~~plane~~ leniter, spirante propè Cephalo
niam portati, cepimus ab Aparctia impetuose exorto uelo-
cissime Orientem uersus portari, atq; ita, ut altera die cum
Aurora illuxisset Zacynthum rursum uiderimus. Noctesq;

cum

cum magna omnium eam urbem accolentium admiratione
portum ibi ingressi sumus. Mox naui egressi quamprimū
templum beatissimæ Virginis uisitauimus: Reuerendiq; eius
templi patres nobis retulerunt elapsa in priori nostra illa
tempestate cum nos omnes pro certo habuissent à mare
absumptos diuina officia solemniter cantasse. In ea
uero insula per totum Ianuarium mensem commorati-
mus. Et die tertio sequentis mensis ab eo portu discess-
simus, ac meliori fortuna iter nostrum recepimus, atq;
per diem ante Cineres in portum Sudæ fortissimi pro-
pugnaculi Cretæ insulæ peruenimus, et ibi peractis quinq;
diebus portum Fraschiam appellatum, qui ab urbe Creta
decem mille passibus distat, inuasimus. Multi ex Cre-
tensibus, qui pro certo audiuerant, habuerantq; nostrā
nauim mense Octobri à mare absorptam fuisse, simulq;
cum ea aliquot Cretenses, nobiscum nauigantes, nos-
tro aduentu tanto gauisi sunt gaudio, ut ipsorum
lætitiam tum multam esse, tum multis maximā esse uo-
luptatis, pulsibus campanarū in templis sonis per multos
dies publice factis, manifestarent. Ubi uero multis die-
bus Cretæ moram traximus incipiente mense Martio
ut nostro longissimo itineri finem tandem imponeremus
uela rursum uentis dedimus, in altumq; nauim à Circio

uento

uento, qui leniter spirabat, comportari siniuimus. Caeterum tertia die Austrinis uentis rursum procellose e portis retro gressi in portum Standiam applicuimus, ab eaq. noua procella salui fuimus. Distat et his portus ab urbe decem mille passibus. ibiq. tribus peractis diebus orto Sole ab eo portu nauim soluimus, ab Agrestiq. uento, et Fauonio impetuosissime spirantibus mare Mediteraneum ingredimur, perq. ipsum ita procellose nauigantes duobus diebus tantum Alexandriam procul inspeximus, maximoq. omnium gaudio iter nostrum tunc finem habiturum sperauimus. Neq. nos nostra decepisset sententia, si ille uentus non modo omnem subito furorem dimisisset, at pene omnino siluisset. Mare etenim, quam cito uentis omnino caruit, adeoq. siluit, ut nauis ulterius portari ab ipso non potuerit; ob maximam eius tranquillitatem, à qua ualde pertimuimus, ne ab ipsa alia aduersa tempestas nos inuaderet, nostriq. itineris finem, quem oculis prospiciebamus, prohiberet, nobis alia grauiora maris pericula afferens. At Deus, cui displicebat aliarum tempestatum nos periculū amplius facere infinita sua ductus erga nos pietate, tandem Alexandriā in portum perduxit; finemq. longissimā nostrā nauigationi, quā sex mensibus est peracta, tradidit.

Cui

Cui gratias quo potuimus eo tempore maiores egimus.
Die igitur decimo septimo Martij nostra nauis triremi
praefecti Alexandriae, quem Sangiacob appellant, in portu
deducta est. In hunc[que] modum mi Guilandine doctissi-
me iter meum Aegypti factum est longissimum, ita, ut à
nostris omnibus multo odio haberetur. Nauim igitur
eggressi Alexandriam olim praeclarissimam urbem in-
gressi sumus. In qua usq[ue] ad Iulium mensem ob saeuis-
simam pestilentiam Cayrum atrocissime tunc deuas-
tantem, mansibus. Cuius sanè mensis septima die
per Nilum flumen nauigantes Cayrum peruenimus.
Iterq[ue] nostrum undecim mensibus peractum est.

De plantis per iter uariis in locis obseruatis.
Cap. 2.m

GUILANDINUS ALPINUS

Omnia certè maris itinera summe periculosa experiuntur,
quando nauigantium uita, quod proxima mari sit, proxima
~~ma~~ semp[er] exitio, obseruetur, atq[ue] etiam, quod spes prosperi itine-
ris in aeris inconstantissimâ naturâ referatur: sed quae
in fastidiosissimo tuo itinere sustulisti miseriam osten-
dunt. Verum ne te pigeat hoc atq[ue] illa pericula passum
fuisse, nam ut Virgilius cecinit ~~[illegible]~~.

Forsam

Forsan hæc olim meminisse iuvabit,
~~Per varios casus, per tot discrimina rerum~~
~~Tendimus in Latium.~~

Summè certè iocundum esse existimo hominem posse dicere hæc atq illa sum passus, nam eventuum eorum memoria hominem efficit prudentiorem, ac ad ferendos æquo animo malos casus, mundiq huius miseriam faciliorem. Qua sanè sola cognitione quisq potest cognoscere, hominibus ~~in hoc~~ huius mundi bruta animalia esse beatiora, ut etiã certè credatur, atq dignoscatur alium esse locum hominis foelicitatis ac beatitudinis, quod ille potius miseriarum ac ~~infelicit~~ infelicitatis homini sit occasio. Sed hæc missa faciamus: Cupio priusq sermo noster ulterius progrediatur, ut plantas, quas per iter vidisti, narrare non te pigeat. ALPIN. Te non ignorare certò scio parum mihi in itinere temporis fuisse ad observandas plãtas, sed quas viderim tibi dicere non recusabo; idq ~~li~~ libenter faciam. Primo itaq memini me Corcyræ in hortu antiqpropugnaculi plantam Rhabarbari vidisse, quam dux quidam militum ex navi Syria illuc advecta, habuerat: qui eam à viro Persa Trypolim fuisse asportatam affirmabat. Hæc planta respondet ~~a~~ omnino Rhabarbari figuræ ab Andrea Matthiolo descriptæ

preterquam

praeterquam, quod ipsa folijs angustioribus, acutioribusq́; constat ipsis herbā Reginā siue Tabaci indi ualde similibus. In hac eademq́; insula experi radices longas ualde odoratas uidi, odore Aegyptijs minime inferiores. Amplius Chamedrios plantam uidi arboream altitudinē trium usq́; cubitorum folijs magnis admodumq́; odoratis. Locus ubi ipsa nascitur est scopulus parum distans à Butintro. Et Zacynthi oxalidem, quā pharmacopolę ad medicinā usum utebantur inspexi, folijs omnino ab italica oxalide diuersam. Exilis enim est herba, crassis folijs rotundis parumq́; oblongis maxime Calthę foliorum ęmulos, sapore acido non secus quàm nostra gustum ferit. Flores non uidi, neq́; semina. Acaciam quoq́; secundum Matthęoli ibi obseruaui, quę folijs et floribus minori ag anagyridi est uisa mihi similis est uisa folia floresq́;, quos mense Februario inspexi aspero sapore linguam feriebant. Aliud noui in hac insula, quod mihi fuit iocundissimū, scilicet Smilacem asperam esse ueram salsamparillam, qua medici utuntur ad pellendā luem gallicam. GVILAND. Copiosissime hęc planta etiam in Italia nascitur, idcirco nouum te uidisse non est dicendum. ALPIN. Verum dicis, atq́; ego sępe eam uideram, sed semper anceps fui, utrum esset salsa parilla, uel non, et cum ipsam in hac quoq́; insula uidissem clare noui ipsā

esse

esse proculdubio salsaparillam. GVILAND. Cur nam in Italia ea cum eandem illam plantam videris, eiusdem non fuisti sententiae, ut esset Salsaparillae. ALOY. Quoniam italica atque etiam quam Corcyrae videram, exiles admodum, et breves, capillaresque radices habebat. Atque ea, quam Zacynthi observavi longas, crassas asportatis Hyspania salsaparillae radicibus omnino similes, et hoc quonam pacto noverim tibi nunc referam. Ego enim, ut ocium nostri itineris evitarem, forte fortuna collem illius insulae perreptans in valle ad sepem oculos dimoveram et hi sepem multis asperis smilacibus contextam, cuius radicibus omnibus terram omnem impetuosa torrentis aqua abduxerat, atque ita exemerat, ut illarum plantarum sepem texentium omnes radices non secus quam venae arteriae et nervi humani corporis à carne separati apparerent, nudae conspicerentur. Smilacisque asperae longos sanè serpentes immitatae, alijsque radicibus obvolutae magna longitudine atque crassitie mihi apparerent. Ut aliquas radices inspexerim trium quatuorque cubitorum longitudine et crassitie communibus radicibus salsaparillae similes. Propterea que eam plantam vere Salsaparillam esse diiudicaverim. Atque dum sic cum alijs, qui unà mecum aderant, considero, augurium accessit opportunissimum. Nam ex transeunte Graeco homine eius loci accola atque agricola, peto quomodo ibi ea planta appellaretur,

qui

qui respondit Smilachyam appellari, eamq in usum apud ipsos esse pro curando gallico morbo. His dictis magis considerare sedulo incipio omnes eius plantæ radices, quas uideo longissimas et crassas, atq eadem substantia, qua constant radices salsæ parillæ, eodemq sapore; colligo uerã esse eorum sententiam qui smilacem asperam esse salsã parillam affirmant. Pharmacopola eius loci multum lucri se fecisse hac radice nobis affirmauit, quum multos fasces harum radicum alia in loca mittebat, quæ pro uera salsa parilla uendebantur. Hoc officio clam fungebatur, eam plantam ne alij discerent. Addo Cayri me in Hyspaniã salsæ parillæ fascibus uidisse frustra radicis nodosæ smilacis asperæ, à quibus radices, quibus utimur, exeunt, atq cum ijsdem tum folijs, tum ramulis spinosis, ita, ut nemo, qui uidisset eos fasces salsæ parillæ, et simul asperæ smilacis, posset denegare esse asperam hanc smilacem salsam parillam, et non speciem salsæ parillæ, ut uidetur Matthæolus atq alij affirmasse. GVILAND. Placuit mihi te nouisse hanc ueritatem de smilace aspera, cuius qdẽ sententiæ non solum me esse, sed plerosq etiam alios fuisse tibi persuasum uelim, atq in primis Gabrielem Faloppium herbarum materiæ ~~peritissimum~~ doctissimum, qui in libello de morbo gallico in capite de salsaparilla hæc scripsit.

" Scripsit: Alias credebam esse radicem Ebuli, et perstiti in ea
" sententia plurimis diebus donec Hispanus ad Ducem Floretiæ
" integram apportauit plantam, et hinc patuit error meus, et
" uidi esse radicem smilacis asperæ de qua Dio. conder libi 4
" et scriptores antiqui mentionem fecere. Quod magis con
" firmaui experientia, nam cum in monte Sancti Iuliani Pisis
" uidissem smilacem asperam, curaui effodiendam, et semper usus
" sum loco salsæ parillæ, et per biennium illud, quo ibi fui semper
" cum foelici successu plurimos à lue gallica liberaui. quam
" sanè sententiam confirmat Amatus Lusitanus medicus quis
Hebreus non spernendus in libro quto suarū Cent. quare te Cent.ª X
hac de re enchi non oportet, quando alij ante te eam nouc
rint, sed quo nam pacto asserere possimus eius insulæ smi-
lacem uelle salsamparillam delineatam demonstrare, et non
eam, quæ in Italia nascitur? Arbitror ego hoc fieri terræ,
quam serpit differentia, nam in duro solo sicco, ac squalido
effosam asperam smilacem uidebimus habere radices paruio-
res, salsaparilla, atq in mollissimo solo, quod commode que-
ant omnes radices serpere, longiores salsaq. radicibus
omnino similes. Ea enim smilacis asperæ planta, quam
in ea insula olim cum ea loca perepetarem, uidi solo mol-
lissimo, optimo ac humido nutriebatur. ob quam rem
mirum non est, si radicibus longis, crassis inuenta est.

quæ

quæ eadem in omni cuius uis regionis solo mollissimo, per quod facile radices progrediuntur, observabitur: quemadmodum in omni sicco duro nequeuntibus ad libitum duricie impediente radicibus progredi, smilax aspera radicibus brevioribus, ac tenuioribus apparebit; quales ego uidi in Zacynthi, insulæ, Corcyræ, et Cretæ locis saxosis, ac durioribus. Addo multos falli in cognoscenda Salsaparilla in planta smilacis asperæ, haud omnes smilacis radices, salsæq. parillæ recte animaduertentes: Nanq. in smilace aspera duæ radicum differentiæ observantur, cum ipsa primo plantæ stipiti coniunctas radices habeat, albas rotundas, nodosas digiti magnitudine crassas; ut cannæ et acori radices nodosæ atq. articulatæ cernuntur. quæ sane radices non admodũ longæ cernuntur. Alias mox etiam ab his hæc planta habet radices paruas, longas, rotundas, similes salsæparillæ radicibus; quæ diversæ à primis nascuntur, et perinde ac capillamenta in solo duro atq. aspero à primarum radicum nodis procedunt. quæ capillares radices in molli solo longissimæ crescunt fiunt; Hæc quoq. radicum differentia in salsæparillæ planta reperitur, ita, ut quæq. planta habeat primas radices albas nodosas digiti crassitie ferè observatas; et mox habeat alias multas radices à nodis primarũ radicum exeuntes longas, graciles, æquales, non nodosas: quæ pro medicinæ

usu

usu laudantur. Qui igitur negant smilacem asperam esse
salsam parillam, dicunt radices esse inuicem differentes,
forma, et magnitudine; Forma quia smilacis solum pri-
mas radices considerantes, quæ albæ nodosæ, crassæ ac
breues existunt illisq; secundas radices, longas non nodo-
sas, graciles comparant, et uidentes eas forma atq; magni
tudine interse multū differre, negant esse salsam parillā.
Dicunt enim smilacis radices esse crassas, breues, et sal
sæ parillæ graciles, et oblongas. Errant quidem isti, nam
non recte comparant radices, quoniam si radices salsæ pa
rillæ graciles longas, quæ sunt secundæ radices, non primis
radicibus crassioribus, nodosis, atq; breuioribus, sed se-
cundis, à nodis primarum radicum exorientibus, comparassent,
proculdubio nullam reperiissent differentiam. Atq; si quo
ad magnitudinem dicerent, quod smilacis radices se-
cundæ breuiores et graciliores sint radicibus salsæ pa-
rillæ, id soli terræue, in qua nascuntur mollitiei uel duri-
tiei ratione efficitur. In duro enim solo non possunt ~~ea~~
crescere, ut in molli radicibus cedente faciunt. ALPIN.
Vera omnino loqueris, omniaq; hæc à te dicta, oculatim
in Zacynthi insula inspexi, ac sedulo obseruaui. Et hæc
ueritas satis clara apparebit ex inspectione plantæ hu-
ius smilacis asperæ Zacynthiæ, quæ omnino utrasq; ra

dices

radices tum nodosas crassa breues, atq alias longas gra-
ciles ab ipsis nascentes, pictas ostendit.

Sed cur non cesso tuas hac de re amplius aures obtundere,
cum prolixitate sermonis tibi nunc esse fastidio timeam:
GVILAND. Perge igitur alias plantas enarrare, quando nobis
nihil dubij ~~sit~~ relictum sit, quin credamus asperam smilacem
esse ueram salsam parillam. ALPIN. In insula Cretá etiam alias
plantas me uidisse memini. Vidi enim in primis ueram Thym-
bram, Epithimum, Marum, Ladanum, Aspalatum, atq Styracem.
Thymbra est planta similis Thymo ramulis duris, lignosis, folijs
thymo latioribus, asperioribus, durioribus herbaceo colore
non ordinatim, ut scripserat Matthæolus nascentibus; neque
ab his alia folia parua nascuntur. Hincq plantam à Mattheo
lo descriptam ac pro thymbra ~~pictam~~ secunda depictam falsã
esse existimo. Cum thymbram secundã in eadem insula ui-
derim

uiderim cum epythymbro ab ipsa admodũ differentem. Epythimum
uero in loco eius insulæ Fraschia dicto cuscutæ modo thymo thy-
mo, thymbris, atq; alijs plantis alligatum et obuolutum re
peri. Atq; hinc falsum esse duas esse epythimi species dignoui,
scilicet unam esse thymi florem, alteram capillarem hanc her-
bam cuscutæ æmulam. Epythimũ namq; nigram bilem purgare
omnes medici affirmant, thymi uero flores id posse nemo
dicet. Aliqui ex Cretensibus aiunt epythimũ atq; epythimbrũ
purgare sanguinem calore adustum, multosq; diuerse diffe
rentes morbos ab illius herbæ capillaris supra uarias
differentesq; plantas uia reperta usu curari. Nam quæ su
pra origanum alligata colligitur morbis omnibus purgatiõe
conducere asserunt, quibus origanum per sesolum succurre
re aiunt. Atq; ita in alijs omnibus plantis repertam atq; ab
ijs collectam uim habere purgandi humores, à quibus humo
ribus ortis morbis hæ plantæ uim habent succurendi. Marũ
apud nonnullos Cretenses uidi, quæ planta nostro amaraco
omnino est similis, quanq; gracilioribus, exilioribus, asperio-
ribusq; folijs ipsa constet; at multo odoratior est amaraco
nostro. Plantam à qua ladanum Cretenses colligunt omni-
no differentem ab ea quam depinxit Matthiolus perspexi.
Nanq; hæc simillima cysto fœminæ cernitur. Folijs enim
cysto longioribus constat, syluestris saluiæ folijs similibus.

Flores

Flores fert rosis syluestribus similes roreiq; itidem coloris etiam
à Cysto foemina florum tantù magnitudine differt. GVILAND. Plan-
ta Matthioli pro Ladano picta omnino est diuersa à uera, folijs
floribus, ac seminibus. Deceptusq; ipse fuit Dioscoridis uerbis
Dioscoridis dicentis esse, Cystigenus ladanum Cysti genus lon-
gioribus folijs constans, et nigrioribus, quae sane nota in
planta, ex qua Cretenses colligunt Ladanum, omnes dictae ad
unguem obseruantur; Nam haec planta omnino Cysto foe-
minae est similis, quando ijsdem tum folijs, tum floribus ob-
seruetur sed Cysti foeminae maioribus tum folijs, tum flori-
bus. ALPIN. Aspalathum copiosissime in ea insula prope
portum Traschbia nascentem, florentemq; uidi: odorisq;
ex multis eius floribus suauitas fuit in causa, ut ipsum
nouerim. Estq; planta arbustus spinis horridus cortice
albo crescens altitudine duorum uel usq; trium cubitorum.
Flores fert multos paruos aureos suaue odoratos spar-
thij floribus persimiles summeq; odoratos. Multas ar-
bores huius plantae styracis ibi uidi prope nonnullos fontium
riuulos nascentes. Haec obiter tibi narrata sint de plan-
tis, quas per iter obseruauerim. GVILAND. Satius est, ut
Aegyptum te transferas atq; de eius loci medicina iam
disseras. ALPIN. Antequam de medicina Aegyptiorum loqui
incipiamus, melius erit, ut prius de ipsorum Caeli qualitate

corporumq;

corporumq temperamento, habitu, victu, deq morbis ~~Ae-~~ ~~gyptijs~~ ipsis familiaribus verba faciamus. His namq omnibus recte praeauditis ad illorum ~~mox~~ medicinae narrationem mox promptius accedere poterimus. GVILAND. Recte ~~dicis~~ proinde sequere quid vis praenarrare, incipiens.

De Aegypti situ atq aeris temperie.

Cap. 3m.

GVILANDINVS, ALPINVS.

Iam pervenisti in primarias Aegypti urbes Alexandriam scilicet atq Cayrum, quam urbem cum mense Iulio adiveris dubio te sensisse quales nam ibi essent aestivi calores. ALPIN. Alexandriam ineunte vere veni caelo satis temperato existente, quo tempore primo florentes palmas inspexi, atq aer eius loci toto eo tempore, quo ibi ob saevientem Cayri pestilentiam moram traximus, minime calore mihi unquam fuit molestus. quando, ut te certo meminere arbitror, ubi olim eam urbem ~~tu~~ videris, aerem ob sibi proximum mare, non multum incalescere, qui ab illius frigida aura temperetur. Cayri vero ~~caelum reperi~~ aerem ~~vidi~~ calidum ~~qde~~ ~~calidum sensi~~ reperi, sed non in eo caloris gradu, atq excessu, quem ibi regionis calida natura experiri debere suaderet. sed satis clementem, et temperatum, qualem facile per-

ferre

perferre potuissemus. GVILAND. Huius aeris haud valde
calidi sub calidissimo Coelo causam esse arbitror Nili auc-
tionem, quae eo tempore fit; sed dico nunc tibi temperiem
~~Celi~~ Coeli Aegypti, quam memini me olim ibi observasse.
Scio enim te non ignorare, Cayrum Ptolemaeo docente ab
aequinoctio triginta gradibus latitudine distare ~~latitudine~~, et longitu-
dine sexaginta. sexque tantum gradibus ~~huius~~ civitatis zenit
ad tropicum Cancri accedere ~~ipsamque diem~~ ipsique diem maiorem ~~habere~~ fieri
horarum quatuordecim, et minorem decem. ob quam rem
Sol ~~in~~ Aegyptum multum calefacit ~~calefaciendo~~, et maxime in aestate,
quo tempore solum Aegyptium radiis rectius ferit, copiamque radiorum
maiorem iis incolis demittit. qui sane calor quamquam ab om-
nibus magnus vel ~~multo~~ vehemens observetur, nihilomi-
nus, ~~non~~, ~~ut~~ loci calidi ratione esse deberet, ob aquae Nili
fluminis incrementum, quod caloris aestum minuit obtunditque
eius acutiem; atque non minus etiam propter ventos Sep-
tentrionales assidue toto illo tempore frigidum spirantes. Quod ~~Ca~~
calidus sit eius loci aer comprehendi ~~tur~~ etiam potest,
ab avium locis, quos frequentant, atque ab earundem modo
edificationis. Omnes siquidem illos terrenis avium locis
gaudent, ipsaque frequentant. quae etiam ~~omnia~~ frigidos fontes arte
factos ~~et~~ ex dulcium aquis habent, quibus aerem totam per
aestatem assidue refrigerant. Haec omnia Aegyptios frigidum

efferere

expetere, ~~et~~ ipsosq. calidum pati aerem ~~[illegible]~~ significant.
Amplius Civitas haec altissimis aedificijs, contectis quae supra vias
ita latissimis expanduntur tegumentis, ut vias superius ferè
omnino conniveant, observentq. ne Sol, quando omnibus
horis umbrae vias occupent, atq. obtegant, noxium inferat
viatoribus. Vastissimas vero fistulas permaximae tubi
similes Aegyptij in singulis domibus pro aere refrigerando
parant, quae à medio domus meatu latitudinis decem
cubitorum et plus exurgunt, per mediumq. rectissime
sursum feruntur in aerem, penitusq. multo latiori ore
instar Campanae oris expanso ad summa vestigia
desinunt. Quo latissimo ore versus septentrionem
apperto ~~aerem~~ frigidum ventum excipiant, inferniusq.
~~totis~~ aedium locis demittunt. Et hac via singula ~~[illegible]~~
aedium inferna terreaq. loca refrigerantur. Quod
artificium accolas eorum locorum calori aeris eè
obnoxios indicium est haud obscurum. Cuius sanè
ambientis aeris caliditas ab aqua Nili aestate
peraucta diminuitur. Sed dic sodes nunc quali ipsi
aere utantur per omnia anni tempora. ALPIN.
Est eorum locorum aer calidus et siccus, inaequalis
valdeq. inconstans, substantiaq. tenuissimus prae-
sertimq. in locis à mare remotis, ut Cayrum aliaq.

ciuitates supra fluminis ripas positae existunt. Hic aer hyeme aliquando insigniter frigidus apparet, et aliquando calidissimus, ob siccitatem immodicam aeris (quando rarissime ibi pluat) quam sane siccitas, ut naturae periti affirmant utramque actiuarum qualitatum acuit, uelut ab humido hebetantur hae aeris qualitates. Idcirco aer hyemis frigidior quam reuera sit, ab Aegyptijs experitur, quia is ob partium tenuitatem corpora penitissime penetrat, permeatque frigidamque qualitatem introducit, laedensque frigiditate sensibiles partes est causa sensus maioris, quam sit frigoris, maximeque ex omnibus corporis partibus caput ab aeris eius loci oborta frigiditate oblaeditur, multoque magis quod antea a calido aere calfacti ualde apertos meatus habuerit, per quos facilius frigidum aerem suscipit, atque ab ipso offenditur. Hincque non datur genus morbi a capitis distillatione, quo Aegyptij non uexentur. Aequaliter uero aer summe calidus tum Coeli, ut dixi ratione, quod altitudo polaris sit graduum triginta. Ciuitasque haec sex tantum gradibus a tropico cancri distet. Ob quam paruam distantiam, Sole ad ipsum tropicum accedente, quia Sol zenith illorum fit uicinior, aer multum incalescit. Et nisi Etesiae illo tempore a Septentrione frigidum spirarent, uehementissimus, qui uix a nostris subferri posset, caloris

aestus

æstus sentiretur. Hyeme aer frigidus ~~[illegible]~~ noctu ~~maxime~~ ob-
seruatur, qui orto Sole statim cessat, atq; paulo post in ~~[illegible]~~ ca-
lidum permutatur. Ex qua aeris inæqualitate ~~multorum~~ mor-
borum principium originem ducit. GVILAND. Quanquam à nro
proposito scopo deuiet ~~hæc~~ oratio attamen libenter ex te scire
quam ob causam Cayri non pluat, quando Alexandriæ Pelusiq;
et in omnibus alijs locis mari adiacentibus pluuiæ multæ
~~atq;~~ imbres fiant largissimi. ~~[illegible]~~ pluuiæ uero causam duplicem ego
esse sum arbitratus, alteram scilicet aeris secundæ regionis
frigiditatem pluuiarũ causam effectricem, qua uapores in eã
aeris partem leuati densantur, et crassescunt. In nubesq;
primo, et postea in ~~nubes~~ pluuiam uertuntur. Ideo ubi aeris
adest frigiditas, ~~desiq; uaporum copia~~ uapores facile plu-
uia fiunt. Secunda est uaporum à terra eleuatorum copia.
quibus ita positis causis dixerim ~~ego~~ Cayri non pluere,
quoniam non adest multa in secunda aeris regione frigiditas
defuitq; etiam uaporum copia; * & in locis propè mare

Amplius Aegyptus excelsis montibus caret, ideo neq; nubes densatæ ab his supra ea loca diu manere possunt. Hincq; mense iulio quo tempore flumen augetur multæ nubes assiduè sup ea loca transeunt, in altissimisq; ~~[illegible]~~ Lybiæ montibus firmantur, et in pluuiam uertuntur ex qua flumen augeri creditur. *

positis aere frigidiori refertis atq; non minus copiosiori
uaporum ~~copia~~ pluuiæ fiunt ~~[illegible]~~ largissimæ, atq;
hæc sæpissime obseruantur. Verum ~~tunc~~ tempus instare
uidetur, ut de anni temporibus apud illos populos usita-
tis, deque ipsorum naturis, uel qualitatibus ut nunc ser-
monem facias. Proinde ut lubet. poteris incipere, ut

nobis

ut nobis eius loci aeris qualitas clarior innotescat. ALPIN.
Diuido ~~annum apud ipsos usitatum et obseruatum in~~ quatuor ~~quinque~~
partes, sed secus quam nostri faciant, à vereq[ue] incipiam:
quod sanè tempus temperatum ibi duobus mensibus obseruat
scilicet Januario atq[ue] Februario. Incipitq[ue] ver Orione et Cani
cula tota nocte in Coelo apparentibus, et desinit Arcturo
occidente. quo tempore aestas incipit, et desinit Triangulo tota
nocte uideri incipiente. Hacq[ue] duplex apud Aegyptios ~~con-
tinuo~~ singulo in anno obseruatur. Prima inaequalissima ac
summè inconstans uehementissimo cum caloris aestu ~~appa~~
qua ~~ret~~; maximeq[ue] corpora obladit, praesertimq[ue] aduenarum eius
coeli qualitati minimè assuetorum, quod quidem anni tempus,
ut nuperrimè etiam dictum est, principium facit, Arcturo oc-
casum petente, scilicet in initio mensis Martij, protenditurq[ue]
ferè ad tropicum usq[ue] cancri, tribus qua ~~quidem~~ mensibus to-
ta comprehenditur, quippè Martio, Aprile, Maio. Altera ~~Secunda~~
aestas, quam etiam secundam partem aestatis appellare possumus,
priori subitò succedit, nam ipsa incipit sole tropicum Cancri
ingrediete ~~permeante~~, terminumq[ue] habet propè finem ~~Augusti~~ mensis Au-
gusti. Hacq[ue] aestas priori aequalior, constantior, minusq[ue] adu-
sta, minusq[ue] corporibus noxia obseruatur. Autumnus habet
alios duos menses, scilicet Septembrem ~~et~~ Octobrem. Et
orientibus pleiadibus scilicet in initio mensis sequentis

quippè

quippe Nouembris hyems incipit, continuatq; usq; ad mensem Ianuarium. Hoc itaq; modo annum Aegyptiorum diuidi oportere censeo, ut sedulo quatuor anni tempora quatuor diuersis aeris naturis respondeat. Ver mensibus Ianuario atq; Februario obseruari, uel fieri in ea regione non est mirum, cum illius temporis temperamentu temperatiq; aere sentiatur, atq; obseruetur. Idipsumq; etiam tempus uer esse indicat arborum ibi quae fit germinatio, Tunc enim omnes ibi arbores frondescere incipiunt, terraq; Aegyptia uirentibus herbis, stirpibus, floribusq; amoenissima redditur. Ab hisq; mensibus primam fieri aestatem uel aestatis partem cunctis animalibus maxime noxiam pro ipsius inconstantia atq; inaequalissimo aestus caloris et frigoris statu. Hac aestatis pars inconstanter mensibus Martio, Aprile, Maio obseruatur. GVILAND. Quae nam sunt huiusce primae uel aestatis, uel aestatis partis inconstantissimae, aestuosae, ~~ac inaequalis~~ ac inaequalissimae causa. Memini ubi ibi aliquam moram fecerim ijs tribus utiq; mensibus, me uentos calidissimos, molestissimosque sentiisse, cum puluerum inflammatarum magna copia, qua aer ita obscurabatur, ut Sol neutiquam uideri posset. Atq; illo etiam tempore per urbem Cayri plurimos uagasse epidemicos morbos atq; exitiosos, ~~per~~ obseruauisse, praesertimq; oculorum lippitudines quas Graeci ophtalmias appellant.

appellant. Itaque arbitror huius prioris partis aestatis causam

esse ventos illos summe calidos inflammatosque a meridie,

locisque arenosis, ac inflammatis perflantes, in memoriamque

etiam habeo, eos quidem ventos Campsim Aegyptios vocas-

se, quasi dicerent ventos, qui spatio dierum quinquaginta

ita perflant. sed hoc tibi contradicere videtur, qui dixe

ris hanc aestatis partem non tantum diebus quinquaginta,

verum tribus integris mensibus continuare. ALPIN. Euri

Austrique venti, ut tu recte dixisti, a meridie per loca areno-

sa, summoque calore inflammata transeuntes; atque in Ae-

gyptum spirantes tantum caloris aestum ~~habitatoribus~~

pulverumque et inflammatarum arenarum evehunt, ut ignitas

fornacis flammas ~~eo asportasse videantur~~, et non minus

pulveribus obscurissimas, inflammatasque nubes eo asportas-

se videantur. Pulvis illa atque arena copiosa ventis tum

asportata, tum ex solo Aegypti ~~eo~~ ventis ~~atq~~ arrepta

atque per aerem agitata ~~asportata~~ non minus, aeris calore corpora

laedit, maximeque oculos, quos mordet, et inflammat ~~...~~

Hincque epidemicas plurimas ophtalmias, quae tunc

temporis per eam urbem vagantur originem habere

existimarem. Hi venti interrupte ac inconstanter spirant

quandoque tribus ~~diebus~~, et quandoque quinque, et interim

etiam usque novem diebus. ipsosque Charvesich ~~...~~ appellare quimus,

qui

qui quasi a Charonte prouidant, semper lethales plurimos morbos ijs populis excitantes. Eo etenim tempore multas pestiferas atq lethales febres; phrenitidesq homines non diebus sed horis paucis perdentes, et saeuissimas plurimasq ophtalmias, ~~exitiosissimas angenas, phrenesisq~~ uidisse obseruaui. Corpora omnia ita ~~adhibita aquis~~ . contritur ~~in fero cibos~~ abhorrere uideantur, inextinguibilique siti continue ardeant ~~cruciantur~~, pro qua extinguenda Nilum flumen eis D.O.M. largitus est, cuius aqua ~~perio~~ iucundissima omnia refrigerantur atq humectantur. Aduenae nostri his uentis perflantibus ad subterranea loca refugiunt, ibiq morantur, quousq cessauerint. Hocq boni Deus Optimus fecit, ut ~~subito~~ calidis ijs absorptis uentis ~~subsequentibus~~ continuo uenti ~~Etesiae~~ flare a septentrione incipiant, qui uenti citissime corporibus conciliant refrigerium. Si diu hi continuarent uenti nemo in ea regione uiuere posset. Quod doctissime Guilandine postremo petiisti, scilicet cur ego aestatis eam partem trium mensium constituerim, atq Aegyptij dicant ~~hos~~ illos uentos Campsim, quod nomen explicat numerum quinquagenarium, Nunc tibi respondebo multifariam, et primo aliquos ~~ex Aegyptijs~~ illorum appellare illos uentos Campsim, quia ipsi interrupte quinquaginta diebus spirare soleant.

Atq

De Aegyptiorum Corporum temperaturis

Cap. 4m

ALPINVS GVILANDINVS

Dare operam ut corporum Aegyptiorum temperiem indagemus terminatam [illegible] rarè aliud erit, quam tempus ociose consumere, et s[illegible] cuperes tibi Cayrum accolentium corporum temperamentum à me commonstrari, ~~tibi~~ non secus quam Xanthus antiquus philosophus ab Esopo eius servo perdoctus, ijs, quibus totum mare se potaturum pollicitus ~~fuerat~~ [fuerit], dixerat ipsum à fluminibus distingui ac separari ~~oportere~~ [posse], ~~si vellent ab ipso potari~~: responderem, ut tu ~~Aegyptios~~ [cives] prius à cunctis alijs populis segregares: quod sanè non secus quam impossibile videbatur mare posse à fluminibus separari, ita veros Aegyptios posse ab alijs nationum diversarum hominibus ~~separari atq;~~ interstingui, difficillimum esse [affirmarem]: quando Cayri accolae sint Abissini, Aethiopes, Arabes, Indi, Persae, Mauritani, Graeci, Assyrij, Damasceni, Turcae, Tartari, [Prussi] Vngari, Sclavi, Armeni, omnesque ferè ~~totius orbis~~ aliarum nationum. Semper haec civitas fuit publicum emporium totius orbis terrarum frequentatissimum. Hinc perdifficillimum ~~erit~~ posse unum temperamenti genus Aegypti omnibus accolis accommodari. GVILAND. Sed necessarium est omnes, qui eam urbem diu per annos habitant ad aliquod temperamentum reduci, eodem [illegible] tum caelo, tum victu utentes, qui procul dubio nativas temperaturas permutare solent. Nam Caelum

Cibus

[illegible] quoniam Fortis apoplexia fortem quoque ut ita loquar cerebri læsionem significat, ob quam tollitur respiratio, qua sane in animali prohibita transpiratione Cor necessario uita priuatur. et quando cerebri non est insignis læsio, animal respirat, et non moritur, ut in debili apoplexia aliisque soporiferis affectibus obseruatur. Sed melius est hanc doctrinam audire apud Galenum nostrum, qui per belle in quinto lib. de Loc. affect. ut dictum nunc est, hanc rem docuit his uerbis: Cap. 1°

" Igitur ex quibus causis inuenimus, cur affecto cerebro in uehementi
" apoplexia, Cor quoque lædatur, ex iisdem ipsis, sed secundum alium
" modum, causam quis inueniet, quamobrem in apoplexia minore,
" catalepsi, sopore, morbo Comitiali, lethargo, animal ita affectum non
" pereat: Namque si diligenter consideraueris, inuenies per huiusmo-
" di affectus, quomodo spirent laborantes: quippe uidebis, et uiolentam
" et difficilem spirationem, perinde ac si uinculo quodam constrictus
" Thorax attolli prohiberetur. Atque huius rei sufficientem fecimus
" mentionem in libris de musculorum motione. Namque similis est hæc
" quæstio, ei quæ de somno quidam hæsitant: quippe cum per somnum
" omnes musculorum actiones exoluantur, sola actio, quæ ad thoracis
" musculos pertinet, seruatur. Nunc uero ea duntaxat dixisse [illegible]
" satis fuerit, quæ in præsentia proposito nostro conducere uide-
" bantur. Porro qua ratione homines per somnum spirant, reliquis
" musculis omnibus quiescentibus, eadem quoque ratione per mino-
" rem apoplexiam, atque alios ei uicinos affectus spirare possunt.
" Vbi uero uel apoplexia, uel alius quispiam affectus adeo uehementer

incesserit

I 3

atq alios eo nomine ipsos appellare quinquaginta dierū
quod ipsorum furor, ac æstuosa qualitas spatio dierum qu-
quaginta finiatur, Aliosq Campsim ~~dicendo~~ dicendos esse
affirmare, quoniam ut plurimū à paschate rexurectionis
u.. ad pascha ascensionis ipsi ~~obseruentur~~ spirare. quod
~~tamen~~ [illegible] ~~[illegible]~~ spatium est quinquaginta
dierum; quod tamen falsum est, quando ego obserua
uerim sæpe ante pascha etiam resurectionis illorū
uentorū furorem. Alij et forcasse uerius dicunt, hos
uentos Campsim appellatos fuisse à morte Campsi ducis mul-
tarum copiarum secuta immodicam copiam arenarum, quā
à uentis illuc asportatā Campsim ducem cum toto exercitu in
Africæ deserto suffocauerat. Hac ~~igitur~~ æstatis pars est cor
poribus multum noxia, quoniam eo tempore interim conti-
nuò ~~excitatur~~ calor, et interim frigus in aere ~~[illegible]~~ fit.
in hocq temporis statu uagatur per urbem ille morbus,
quem Demelmuia eos appellare dictū est, qui paucis horis
ab eo correptos homines enecat; Altera æstatis pars hac
sequitur, æqualis, et ~~ualde~~ minus calida, esset tamen calidissima
nisi Etesiā frigidū continue toto temporis ~~efflarent~~ flarent, atq
nisi Nili fluminis augmētū fieret, quibus aeris æstuo-
sa caliditas contemperetur. Huius æstatis partis, quæ
uocabitur à nobis secunda æstas, aer est summe calidus

sed

sed æqualis et constans à principio ad finem usq; non subitò at
paulatim ac sensim caloris afferens mutationes, qui quo fit
Septembri mensi uicinior, eò temperatior redditur. Ideo hoc anni
tempus morbis caret, et salubre est. Omnes agricolæ eo tempore ocio-
sam uitam peragunt, quia terra usq; ad perauctis[illegible] dimi
nutionem cultui est inepta inundatione aqua[illegible]
non cessante. Atq; tunc spectacula, ludiq; augescente flumine
celebrantur. Fitq; Septembri Octobriq; mense autumnus, atq; propè
eius finem, absorpta fluminis inundatione triticum serunt,
quod mense Martio ~~metitur~~ effectitur, ~~atq; tunc~~ et colligitur. Alijs sequentibus
~~sequentibus~~ duobus mensibus aer observatur ~~[illegible]~~
~~[illegible] humidus rarò pluit, ecsi pluit non nisi mense Nouem~~
~~bri~~ frigidior, raro pluit, et pluuia est uelut ros parua, hisq;
non nisi duobus mensibus, Nouembriq; facilius quàm Decem
bri, quod ~~eius mensis~~ aer sit frigidior, rarissime glaciet, nunquã
nix ~~observatur~~ neq; grando ibi observatur, cum aer careat
tanta frigiditate, qua hæc effici queant. Itaq; est temperies aë-
ris locorum, qui à mare longè distant. Loca uero mari adiacẽ
tia aere utuntur minus calido, et minus sicco: quando ibi lar-
gissimæ pluuiæ fiant. GVILAND. Hæc dicta sufficere pro digno
scendo illorum locorum aere, existimo. Ideo ne tempus frustra
conteramus, optimũ erit Aegyptiorum corporum temperatura
te nunc continuato sermone, narrandas aggredi.

De

" incurrerit, ut musculorum thoracis actio omnino deperdatur, ~~[illegible]~~
" perire simul respirationem necesse est. Unde Cordis quoque tempe
" ramentum solvitur. quo fit tandem, ut etiam animalis ipsius neces
" sario sequatur interitus. Atque hac ratione per vehementes superni
" principij laesiones animalia perire videmus: De Paralisi Gal. in lib.
Cap x/ " 3° de loc affect. ait: Ubi vero alteri laterum aut dextro aut sinistro id ac
" resolutio nominatur, eius scilicet partis in qua consistit affectus, interdum
" dextrum interdum sinistrum. Quod si in aliquo membrorum idem evenerit, ei
" membri resolutio esse dicitur. Est igitur Paralisis, sive resolutio ma
in quo homines multarum vel alicuius partis sensum et motum plane am
unde hae partes affectae resolutae perinde ac si motu et sensu exsolutae ac
...ta dicerentur. Est vero Paralisis sive resolutio duplex, altera ea
est universalis, in qua universae partes corporis resolvuntur, hanc
nuperrime apoplexiam esse docuimus, de qua satis dictum est. atque al
particularis prout non omnes partes affectae observantur, sed vel u
vel aliquae tantum. deque istius nunc prognostico agendum est. Atque
ipsa etiam trifariam ~~ipsa trifariam quoque~~ observatur, ~~namque~~ prout quandoque partes
resolutae solo sensu privatae, et aliquando solo motu, et aliquando
tum motu tum sensu simul privantur: Harumque alia non aliam mo
sequi observatur; ~~atque alia~~ vocanturque paralisis: atque aliam ab apople
contingere hominibus videntur. vocaturque a Galeno in 4° de vict.
Comm. 23/ Cap. 2°/ in morb. acut. et in 4° de loc. affect. et in I° epidem. Com. 2°. aliisque s
in locis Paraplegia. De Causis Paralisis quando a stupore non diff
I° de Caus. symp./ nisi magnitudine (Galeno docente in primo de Caus. sympto.) ita sem

" stup

" Stupor vero in toto corpore maximisq; membris, quæ Græci Cola vocant,
" ~~[illegible]~~ ex sentiendi movendiq; difficultate compositus affectus: ac mani-
" feste videtur tum refrigeratione, tum à ~~Compres~~ Compressione nervosarum
" partium Corporum, deniq; à torpedinis marini animalis Contactu prove-
" nire. Ubi vero citra aliquam huiusmodi Causam ultro acciderit, tum vel
" vitæ ignaviam, vel ciborum multitudinem, Crassitiem, lentitudinem, aut so-
" litæ secretionis suppressionem antecessisse necesse est. igitur Continua
" causa, aut Continens, aut συνεκτική (licet enim pro cuiusq; arbitratu
" eam nominare) affectus nervi est talis, ut facultatem illi à principe
" parte missam, impedire possit, atq; impeditur, si nervus meatu aliquo
" preditus (ut manifeste in oculorum nervis videre licet) vel obstructus
" est vel Compressus. si vero meatum non habet, idem illi evenit, si vel
" Constringitur, vel refrigeratur. quum igitur meatum aliquem obtinet
" nervus per quem veluti per viam animalis facultas è principe parte
" ad ipsum delabatur: ea si fuerit obstructa, facultatem impediri, nemo
" non perspicue intelligit. Quod si nervus extrinsecus Comprimatur
" meatum fieri arctiorem ne hoc quidem in obscuro est. si vero nullus
" fuerit meatus, sed uti solis radij per aquam, aeremve transeunt,
" eodem modo facultas à principio nervorum Corpora permeaverit,
" ipsa in transitu impeditur, si ad immodicam Crassitudinem nervi
" permutentur. et in 2° libro de symptom. Causis paucis omnes para-
" lis Causas his verbis perstrinxit inquiens: Quippe demonstravi-
" mus nervum, aut stupore aut resolutione infestari si vel frigus
" illum Constringat, aut Crassi lentiq; humores obstruant aut aliqua
" Causa externa ipsam suo pondere Comprimat. et in 3° de loc. affect. Cap. X
docuit hunc affectum fieri ex sectione sive vulnerata spina medulla

namq;

" namq ait Vidistis etiam in corporis dissectione neruos qui [illegible] "
" mouent ex ea spinae parte, quae in ceruice est, eorum deducere. ipsa vero
" ex transuerso incisa si tota fuerit dissecta, omnes quae sub ipsa sunt
" corporis partes sensu motuque, non potente suscipiente spina a cerebro, vim
" tum sentiendi, tum mouendi pro arbitrio. Praeterea vidistis in anato
" mice ubi per transuersas spinae incisiones ad medium usque, secundum longi
" tudinem secaretur, non omnes suppositas corporis partes, sed eas duntaxat
" quae e regione sectionis erant, resolutas dextrasque quidem dextra
" spinae parte dissecta, sinistras vero, ubi reliqua pars esset incisa.

primum ∧

Namq ait spina, quae in ceruice est ex transuerso tota dissecta, omnes partes quae sub ipsa sunt ~~sensu motuque~~ resolutas ~~effici~~ reddere, et quae ad medium usque secundum longitudinem secatur, omnes eas corporis partes, quae e directo sectionis sunt, eodem modo ~~resolutas~~ affectas reddere. luxatis etiam spinae vertebris hanc affectionem fieri, in primo libro de symptom. Caus. ~~Gale~~ ipse scriptum reliquit. his priori loco conscriptis ad prognosticum accedamus. Deq primo ea resolutione loquamur quae non ex apoplexia fit, sed ~~motus~~ affectus per se natus, quam paralisim Graeci appellant. hic igitur affectus per se nunquam est mortalis, nisi mutetur in apoplexiam hocque universalem paralisim, et propterea quod in senio facile hic affectus vertatur in apoplexiam hoc est ~~fit~~ universalis omnibus corporis partibus; senes paralitici difficillime sanantur. malumque hoc insanabile esse indicatur, quando paralisis in una vel paucis partibus incipit, atque in multas repit, exitialiorque est, quo plures occupare ~~partes~~ obseruatur. facile ~~est~~

etenim

41

~~[illegible]~~ ex paralisi apoplexia fit. letales vero omnes ~~[illegible]~~ iudicabitur ~~[illegible]~~ resolutiones partium ~~[illegible]~~ necessariarũ vitæ operationibus. nam si musculi os atq guttur monentes resoluãtur, homo, etsi nõ à resolutione quatenus est resolutio, moritur prohibita alendi occasione. eo modo, quo tumor gutturis ~~[illegible]~~ prohibet, obstruitq uiam perquam descendit cibus. Novi enim iuvone Marostiensé ex uulnere profundo ~~sub fronte inter supercilia~~ in intercilio suscepto obiisse resolutis musculis mandibularũ. atq ob id ore penitus clauso. simili quoq modo musculis thoracem mouentibus resolutis moriuntur homines suffocati. resoluuntur vero ut ~~[illegible]~~ nuper cum Galeno scripsimus sæpissime cerebro valde oblæso, ut in forti apoplexia. uel læsa spinali medulla à qua nervi ~~[illegible]~~ oriuntur, per quos facultas mouendi ~~[illegible]~~ ad musculos fertur, resoluuntur musculi, et tollitur respiratio. Natham Choem hebreum Cayri vidi obiisse, ~~[illegible]~~ resolutis primo ambabus cruribus, et mox superius ~~[illegible]~~ spinalis medullæ læsioe ascendente musculorũ motio ablata est. idem quoq fieret, si recti intestini aliorumq, uel vesicæ resoluerentur. Nam in 2º lib. de symp. causis in Colo nuper lecto dixit, ischuriam idest urinæ suppressionem haud absimile quidam et ~~[illegible]~~ apnœa, aphoniaq significare. Hæ igitur resolutiones causæ sunt, ut homines moriantur. inemrabiles ~~vero~~ hæq etiam sunt quæ spinali vulnerata medulla ortæ sunt. ~~alia vero qu~~ atq ex vertebrarũ luxatione. Aliæ vero quæ uel tumore, uel humore aliquo nervis compressis, uel refrigeratis, uel à crasso humore obstructis, fiunt. ~~[illegible]~~ in

pueris ~~iuuenibus~~

~~alij~~ pueris alijsq; omnibus, senibus exceptis. plerumq; ~~[illegible]~~

sanantur. sedulo adhibitis medicinæ præsidijs. Paraplegiæ vero

his curatu difficiliores experiuntur, quod ~~mortalem~~ morbum appē

apoplexiam sequantur. atq; ob id difficilius iudiciū salutis reddunt.

Comm. 2° | " Hippocrates de his in primo lib. epidem. ita scripsit: In hoc statu hyeme

" quidem paraplegiæ cœperunt, multisq; fiebant, et quidam horum

" cito moriebantur: satisq; hic morbus quidem grassabatur. At in

" cæteris sine morbo erant. et Galenus in Comm. ait: ~~Paraplegias~~

" ~~itaq; hyemi fuisse ait, percusso scilicet à frigidis ventis, qui in ea~~

" ~~spirauerunt, capite et præcipuè quod autumnus totus austrinus factus~~

" ~~ipsum tum calfecisset, tum irrigasset, tum simul repleuisset, nempe~~

" ~~caput ita affectū plurimū ex ventis frigidis, et aquilonijs patitur,~~

" ~~non tamen morbus alius hyemem contribuit, quod sinu esset,~~ dictū

" ~~est autem et in aphorismis suis~~ Verum ex paraplegijs moriebant

" dicenti ipso Hippocrate. Nempe et hic morbus satis epidemius erat

" ~~inauditorū, insuetorumq;~~ more, propter paraplegiam, quæ præter cō

" suetudinem accidit, nam ~~quæ~~ consueta ~~est~~, decumbit quidem in partis

" resolutionem, non tamen tollit hominem. quæ in hoc statu grassata

" est paraplegia ~~letalis erat~~, refrigerato scilicet admodū capite.

Quod vero per abscessus ~~qui ab his indicari dicuntur~~, ab ipsis

obseruator ~~eius~~ paraplegiarū prognosticū accipiatur. Galenus in

3° lib. prorr. hanc orationem ~~interpretatur~~ (paraplegiis paro

" tides vitiosæ.) interpretatus docuit his profectò verbis: Para

" plegias quibusdam corporis partibus accidere ab effectu didicisti,

qualis

" qualis est totius corporis affectus apoplexia, uidetur autem mihi nisi
" forsan uel duobus uel tribus paraplegicis nihil in parotidibus adiunctis
" signi uitiosi eas esse pronuntiasse. Ego autem non simpliciter dixe
" rim mali signi esse superuenientes paraplegicis parotidas, sed
" quod is abcessus bonus esse cum morbi circuitus ad inferas corporis
" partes insigniter deuoluitur, quorum neutrum parotides habent. Nempe
" et affectus minoris sunt, et ad inferas partes non deuoluuntur.
" quare si id duntaxat perniciosum pronuntiare satis est. De Conuul
sione copiose in principio operis scripsimus. Caeterum ~~et~~ nunc etiam
in gratiam prognostici aliquid nos commenisci oportet. Dixit Gal. in
" lib. medic. deffinit. Conuulsio est affectus, qui neruis ac musculis acci
" dit, cum modo corpus totum, modo pars eius uoluntatis iniussu
" trahitur. Conuulsionis uero tres narrantur ab ipso differentiam quippe
~~alia dicitur~~ emprosthotonos, opisthotonos, et tetanos. Emprosthotonos
est quum trahitur collum, neque retro flecti non ualet, et opisthotonos ubi
retro trahitur, neque flecti ad partem anteriorem potest. et tetanos, Con
" uulsio est, in qua collum maxillaque in rectum trahuntur, dentesque cohaerent,
~~neque~~ neque homo collum annuere, neque renuere potest. at non modo
hae conuulsiones dicuntur, sed qualibet pars, cuius musculi, neruique
inconti sunt. Conuulsio enim, ut in 6.o lib. aphorism dixit Gal. uulsio · in Comm. 39.
fit ad propria capita musculis uel ut apertius dicam, reuulsio:
qualis ipsis etiam secundum naturam motus est in Cithararum ~~et~~ cordis quam
uel immodica imbutam aeris humiditate, uel a calore nimium arefactam
" tenduntur, similem conuulsionum generationis modum obseruari ipse
" docuit. De causis nemini dubium est, quod uerae ac exquisitae Conuul

siones

Conuulsiones fiũt uel à repletione neruosarũ partiũ, uel ab earundẽ
uacuatione, exsiccationeq. hocq ~~Galenus~~ in 6°. lib. epidem. Hippoc.
aph. 39 « ita scripsit: Conuulsio ~~ne~~ uel à repletione, uel uacuatione fit, ita nõ
Com. 16 et singultus. Galenusq tum in eius aphorismi Commentario tum in
Com. 57 ~~Com. 76~~ Com. 51 ~~Com. 39~~ ~~Com. 60~~ 2° ~~aphorism~~ tum in 4 tum in quinto ~~aphorism tum in~~ sexto, et septimo aphorism
Com. 4 idem confirmauit atq etiam in 3° de loc. affect. et in libro 12° meth.
Comm. 18 Cap. 5 medendi, aliisq in multis locis. fiunt uero spasmi uel ex magna
Cap. 8 phlegmone, uel ex mordente ac tenui humore neruosa corpora mor-
dente, uel ex ingenti frigore, ut Gal. in lib. 12° meth. med. scriptum
reliquit. atq etiam neruo aliquo, uel ~~Gal~~ capite musculi puncto.
Cap. 8 ut etiam docuit in 3°. lib. meth. med. Caeterũ his praedictis prognos-
Cap. 9 ticũ contemplemur exquisitarũ conuulsionũ, atq primo ~~earum~~ quae
ex repletione neruorũ, neruosarumq partium oriuntur. Quae igitur
repletis ac humore imbibitis neruosis corporibus fiunt conuulsiones
curantur humore euacuato, digestoq. Cognosciturq Galeno docente
in super recitatis locis hae, quod confertim ac subito ~~fiũt~~ excitantur.
Com. 16 « quod praesertim apud ipsũ in 2° aphorism. ita legitur: Cum ergo ualetu
« dine secunda quempiam derepente conuelli accidit; talem à plenitudine
« profectam conuulsionem esse necesse, ita enim infarciuntur, uiscidis et
« frigidis humoribus, quibus etiam aluntur, ut spasmũ patiatur, cui
a. [illegible] « super ueniens febris frigidos illos calfacere et lentos tenuare hu-
« mores et discutere solet. Febrem ait Hippoc. ~~bonũ est~~ conuulsioni
super uenire bonũ esse ob nunc à Galeno ~~dict~~ relatã causam bonũ
est, humoris enim tum copia dissoluitur, consumiturq à calore ~~feb~~
febrili, frigiditasq concoquitur, et uiscositas et crassities tenuat.

idem

idem ab ebrietate conuulsis euenire Hippoc. in lib. quinto aphoris. (aph. 5.
" his uerbis testatur. Si ebrius quispiam repente obmutuerit, conuul-
" sus moritur nisi febre corripiatur. ab humiditatis itaq. repletione
conuulsa neruosa partes sanari ~~sōlet~~ possunt. hicq. morbus salutaris
est, maximeq. in corporibus humidis, atq. in pueris; cuius affectionis
euentu salutare in ipsis obseruauisse Hippocratē, in primo lib. epid.
" ita legitur: Conuulsiones multis et pueris magis ab initio contige- (Com. 2.° txt
" runt, et febriebant, atq. in febribus conuulsiones fiebant. Erant hæc
" plerisq. horū diuturniora quidem, sed inocua, nisi his, qui ex alijs
" omnibus perniciose se haberent. et Gal. in Comm. ait: Conuulsiões
" fiebāt, quod status frigidus et humidus esset. Pueri autem ob neruosi
" generis imbecillitatē, ut conuulsionibus capiantur maxime sunt idonei.
" nempe ob id et facile ex paruis causis fit in ipsis affectus atq. minus
" periculi habet. Siccatis uero neruosis partibus curatu non modo
difficiles sunt conuulsiones, atq. inimo etiam impossibiles, hæcq. omnium
exitiosissimā obseruantur quā ardentissimas febres, cerebriq. inflam
mationes uehementes consequuntur. in quacunq. enim febre ortā
conuulsiones suspectæ sūt. hinc dixisse Hippocratē in 2.° lib. aphor. (~~fit~~ aphor. 16
" meminimus: ~~Conuulsioni~~ Febrem conuulsioni superuenire melius
" est, quam febri conuulsionē. et Gal. in Comm. ait de his: Verum si pp.
" ardentissimas febres totum corpus et nerui exsiccati fuerint atq.
" propter eam siccitatē conuellatur, tum demū hoc maximū ac pro
" pemodū irremediabile malū. Hoc idemq. et manifestius scripsit in
lib. 12.° methodi ~~Scire nam~~ hoc modo: Scire namq. licet eiusmodi (cap. 8

" affectum

" affectum, si modo curabitur humectationem poscere: Caeterum curatu per
" difficilem esse, vel potius, quae curari omnino non possit, si febris occasione
" est contractus. Succedit maxime exitiali phrenitidi. Nec sanatum quempiam
" in convulsorum aut ipse vidi, aut aliu ~~nor~~ narrare audivi. pessimae
F itaque sunt convulsiones quae ardentissimas febres subsequuntur, quod siccitas, eas partes, denotent, quarum saxe partium siccitas maxima cum difficultate emendari potest. Hancque ob causam ~~quo~~ a vigilijs etiam pessimae dicendae erunt convulsiones. Hippoc. in 7° lib. aphorism. ait.
aph. 18 " Propter vigiliam convulsio malum. Maximam humectandi et exsiccandi vim habere vigiliam atque propterea a siccitate convulsionem faciendi Gal. in Comm. scriptum reliquit. ob eandem quoque causam Hippoc. in 5° lib. aphorism. dixit, ab immodica purgatione convulsionem esse malam. A vulneratis nervis quoque visam convulsionem letalem maiori ex parte Gal. in eodem lib. Comm. testatum reliquit. [illegible] vero per consensum vel mordicatis ~~no~~ nervosis partibus, vel ab humore vivi ut docuit Gal. tum in 12° meth. med. tum in quinto lib. aphorismorum. vel a vaporibus malignis, quales in pestiferis febribus ~~[illegible]~~ saepenumero observantur, quae potius motus convulsivos quam convulsiones dicendas esse non immerito arbitramur. ex se solis non sunt exitiosae, cum ~~malijs~~ malis autem alijs signis in pestilentib. febribus semper timendae sunt. At de harum prognostico alias a nobis ~~no~~ fusius scriptum est. quae ex ~~Colu~~ gelu apparent, simul generantur, curationem admittunt. At ad mente captorum prognosticum accedere ~~opus~~ oportet.

De

De Mente aberrantiū prognostico

Cap.

Nunc etiam scribamus de eorum prognostico particulatim, qui sine febre ex quacunq causa insaniunt, siue mente aberrant. quando tum de phrenitide tum de alijs delirijs, quæ tum in febricitibus obseruantur satis alias in hoc opere dictum sit. Homines uero insanos eos esse, siue mente captos, siue delirantes, siue desipientes siue amentes siue insanientes uel alio modo eos illos appellaueris, qui Gal. docet Galeno docente in 7.° lib. aphoris. qui nihil loquuntur, aguntq rationi consentaneū, Gal. in 7.° lib. aphorism. scriptū reliquit: quos sane omnes medici tribus nominibus significant, scilicet, insania, furore atq melancholia. Namq hoc affectu correptorū alij insani, et alij furiosi, atq alij melancholici appellantur. Hancq affectus nominis differentiam à uario humore siue causa hunc affectū conciliante, efficiente facienteq habuimus. ut igitur recte ho horum mente captorū omniū prognosticū scribere queamus, commodiusq et facilius, nostro plane ordine seruato huius af affectus tum essentiam, tum differentias tum causas nunc docere priori loco studuimus. Meminimus autem in primo huius uoluminis libro, atq in hoc libro etiam ubi de phreniticis scripsimus dixisse ex Galeno in 2.° lib. de symptomatū causis scriptū esse Cap. 7.° Mentis alienatione, uel desipientiā siue insaniam esse actionū

ratiocinatricis

ratiocinatricis facultatis ~~lationem~~, amissionem, aut mutationẽ aut ~~aut~~ in alterã speciem, ~~aut demũ~~ amissionẽ. hocq etiam quo modo sit, demonstratũ est. tres autem cum præcipue sint functiones huius facultatis, scilicet, imaginatrix, ratiocinatrix ~~rationalisque~~, atq memoratrix. ideo tres quoq erunt huius affectus differentiæ, quatenus quælibet ipsarũ seiunctim lædi potest, ut Gal: in lib. de differẽtijs

Cap. 3.°/ symptom. memoriæ prodidit. rursum ex omnibus his iunctim simulq læsis quarta ~~pro~~ exoritur differentia, et demũ quinta ex duabus tantũ aut amissis, aut læsis, aut mutatis. Differunt itaq in eum modũ ob variarũ facultatis læsionũ, atq etiam ob variarũ, à quibus generantur, causarũ rationem, ex qua diximus alias esse insanias, atq alios furores, atq demum melancholias. ~~sed de ipsis nunc particulatim loquamur. atq primo de mania siue insania, siue quouismodo mentis aberrationẽ uel alienationem significaueris. Insanos itaq particulatim appellant hoïes eos qui nihil agũt, loquunturq ratione consentaneũ, ipsorumq dementia eos efficit immanes ac furiosos. sed illos, qui et audiũt loquentes et~~ qui etenim excalfacto aut exsiccato cerebro, uel sanguine, uel ~~aut~~ amara bile oppleto insanit fiunt, cum risu, cantu, excandescentia uehementiq ira manifestantur. ex sanguine insanientes alijs qui ex bile desipiũt, melius tractantur et non ita ira excandescũt. Qui uerò ex bile exusta fiũt, ~~fiunt~~ immanes, ferarumq instar effrenes

furiosiq

furiosiq. timent uero ac mesti apparent, qui ex melancholico obseruatum A
succo delirant. De insanijs his Gal. in 6° aphorism. ait: Nam quę aph. 53
à sola caliditate sine prauo humore committitur, similes quodãmõ
sunt desipientijs ijs, quę temulentiã sequuntur. quę uero ob flauã
bilem fiunt cum studio perficiuntur. quę bilis flaua si multũ
, ut iam ad atrę naturam magis accedat, furiosę admodum,
et immanes fiunt delirationes. Solent praecedere nonnulla signa
quibus medici praecognoscunt, uel futuras insanias,
uel cognoscunt presentes. Multos enim dementes diuturnã ac
perpetuã uigiliã praecedunt. anno elapso cũ
essem Bassani quispiam ad me deductus est, qui per mensem cum
uernũ tempus ageretur, non dormierat, caeperatq aliquantisper
delirare, qui sane ab emisso copioso sanguine, et somnũ recce
pit, atq delirare destitit. fere omnesq simpliciter factos insa-
nos uigilia antecedit. Dolores omnes uexantes capitis, auriumq
profundiores. ut docuit Gal. in 3° lib. prognost. surditas similiter in Comm. 13°
deliriũ praecedere aliquando solet. sed uno uerbo dicam omnia
quę significant uel multũ sanguinẽ, uel amarã bilem, uel illã
quę adusta est, uel uapores admodũ calidos in cerebrũ recurrisse,
deliriũ prognosticant. et Hippoc. in 5° lib. aphorism. ait: Quibus- aph. 13
cumq mulieribus ad mamas sanguis colligitur, furorem signi-
ficat. et in in p° prognost. dixit: Si uero pulsus in ilijs tex. 34
insit perturbationẽ significat, aut deliriũ. et Gal. in Comm. dixit:
Verum oculos taliũ conspicari oportet. si enim crebro obtutus

mouetur

tex 5 moventur expectanda insania est. et Hippoc. in 3° prorrh.
scripsit: Lateris dolores ex sputis biliosis, si absque ratione evanue-
rint, in furorem aguntur. atque ut Galeno placuit dolores quoque
iuncturarum absque ratione derepente occultati insaniam producunt.
sed ego dicam omnia haec delirationem significare quatenus
vel ipsa humorem calidum, vel halitum in caput pervenisse
ex quo id fieri queat, explicant. in acutis morbis multa quae
sunt, quae aegrotos desipere ostendunt, veluti ut iam dictum est
aurium capitis omnes dolores, surditates, tinnitus aurium, vigiliae, et circa septum
transversum palpitationes ~~dentium stridores~~ et fortes dolores. ~~dentium~~
tex 20 ~~stridores ut Hippoc. in 1° prognost. scripsit reliquit et in aphorismis~~
tex 21 ~~paulo ante diximus ante dixerat~~: linguaeque tremores, atque dentium
stridores ut docuit Hippoc. in 1° prorrh. Dolores aegrotos non
sentire, ex multaque febre, non sitire, pudendaque honestos tum viros
tum mulieres sinere absque pudore ullo linteis detecta videri.
sed haec iam dicta sunt etiam quando de deliriis sermonem
habuimus, proinde ad causas amentiarum nunc accedamus.
Generantur igitur amentiae omnes quae sunt circa febrem, ut ab
extrinsecis causis exordiamur, ab animi passionibus ~~his~~, quibus
cerebrum tum incalescere tum exsiccari solet, veluti sunt maerores
iraque a quibus subito homines aliquando insani ac furentes
in 1° epist. epist. ad Lol. redduntur, multaque mala committunt insani, hincque Horatius dixit:
Ira furor brevis est, alia vero animae passiones non immediate

insaniam

immediate insaniam ~~faciunt~~, ~~sed~~ quando inter has, et insaniam vigiliā excitant, diuturnā praecedere soleant. eodem modo omnia alia, quae extrinsecus calfacere immoderate ac exsiccare cerebri humiditatem ~~pos~~ possunt. Genuae enim vidi iuvenem nuptā ex nobilissima familia quod dum lavaret caput, ~~sup~~ semper immoderate linteis calidis tum calfecisset exsiccassetq; in diuturnā ac difficilem insaniam venisse. In Aegypto bernaui electuariū sumptū per os momentaneā desipientiā facit, et multa alia, quorum usum aegyptios ~~ob~~ animi deliramenta frequentare in libris de medicina aegyptiorū scriptis mandauimus, cicuta itidem ~~potus~~ insaniam conciliare omnes ~~me~~ medici ~~dici notum~~ sciunt. ex largiori generosorū vinorū potu homines temulentos, ac insanos fieri ~~quotidie~~ obseruamus, et Gal. in 7° lib. aphorism. aph. 7. scriptū reliquit. sed hae insaniae ut nunc etiam dictū est, paulo temporis dissipantur. deq; his in presentiarū non loquimur. Ìcto vero ~~quoq~~ vel vulnerato capite homines amentes redduntur. ut etiam à Galeno docetur. in eodem libro aphorism. paulo post. (in aph. 14) Fiunt etiam homines amentes tum ex longa vigilia exsiccato cerebro, tum ~~ex~~ diminuto, atq; ab immodico sanguinis profluuio, ut tum Hippoc. tum Gal. docuerūt in eodem lib. aphorism. (aph. 9.) ~~et à virium imbecillitate~~ ex defectu fieri desipientiam in hoc aphorismi comm° Galenus docuit. Mirabar aliquando cum saepe audiuissem à vulgaribus hominibus aliquot amentes factos ipsorū diminuto cerebro, unde esset quamobrem nullus medicorū hoc tradiderit docueritq; iuvenem vidi Marosticensē cui saepe

ex

ex uulnerato cerebro non parum substantiæ cerebri effluxerat, sanatum, nulla in eius mente læsione obseruata. Gal. uero hanc causam desipientiæ uisus est docere in eodem lib. 7° aphorism. cum dixit:

in aph. 9° /

" Hic aphorismus magnam nobis affert utilitatem ad persuadendum,
" quod aliquando fiat desipientia ex defectu, quomodo manuum ac
" pedum tremores. Hæc siquidem membra propter potentiæ ipsa mo=
" uentis imbecillitatem infirmas habent motiones, et cerebrum uacillans,
" propterquod neque uehemens est hoc desipientiæ genus, sed medio=
" cris atque (ut quispiam diceret) delirantis. Nos uero per id quod

diximus imminuto cerebro fieri desipientiam, intelligendum fore ~~arbitramur~~ putamus, imminuta eius membri humiditate (quæ diminutio substantiæ cerebri, fit ab his quæ ~~in~~ immodice calfaciunt, exsiccantque) homines in hunc affectum cadere. omnesque ob hanc causam desipientes facti, caput ~~esse~~ leuissimum habere ~~in~~ affirmant, neque mirum resoluta, consumptaque ~~aliqua~~ humiditate eius, quo grauitatem ~~habebat~~ sentiebat. Hincque aliqui ~~facti~~ melancholici facile ob cerebri leuitatem imaginati sunt, se capite caruisse. ob quam rem prudentes medici causam agnoscentes primo cerebrum humectare ~~teatari~~ atque refrigerare, ut excrementis magis scateret, quibus solitam grauitatem caput reciperet ~~et mox le~~ procurarunt, et mox aliquod graue, ueluti plumbeum pileum capiti superponere uoluerunt, ut ex ~~grauit~~ grauitate ponderis ~~la~~ insani cognoscerent se habere caput. ex uirium

~~demum~~

imbecillitate huiusmodi fieri affectū, sæpe docuit Galenus, in ~~ulti~~
~~ma senio~~ multisq. decrepitis mentis mediocris uacillatio ipso-
rum uiribus prædebilitatis observatur. hincq. dicitur bis pueri
senes. ex uaporibus calidis, et temperie calida cerebri, atq.
ex sanguine et bile flaua hunc affectū oriri dictū est. ~~et illum~~
ex his uero ab hoc malo ~~ub~~ liberantur ~~h~~, qui semel in anno,
scilicet in uere ob copiā sanguinis desipiunt, ~~multos etenim~~ omnes
enim quos uiderim, copiosa missione sanguinis demolita sanos
euasisse, observaui. Itaq. desipientiæ ut iam diximus ~~per~~ risu et
cantu manifesta~~ntur~~, notisq. his, quæ caput sanguine oppletum
explicat. obidq. ~~Hipp~~ Hippoc. in 6.° lib. aphorism. dixit: Desipientiā,
quæ cum risu fiūt, securiores, quæ uero cū studio periculosio-
res. ~~quæ uero~~ cum studio quæ fiūt, ex amara bile fieri docuit Gal.
in commeto. omnes uero hā insaniā tollūtur, ~~uel~~ ab aliqua uel
sanguinis uel humoris biliosi copiosa euacuatione, et reuul-
sione eorundem humorū ad longinquas et oppositas partes
facta. In 6.° ~~lib~~ lib. aphorism. Hippoc. ait: In insanientibus
si uarices, uel hæmorrhoides superuenerint, insaniā solutio.
ex quo aphorismo perdocti alium aphorismū facere possumus
dicentes: In insanientibus sanguis copiose uel a naribus, uel
ab ~~aliis~~ intestinis, uel ab utero, uel ab hæmorrhoidibus ~~copiose~~
effluens, insaniā solutio. atq. eodem modo si in crura et pedes
uel aliquam aliam partem inferiorem multū sanguinis decubuerit.

ob copiā sanguinis amentes factos

aph. 53

aph. 21

uel

uel aliquis tumor in illas partes peroriatur inflammatorius, uti sunt erisipelata, uel quacunque aliae sanguinis ad illas partes defluxiones copiosae apparuerint, quae diu perseuerauerint,

ualde omniumque maximae ~~maxime~~ ualde dolorosae. eodem modo et biliosorum humorum copiosae omnes purgationes, uel ad illas partes decubitus ab insania homines liberat. ob id dixit Hippoc. in

aph. 5/ 7° lib. aphorism. "A furore difficultas intestinorum, uel aqua intercutem bonum." Omnibus igitur insanientibus, qualibet tum sanguinis tum humorum copiosa euacuatio, uel ad infernas partes decubitus, inflammationes, dolores, tumores, ulceraque diuturna, adiuuabunt illumque affectum soluent. Insanae mulieres a fluxu mensium copioso, atque a partu liberantur. quae ex simplici calliditate ortae sunt insaniae, uel ex ictu capitis, uel ex uigiliis non immodicis uel a sanguinis profluuio, atque etiam exsiccato cerebro humore sanari solent. ~~Biliosae uero~~ cerebro probe refrigerato, ~~humectato~~, et a uulnere sanato, et somno recepto, defectuque sanguis restaurato, et humectato cerebro. Biliosae uero difficilius sanantur, sed multi tamen prudentes fiunt, uel capite multum sudorem exsudato, uel ut iam dixi humore illo bilioso, uel probe paluum, uel uomitum purgato, uel uniuerso inferius propulso, ad crura uel aliam ex ignobilioribus partibus. Difficiles sunt insaniae ut curentur, hae quae diu perseuerant, namque sanguineae facilius in biliosas et ~~furio~~ ferinas, et melancholicas, et

phrenitides

phrenitides mutantur, ut ex Hippoc. primo prorrh. colligitur. Diu uexa= tex. 15°
tum cerebri ex bilioso humore in continuam mentis uacillationem de=
uenit, uel eo humore imbibito in uniuersa substantia cerebri, quomodo
blandas ~~ac placidas~~ obscurasque uocatas ab Hippoc. in primo prorrh. de
sipientias fieri docuit Galenus; uel cerebro ~~humido~~ exsiccato excalfactoque.
saepe enim ab his desipientijs diu homines uexati et non curati, furore
atque ferina ea insania, quae ~~bile~~ combusta flaua bile ad nigrae bilis
naturam accedente fit, corripiuntur, ab eaque moriuntur. ~~qui igitur~~
diu ~~amentes perseuerant, maxima cum difficultate sanantur~~ maxi
meque ubi mente capti uigiles omnino existunt, usque adeo his cere
brum exsiccatur, ut neruosae partes conuellantur. ob hancque causam ~~ob eam causam~~
dentium stridorem cum insania ~~exitium~~ ostendere Hippoc. in primo
" prognost. dixit his uerbis. Si quis strident dentibus non consue tex. 21°
" tus a pueritia ita efficere, insania significatur, ac mors: sed in
" utrisque futurum praeuidere periculum, necesse est. si uero mente compo
" tus ita efficiat, admodum iam ~~exitiosum~~ est. A. eodem modo et, ~~Eandemque sortem ferunt~~
hi, qui in insaniam uenere ex diuturna uigilia, curatu difficiles sunt,
minimeque sanabuntur ex his, qui ob eam causam conuulsi una obser-
" uantur. dixitque Hippoc. ~~in~~ in 7.° lib. ~~aphorism~~ ~~his uerbis~~: In uigi= aph. 18
" lia conuulsio ~~uel~~ desipientia malum. Ab ebrietate etiam ~~multi facti~~
insani fereunt, ~~maximeque hi~~, qui ebrij cum insania rigent. Hip-
" pocrates enim ~~in eodem~~ 7.° lib. aphorism. dixit, ex multa potatio= aph. 7
" ne rigor et desipientia malum. et Gal. in Comm. ait: Desipiunt autem
" ex talibus potionibus aliqui capite oppleto plurimo sanguine,

ac

[Margin note beside the lines above:] et in p.° prorrh. tex. 14 dixit Gal. in insania ubi nerui uehementer exsiccati sunt, tremorem obseruari. et paulo post: in phreniticis obser uari tremores, qui deterrime se habent A.

spiritu calido. Ob hanc ipsam vero causam et calidiores redduntur
præcipue quidem caput, sed et corpus universum. Pauci ~~sunt~~ enim ex ipsis
sunt, qui cum desipientia rigeant, in quibus calor nativus non accendi-
tur, sed ob multitudinem extinguitur, sicuti ~~lignis~~ ignis lignorum multi
tudine superiniecta, et lucernæ flamma oleo universim superfuso.
Ex virium vero imbecillitate ~~qui desipiunt~~ mente capti ~~pereunt~~ non
minori his vitæ ~~discrimen~~ in discrimine agunt. De his Hippoc. in
tex 8 | 1° prorrh. ait: Prædebilitatorum desipientia ~~mala~~ pessima. ut et Trasy-
nonti et Gal. in Comm. dixit: pessimæ prædebilitatorum ~~differentiæ~~
desipientiæ ita sunt, ut nullum ex ipsis sanari speraveris, sed de
his intelligendum desipientijs, quæ ex sapientis in nobis partis
morbosa affectione fiunt. in quo sane ~~genere~~ prognostico
comprehenduntur insanientes ex immoderata ~~vel~~ evacuatione
sanguinis, quo sane modo superius dictum est ex Galeno ~~ex defe~~
ex defectu fieri desipientiam, quæ sane si ab simili sanguinis
evacuatione appareat mala quidem est, cum aliqua vero con
in com. 9° | vulsione omnino lethalis Galeno in 7° aphorism lib. edocente)
quamobrem manifestior erit, si dicitur: à profluvio sanguinis
desipientia, vel convulsio malum. et desipientia cum convulsione
omnino lethalis. Ab imbecillitate vero et defectu desipientia fit
mediocris, adeo ut in paucis mente aberrare observetur. in vul-
neratis etiam desipientia malum portendit, ~~quando~~ quando vulnus
Com. 14 | intro in ipsum cerebrum penetrare induit Galeno authore in 7° aphorism
Comm. 24 | vel adminus ut ipse etiam paulo post docuit, usque ad ~~menin~~

meningas

ad meningas appellatas membranas cerebri obtegentes ipsum per
" uenisse uulnus. Hippoc. aphoris. est: Propter plagam in Capite acceptã
" Stupor aut desipientia, malu. et paulo post: Ab ossis uulnere desi-
" pientia, si in uacuum usq penetrauerit. De Furoris siue insaniæ | Com. 14
furiosæ ~~ex~~ quam Gal. in primo prorrh. uocat mentis motionem, aber-
rationemq uehementem efferitam) prognostico dicimus, omnium
amentiaru, quæ uel ex calida et sicca temperie, uel ~~ex~~ sanguine
et bilioso flauo humore fiut, esse deterrima, ac mortalem, qm | ad atræ bilis naturam magis accedentes, ~~ut~~ A.
hæc affectio oritur diluente cerebru assata flaua bile, ut ibi Gal. | in
ein Capt. docuit. quia omniu humoru humor est natura perniciosissimus, | Comm. 43.
ob idq omnes saeuissimos morbos ~~ipse parit~~ efficit. De his Hippoc.
" in p.o prorrh. scripsit: Mente ad melancholiam aberrantibus tremores | tex. 14
" superuenientes maligni. et Gal. in Comm. ait: qui ergo ex atrabile
" mentem aberrantem superueniente tremore certo moriturum affirmet
" non fallitur. Hæc itaq amentia furiosa summe in omnibus est pe-
riculosa, atq si aliquandiu perseuerat incurabilis. Ceteroq talis amentia
homines occicat, nam ~~ex~~ ipsa leso Conuulsiones pessime apparent laeso
à mordacissimo, neruoru principio. Sed ~~[illegible]~~ de melancholia nuc | humore
~~et agendum~~ agere oportet. Est namq affectus hic amentia, quæ | absq uera causa
cum timore, ac moestitia, ~~[illegible]: Hippoc. namq in 6.o libro aphoris.~~ | manifestatur. A.
" ~~scripsit: Si timor et moestitia multo tempore perdurent melancho-~~ | ~~[illegible]~~
" ~~licu eiusmodi symptoma est~~. Galenusq in 2.o de Causis sympt. dixit. | Capite.
" Melancholicæ autem dementiæ, uariæ sunt species: prout in ipsis par-
" ticulatim, dolosæ suspectaq imaginationes apparent. In omnibus autem
" unu commune habetur, quod Hippoc. quoq dixit. Si timor et ~~[illegible]~~

moestitia

" noestitia diu perseuerant, atrā bilem significant: quippe omnes præ=
" ter rationem moesti sunt. quod si eos interrogaueris, quamobrem
" tristentur, non habent quod respondeant. Ac non pauci ipsorum mortē
" atq alia quædam haudquaq timenda, timere uidentur. Melancholici
igitur cognoscuntur, quod præterquam ~~uel~~ ratione, ~~uel imaginatione,~~ ~~uel~~ non bene constant, ~~absq causa~~ moesti sunt, acq timent, ~~siue~~ etiam
sine causa: ~~aut uera causa~~. atq per hoc ipsi distinguuntur ab alijs cum
causa ~~mœrenti~~ mœstis, timidisq, qui sæpe sæpius timoris, ac mœro-
ris ex causa perorti assiduā ob cogitationem ~~aliquo modo, uel~~
~~dum loquuntur uel dum aliquid agit~~ rationi haud omnino ~~bene~~
loqui, uel aliquid agere uidentur. ~~Omnes fere Galenus~~ Caeterum
etiam hi qui ~~sine~~ cum causa in moerorē atq timorē diu persistunt
fautem in hanc insaniā speciem inciduns. ob idq sapientissimus
dixit. 6. ap. 23 " senex noster Hippoc. in 6.° aphorism. si metus atq moestitia lon-
" go tempore perseuerent, melancholicū est signum. et Gal. in Comm.
" explicauit his uerbis: Si quis non manifesta de causa metuat
" aut moestus sit, atrā bilis sunt manifesta symptomata, maximē
" si longū tempus perseuerauerint. Propter causam tamen mani-
" festam ~~certa si sint, eadem persistat diu, insaniam signi=~~
" ~~ficare scias uelim. Nam multi in maniā corripi uisi sunt,~~
" ~~qui ab excandescentia, aut ira, aut moestitia principium su=~~
" pserat: ipso scilicet corpore per id temporis habili, et idoneo
" ad tales suscipiendas affectiones existente. ~~Plerique~~ Omnes melancho-
lici ~~magna pars~~ conueniunt in ~~hac~~ falsa imaginatione, et hæc facul-
tas primo læditur, atq mox ab eius diu perseuerante læsione

ratio

ratio laeditur, ex Galeno aliqui affirmant solam imaginationem laesam esse, et rationem atque memoriam nequaquam. ~~multos enim melancholicos vidi, qui recte iudicium rationem ve possidebant~~ Horum varie sunt falsae imaginationes namque alij timent futura imminentia pericula, ut ille, qui timuit (Galeno narrante) ne Atlas qui mundum sustinere ab eiusce saeculi gente credebatur, a tanto ~~longo~~ laboris onere ~~oppressus~~ gravatus ipsum a se excuteret, atque ipse cum alijs periret. Alij se bruta esse animalia autumant, et alij sine capite vel aliquo alio membro esse, alijque se esse aliud ~~esse~~ imaginantur. Multos ego vidi, quorum alij ex studio alijque ex itineribus, vel moerore in hanc insaniam venere, quarum alij ~~in~~ arbitrabantur, se morbo incurabili correptos, atque ab ipso morituros, alijque dicebant, se morbo gallico aegrotare, pro ipsorumque recipienda salute omnino spe carebant. quamobrem omnes, qui sine causa moesti sunt, timentque et falsas habent imaginationes melancholici sunt. ~~Vera vero melancholia habet pro causa humorem melancholicum~~ Duplex vero insania ~~est~~ haec melancholica observatur, una cerebro ab humore melancholico obleso quae fit, atque altera, a melancholico halitu ex aliqua infernarum partium in caput delato, quam sane insaniam ~~spem~~ hypochondriacam omnes medici communiter appellare. Prior vero, quae ~~n~~ vera est melancholica insania, manifestiusque in hac quam in hypochondriaca, homines mente aberrare deprehenduntur observantur. generatur humore crasso melancholico cerebri substantiam pervadente, sive melius sanguine cerebri facto melancholico, ut Galenus tradidit in lib. 3° de loc. affect. his verbis: Cap. 6

" Ita etiam cerebro accidit.

" ut nonnunquam universo in venis sanguine melancholico effecto, ob ~~con~~

Communem

" Commune uitium, ipsum quoq laeditur. Utrunq uero, reliqui corporis
" sanguine prorsus innocuo, solus is qui in cerebro contentus est, ~~at~~
" alteratur. Idq bifariam fit. Aut enim aliunde in ipsum deriuatur,
" aut in ipso met ~~melancholicus~~ melancholicus humor genitus est, quum
" uidelicet internus calor, aut flauam bilem aut crassum atrumq san-
" guine superassauit. ~~ideq docuit in alijs multis locis~~ Hincq ut Gal.
ait, quod hic humor niger sit ac obscurus, ~~ob id~~ melancholici,
obscura loca frequentant, hominumq effugiunt consortia, omniaq
lata loca. qua ab insanientibus ex sanguine omnia desiderantur.
moestiq ac timidi sunt etiam ob atrum hunc humorem: Gal. in eodem
" 3.o de locis affect. ita scripsit: Sane quemadmodum externae tenebrae
" omnibus fere hominibus pauorem induunt, nisi uel audaces
" admodum, uel edocti fuerint, sic atrae bilis color mentis sedem
" similem reddens timorem efficit. Etenim summis tum medicis,
" tum philosophis in confesso est, et humores, et omnino corporis
" temperaturam animae alterationes inalterare, seu mutare posse.
hincq etiam hos ~~in~~ mente captos potius luctui, procliuos ob-
seruamus, ueluti ob sanguinem dementes cantibus, risuiq ut
docuit ~~tum Hippocr~~ Gal. in 6.o lib. aphorism. sed summa ratione
quaerendum uenit, cur melancholici etiam multum rideant, saepe
uero melancholicos ridere ego multos uidi. Paulusq libro 3.o memo-
Cap. 14 ria tradidit. Eos lugere, ~~ac~~ flereue conuenientissimum esse ex
melancholici humoris ratione, ~~sed rider~~ quemadmodum ridere illos
nequaquam humoris natura suadet, quando saepe Gal. docuerit, ~~ut~~

in

in amentibus risum sanguineum humorem detestari. quid itaque dicendum erit, de Causa risus in melancholicis. Forrasse dicet aliquis risum in ~~aut~~ insanis interim humorem sanguineum significare, atque interim fatuitatem, Nam risus cum Cantu absque ulla moestitia uel timore sanguinem in Cerebro attestatur in mente Capiis; Cum moestitia, uero ~~ex~~ fatuitatem potius, quam sanguinem ipsum risus significat. ob hancque Causam ad risum proniores ac faciliores sunt homines fatui, uel dicatur hoc esse, quia ipsi de qualcumque etiam leuissima re facillime ~~ex~~ admiratione Capiunt, ob ipsorum ignorantiam. uel potius ~~et~~ risum in melancholicis cerebrum tum a melancholico humore tum etiam a sanguine latum Commonstrare; uel demum ~~quod~~ melancholici, contemplationi Caeteris Aristotile auctore quod aptiores sint, mundanisque miserijs, ~~quibus ignari~~ homines ~~in~~ gaudentes admirantes cum uoluptate, rident, siue melius irrident, qualem fuisse Democriti risum, in eius uita legitur. sed priusque ad prognostica accedamus. Sciendum est Galenum huius de melancholiae Causam dixisse ~~esse succum melancholicum affirmat in 3° de loc. affect. capite 6° ex a~~ Crassum pituitae succum ex quo fit etiam epilepsia, ~~in~~ melancholicam ambitiam facere ~~quinto Capite docuerat~~, at per Crassum pituitae succum intellexit melancholicum succum, ~~quando ipse~~ quod eius ~~uerba~~ declarant, nam postque ex Crasso succo pituitae dixit melancholiam fieri insaniam ~~dixit: qu~~ subdit: quemadmodum alter atrae bilis succus, qui prae assata flaua nascitur, feriua deliramenta inducit; dua uero est

atrá

atra bilis una, quae fit ex sanguine siue succo melancholico, qui

com. ap. 53 | uel putrescens, ut in 6° lib. aphorism. Gal. docuit, ~~fit atrabilis~~, uel

à calore ~~exusta~~ excalfacta combustaq., ut ipse etiam in 3° de loc.

cap. 6. | affect. memoriae tradidit. Atq. altera fit flaua bile, in eodem loco

ipso Galeno docente à calore exusta. ~~[illegible]~~ Ab utroq. hoc humore

fit hac insania ut ibidem docuit, et ab atra bile ex nigro

sanguine facta dicitur simpliciter melancholica, ueraq. est

ac exquisita. Ab altera quoq. quae ex flaua exusta bile ~~atra~~

~~bile oritur~~ oritur, fit quidem melancholica insania, sed

ut in 5.° capite eiusdem libri dixerat. | ferina et furiosa, de qua nuper sermonem habuimus. Declarat

non à pituita fieri melancholica insania in eodem 3.° de loc.

cap. 6. | affectis. cum dixit: Quippe non solum melancholicus succus, uerum

etiam pituita morbum comitialem committit. Igitur ea quam melancho

licus succus constituit, in melancholiam transit, quae uero à pituita ~~pr~~

parta est, in aliam affectionem, de qua paulo post dicturus sum, permu-

tatur, melancholiam uero haudquaq. efficit. Quispiam fortasse dicet

pituitam crassam esse similem melancholico humori, quod frigida

~~sic~~ A | tum sit, tum ad siccum ~~et~~ declivius. Hac itaq. melancholica in-

Comm. 6. in tex. 8° | sania saepe ut audiuimus, A. ~~atq.~~ docet Gal. in 6° epidem. his

uerbis: Melancholici magna ex parte comitiali morbo afficiuntur,

in morbum comitialem ~~m~~ mutat. A. | et contra, morbo comitiali laborantes, efficiuntur melancholici.

atq. horum utrumlibet magis accidit, prout uel in hanc, uel in

illam partem infirmitas uergit. Si enim in corpus epileptici, si uero

in mentem melancholici redduntur. Hac itaq. insania melancho-

lica

- tica in multis curatur, ~~autem~~ praesertimque in iuvenibus ~~et~~ si in prin-
~~cipio~~ ei occurratur. multos enim iuvenes vidi ob studiorum frequentiam
factos melancholicos, qui dimisso studio sanitatem rursum receperunt.
multosque Galenum ab hoc malo liberasse in 3.o lib. de loc. affect. (Cap. 7o
legitur. ~~multosque~~ atque multos solum balneis, victuque humido, atque
boni succi nullo alio adhibito praesidio. multi vero indiciis potius
dexteritate quam medica opera curantur. ~~Difficilius curantur~~
melancholici, qui laso cerebro ~~parte~~ primario affectu, ut potè
quando in cerebro ~~generatur humor melancholicus~~, et ~~non ex~~
universo corpore ~~ad ipsum transmittitur. Cerebrum etenim à causa~~
~~ita laesum~~ maxima cum ~~difficultate~~ ~~corrigitur~~ ~~facilius~~ Cauti autem
admodumque ~~dilig~~ accurati ~~esse~~ debent medici, ad melancholicorum
curam, ne tum ~~ab~~ à seipsis vel occidantur, vel ex ~~aliquo~~ fenestris
domibusve precipitentur, ~~tum ne~~ medici ipsi ab ipsis noxam pa-
tiantur. Hunc annus agitur quum Bassani Delphinus à Como ex
itinere poloniam in aestivis caloribus factus melancholicus,
timebat enim, quod in eo itinere ~~Cum~~ cum haereticis hominib.
comercium habuisset, inquisitum iri primo de haeresi, et tandem vene-
rat in eam sententiam, ut à iudicibus lata fuisset sententia, ut in foro
~~pu~~ publice moriretur, ipso vivo cute à corpore decorticata,
~~Cum~~ sub plenilunio ~~ageretur~~ in aurora lucescente sole cum ~~le an~~ ipse vehementer insaniens
audivisset, eius à quodam fuisse pulsatum ostium, timens ne essent
satellites, qui nunc venisset, ut ipsum morti darent, quamcitissime ~~ad~~ me

ad summa domus

~~ad summa~~ domus uestigia euolatus, ex altissimo podio se precipitem dedit: uitamq; ac insaniā cum morte commutauit ita misere. Quam obrem ~~in adagio~~ audio Vidum Vidium ~~[illegible]~~ mediū florentinum alias ~~in capite à melancholico [illegible]~~ suscepti uulneris à uiro melancholico memorem, cum ipse in publica academia fuisset à quodā in medicina laureando, ~~[illegible]~~ qui pro huius insaniæ curatione multa auxiliorū genera meminerat, audiuisset, ~~subdit, te~~ dixit, hinc tu iuuenis in arte uideris, quod optimū mente captorū remediū silueris, ignorauerisq; subditq; memoria suscepti uulneris, quasi non parū ira motus, funes, funes sunt uera ac optima ~~[illegible]~~ melancholicorū remedia. A. Melancholici ~~[illegible]~~ liberantur sæpe ab aliqua febre, quartanaq; maxime. quod affirmatū esse à Galeno ~~de epilepsia~~ in epilepsia, ~~[illegible]~~ in p.º et 6.º epid. legimus. ~~[illegible]~~ largaq; tum narium sanguinis atri, particulatimq; ex sinistra nare, atq; ex hæmorrhoidibus, uel ex utero profusio, optima est melancholicis; necnon lienis tumor, uel uarices, uel ~~[illegible]~~ nigra ictericia, uel scabies uel ~~[illegible]~~ alui melancholica deiectio, uel uomitus demū confert melancholicis. Hippoc. in 6.º aphoris. ait: In insanientibus (Gal. dixit de his qui ab humore melancholico insaniunt, intelligendū esse aphorismū.) si Varices, uel hæmorrhoides superuenerint insaniæ solutio. Antiqua ex hoc humore melancholico insania incurabilis redditur. at de ~~[illegible]~~ tertio melancholiā

liā

[Margin:] Dum hæc scriberem iuuenem melancholicū præ manibus habui, quem paucis dieb. sanguinis copiosa missiōe purgatione, atq; dulcium balneorū usu curaui. hic ~~et~~ annos agit decem et octo, bilioso temperamento ac [illegible] timebat enim dum esset melancholicus sed multa ob peccata esse damnatū, dicebatq; se in capite ~~se~~ audire sæpissime quempiā qui ei diceret esse damnatū, neq; posse saluari. hic enim eo tempore non nisi templa ~~et~~ sacerdotes et sacramēta frequentabat. à balneo suscepto in caput subito cœpit a malo ~~se~~ leuari. A.

[Margin:] aph. 21

melancholiæ genere, quam hypochondriacā, melancholiam, vel hypochondriacum
flatū appellant; aliquid etiam dicamus, quod sæpe multos
usq. ad mortem hic affectus concomitetur. Hunc affectū
aliqui melancholiam, atq alij flatum hypochondriacū appellat
ut testatus est Gal. in 3° lib. de loc. affect. Vocatq ipse hunc · Cap 6°
morbū tertium genus melancholiæ, quæ à ventriculo ortum
habet. affirmatq nomen accepisse à melancholico humore.
De causis huius affectus, non una est apud omnes medicos opinio.
namq Gal. ex Dioclis mente ait huius passionis causam esse ~~calo~~
calorem ~~[illegible]~~ peracutū in venis meseraicis; atq ipsarū venarū
obstructiones, atq in ventriculo portonarij, pyloron Græci appellat)
inflammationē. quod his verbis docet in eodem lib. inquiens:
" ~~sive enim venarū, quæ ventriculo contiguæ sunt calor opuperet~~,
" sive ~~partes, quæ iuxta portā sūt (Græci pyloron vocāt) inflamma~~
" ~~tione laborāt~~; Atq videtur quidem in ipso inflammatio esse.
" sanguis autem in parte inflammata contentus, et crassior et
" atræ bili magis conformis. itaq quemadmodū elata ex ventr°
" ad oculos fuliginoso quodam, aut fumoso halitu, aut crassis quoq vaporibus
" ~~quo~~ similia, ut in suffusione accidentia contingūt: eadem ratiōe
" sublata ad cerebrū ab atra bile evaporatione, veluti fuligi-
" nosa fumosaq, melancholica eveniunt in mēte accidentia.
ego vero multos vidi, qui primo à longa ventriculi passa cru-
ditate, atq postq ipsos diu flatuū copia molestauerat, tādē
etiam in animā accidentia melancholica venisse, ~~[illegible]~~
~~melancholiā~~

~~melancholicā speciem Gal.~~ Multos etiam vidi ~~ex~~ quibus hepar summe calidū fuerat, aut etiam lien obstructus, in hunc incidisse morbū. ‡ ~~quamobrem~~ Sed dixerim ego cur porrtonarij in cerebri inflammationi ~~est~~ datu est homini dementiā facere q̄ā (melancholicam) alijs inflammationibus, quæ non ~~ex~~ melancholico succo ortæ sint, datum non sit, nemo enim est, qui ~~ab~~ alijs inflammationibus ortam melancholicā insaniā observaverit.† Morbus hic curari solet, si principio si recte tractetur, si vero cito curetur, tollaturq̄ vel caliditas immodica ~~et~~ venarū meseraicarū, vel etiam hepatis; a quo atri halitus ex sanguine exusto in caput elati melancholica parit accidentia vel lien ab ~~et~~ obstructione liberetur, secusq̄. in ~~mortalē~~ atrophiam homines ~~deducit~~ deducuntur. atq̄ hæc de insanientiū prognostico dicta sint.

et mox factos hypochondriacos ‡

Sæpe contentus in stomachi vasis sanguis melancholicus, sublato ex eo ad cerebrū evaporatione melā cholia excitat.†

citò interire. In morbis itaq; malignis, alijsq; omnibus urgentibus certò illas urinas tales vtates hypostases exitium portendere, in alijs vero mitioribus longitudinem, iudicabimus.

Quid urinæ inscijs ægrotis mistæ, et quid paucæ et ~~omnino suppressæ~~, omninoque in acutis morbis interceptæ significent.

Caput 10.m

Vrinas in ~~acutis~~ febribus Continuis ægrotantibus inscijs exire malum utiq; est, quoniam cerebrū male se habere, ægrotosque delirare, aut renum uel uesicæ sensum esse extinctum, significant: Ita ~~autem~~ alterum duorum, certò præsagiunt, utpote uel mentem ægrotare, uel sanè uires adeo debiles euasisse, ut amplius non sentiant; Aliquando enim ita ægrotos ita mictionem esse oblitos, obseruatur, ut aliquibus mingere uolentibus, ob eamq; Causam ab ijs accepta matella, mingere amplius non recordantur. in pestilentibusq; morbis non pauci hoc modo delirij ~~acuti~~ Correpti, obseruantur. Vrinarū uero ab ijs inscijs ~~exeunt~~ mistarum obseruatio nihil certi ~~obseruatur~~ ægrotis prognosticatur, Cum ijs enim alia unà sunt Consideranda signa, ab omniumq; tum Vrinarū, tum signorū significatione præsagatio futuri est indaganda.

D

indaganda. Quae enim ex urinis ob facultatis extinctionem insciis aegrotis min-

sunt ^ guntur lethales ~~indicantur~~, qualis ~~ut sunt, quae in~~ mulieres, Hippocrate narrante

decumbentis in foro mendacium ~~sunt multi sunt~~, fuerunt: Paucae vero

urinae in continuis febribus, ardentibusque maxime, mali utique existunt.

significant enim ab igneo calore serosam humiditatem valenter

absumi, multoque magis si etiam tenues mingantur; ut luti in Dromea-

dai uxore, et filia Euryanactis virgine, atque in ea muliere, quae apud

in 1° epid. com. 3. tex. 1 / 3 epid. comm. 2 / tex 3, 5, 7 et 8 / com 3° tex 15, et 16

Tisamenum, et Pantimeden, decumbebat, nec non in Uxore Dealcis, Apollonio

Uxore Dealcidis, et Adolescente Meliboe ab Hippocrate ~~in Lib. epid.~~

est observatum. Hi namque urinam paucam, tenues mortem cito aegro-

tos subsecuturos ~~explicabant~~. ob ipsarum enim tenuitatem naturam

tempore opus habere ad malos succos concoquendos, nobis commo-

strabatur; atque ex paucitate eam ad exitium ardere, ~~idcircoque~~

~~nullo pacto eos posse superare humores, et priusquam eos queat~~

~~superare, ipsam extingui debere, significant. Verum enim nec vero~~

Caeterum ~~vel~~ nos ~~profecto~~ animadvertere debemus, quamquam tenues ac paucae urinae sint

lethales in iis morbis, nihilominus non aeque omnes cito ~~exitium~~

progressi sunt ~~antecedunt~~, sed longo interim tempore; ut in Apollonio, Uxore Dealci-

dis et Adolescente Meliboe visum est. Apollonius enim vitam

ad quatuor cum triginta diebus protraxit. et Uxor Dealcidis die primo

et

et uigesimo obiit. Melibaeusque Adolescens uigintiquatuor diebus. Sunt igitur hae paucae urinae exitiosae, si modo ab exinaniita humiditate in Continuis febribus ~~tales~~ tales mingantur. quandoquidem ob multas alias rerum causas paucae ~~exeunt~~, ut superius dictum est. quarum aliquae non exitium praedicant, at ~~aliquando absque sanitatem prognosticari contingit.~~ Veluti quando sudoris, uel uomitus, uel alui quaepiam bona ac copiosa euacuatio praecesserit; ~~tunc temporis enim salutem explicabant.~~ quae uero penitus restiterunt ~~in continuis febribus~~ proximum esse exitium ~~certe~~ explicant: Significant enim Calorem febrilem ustientem adeo esse, ut ipse omnem humiditatem sanguinis ~~exau~~serit, obidque illum morbum naturam superasse. In sileno enim paulo antequam ipse moreretur, urinae restiterunt. Et in anginosa, et Cyzici muliere, et illo melibaeo adolescente, urinae proxima cum morte restiterunt. Supprimuntur etiam Vrinae absque febre ob lapidem ~~in~~ reni-bus, uel uesica exitum ipsis impedientem. Huiusmodi urinae interruptae haud ita exiguum periculum hominibus impendit, atque ita ut nisi cito re-medimentis succurratur, aegroti quam cito emoriuntur. Non pauci enim ex hoc morbi genere obierunt.

postque paucae primum in igneo morbo sui apparuerint, mox

cox

enim

An Vrinis Cruditatem Commonstrantibus natura queat morbos iudicare aegrotisque sanitatem restituere

Cap. ij.m

Consideremus uero, ut modo finem urinarum Cognitioni prognosti

prognostici faciamus, an urinis cruditatem ~~in Urinis~~ demonstrantibus

possint morbi bene ac salutari crisi iudicari, ægrotiq[ue] homines

inde sanari. hoc autem si resoluetur, non modo præsagationi ob

urinarum inspectione percoscendæ adiuuabit, at ei etiam non minus

quam ex fecum ratione accipitur, sputorumque. Ab ijs etenim tribus

excrementorum generibus, scilicet Urinis, fecibus ac sputis tota coctio-

nis cruditatisq[ue] cognitio ~~de summa~~ habet ~~[illegible]~~ quod igitur de

urinis dicitur, in alijs quoq[ue] fere eodem ~~[illegible]~~ modo ueritatem

habere erit supponendum. Dictum uero sæpius à nobis est, Con

cocta celerem tutissimamque ferre iudicium, atq[ue] cruda morborum

longitudinem, recidiuas, labores atq[ue] mortes ægrotis ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ quod ~~[illegible]~~ Gal. in primo de crisib. et in p.o epidem

confirmauit ~~[illegible]~~ Quamobrem ex ijs dicemus, morbos unà cum signis

cruditatis posse interim iudicari? Caterum hoc non nisi in ro-

bustissimis corporibus obseruatur, difficileq[ue] non parum ab ijs iudicium

capitur, indicationesq[ue] crudis cum ~~[illegible]~~ urinis difficilem ~~exitum~~

habent ~~sicci melius nos non ita facile quibus quimus cognoscere~~

Alias etenim pluries ex Gal.o didicimus, Iudicatoriorum non ~~in~~

indicantium alia profecto lethalia, et alia difficilis esse iudicij: letha

liaque à lethalibus alijs signis, ab ijs, quæ difficilem edunt ~~iudicium~~

iudicium interstinguntur. Urinæ itaq[ue] crudæ difficilem habent iudicium

quoniam ~~ex ipsarum~~ ratione morbi longitudinem ostendunt? quo pacto

igitur

[Margin notes: ...bis / ...s ; ~~[illegible]~~ ; prognosticare: / Cas ; salubriter morbos eo nō iudicari ; cruditatis]

56

igitur integre morbi, Vrinis cruditatem demonstrantibus, queunt ~~[illegible]~~ recte iudicari? Posse vero iudicari neminem negare ~~ratione~~ experientia posse putamus, cum in pluribus ægrotis ab Hippoc. in ~~[illegible]~~ epidem. lib. narratis id fuerit non non semel, sed pluries, obseruatum. Galenusque ijs profecto verbis in primo lib.o de Merone loquens ait: Quod vero in (com. 3.o tex. 4.)
" epitu totius narrationis scripsit: In hoc non erat recidiua, sed ~~[illegible]~~
" crebro sanguis etiam post iuditiu erupit, eo est dictum, quod absque
" vrinaru concoctione esset iudicatus. Cleonatides vero vrinis tenui-
bus, subrumque sedimentu habentibus, quæ Cruditatem adhuc in hu-
moribus ~~aliquam~~ esse demonstrabat, die octuagesimo, ut Hippocrat.
in p.o epidem. docuit. multo sudore fuit integre iudicatus. et De Meto (com. 3.o tex. 15.)
ne, de quo nuper Galenu locutu fuisse uidimus Hippoc. sunt in modum
" scripsit, inquiens: Die quinto è dextra nare affatim profluxit merus,
" sufaciet iudicatus est. à iudicio insomnis erat, delirauit. Vrinæ tenues
" subnigræ. Simili etiam modo ~~Nicodemus, ut de ipso ab Hippoc. scri-~~
" ~~bitur in 3.o lib.o, urinis multis albis, multa sedimenta habentibus, quæ~~
" ~~certo humoru Cruditatem adesse demonstrabant, est [illegible] copio-~~
" ~~so sudore iudicatus.~~ De Muliere vero morosa in eodem lib. hæc
" in fine illiusce historiæ leguntur: Circa tertium diem urinæ nigræ
" et tenues, suspensio diu erat rotunda, non subsidebat, sub iudi-
" cium copiosi menses prouenerunt. quamobrem non dubitare opor-
tet hos conscriptos ~~ægrotantes~~ vrinis Cruditatem commonstran-
tibus, prorsus integreque fuisse iudicatos, ac sanatos. Possunt itaque febres vrinis
aliisque

aliisq. signis cruditatem ~~crisim~~ significantibus non numq. salutari crisi ~~aliqua~~ iudicari. Hoc vero ut hac res probe a nobis mitti gatur, memoria nostra est mandandum, quippe urinas, ~~crudas cum~~ ~~tum~~ quibus, agrotantes a febribus aliqua ~~euacuatione~~ crisi ~~liberant~~ ~~sunt~~ iudicantur, non ~~omnino~~ crud~~itatem~~, ~~sed humores partim fuisse~~ ~~a natura concoctos, partimque coniugendos nobis significantes~~ ~~humores~~; ~~quare vero~~ Cum urinis perfectam in humoribus cruditatem significantibus, velut tenues albi aquosi ~~consistentes~~; quae cum quidem sunt crudissima, febres posse iudicari nemini est creden dum: At crudae cum quibus morbi possunt aliquando ~~non~~ iudicari, non absolutam ~~sed~~ ostendunt in humoribus cruditatem, sed ipsos humores partim concoctos, et partim ~~non significare~~. Galenusq. cum neronem dixerit absq. urinarum concoctione esse indicatum absq. ipsorum perfecta concoctione intellexit. Namque in Cleonactide ~~Nicodemo~~, Mulierq. morosa, urinae cum ipsorum agrotaverunt iudicaverunt ~~non omnino~~ crudae erant. Urinae enim Cleonactidis quamq. ob tenuitatem crudae essent, habebant tamen bonum ~~sedimentum~~ colorem, atq. rubrum sedimentum, quod etsi non ~~con~~ ~~co~~ coctionem in humoribus significaret, nihilominus aliquam ~~partim co~~ ~~bonam hypostasis~~ factam esse commonstrabat. ~~In Nicodemo urina~~ ~~multa, albi cum multo~~ sedimento ~~optima fuerat, quamquam~~ ~~multum sedimentum~~ magis ~~de crudo humore euacuari nobis~~ ~~praemonstraret~~.

crudis obseruatis ^ esse sed partim crudos, partimq. concoctos videri, ipsum concoxisse, partim, et ipsum esse humores significates ^

apparentibus ^

crudos ^

perfectam ^

[illegible] prob. 6. p[illegible] frequens [illegible] quoppiam [illegible], sed p[illegible]
[illegible] simplex [illegible] calore sed crebra [illegible]
[illegible] frequens [illegible] // Gal. [illegible] indicium [illegible] male affecti [illegible] replen
[illegible] si in p[illegible] frequens [illegible] refrigerata [illegible]

Sputa quid sint, ipsorum differentiæ, ~~et causæ~~ generatio, atque causæ.

Cap. 5m.

Superest modo, ut cognitioni prognostici ab excrementis indagandi finem faciamus, sputorum observationem, et cognitionem quæ superest considerandam, nunc docentes. Per sputa vero illa intelligimus, quæ tussi educuntur, quæ enim vel simpliciter expuuntur, vel aliquo excreatu parum morborum prognostico utilia sunt, proinde de his tantum quæ tussi expuuntur in hoc libro scribemus. Horum enim cognitio maxime est utilis tum ad cognoscendos morbos, tum ad ipsorum pervestigandas causas, ~~atque~~ et ad prognosticum locorum partium pectoris. Sputum vero, quod tussi educitur, ~~est~~ excrementum esse, quod à pectoris spirituosis partibus expellitur, nemo est mediocrium qui ignoret; an vero in pectore generetur, vel potius in cerebro, vel in utroque loco, hinc nos discere possumus,

(Cuiusque sputa intelligat)

(Quid sit sputum quod tussi educitur.)

Apparet

pulmonibus generari per sputum

apparet enim satis esse manifestũ, idem esse excremẽtũ quod
excreatione educitur, atq ex tussi, quippe pituitosum, muco
sumq excremẽtũ, modo simplex, atq immistum exeat. Contin-
git enim sæpius pituitosũ illud sputũ in aliquam pectoris p[ar]tem,
aliquam alterius humoris, uel multorũ recipere mistionem,
mistumq etiam aliquando in pulmones descendit. quamobrem
ratio suadet, ~~sputum~~ in Cerebro generari excremẽtũ illud
pituitosũ ex ea, quæ fit in eo membro Concoctione, hincq
fit quod hi, qui frigidius, humidiusq possident Cerebrum
multis sputis uexantur, distillationibusq ~~magis~~ uexa-
ri ~~soleant~~ etiam soleant. Cerebrum enim, quod in stomachũ
Diarrhea fieri significat, idem facere multa sputa mani-
festant, siquidem ut Diarrhea, generatur ex Cerebri dimi
nuta Concoctione. Generantur etiam aliquando sputa in aliqua
pectoris parte inflammatione correpta, uelut in pleuritide
atq alijs partibus regionis pectoris inflammatis obseruatur.

generari in pectoris p[ar]te

Varia uero sputa perinde ac alia excrementa, apparere
solent, quando ipsorũ alia sint crassa, alia liquida siue
tenuia, et alia spumosa, Aliaq ~~multa~~, uiscida, alia rotũ
da ac densa, et alia multa, aliquẽ pauca. rursũ alia
sunt simplicia, impermista, atq alia multis, uel uni humori
mista. et alia uno sapore atq alia alijs sapiunt, et ~~alia~~
hoc modo etiam uarijs Coloribus, ut alia ~~[illegible]~~ inficiuntur excre

sputa varia

Differentia sputorum

menta

excrementa, cernuntur, namq alia alba atq alia alio constat
colore. ex edultionis etiam ~~[illegible]~~ facilitate, atq difficultate
habent differentiam. sufficiet autem nos nunc sputorum
aliquarū differentiarum causas cognoscere. aliaq in poste
rum docenda erunt. Crassa igitur sputa ut ab his incipia (Causa sputorum crassorum
mus vel ex crassa pituita fiūt, vel ex melencolico crasso succo
in pulmones descendente, vel in pulmones tenuia excrementa
crassa fiunt à calore agente in ipsa. Nam ~~[illegible]~~ crassa uiscidaq
excrementa in fibris pulmonū collecta calores illarū partiū insignem diu
agentem ita densare resoluendo tenuiores partes, atq crassio efficiant, obser-
res terreas densando, ut lapidem sępe ~~ipse generauerit~~. uatur. A.
A. Galenusq rotunda sputa hoc modo generari in 6° lib° epid. (Rotundorum sputorum
" scripsit his uerbis: sputorū rotundorū ueluti materialis Com 3° tx 36.
" causa crassitudo est, atq tenacitas humorū in fibris pulmo
" nis collectorū: causa ueluti effectrix ~~est~~ loci calor. et in
" quibusdam febre uacantibus id fieri uidimus, qui peruallde
" longū temporis interuallū nihil mali pati uidebatur: atta
" men isti omnes postea phthysici contabuerūt. Viscida (Viscidorum
tenaciaq eodem modo à calore ~~[illegible]~~ euadūt. ut in ple
uritiis obseruatur, in quibus sputa intra pectus per mul
tum tempus retinentur. Cæterum generantur etiam in cere
bro sæpius ob eandem causam, atq ubi ~~[illegible]~~ pituitosus mu
cus bili permiscetur. et homine etiam utente cibis ~~[illegible]~~
sāguinem uiscosiorem generātibus, uiscida fiunt sputa

tenuia

Tenuia [margin: tenuium] uero liquidaque sputa fiunt (Galeno docente in 6°. lib. epidem. [margin: Com. 2° tex. 17.] Cerebri calore debili generante aquosum excrementu, quod sane neque in pulmones crassescit, defectu multi caloris. et spumosa [margin: spumosorum] reddunt ipsa multi flatus qui ipsis permiscentur, ut Gal. docet in lib. quinto de loc. affec.

Multa [margin: Multorum] uel a frigida humidaque cerebri temperie fiunt, ob quam cerebru multis excrementis abundat. uel ~~fit~~ multa sputa apparent pectore multu humoris expurgante. ueluti in pleuritiis, atque peripneumoniis obseruatur, in quibus sane affectibus multu expuere homines, quod multu humoris inflammationem facientis educatur, euacueturque, optimu semper est signu. suppurato ac rupto abscessu in pectus, quo morbo affectos empios medici appellant, multa purulenta aegroti expuunt. e contrario uero ubi cerebru [margin: Paucorum causae] siccu est temperie, ~~modo~~ calidumque, pauca excrementa generantur, et ob id pauca expuunt homines hi, atque etiam in inflammationibus pectoris ut docuit Hippoc. in lib. prog. expultrice uel facta debili ab humoru multitudine, uel a uiscositate tenacitateque, uel ob uiriu languorem pauca expellunt, pessimumque est in ijs morbis pauca expuere. pauca etiam expuunt, tussi aut asthmate uexati, uel ob humoris expellendi tenuitatem, uel ob tenacitatem.

simplicia

simplicia uero imistaq. fiunt, quoties simplex humor ex | Sincera et simul...
purgatur. et permista ubi pituita alijs mista est humori- | permista
bus. De Coloribus ~~uero~~ sputorum Gal. in 2.° lib. de locis | Colorum causae
" affec. scripsit: quippe iam ostendimus, omnem inflamma | Cap. 9.
" tionem ex affluente fieri sanguine. quapropter si biliosus
" fuerit sanguis, flauum aut pallidum erit sputu, si pitui-
" tosus exspumans, et Candidum. si ~~...~~ melancholicus, aut
" nigru aut liuidum. si nihil horu sanguinem infecerit
" rubru. quinetiam in pleuritide saepenumero magis biliosu;
" in peripneumonia uero magis pituitosu. sapores etiam
uarij uariam tum humoru sputis mistorum naturam sequnt
~~tum uariam~~ caloris alterationem in simplicem humoré
pituitosu: namq. ubi humor est ~~...~~ minus Concoctus
à Cerebri Calore insipidus redditur, et eo magis Coctus
acidus, atq. adhuc magis dulcis, et adhuc magis salsus,
omniumq. maximè amarus et acris: quostamen sapo
-res ~~ab~~ in aqueo humore fieri posse multi Contendut.
salsus uero sapor in sputis plerumq. eo humore in
cerebro aliquatenus putrefacto, exoritur. uel à [illegible]
dis halitibus sursu in Caput ex internis uisceribus de
latis, uel calfacto cerebro perobstructis aliquando
cutis capitis meatibus. sanguinea sputa fiunt à sanguine | sanguinea sputa unde fiant
pituitá

Margin (beside lines 6–11): flauorum, pallidorum, alborum, spumantium, nigrorum, lividorum, rubrorum, biliosorum

Margin (beside line 11): Saporum in sputis Causae

pituitâ permisto, qui ~~ex~~ uel ex capite, uel ex ~~part~~ pectoris
aliquo uase uel aperto, uel rupto, uel ~~eroso~~ eroso, ~~in~~

Pura Contentorum Cong.°

emanat. et purulenta ex pure, quod tussi excernitur, ut
in empyis et phthysicis apparet. Cum uero apparent sputa
cum frustulis carnis, uel aliquo broncho, sinunt nos id

Ulcerationis pulmonum ex carnis frustulis

esse ob ulceratos pulmones, ut testatus est Galenus in 4°

Fœtidorum

aph. ii°

lib. de loc. affect. fœtere uero ipsa inditiũ putrefactio
nis est. ut docuit Hippoc. in libro quinto aphorism. signi
ficat enim uel ulceratũ esse pulmonem, uel humores in

Sputa concocta quæ dicantur

Cap. 4°

aph. 12

pectoris parte collectos computruisse. Concocta in ple
uriticis, ut docuit Galenus in primo lib. de Crisib. ~~sunt~~
atq; in p.° lib.° aphorism. sunt alba lævia, æqualia medio
crem consistentiam substantiæ habentia, quæ facili ex

Cruda quæ dicuntur

puuntur. et Cruda sunt Crassiora, tenuiora, uiscida, spu
mosa, ~~flava~~, pallida flava, et rubra, difficulterque educta.

Maligna quæ sint

Maligna dicuntur esse liuida, nigra, uaria, et syncera.
Hæcq; nunc sufficiant pro uniuersali quadam sputorum
tum differentiarũ tum Causarum Cognitione. Horum
uero sputorũ Cognitio, scilicet illorũ, quæ tussi per os
excernuntur, adprime erit utilis; summeque nobis con
ducet cupientibus præscire ueros euentus morborum
partium spirituosarum. Alia uero quæ uel simplici

expuitione

60

expuitione, uel excreatione per os excernatur, pecto
ris partium morborũ cognitioni inutilia existunt, capitis
uero, ~~non utilia, atq~~, faucium, ~~et~~ tracheaq; arteria ~~morb~~
principij, atq; oris uentriculi morbis utilia sunt. Hip-
" pocrates in prorrhet. ait in phrenitiis frequens sputa
" tio mala. Quamobrem sputa, quae tussi per os educuntur
quod laesarum ~~partiũ~~ partium pectoris prognosticum ma-
nifestent, ceteris utiliorem habent observationem:
idcirco de his praecipue ~~in hoc libro~~ est agendum,
alijs non neglectis.

quid sputa [illegible] ad [illegible]

[illegible] sputa [illegible]

Quid nihil expuere in pleuritiis, peripneumoniis
alijsq; spirituosarũ partiũ inflamationibus
significet, ~~ac~~ portendat

Cap. 2m.

Multis modis a nuper dictis sputis in pleuritiis, et
in alijs spirituosarũ partiũ inflammationibus nos
prognostica indagamus, quippe ~~aliquando~~ ab ~~aliquando~~ ipsorum primo
~~sola~~ concoctione ac cruditate, ~~scilicet quando~~ sunt
enim cruda, ~~qualia esse dicuntur~~, tenuiora, crassiora, vis-
cosiora, pallida, subflava, flava, spumosa, difficul-
ter educta. et concocta alba, levia, aequalia, medio

Criter

mediocriter crassa, rectaque permista, absque ullo factore obseruata, quaeque facilius tussi reiiciuntur. Secundo à sputis indagatur prognosticum non ipsorum coctione uel cruditate considerata, sed malignitate. maligna enim in pleuriticis sunt sputa, nigra, livida, et variorum colorum syncera, purulenta, fœtidaque. Nunc vero ab his exordiamur, quae cruditate, et concoctione, nobis aegrotantium prognosticum manifestant; acque primo à cruditatem significantibus. Bifariam autem in his spirituosarum partium morbis, presertimque in pleuriticis, humorum cruditas obseruatur, uno modo ab aegrotis, qui nihil expuunt, atque à sputis crudis obseruatis. Quid uero nihil aegrotos ~~illos~~ expuere in his spirituosarum partium inflammationibus, particulatimque in pleuritide, à nostris morbo laterali appellato speculemur. Nihil enim pleuriticos, peripneumonicos expuere in morborum primis temporibus maximam humorum cruditatem significat, nihil enim expuere Galenus urinis aquosis crudissimisque compa-rat. et ~~ob id~~ crudissimum esse morbum manifestat, et multo magis, cum tardant expuere ad augmentum usque. ~~In aute~~ In ipso uero tempore et multo magis in statu nihil expuere pleuriticos et peripneumonicos omnino lethale est. Cum igitur medici tardius incipere expuere obseruat, morbum prolixiorem, et periculosum prognosticat. et cum etiam in alijs temporibus hoc ~~fiat~~ fit, exitium. Nihil enim aegrotos in morbi principio expuere naturam nondum humores cepisse concoquere indicat:

et

et foetore etiam expuuntur, Coctionem semper significant.
Nonnunquam vero ex ipsorum tactu malignitate uitam extinguere pre
sagatio peruestigatur, utpote quando sputorum Colores, uirides
liuidos, nigrosq; ipsa synceria, et non bene permista, uel in ijs pus
uel foetorem obseruamus. Nunc vero ab illis exordiamur, qui
cruditatem atq; concoctione nobis ægrotantium prognosticum
manifestant, ab ijsq etiam priori loco, qui Cruditatem illu significant
morbus adesse commonstrant. Bifariam vero in ijs spiritualium
in primis partium morbis, Cruditas humorum medijs manifestatur praesertimq; in pleuritiis
uno modo ab ægrotantibus, qui nihil expuunt, atq; altero a
sputis crudis obseruatis. Quod igitur nihil ægrotus expuat
expuere in ijs spiritualium partium inflammationibus, particu
lariterque in pleuritide, a nostris morbo laterali nuncupato,
nos nunc
nos priori loco hoc loco contemplemur. Verum enim vero
quibus modis nihil expuere solet in ijs ægrotis, cum ipsi sepe primo
in quo primo tempore morbus est crudissimus nihilq;
uiuntur in primis morborum principijs, eorumq ob Causam eotem
pleuritici peripneumonicique expuunt
pars nihil expuunt. In pleuritiis etenim cum humores
tamen
Crudissimi existunt, ægroti nihil expuunt. Altero vero pleuriti
cos expuere humorum maximam Cruditatem ostendunt, ideo
Longum, uel lethalem fore morbum significant. Longum autem
Nihil enim expuere pleuriticos peripneumonicosq, uel nequaquam crudissimum
esse morbum manifestat, et hoc obseruatur in primis morborum temporibus
maximamq Cruditatem ostendit, et ob id morbum prolixiorem prognosticant
medici cum tardius pleuriticos incipere expuere obseruant. Cum vero etiam

~~m in alijs morborum temporibus nihil expuunt, perniciosum est. Nihil enim agroti~~
~~in morbi principio expuere~~

~~quoniam naturam nondum humores capite concoquere explicat~~, et mor

talitatem quando non solum in morborum principijs, sed in alijs etiam

~~temporibus nihil expuere~~ ~~ægri~~ incipiunt; Naturam enim non posse ~~hu~~

humores superare id proculdubio ostendit. Unde mirari non debe-

mus si exitium subsecuturum a medicis inde solet prænosci, progno-

sticarique. ~~Nihil enim expuere~~, aquosis urinis ~~facile posse~~

~~comparari~~, quæ profecto omnium summam in humoribus crudita-

tem ostendunt, facile posse comparari, Gal. in p.° lib. de Crisib.

ita scripsit:

Cap. 12.° « in ~~hunc modum scriptum reliquit, ita inquiens~~: Sic enim in lateris

« et pulmonum passionibus ea, quæ proprie sputamina, urinarum

« subsidentijs assimilantur. Nihil vero omnino expuere, sed

« tussim tantummodo siccam habere, tale quidam est, quale in

« urinis excrementum crudum, quod aquosum nominamus; ~~hoc quoque in mul-~~

~~tis ferme locis legitur~~; ~~particulatimque~~ ~~in p.° aphoris. Hippo~~

atque maxime curatu difficilem

Diuturnum vero morbum nihil expuere in spiritosarum partium

Com. 12.° « inflammatione significare in ~~p.°~~ p.° lib. aphorism. Gal. ita scripsit: Si quando

« vero cum tali pororum coarctatione inflammatio fuerit, ut nihil

« foras effluat, tum et concoctu difficilem, et diuturnam eam inflam-

« mationem fore est necesse. Verum enimvero nos dies in quibus

nihil expuitur sedulo animadvertere ~~et nunc~~ oportet. si quidem

in primis diebus pleuriticos nihil expuere, neque profecto omnino

exitiosum

exitiosum est signum, neq; longam semper fore inflammationem ~~inde~~
~~demonstratur~~, si modo postea aegri statim expuant. hancque ob causam
si septimo, uel nono, uel undecimo, multoq; magis in alijs ~~posterioribus~~
diebus si ipsi aegroti expuere inceperint, longam fore inflammationem
manifestissimum erit indicium, atque nonnunq; etiam futuri exitij: Namq;
nisi humores collecti in pleuram membranam per sputa expurgantur, ~~ad~~
suppurati~~onem efficiuntur~~ [efficiunt]. quod sane et Hippoc. in 5° lib. aph. nostrae
memoriae mandauerat ita inquiens: Quicunq; morbo laterali labo- (aph. 8
rantes in quatuordecim diebus non repurgantur, ij ad suppuratio-
nem deueniunt. Significat igitur nihil expuere post primos dies (suppurationem indicare
scilicet in sexto, septimo, octauo, nono, undecimo, duodecimo et
tertio decimo, et decimo quarto, multoque magis in alijs poste-
rioribus diebus, semper si aegri debeant sanari, quod profecto
ab alijs sputorum notis, atq; ex aliorum signorum obseruatione facile deprehenditur, ^
~~nobis manifestum fiet~~, non nisi proliciori tempore posse sanari ^
~~sani restitui~~, morbosq; longos absq; dubio fore. Caeterum melius
est, ut Anaxionis historiam contemplemur, qui tantum die undeci- referente Hippocrate ^
mo expuere capit, quartoque et trigesimo die ~~ipse fuit~~ [tantum est] indica-
tus. Huius [aegroti] ~~morbi~~ historia ~~de scilicet de ipsius morbo~~ ~~al~~ ab Hippoc. (com. 3° tex. 79
in lib. 3° epidem. ita scribitur: In Abderis Anaxion, qui iuxta
portas

portas Thracias habitabat, febris acuta invasit, lateris dextri dolor
continuus, tussis sicca: neq primis diebus expuebat aliquid: siti
" bundus, pervigil: Urina bene colorata, multa, tenuis. Sexto die
" deliravit: neq calefacientia aliquid proficiebant. septimo die
" magis laborabat, quia febris intendebatur, et dolores non minue
" bantur, tussesque infestabant, et difficulter spirabat. Octavo vena
" in cubito secta, sanguis multus fluxit, qualem oportuit. do-
" lores remissi sunt, verum tusses, et quae à pulmone humidiora,
" die decimo septimo cepit pauca quaedam concocta expuere: leva
" -tur est: siticulosus vero erat neq à pulmone boni expurga-
" tiones. Vigesimo septimo die sudavit totus, per crisim febris
" omnino soluta est. Ex hoc enim Anaxionis casu facile quisque
scire potest, illos, qui tarde expuere incipiunt longo tempore ab
sanaturos. ^ inflammationibus ~~liberaturos~~ ^ idque non inmerito contingit, siquidem
quousque aegri expuere incipiunt, principium morbi esse creditur,
et cum incipiunt expuere, statim morbum augmentum accipere.
Quam obrem mirari nos profecto non debemus, si morbus in
longum provabitur. Qui itaq nihil per plures dies in pleuri-
tide ~~expu~~ expuunt, longo procul dubio morbo sunt labo
qui sanari debent. ^ raturi, atq longo sane tempore sanitatem recipient ^

Qui

qui uero in primis diebus aliquid expuunt, citius sanantur. ni

seniq; hæc sputa cito apparentia cito consumendam pleuritidē

præsagiunt, perinde ac urina hypostasim, suspensionem, aut

bonā nebulam habentes cito febrem solutam iri demōstrat.

ut superius demonstratū est. Terminantur enim ut plurimū ple-

uritides ad diem quartū decimū, uel uigesimū, quem quidem ter-

minū si habere hæ debeant, necessario primis diebus aliquid

expuere ægrotis ~~debent~~ est necesse: Si enim Anaxion ante ter- in ep. iii

tium diem, ut ait Gal. in p° lib. aphoris. Hippoc., expuisset uel

circa septimū, uel nonū, uel omnino undecimū diem iudicatio

esset subsecuta: et si in ipso die tertio spuere cœpisset, quartū

decimū diem non transcendisset. Pleuriticos uero non amplius

expuere, cum tamen antea expuerint, pessimū est signum

ægrotos enim ad exitiū accedere nobis præsagitur. Virtuteq;

ab inflammatione uictam esse ~~demonstrant, et~~ significatur, atq;

ab ea ~~non potenter~~ nequeuntē ~~nequiens haud potens~~ aliquid malorū humorū per ex

puitionem excernere, suffocatum. De quo ipse Gal. in lib. de Const. Cap. 16.

art. med. ait: ex symptomatibus, ut nihil omnino expuere per-

niciosum, partim quod significet fluxionem in phlegmone quasi

deuinctam

63

deuinctam ~~[illegible]~~ teneri. Partim vero, quia ea universa in

ferius contenta consumpetur ita screatus facilis et procul a ~~labor~~

labore saluberrimus est, et longe etiam magis, si commode

expuantur.

De sputorum crudorum in morbis partium spirituosarum significatione

Cap. 3um

Cum vero aegri aliquid expuunt, quod tamen crudum sit, scilicet quo

ad substantiam aquosum, vel nimis crassum, vel spumosum, et

minus longum fore morbum explicatur ^ quod sub~~flavum~~ pallidum, subrufum, subflavum colore cernitur ^

In morborum enim principijs huiuscemodi ~~tenuia~~ sputa si apparuerint,

die ^ cruda, praesertimque in primo ~~die~~ vel secundo, vel ad plus in

tertio, quamquam crudi~~tatem~~ esse morbum ~~etiam in humoribus~~ significent, tamen

cito morbi solutum iri prognosticant, hocque a Galeno docet

Com. 12 in comm. lib. primi ~~aphorism~~ Hippoc. ita dicente: Sed ex ijs,

quae postea apparent inditia sumuntur, veluti ~~in pleuritide~~

sputum si statim initio apparet, brevem fore denuntiat, si vero

posterius conspicuatur, longam. Si igitur cruda sputa in primo

morbi insultu, vel in prima accessione, quae ut Gal. in primo

lib.

lib. de Crisib. docuit, tribus diebus terminatur, appareant, semper
cito solutam iri ~~[illegible]~~ inflammationem, demonstra
Quae vero post apparuerint, semper longitudinem portendunt
atque nonnunquam etiam exitium. Decipiuntur itaque hac ob
causam medici, qui cruda sputa semper in ijs morbis uisa
semper portendere longitudinem, arbitrantur, siquidem in pri
prima accessione, atque longe magis in primo insultu inflamma
tionis apparentia, breui tempore persoluendam inflammatio-
nem certo explicant, manifestiusque hoc Galenus in p.o lib. de Cap. 1o
Crisib. explicauit, ijs profecto uerbis dicens: si sputum in latera
li morbo statim post apparuerit, incipiente morbo, eum facit bre
uiorem, idest antequam secunda accessio inuaserit: ad huc enim
lateralis morbus dicetur incipere, non solum quando huiusmo
di accessio ascensum habet, uel statum, sed in tota declinatione, atque
omnino ante, quam secunda inuadat accessio, quam ut plurimum
in laterali morbo tertia fit die. Quae uero mox apparent sem-
per morbum fore longum pronuntiant, non nunquam etiam exitium
longum quidem morbum esse pronuntiant, ubi mitis neque
admodum uehemens est inflammatio, quoniam naturam pau
latim malos humores peruguere, morbi benignitas sinet, ~~permittetque~~.

exitium

exitium vero ubi et magnus vehemensq; [sit inflammatio,] ~~sit morbus ipsa. sit~~

multo magis si etiam una imbecilla ~~extiterint~~. Sputa etiam

quae longitudinem in iis ~~praefatis~~ inflammationibus significant

~~ex~~ postquam ipsa conspici [cruda] coeperit, aliquam ~~ex~~ subito mutationem

in melius accipere ~~qu~~ observantur, ~~quippe etiam~~ faciliusq;

~~ipsa exp~~ quam antea expuantur, et crassiora euadunt, si prius

tenuiora erant ut in Araxione est observatum. Siquidem

quae die tantum undecimo apparuerunt, erant liquidiora, et semper

aliquid concoctionis accipiebant. ~~namq;~~ die decimo septimo con-

cocta pauca expuere coepit, et eo magis post id tempus. Quae

autem cruda continuo perseverant, nihilque ~~in bonum~~ [in melius] mutari

observantur, mala ac exitiosa ~~nimirumq;~~ euadunt, multoque

magis, quae in deterius mutari conspiciuntur.

Sputa concocta, quid in morbis partium spiritualium praesagiant

Cap. 4m

Concocta sputa in morbis partium spiritualium, particularimq; in pleuritidis expui, bonum quidem semper esse ~~existi~~ ~~mamus~~ [affirmemus], cum caeteris semper omnia excrementa ita concocta ~~conspecta~~ [observata] sanitatem certo prognosticare alias vide-

rimus

65

derimus, exq; Galeno in p.o lib. de Crisib. hunc in modum ...
: Concoctiones Celeritatem iudicij, et securitatem sanitatis
nt: Quamobrem quocunq; tempore hæc Concocta sputa appa
int, Cito morbu solutum iri demonstrant, multoq; magis si in
na expuantur Copia: in morbi statu, Copiosius ægroti expuun
in declinatione minus. Concocta autem exijs ea maxime esse ...
quæ sanis omnino similia Conspiciuntur; idq; Gal.s in p.o lib.o
de Crisib. ijs profecto verbis edocuit, ita inquiens: et sputum quo- [...]
que Cum fuerit exquisite simile illi, quod aduenit sanis, integrã
sanitatem instrumentorũ, quibus vis spirandi est demandata, significat:
si quomodo autem impediatur, atq; à naturali recesserit habitu, tantũ
eam Iæsam esse demonstrant, quantũ ipsam formam naturalem
amiserit. Quo Citius vero sputa Concocta excreantur, eo bre
uiorem fore morbũ ostendunt. quando enim pleuritici incipiunt
expuere parum Concocta ~~pauca~~, tunc morbi principij finem accipit, ijs
inflammatio adaugetur, quod sane tempus eousq; durare dicitur,
quo sputa exquisite Concocta extussiuntur. statum vero habent,
ubi ipsa exquisite Concocta, atq; Citra difficultatem extussiri ab
ipsis multa observantur. Cumq; pauca mox Concocta apparent, nos ad de
clinationem venimus, morbumque Cæpisse declinare nobis Com
monstratur

monstratur. Concocta itaq sputa semper bona existant,
[...]jus ac tutissime morbum à natura uicturū prognosticant.
[...]uero ex ijs probè non sunt concocta, sed subcocta, quom[...]
[...]per diximus, morbi primū tantū tempus finitum esse
[...]unt, idcirco longū quidem paululū fore morbū prædicat
[...]xione enim, de quo alias uerba fecimus, die tantum de
cimo septimo sputa pauca concocta conspecta sunt, ideo mirū
haud est si tardè leuandū morbū prænuntiabat. ipse enim
à uigesimo tantū die est sanatus.

Quid sputa alba, pallida, flaua, rufa, rubra, nigra, acq uaria
significent.

Sputa aliquando uno colore cernuntur, et aliquando multiplici
et uarioque; proindeq ea, qui alba apparent, ubi neq aquosam
neq nimis crassam substantiam habuerint, bona censentur, a
naturamque humores nouisse perconxisse significant, hancque
ob causam Gal. in p.° lib. aphorism. Hippoc. dixit, sputum, quippe
quod perfectam significat concoctionem, album leue, æqualeque
et non nimis crassum, aut nimis aquosū, à medicis conspici debere.
Hæc igitur ex albis sputis salutem ægrotis bona significabunt
futuram

in apho. 12.

sputum: ab ijs excipi solent, quæ glutinosa, ac rotunda conspiciuntur,
namq. ut docuit Hippoc. in 2° lib. prognost. ~~Hippoc. libro~~ ipsa mala ~~esse~~
semper censeri debent. Pallida vero flaua, ~~rufa~~ atq. rufa cruditaté
tantú in succis significare Gal. in p° lib. de Crisib. memoriæ prodidit.
Rubrum ~~vero~~ autem a sanguine inflammationem illarú partium spiri
tuosarú ortum ducere, explicat, atq. testatur. idcirco ipsum minus
esse periculosú morbum ostendit: si enim hoc sputum in morbi primo
~~in~~ principio conspectum fuerit, salus quam citissime futura præsa
giri a medicis potest; ut nuper quoq. á nobis uisum est. Viride Viride
vero atq. æruginosum ~~esse~~ expuituatur, quando serosus humor
quam vehementer perassatur: obidqué plerumq. exitiú significat,
et ~~ijs~~ multo magis nigrum, quod a vehementiori assatione Hyppo
ipsú creatur, vel a vehementi perfrigeratione, aut caloris
extinctione. huiusmodi nigri colores in pleuriticorú sputis
obseruati semper exitiú prediunt, particulatimq. in morború
principijs; non ~~est~~ abre forsitam credere hæc sputa nigra in
statu morború aliquando critice extussiri, reiicique, sed hoc
vel unq. vel saltem rarissime quidem euenit: quandoquidem
unq. aut rarissime pleuritides quæ ex succis ijs nigris, scilicet,
melencholicis, oriuntur, a natura venu solent. idq. multo
minus

minus hæ inflammationes uincuntur, si ab ijs nigris sanis, qui ab adurente, peracsanteq; calore fiunt, illas fuisse perortas go-
uerimus. Apparent uero nonnunquam in acutis morbis sputa
nigra ex nonnullis sanguinis nigris grumis effecta, quæ sane
esse lethalia ~~esse~~ Hippoc. in lib. 3° de morbis nobis ijs profecto
tex. 9/ " uerbis significauit, ita inquiens: quum igitur affuerit simul
" singultus, simulq; cum saliua sanguinis grumos nigros trahe
" do reiecerit septima die moriuntur. quæ uero expultis, ua
rijs, ~~multiplicibus~~ coloribus observantur pessima ~~conspiciuntur, mala etiam~~
existunt, significant enim inflammationem, a uarijs, malisq;
Varia humoribus esse perortam. Hippocratesq; de ijs in eodem lib°
tex. 9/ 3° de morbis, hoc etiam nostræ memoriæ mandauit, inquiens:
" Quibus autem statim sputa uaria sunt, et dolores ualde acuti,
" hi tertia die moriuntur.

Quid sputa permista, synceera, spumosa, foetida, dolorem
" ~~sedantia~~ leuantia, et quæ non leuant, significent.

Cap. 6m

tex. 43/ " Hippocrates in 2° lib. prognost. ait: sputum oportet in omnibus
" doloribus, qui sunt circa pulmonem, ac cætera celeriter ex
" pui ac facile, commistumq; uideri uehementer flauum sputo

et paulo

et paulo post, cum ait: Nam flauum impermistum existens pericu- text. 46
losum est. bene igitur permista sputa bona semper iudicari debent,
aliisque consentientibus notis, salutem proculdubio praesagiunt.

Caeterum audiamus Galenum de synceris, impermistisque sputis ~~dece~~
in 2° lib. prognost. Hippoc. ~~docentem~~ scribentem hunc in modum: Praeter par. text. 46
sanguinem, quiuis alius humor, si syncerus fuerit, prauam indicat
affectionem, flammido calore obtinens generationem: Flauus
inquam, ubi serosus humor ipse assatur: quo permisto, ~~fit~~ croc-
eus apparet: Rubiginosus uero, ubi is uehementer assatur:
Niger uero aut quoties is ipse ~~uehementer~~ assatus est, quae sane
deterrima et quam maxime derodens assatus existit: aut ubi
crassus sanguis similiter exsiccatus est ~~aut~~ ratione extinctio
nis, et refrigerationis. quamobrem sputa syncera mala omnia
existunt, maloque semper ~~medicus~~ aegrotis portendunt, ostendunt
siquidem a maximo calore serosam humiditatem esse exsiccatam,
caloremque ob id uehementissimum esse. ex iis uero flauum minus
periculosum est, ~~eo~~ et ipso magis rubiginosum, omniumque ma
xime exitiosum esse nigrum statuitur. si uero ~~multi~~ varia ita una ex
[illegible] syncera, non minus ~~etiam tamen timenda~~ erunt formidanda ~~ueniant~~. Quando
morbum tam a multis simul originem ducere, tum omnes illos

a morbo

a morbo oppugnante vinci, ea manifestent. omnia itaq sputa syncera tussi in ijs spiritualium partium morbis, reiecta, ma=la existunt, exitiosaq viridia, nigra, et varia. quae vero probe sunt permista in corpore, ut ait Hippoc. quando excretioni pituitae bene flaua bilis est permista bonum faciunt iudicium. Verumenim vero ex ijs ~~excipiuntur sanguinea~~ non omittam dicere sputa biliosa ~~bene~~ pituita permista, in defluxionibus Capitis ad pulmones, ~~be lorung~~ ut Gal. ~~[illegible]~~ docuit in 4° lib° de loc. affectis. valde esse maligna ~~in multis levis edocuit hec sputa plerumq deletalia observavi~~ suntq ijs omnino similia, quae in nonnullis Empijs factis siue

cap 53 " suppuratis ~~observantur~~. De qz ijs Hippoc in 2° prognost. ait: quae " cumq suppurantur, quorum screatio biliosa est, exitiosa admodum " sunt. plures ego observavi in quibus biliosa hac sputa pituita

phthisicos permista extussiebantur, ^ mortuos esse: Quamobrem in distillationibus Capitis ad pulmones, ipsa maxime periculosa sunt

In pleuriticis vero ut adeo redeamus ^ iudicanda. ^ ex synopsi ~~vero~~ sputorum ~~ratione~~ prognostico ~~significatio~~. ~~Atq~~ excipiuntur ~~nonnulla~~ sanguinea, quae non modo mala dici debent, at quinimo optima censentur, siquidem in pleuriticis talia sputa tum salutarem, tum curatu facilem morbum ostendunt. ~~Caeterum de ijs satis agemus ubi de sanguinolentis sputis a nobis sermo habebitur, proinde sermo~~ Nihilominus si post principium in augmento vel alio tempore sanguinea apparuerint, periculum minitari ex hoc videntur, quod novam inflammationem indicent fieri siue ipsam rursus vari, quod est morbum incipere, ob quam rem in his, qui ~~et~~ iam in morbo vexati priori ut deminuerent ipsum, viribus imbecilles euasere, periculum erit ne nouam fluxionem vincere itidem queant. in sputis enim pleuriticorum

pleuriticorum sanguis observatus semper renovatam fluxionem testatur. at
~~sermonem nostrum persequamur, atque ad spumosa sputa accedamus~~
spumosa veniamus de quibus Gal. in eodem Comm. praenot. ita scripsit.
~~de quibus Gal. etiam hoc Continuato sermone peculiariter eodem loco adii-~~
~~xit, itaque profecto verbis dicens~~ (Caeterum spumans screatio, id enim
in Calce dictionis est proditum) ex aerea, ac pituitosa substantia ~~ac~~
~~pituitosa~~ pariter permista est: ex ijs ~~enim~~ quaelibet spuma Consistit
in mari quidem ex violento ventorum afflatu, in multas, et exiguas
partes attrita aqua: ex ijs vero, quae elixantur, pro copia Calidi-
tatis. ~~fuerit~~ Fiunt vero interim etiam ex pituitosa substantia
admodum viscosa, quae ex Calore inflammationis efferveriente exci-
tatur. ~~haec vero~~ Haec sputa, spumam multum Conservant, ampullaeque longo tem- quae sputa
pore, ~~non~~ disrumpuntur, ~~haecque non parum hac ob Causam spuma in~~ spuma in ipsis,
sputis ~~periculosa debet~~ iudicari, quae inflammationem a lento, saxe sputorum spuma,
viscosoque humore ~~[illegible] fuisse, manifestant~~ et ~~quaecunque bene~~ spu-
mam amittunt ~~bona~~ non ita mala existunt, quoniam ~~non multum lentoris~~, visco-
sitatis humores ~~optinere~~ habere significant; atque ~~ob id facilius~~ posse a
natura superari ~~tussi reiici, expuique~~. ~~Ex~~ Spumosa vero aliquando exeu-
~~nt~~ sputa pulmone aliquo modo ~~ulcerato~~. quae sane semper Lethalis
observatur, sanguis enim dum ab ulcerati pulmonibus reiici-
tur, hanc spumam in excreatione ~~manifestat~~ habere quae sane ~~plerumque~~
lethalis est: Foetida sputa ~~sunt quidem et ipsa valde~~ pessima mala,

Saepissimeque

sapissimeq; exitiosa, siquidem semper Gal.o in p.o lib. de Crisibus

docente maximā, insignemq; significat putredinem, quā sane

in ipsis morbis maximū malum manifestant, In ijs enim pleurinis

empios, euasisse
quos ~~pleuriticos euasisse~~ suspicamur, ut certiorem Cognitionem

eandem habeamus, sputa Carbonibus iniici mandamus,

ut ipsorū, si qua sit putredo, graueolentiaque manifestetur.

et qui
quamobrem tum eos qui empiema, ~~tum~~ pleuritici sunt Correpti,

fatoris sputorū obseruatione Cognoscimus
hac arte, quippe ~~illius graueolentia olfactu odorato designamus~~.

an uero ipsorū desperata sit salus paulo post uidebimus.

quā uerò ex sputis ocurrentibus dolorem sedant, aleuiantq;

omnia boni inditij esse Creduntur, atq; ex opposito, quā

diem
dolores non leuant, aleuiantque, malū ~~inferre inditium~~

reddunt inditium.
~~Caeterū semper profecto oportet, ex sputis dolorem non tan-~~

saepissime
~~tum tibus sedantibus, non raro autem ipsa~~, quā dolorē

quando
non leuant, ~~exitum~~ praedicant, ~~siquidem~~ suppurationem

sapius ‸ fieri ipsa ‸ ~~significant~~, a qua ~~falso~~ pauci liberantur perse

uerantis enim doloris in thoracis partibus, suppuratio

nis esse notā Hippoc. in 2.o lib.o prognost. nos ita edo-

tor si "cuit, inquiens: "Quicunq; autem dolores ex his sedibus

" non desinunt, neq; screationū purgationibus, neq; alvis

subductio

subductionibus, neque vero incisionibus, in suppurationem a... verti sinendum est

De sputo sanguinis, quidque ipse in morbis portendant (Animati sputi) prognostico.

Cap. 7.

Qui citra tussim sanguinem expuunt omni exitij periculo vacant, tamet si dixerit Hippoc. in 4° aphorism: Sanguis quidem supra qualemcunque malum. ipsum de sputo intellexisse oportet sanguinis, cum tussi excreti. (apt. 25
Malum siquidem semper indicari, atque vereri debet omne sanguinis sputum tussi rejectum illo ab hoc iudicio excepto, quod ex capite distillans, in ... in fauces tussi expellitur excreaturque. Sanguinem etenim cum tussi ex capite descendentem plane exspui Gal. in 4° de locis affectis memoriae mandavit (2
Qui vero ex pulmonibus, pectorisque aliis partibus extussitur pessimus quidem, et plerumque lethalis esse solet, omniumque maxime, qui aliquo ex pulmonibus rupto, vel exeso vase expellitur. Verum enimvero adeo sanguis omnis sanguis, qui ab illis partibus exspuitur omnino lethalis est iudicandus. (3 sanguis
siquidem plures, qui sanguinem ijs affectis locis expuerunt, Galenus sanos sanitati restituit, ut nos in 5° lib. de locis affect. (methodi medendi) edocuit. Ubi Misijs, Colligit (4
Cum Patauij medicinae studijs operam darem aliquem sanguinem thoracis vase prorupto expuentem a me curatum fuisse. Is etenim vir erat, annos (Cap 13
natus quadraginta circiter, qui texendo tellas pectus ita pluries percutiendo vas in ipso fregit, sanguinemque in magna copia tussi= endo expuit. hunc ego, sanitati remedijs, a Gal° in his morbis recordatis ad sanguinem usus, aliquibus diebus restitui. Caeterum ad solitum exerci (natus

tium

exercitū reuersus, post aliquot menses rursus in sanguinis sputum ab eadem Causa ~~[illegible]~~ exortū incidit et quod peius fuit, non parum ab operatis prius remedijs fastiditus, minime amplius ita cito, ut opus fuerat, sibi succurrendū Curauit, atq̃ tarde ei Comme ~~[illegible]~~ auxilijs minus etiam fuit obediens. ob quam rem phtysicus repetitis obiit. Capri etiam Iuuenem ~~Æ~~thiopem ~~[illegible]~~, qui uena ut Com ~~[illegible]~~ rupta ex salso humore ad pectus ex Capite stillante, sanguinem pertinacissima tussi expuit. Ego ad ipsū prima die mitto, tus paucis post diebus omnino sanatū deseri. ~~Aegyptiam [illegible] palcherrimamque matronam, nobilissimamq̃, aiunt enim ipsā ab Arigan Mahometis pseudoprophetæ [illegible] sobole originem traxisse, [illegible] eodem modo a Continuo sputo sanguinis Curaui, a qua nobilissimo [illegible] donum ex [illegible], atq̃ publi[illegible] aliquibus nullis indicijs Confecti Compositi, atq̃ aliud quod [illegible] Carius fuit, atq̃ admodum [illegible] fuit, hilari animo~~ accepi. Quamobrem sanguinis sputum non semper, quamquam ex partibus pectoris, aut pulmonū expuitur, lethale est, ~~iudicabimus~~. Galenus enim et ipse in nuper citato libro Romanā matronam, quæ in sputū sanguinis, ex ~~[illegible]~~ distillatione ex Capitis deuenerat, atq̃ iuuenem ex frigore, qui sanguinem rupta uena et ipse expuerat, sanatos fuisse memoriæ tradidit. bifariā autem sanguis tussiendo interim reijcitur, aliquando enim ex Capite decidens inq̃ fauces irruens, tussim excitat, mox q̃ ~~[illegible]~~ cū ea expellitur. alio modo sanguis sæpissime ~~[illegible]~~ uasorū osculis

vel ipso

ul ipso ebulliente, exudanteque, uel tenuissimo facto, uel ob aliquam aliam Causam apertis foris exudat, tussiendoque expellitur. Demum sanguis etiam tusse expuitur rupto, uel eroso aliquo uase pectoris uel pulmonum. ex iis uero sanguinis expuitionibus, duae priores ... esse periculo observantur, tertiaque periculosissima. multoque et magis ubi sanguis ex pulmonibus prodierit. facilius ... minori cum periculo rupta ~~aut erosa~~ pectoris uasa, quam pulmonum sanari possunt, ~~...~~ et pulmonum quoque uasa rupta ... sanari possunt priusquam ... inflammatio et facta inflammatione, impossibiles ~~...~~ sanatio redditur. Itaque ob Causam Hippoc. in septimo lib. aphorism. ait: à sanguinis sputo puris sputum, malum. neque quibus, ut ait Gal. in Com. sputum sanguis sequentem habet puris excretionem, sed quod malignum est duntaxat cuiusmodi ex pulmone fere editur. sanguinis itaque sputa omnia, quae ex uase in pectore, uel pulmonibus aliquo, ~~rupto uel eroso~~ expuuntur mala semper existunt, peioraque à pulmonibus eo modo prodeuntia. qui ~~...~~ Gal. in ~~lib. de~~ loc. affect. dolente ... intertingui solent spuma, ~~...~~ colore, ~~neque~~ quanti tate et dolore. qui ex aliqua ~~alia~~ pectoris parte sanguinem effuderint dolorem procul dubio eos sentire est necessarium, nunquam uero dolet sanguine à pulmonibus ~~...~~ emanante. est praeterea sanguis ex pectore ... ueniens niger, multus, absqueque spuma. et pulmonum ... non multus, et ~~...~~ spumosus. qui igitur ex pulmonibus editur sanguis mortalis fere semper esse solet, Cum ab ipso pus quoque una expuitur. ab eo etenim sanguine Cerophthoe homines corripiuntur,

moxque

[Marginal notes:]
et pulmonum ~~etiam uenarum~~ facturam ~~erosionem~~ ~~prius fiat inflam~~ inflammatio ... lapsis

prodeunt ex alijs partibus in hunc modum ... sputa

Cuius uena rupta sit uel erosa

apho. 16°/ ~~mox~~ moriuntur. De his Hippoc. tempus quoque ipsorum exitij manifestans, in 5° aphorismo ait: A puris sputo phthysis, et fluxio, Quum vero sputum reuentum fuerit, moriuntur. Caeterum nos scire etiam oportet in his partium pectoris, membranarumque parietalium sub costas contentarum, et pulmonum inflammationibus raro non sanguinem expui cum tussi, qui tamen exitiosus non est. quinimo si in principio apparuerit illarum inflammationum, futurum ~~...~~ fore morbum praemonstrat, namque primo apparentibus ~~...~~ sublatus sanguine est benignior, nullusque benigniores efficit morbos ut Galenus in 2° prognost. perdoctum reliquit. Cum vero tarde apparuerit difficile efficit iuditium, siquidem ut Galenus ait longum morbum ostendit, periculumque imminet, ne tanto tempore vires extinguantur, eoque magis si cum alijs humoribus ~~...~~ apparuerit. Hippoc. enim de ipso bile flaua una expuit ~~...~~ hinc ~~...~~ esse in 2° lib. prognost. ijs profecto verbis fortasse, Hippoc. inquit:

sep. 20. « ~~...~~ Screatio flaua, ~~non~~ multa permista « sanguine in pulmonis morbo, si inter initia excernitur, salutaris admodum est. si septimo die, tardiusue, minus secura est. Cum pituitoso uero humore ~~...~~ periculosior longiorem morbum facit sanguinis expuitio, quoniam longiori ~~...~~ tempore a natura ille humor percoquitur, uincitque multoque magis si crassus, atque uiscidus ipse fuerit. si tarde itaque ~~...~~ sputa apparuerint, longitudinem, uacque et sepius expiciunt prognosticant. ~~...~~ Si uero sanguis in ijs morbis cum atra bile expuatur lethalis profecto erit, multoque magis, si tardius fuerit observatum

---

Margin notes (left): et ne pocu[la] ... ; perdantur ex ... ; valde uiscida et crassa.

obseruatum. Caeterum ad biliosa, alia sputa modo accedamus, priorique loco de biliosis tractemus. atque mox de alijs etiam agemus.

De sputis biliosis, pituitosis, atque melancholicis

Cap. 8m

Putaueram ego, quae hactenus de sputis biliosis, pituitosis, atque melancholicis a nobis scripta sunt, posse huic prognosticandi negotio plane sufficere, sed paulo post, uisum est mihi, priusque ad purulenta accederem melius esse, ut de ijsdem altius magis repetita lectione, tractaremus a biliosis principium facientes. Biliosa itaque sputa ea sane omnia intelligimus, quae quouis modo, uel syncera, uel alijs permista, bilis naturam nobis representant. Cognoscuntur, autem colore maxime, atque etiam sapore. Color enim a quo quidem optima maxima pars cognitionis habetur, biliosorum sputorum est flauus, et pallidus. hos enim colores amaram bilem commonstrare, Galenum in 2° lib. de loc. affect. nos per docuisse alias saepius recitauimus. Ipsorum uero sapor amarus, acrisque persentitur. Caeterum Verumenimuero si saporem tantum ipsorum in ijs cognoscendis sputis considerare nos debemus, cognitio siquidem quae a solo sapore accipitur saepius nos decipit, cum non raro contingat biliosa, quae sunt sputa, nullo sapore, nec uel tam amaro, neque et acri, sentiri idque in causa erit maxime pituitosi insipidi, uel salsi, portionis commistio, ob multum, quam bilis sapor proprius delitescit. Hincque longe quidem mea sententia errant medici, qui in ptysis suspitione, non nisi sputa salsa, uel acria magnifaciunt

existimant

quae biliosa sputa intelligenda

flaui pallidi biliosi esse

et sapore quidem

~~existimant~~, proindeque in destillationibus cum audierint sputa ijs caru[it]

atque caruisse saporibus, [aliquis periculi non timere] ~~[illegible]~~, saepiusque sua frustrantur [illegible]

cum postea ab ijs sputis, ~~[illegible]~~ venarum factas erosiones cruentorum

sputorum apparitione, [saepe] cognoscant; a quibus [infelices] ~~[illegible]~~ aegroti tabidi

fiunt. quamobrem medicos colorem potius attendere, quam saporem [an colorem et saporem simul attendere debeant [in] sputis]

debent ~~[illegible] par esse videtur~~. Caeterum dicit ~~[illegible]~~ aliquis sputa

~~ex~~ colore bilis intincta, si caruerint acri eo sapore, nullo pacto ~~[illegible]~~ [vel salsuginoso]

esse timenda, ~~atque ipsorum tantum quae acria sunt [illegible]~~ neque sententiam

eos retinere, [suadet] maxime ~~[illegible]~~ omnium fere medicorum autoritas, quae est

ut ~~ad venas~~ sputa sanguinis ab erosis venis perorta, semper sputa

aut salsu~~ginosa~~ aut acrem ~~habuerint~~ saporem habentia tussi saepius

reiecta antecedant. multoque magis cum et rei natura id nobis fac[i]

le suaderi queat, nam ~~[illegible]~~ nisi quae aut salsa aut acria, aut acida [sunt] erodunt

easpropter ea sputa, quae debent ~~[illegible] ex~~ exedere, necessario aliquo illo[rum]

trium saporum sapore debent. Verum quamquam ipsi eam pro se habent

authoritatem, quam reiicere a nemine consuevit, atque etiam ad id no[s]

ratio suadere videatur, nihilominus cum plures observati sint, et

quotidie a medicis observentur, quibus haud praegressis ijs in sputis

saporibus, sputa [sanguinis] ab erosis venis, ut coniicitur, successerunt. ego enim

~~plures~~ [nonnullos] huiusmodi in sanguinis sputa incidisse, tabidosque evasisse

observavi Cayri ~~Aegyptij, longe sane urbe, ut in lib. de praedicendo~~

~~morbis alias dictum est, atque Deo concedente, in lib. de medicina~~

~~aegyptiorum, quos nunc prae manibus habemus, dicetur~~. multi

[illegible]

~~modo tabidi euadunt~~ si nos ipsi ijs auditis interrogauerint, quo
[illegible] pacto spatio ijs insipidis perceptis, peruenerit segni uenenii erosiones
~~fuerim ego~~ humores à Capite in pulmones distillatione Cadentes, quamq[ue]
tussi reiecti sputa insipida ~~apparerent~~, nullumq[ue] acrem habeant saporem
nihilominus Corrodens ipsorum uim in pulmonibus magis manifestari, uel
ob ipsorum pulmonum patiendi facilitatem, ex ipsorum substantiae qualitate
uel quia multi sunt ~~in fati~~ pulmones infarcti, qui uel ~~la pituitosis~~
salsuginosi pulmones ~~repleuerant~~ quia nox pituitoso humore permisto, atq[ue]
~~humoribus eidem salsuginoso sapore~~ ~~...~~ non sunt permixti, sed
tussi reiecti nullum sapore saporem uidetur
~~tanta in excretione permiscentur, uel saltem a non multa quidem pitui~~
~~ta copia permixti sunt, at exigua ita ut ubi sapor sat manifestius sen~~
~~tiri posset. at expuit denuo quippiam quomodo non in aqua portione mis~~
~~tionis sunt in pulmonibus atq[ue] expuuntur simul~~. Caeterum Crediderim ego
~~hanc esse Causam, quippe quoniam~~ dum ipsi humores tussi ~~expellit~~
maiore ~~ego~~ Copia pituita, ob eius Crassiorem substantiam, et minorem
obtenuitatem ~~expuitur~~ * sunt igitur haec sputa tametsi absq[ue] ullo
sapore apparuerint, si diu perseuerauerint, maxime à medijs tinctae
~~Gal. etenim at nunc tunc propositum in 4 et loc. affect.~~ ~~hunc Casum~~
Gal. enim in 4° de loc. aff. Cap. 8 ... de ijs scripsit
~~recitauit, ijs~~ ijs ~~profecto uerbis, dicens~~. de his ita scripsit. Quidam humorem repente ~~...~~
expuit liquidae bili in Colore per quam similem, medium uidelicet inter ~~fla~~
flauum, ac pallidum, at nulla acredine infectum: atq[ue] ita quotidie maio-
rem eius quantitatem expuit: deinde leui suborta febricula tabescere
incepit, adeo ut purulenta ~~ex~~ screaret. Postea tractu temporis, quatuor
uidelicet mensium, exiguum Cum pure Cruorem reiecit, atq[ue] sic ~~nutta~~ soluta
facere Contagium, quippe occulta qualitate pulmones uel Corrumpere uel ~~febre~~ ...
neq[ue] hoc nobis rationi aduersum Creditur, quando omnes praxim ~~ex~~ exercentes obseruent
hanc phthysicorum luem Contagio serpere absq[ue] solitis Causis, quae semper phthysicorum prae
~~...~~ cedere solent, ita etiam fortasse ex sputo biliosa, uel ipsorum acrimonia uel hoc
modo occulta à quapiam qualitate tandem prouenire existimari potest *

Margin notes:

Tametsi ipsa ... [illegible] ... ~~diximus~~

uel saltem

quatenus magis cernit ... sed in pulmonibus ... mollis et laxa ...

et ob id sapores qui equaliter humoris intra pulmones latet et non fuere obseruantur. Tabetici autem ex tinctis ab incipio phlegmaticis et ego fortasse huius rei aliam Cogitasse Causam, nam ... non praecauerit tabi corum intemperiae ac multa alia ~~occulta~~ uenena Corpora occulto modo solent Corum ... pire non secus phthysicorum ... Contagionem

febre magis consumebatur: ac iteru͂, atq; iterum plus expuebat, adeo ut
magnam sputi quantitatem redderet: quocirca magis increscente febre, ac
resolutis viribus, eorum, qui tabe tabuerunt, exemplo mortem obiit.
~~Alterum vero quum conspiceremus, ei statim ab initio cognito malo~~
Deinde alium vidi eodem fere modo sex mensibus, ac alium quoque
diutius laborantem. igitur qui primus nobis occurrit initio quidem
mali habere, sed tandem pessime affici visus est. Alterum vero quum
conspiceremus, ei statim ab initio cognito malo, praesenti medicam[ento]
succurrere tentavimus: ac multo magis etiam tertio. At quamvis m[...]
negotio utrumque liberare conaremur, nihilominus neque eorum ullus
neque alius post eos servari potuit: quum enim morti iam proximi e[ssent]
pulmonis ipsius partes quasdam partes expuebant. Ego vero Cayri
iuvenem quandam hebream nuptam hoc modo obiisse, vidi in pluribusque
qui tabidi ~~omnes~~ obierunt, biliosa haec sputa observavi. quocirca sputa
flavum, aut pallida in suspectis ad phthysim ob aliquam distillationem [ex]
capite in pectus, quamquam nullo acri sapiant sapore, semper si diu perse-
veraverint, letalia sunt ~~[illegible] [illegible] magis~~ Atque etiam eua[...] acredine
gustui ~~[illegible]~~ manifestaverint. haecque sufficiant de sputis biliosis in non
febricitantibus, iisque particulatim, qui distillationibus molestantur. in
corporis vero alicuius inflammatione in pectoris quampiam parte pro-
orta non item erit iudicandum, siquidem in pleuritiis si ipsa citius
apparuerit, non solum morbos periculo vacare, ~~et~~ etiam celeritatem
solutionis ~~[illegible]~~ morbi significant. primo enim ipsa veram ac ~~cogitam~~
pleuritidem ostendit, utpote quae fit pleura, membrana costas succin-
gente, ab humoribus tenuissimis, ~~qui~~ biliosisque ~~[illegible]~~, inflammata.

Desputis biliosis in phlegmonibus

Vera

...ctam enim ac absolute exquisitam, pleuritidem ex succis biliosis ~~fie~~
fieri omnes medici noverunt, ratioque est, quia cum ea membrana tenu-
issimas habeat venulas, non nisi succos tenuissimos recipere potest, q
quidem biliosi existunt. sputa vero, quae fit ex musculis illinc par-
tis inflammatis ~~inflammentur non~~ ex aliis etiam crassioribus succis
generantur. quamobrem in pleuritidis haec flavica, aut pallida sputa
non sunt timenda, quinimo desideranda. In peripneumoniis autem
saepius vidi opertum ipsa habentem fuisse. Casum modo ~~[illegible]~~ admira- (Casus Andreae [illegible] filii)
tione dignum ~~modo~~ proximis diebus Marosticae habeo Andreae de Fabris
qui non modo ex patre, qui phthysi interierat, ortum traxit, at ~~plures~~
filium ~~uxorq~~ genuit, et ipse, qui eamdem mortem obiit, eiusque video
uxor, ita ut ~~[illegible]~~ ea sobolis natum, ut ait Hippoc. habet
~~[illegible]~~ tabidum videatur. Is ~~etenim~~ integer iam mensis praeterit (nuper), me ~~[illegible]~~
adiit, fatalem mortem ipse quidem maxime timens. quamprimum sedulo a
me ~~ipso~~ de singulis, quibus opus fuerat, interrogato, nihil aliud in eius
corpore mali esse comperio, quam quampiam ~~tussim~~ neque vehementem admo-
dum neque satis molestam, et ni ~~extimuissem~~ ~~ob~~ eius patrem, uxorem,
filium, qui tabidi ~~ex[illegible]~~ obierat ~~eamque mortem obierant~~. Cum hyeme
mitte etiam tempus ~~esset~~ esset, ~~in quo sane tempore~~ cuius equidem tempo-
ris Hippoc. in 3° lib. aphorism. docente propria sunt symptomata,
casum haud multa diligentia dignum certo iudicavissem. pro illorum
autem ~~[illegible]~~ morte non parum timens interrogo illum, an in sputis aliquem
saporem vel salsum vel acrem ~~[illegible]~~ aliquando gustaverit, ~~et~~ ipso prius
mihi illud negante, sputa cupio videre, non bis, at pluries sane, quae

tamen

si tamen nihil malignitatis ipso habere comperio, at esse alter
periculosam, neq parum leatoris habentia. haudq difficulter tussi
do excreta. Cum hoc autem eo modo pluries observauerim nihil
mali suspicor, et paucis ei administratis auxilijs ipsoque melius ua
oriens, se habente Bassanu me ~~conferens~~ medicinam ~~exercendi~~ gratia
~~paliquot menses~~, ~~ipsi reliqui Marostica~~, sed non abeo prius q
ipse, ut noluerit suam domu mihi, ob nuper ditorum tabidorum
mortem, maxime suspectam amplius habitare, sed in aliam se
potius ~~conferre~~ transferre calide adhortatus fuerim. Ubi mox
melius se habuit, domu egrediebatur, solitaq sua negotia sanus
receperat. Caeteru ijs non obstantibus, paulo post domu egressus
sanguinem cum tussi expuit, neq ~~non neq~~ alium medicum accersiuit
prius, quam pus etiam cum ipso uisu ~~est~~ posteaquam uero ab
ipso accersor, obstupeo cum ipsum sanguinem expuisse, neq cum tussi
admodu molesta, ut aliquod uas ~~rupturam sede~~ fracturam ab ipsa accipere
potuisset, ~~neq~~ uase aliquo non erumpo carentia omni
~~se~~ doloris mihi [illegible] non esse sanguinis exudationem
ex principij uenaru apertione. Conijcio, ex ~~carentia~~ defectu illaru
causaru, quae talem sanguinis expuitionem semper antecedere
solent, qui omnes in calore communicant. aut a balneis aut
a corporis motu aut aliqua alia re sanguinis ebullitionem cau
defectus, santes harum omnium causaru ~~carentia~~, mihi demonstrauit san
guinem potius a pulmonibus uena aliqua erosa ipsum expuisse

~~expuitione~~

Quod aere sit plenum, qui facile patitur, et inflammatur, qui accenditur, unaquaeque corpus universum accenditur, ~~ne caleant potius~~ Compositur vero rarum leuitate et densum gravitate. uti pumex, petra spongia seu, calamus aridus. Calamus vero idest medium quod rarum est etsi facile ab igne accenditur, non tamen a calore nostro igne prorsus calefieri potest, quod crassae sit essentiae. Cum igitur volumus ex ignis concretio, quod facile vel difficile aliquid accendat, colligere calidam eius vel frigidam temperiem, eius substantiae constitutio est respicienda. Nam si tenuis quidem sit, et continua seu densa, eandem et in nos vim ostendet, quam prius in ignem. uti tenuioris et densae substantiae medicamentum quod facile accenditur ab igne, medicamentum calidum erit. Accenditur porro contra tenuis et densum quod aegre accenditur frigidum. Si vero medicamentum fuerit tenuioris substantiae et rarae facile accendit, etsi frigidum sit saltem, etiam ~~et si crassae essentiae et densae~~ Sin autem rara sit et crassa, fieri potest ut ab igne quidem perfacile accendat ~~accendatur~~, nostro vero a calore minus, ac proinde nec nos recalfaciat.

Cap 1°.

Aqua est tenuissimae substantiae quod patuit perspicue ex ... ut sic deceat eam, est ... ignes calidiores quae ...

Concretione quidem igitur, et ex ignis sumenda concretio, quo pacto quodque medicamentum in calore frigoreque se habeat, nec tamen prius existimandum tale et ad nos videri, nisi tenuium sit partium corporisque. Sic oleum tametsi facile in flammam vertitur, non tamen admodum celeriter nos excalfacit, nimirum contra crassaeque substantiae suae tenacitate et lentore, quae proinde longissime ... nec ab ambiente facile aut ... aut digeri potest, nec intro in corpus prompte transmittitur.

Aqua vero est e contrario tenuis et celerrime in calorem solvitur, atque expedite digeritur.

Diximus et alias aquam crassam non cito calfieri et refrigerari proinde ... tarde.

Cap 15. libri ...

Margin notes: aqua substantiae tenuis ... ; ... ex igne ... ad ... medicamentum ; olei ...

Ex Valesio

Gal. ... empiricam ... medicorum, etiam philosophicam rationem ... volens, eodem modo ab igne ~~...~~ docet quomodo medicamentum ... indicari debeamus, eo modo quo de aqua.

Gal. in 3° de temp. videtur dicere sibi respondere facile ... esse medicamentum calidum. Nunc aperte dicit quod sentit id verum est, non omne quod facile uritur esse calidum ad nos, ex quod quamquam facile uratur tamen ob crassitiem partium a nobis calefieri non possit, ut oleum quod etsi facile accenditur non tamen manifeste calfacit.

Etsi crassities ... non solum a nostro calore sed etiam ab igne ... partes, tamen ... crassitiem, quae ... calorem ... est vim ignis quae ... est in rebus combustibilibus violentius.

Margin note: crassities

quam

Crassities | Crassities impedit quin res a nostro calore patiatur, et etiam ab igne; nam tenuiora facilius etiam accendunt[ur] crassioribus.

Raritas | Raritas plurimum facit ad hoc ut res inflammetur facile; quod rarum aere plenum sit, ipse autem per omnes poros illius ignis accendit. Ut autem a nostro calore alteretur, nihil aut exiguum raritas facit, sed tenuitas, quod penetrans ubi plus caliditatis patitur.

quae facile accendunt[ur] | Quo sunt quae facile ab igne accenduntur, non tamen nos calefaciunt, seu calefiunt, crassa, et crassa et rara, ut lignum aridum.

hujus [illegible] quae facile accendit[ur] calida [illegible] | His exceptis, nimirum crassis, quae sunt sicca, et crassa et rara, alia omnia quae facile ab igne accenduntur calida erunt sine dubio mediocriter; ut calx, et haec sunt quaecunque sunt tenuia et densa. Haec enim si facile urunt, erunt sine dubio calida mediocriter, ut calamus aromaticus, cassia lignea, [illegible].

Omnia quae facile uruntur, futura etiam calida ad nos, nisi lentore quibusdam prohiberentur a nobis incalescere, et raritas in aliis faveret facilliorem ustionem quam alioquin fieret; et quicquid caret lentore et densum est et facile urit est mediocriter calidum.

Idem esse princ[ipium] quo [illegible] opinio Gal. calida simpliciter et per [illegible] ordine | Gal. videtur sentire eandem esse naturam in rebus et idem principium, quo facile urit et quo fiat mediocriter calidum, atque ut calidum actu, qui est simpliciter, intensior in calido, et [illegible] etiam remissior. Ita calidis potentia idem esse princ[ipium] quo fiat potentia ignis, i. calidum simpliciter, et quo fiat mediocriter calidum, licet per [illegible].

princ[ipium] quo calida mediocriter [illegible] | Principium quo mediocriter calidum videtur, est nulla [illegible] ad calidum negens, et ipse videtur gradu accidentia quae deductionem [illegible], nam illa in actu iuvent aut impediant. Ut crassities impedit calefactionem a nostro corpore, ustionem non adeo potest impedire.

Crassities quid impediat | Crassities impedit calefactionem a nostro corpore, ustionem non adeo et si a ligno non impediat, quamquam eam non iuvat.

Raritas quid iuvet et impediat | Raritas iuvat ustionem, non autem calefactionem a nostro corpore.

potentia et ad aliquid { alterum ad ignem / alterum ad nostrum calorem

Contra Gal[enu]m quod idem [illegible] principium [illegible] aliquid sit potentia ignis et mediocriter calidum. | Quod (contra Gal[enu]m) idem non sit princ[ipium] quo aliquid sit potentia ignis, et mediocriter calidum.

1a ratio | Nam quae dicuntur potentia ~~aliquid~~ et ad aliquid, alterum quidem ad ignem, alterum ad nostrum calorem; quae quidem et potentia dicuntur ad aliquid, ad id sub [illegible] [illegible] differunt ut ea ad quae dicuntur: sed ignis et calor noster [illegible].

princ[ipium] [illegible] [illegible] corpori, sed ignis et calor [illegible]. | Quare ut ignis et noster calor differunt, ~~igitur~~ ita et ipsae potentiae ad ignem et ad calorem nostrum.

Calor erit commune princ[ipium] et ignis et calidi | Calor erit commune princ[ipium] et igni, et nostro calido, et ut facile res urantur, et ut facile a nobis calefiant. Itaque quaecunque calida [illegible] combustibilia, et mediocriter calida, nisi quid impediat.

Secundi principii [illegible] | Tenuitas tamen et siccitas princ[ipium] quidem est facile urendi, non facile calefiendi.

à nobis, nisi similis sint natura calida. quia tenuia et sicca sunt sui eas qualitates analoga cum igne, non tamen cum nostro calore, nisi simul calida sint.

Atque ita etsi raritatem iuvare ustionem, et crassitiem impedire posse calefactionem recte probat Gal.

Tamen cur rara aliqua facile urunt neque tamen facile calefiunt à nobis causam esse longe in crassitie, aut raritate, non consueuerim, sed praecipuam ac maximam esse in ipsi ipsa natura, et insito temperamento ex quo habeat res ipsa se potentiam patiendi utrumque aut alterutrum.

Oleum probat calet. probl. contra ex ipsius crassitiem soli non calefieret, calefactum cum actu quam calidum admoueretur. quia si natura esset calidum, etsi à cute ut pote fri- gida non calefieret, calefactum tamen semel, retineret calorem. Respondeo si oleum haberet multum caloris seu habitudinem ut retineret calidum extrinsecum, sed ob id quod non multum est calidum eo calorem in crassa sua non retinet. Atque dicit Gal. quod facile accenditur id multum calidum esse sed simpliciter calidum.

si oleum esset simpliciter natura calidum, etsi à cute propria non calefieret, saltem semel calefactum retineret calorem, nam quae sunt non congruentia res omnes ut facile accipit (?) tandiu retineat. Sed ratio est quia ad motum calidum copiosius respondet calidi extern- partes retinebit propriam calorem ut relegit.

Quod non calefaciat apparet quod cataplasmis in ulcus profundum et recens non ca- lefacit, ergo non est calidum. respondeo quod et neque calcinantur inflammari calefacit, respondeo id facit ratione crassitiei cutis quia non aperuerunt. Ulcera etiam non habet sensus, quia subtus cutem est quo duri (?) incrassabat et creare

Bitumen et resina sunt crassiora ipsa quam oleum, et minus oleo accenduntur fa- cile et tamen adhibita plus calefaciunt. Respondeo, bitumen et resina habere gradus (?) cum emplastrum et obstruere meatus cutis ob id calefaciunt plus saepe sed praesens.

Igitur oleum neque quia calidius facilius inflammatur, neque quia crassius minus calefacit. Sed necesse est id facile accendi quod habeat facultatem ardendi, et calefaciet

à nobis non habent.

Duo esse puto principia ardendi { tenuitas / unctuositas }

Tenuitas aeris quae et aeris participatio

Lentor sive pinguedo ut in melle, et neque fit ad admistione aquae cum terra

Cum pinguedine fit admistione aeris cum aqua.

Oleum aeris plurimum habet ex quo facile accendit, ~~non et non calefacit~~ quia non

Gal. ait ~~tenuiores~~ siccos calamos facile accendi.

" Nimirum aer ipse est pars ignis obtinens substantiam, tamen ad nos neque simpliciter est cali- " dus sed temperatus.

Quare oleum constat non ob lentorem, sed ob aerem facile succendi.

oleum crassum cur non calefacit

1ª ratio

non ?

2ª ratio

Alia ratio quod non calefacit oleum per se (?)

Cur oleum facile accenditur

Cur oleum non sit calidum

De causa cur arida ligna facile accendantur etiamsi frigida sint contra Galenum

Cur arida ligna frigida facile ignem concipiunt et calefaciant

Porro ligna, quae non frigida sint, arefacta facile uri, non facit sola raritas (tametsi admodum iuvat) sed praecipue et maxime siccitas, quae analogiam facit cum igne, et consumptio aquosae humiditatis, quae igni erat apprime contraria.

Et quod haec ipsa non calefaciant nos accidit causa est in crassitie partium, sed in natura eorum frigida.

De oleo

Cur quod non calefaciat causa ipse

Cum quid de peritur oleum quia lentum est, facile accendi et nos non calefacere, causam reddidit parens noster, quod pinguis lentor fit aeris participatione, et aeris participatio est causa ipse.

Cur ligna arida non calefaciunt

Cum dixerit quoque arida ligna non calefacere nos quia crassa sunt quia crassities ea in rebus solidis nascitur ex frigida non (ignis enim inferius expresserat) et hoc sunt impedimento ipse quod illos non calefaciant.

Dicere oleum ex lentore nos non calefacere est causa nostra sed ipse ratus, qui quod est ipse semper idem facit. Cur ergo non eodem modo lentor in resina pice et bitumine idem facit, ut mirum ne nos calefaciat?

Medicamenta plurima aliquando calefaciunt

Dicamus igitur nos quaecumque facile uruntur cum non sint aereae, quod ex pinguedine agnoscitur, neque valde sicca et rara (aereae enim plurimum raritatem non negavimus) ea sunt etiam medica calida.

Addidit Galeno.

An medica calida etiam facile urantur

Sed non quid etiam, quae medice calida sunt, facile uruntur? Certe quidem, nisi sit quid impediat, impedire autem potest aquae admixtio.

Quod impedit ustionem non impedit calefactionem ut aqua non impedit calefactionem nam ipsa calefit celerrime et impedit ustionem aquam enim ignea contrarii sumus.

Non principium ad consecutionem

Quaecumque uruntur facile sunt medice calida, et quaecumque calida facile uruntur, nisi ob raritatem lentitatem, aut siccitatem nimiam facile, uratur aut ob admixtionem aquae uri non possint, etiamsi non calida sit.

In iis quae actu calida sunt, calidius est quod simpliciter est tale, quam quod est ex compositione sed in iis quae potentia sunt calida aliter evenit, nam quae sunt potentia calida simpliciter, eo ipso minus calida non sciat, quam quae calida potentia sunt per compositionem ut medica.

DE CALORE CORPORIS

8.° et Hippocr. et Plat. de corporis calore.

Hippocr. innatum calorem omnis naturae opinantur, Plato ~~tamen facit~~ et Aristot. et Plato non calorem sed ignem vocat.

Gal. p.o aph. 14

Nam substantia innati caloris aerea est et aquea, sicut ex semine licet coniectari, quod paucam vero terrenam substantiam participat, plurimum autem aeris calidi humidique in seipso continet, quemadmodum in commentariis de semine ostendimus.

Bene vero temperatae caloris innati substantiae opponuntur adventitii. Sed et effluxus, qui a toto corpore fiunt, calores quidem adventitii fiunt fumei fuliginosi, aridi et acres; calores vero temperati [illegible] et bene temperati caloris nativi

Gal. 1 aph. 37 // Harum quae solida corporis regit, secundum Hippocratem vult esse calorem naturalem.

Dubitatio. Quod falsum sit quod crassa ut crassa non calefaciant.

Gal. dixit in [illegible] cap. Apparet autem evidenter crassum omnium nullum prius quam ad unguem comminuatur comburitur neque ipsum in corpore nostro quicquam perperam, neque vehementer potest agere — p.a ratio

Sed lib. 5 cap. 1 medicamenta caustica quae sunt summe calida dixit esse crassarum partium neque penetrare sed cutem urere. ut [illegible] [illegible].

Quippe quod in crassa essentia constitutum est, id cuicumque inhaereat, pristinis viribus insignem [illegible].

2.a lib. artis med. cap. 89. ait si caeterum affectus in alto consistens medicamentis calidis, cuti admotis, curandum esse non solum ipsis quae affectio poscit, sed tanto caeteris [illegible], ipsum virium amittere poterit intro penetrando, antequam affectus penetrans attingat.

Habent (ex his ut colligitur) medica calida maiorem vim in ipsa cute et interius occurrentia vim amittunt, potiusque ut Gal. videtur vim acquirunt, magisque agunt.

ex cap. 95 //

quod si parte affecta in penetrationibus locis [illegible], oportet invenire remedium praecalidum quod in itinere non dissolvitur priusquam ad locum laesum pervenerit. Sunt vero multae habent calida medica exempli causa [illegible] [illegible] [illegible] vero sit calidiorque indicat affectio ut penitius durare possint, aliorum quae gerant tenuiores partes aliter non penetrarent.

ex cap. 95

Ad p.am lib. 5 cap. 1 de causticis quae sunt crassioris essentiae, dico quod in cap. [illegible] huius libri locutus est de iis medicis calidis quae multum habent caliditatis latentis seu non sunt maxime ad calorem [illegible] [illegible] egent multo calore ad hoc ut in actum deducuntur qui calor [illegible] [illegible] [illegible] non deducunt seu calfaciunt quia ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] penetrant~~ sunt lentum in partibus in quibus noster calor non incaluerit. Caustica vero sunt medica quae plurimum ignis habent latentem atque a minimo calore in actum deducuntur, ideo etiam in cute inquirunt parum calor calfaciunt et non recalfaceunt.

Obiicit etiam.

Quod diversa non eademq. ra. videatur, qua aliquid dicitur calidu ad ignem et calidu ad nos. nam oleu facilius uritur quam sulphur, et sulphur facilius a nobis calefit quam oleu. Respo. ssuam idemq. principiu caloris esse verum qua utrumq. demonstrat viriu natura ignea et constitutio subst. Nam oleu facile igni uritur quoniam tenuis est, nec facile calfit quod modicu caloris hu habeat, quod calore natura quem in ente sit, quo fruitur non pot. ...

Ad 3.m quod medii calida quo interius magis ...

Igitur ...

Cap. 16.

Quemadmodu ab igne docuit modu explorandi facultates medicinarum, ita nunc a contrario, neq. a congelatione idem prodere vult. ad quod tale ...

Regula explorandi facultates a congelatione — In iis, quae eandem habent aut tenuitatem aut crassitudinem consistentiae quod ocius a frigore congelatur, temperamenti est frigidioris.

Crassior. Nam si alteru sit tenuius, ut vinu, alteru crassius, ut oleu, non ... aut citius, aut magis concrescere quod est frigidius.

Frigida et crassa magis concreta videbuntur — Ceterum si quanto alteru est frigidius, tanto alteru quoq. crassius sit, similiter ambo concrescent. sed magis concretu videbitur ... consistentiae duritie quod fuerit essentiae crassioris

Quod crassioris est durius — Congelatorum rationabile est, quod crassioris fuerit essentiae, itidem fieri durius. Frigidius, quam quod est subtilioris ... minus frigidu, quod crassioris essentiae ... pari tempore ... congelescere.

Verum quod plus est frigidius quam alteru essentiae crassioris minori temporis spatio: quod vero minus est frigidius, quod reliquum essentiae crassioris ~~minori temporis spatio~~ maiori.

Sic magis minusq. unumquodq. ipsoru videri duru, id pro ... portione ... esse ...

Cap. 17^m

Tum quod non idem sit congelari et refrigerari tametsi illud maxime a refrigera- 77
tione proveniat. Nam refrigerari est frigidam accipere qualitatem, at congelari est durescere prae frigore

Quae tenuiorem sortita sunt essentiam prompte et calescunt et refrigerantur, at non aeque prompte congelantur ut aer et aqua. Sic omnia non congelantur, etiam non perinde ut vinum, ut pix, ut cera, resina, et [illegible] in calidissimis, nam eius essentiae crassities et terrenitas ad congelandum celeritatem adimit. quae at etiam alia calida congelantur ut plumbum et stannum quae etiam fornello [illegible] est.

Atque ex quibus [illegible] congelationem iudicium esse absolute faciendum, sed limitandum quibusdam conditionibus.

Aliquot enim, postea alii quae in scopo sunt esse calida, alii adstringens, alii quaeque dulce, quidam austerum atque acerbum: alii contraria defendunt.

Concludit non esse ex igne [illegible] absolute iudicandum sed cum limitatione esse faciendum. neque proinde ad ignem et humorem [illegible] quique iudicantur, putandum.

Valesius

Velati ex igne diximus crassitiem prohibere quin nos calefaceret, videreturque calidum medicamentum, ita in congelatione quae fit a frigore, prohibet quin appareat frigidum.

Nam ut fieri potest, ut etsi sit calidum non calefaciat, quia est crassum, ita fieri potest ut etsi frigidum non sit concrescat facile quia est crassum.

In argumento ex igne plures adhibebat limitationes, in hoc de congelatione unam tantum: nimirum crassities est quae est in causa ut etiam calidissimum medicamentum concrescat, ut bitumen facit.

Hanc ob causam dixi ego olim argumentum quo Aristoteles adducitur, ut probet sanguinem frigidum esse, quia facile concrescit, esse levem, cum sanguis crassus est et ut ipse dicit fibrosus est.

Etsi concretio fiat a frigore, tamen differt refrigeratio et congelatio, nam refrigerant quae frigidam tenuioris sunt essentiae, congelant crassioris ~~est~~

Frigida tenuia facile refrigerant ut aqua, tardius autem concrescunt

Quod autem congelatio fiat a frigore ex hoc apparet, quod a calore dissolvuntur ut plumbum, glacies

Sed crassities est maxima [illegible] dispositio, et prima ad concrescendum

gelu

cuius potentia est maior, eo minorem vim facientis sufficere, sed crassities est maxima ma dispositio ad concrescendum, quo vel minima fervoris remissio sufficiens erit ad ~~[illegible]~~ concrescendum. Sicut vel etiam calidissima crassissima subito a modico frigore seu calidi remissione concrescit.

Sibi igitur quae adeo sunt crassa, vel minima fervoris remissio obstetrix ut concrescant.

Explosa crassitie quod facilius concrescit frigidius est.

<u>Summa Cap. 16.</u>

Postquam ex ignis consortio docuit modum explorandi medicamenta [illegible], nunc a crassitie, nempe a congelatione idem vult explorare. Atque vult ex eo quod facile congelatur frigidum esse colligamus. Caeterum ~~[illegible]~~ limitandum censet, nam velut, neque calidum apparere multa crassities prohibebat, itaque crassities in congelato frigido intelligendum, ad eam rem quae sunt eius substantiae vel tenuis vel crassae, quod quae citius congelatur eo sit frigidius iudicandum. quandoquidem si altera sit tenuis substantiae, ut vinum, altera crassius, ut oleum, non est necesse citius, aut magis concrescere quod est frigidius. Verum si ista altera est frigidius tanto alterum crassius, ambo similiter concrescent. Sed magis concretum esse videbitur, quod erit substantiae crassioris ex concretione videlicet durities; ratione enim [illegible] congelatum quod crassioris fuerit essentiae, id etiam fieri durius, at si vel alterum sit frigidius quam reliquum substantiae crassioris, aut contra, non frigidius quidem alterum sed reliquum crassioris essentiae; eandem pari tempore hoc congelari fuerit dicendum verum quod est frigidius quam altera essentiae crassioris minori temporis spatio, quod non minus est frigidum ~~[illegible]~~ reliquum essentiae ~~crassioris~~, neutrum sic magis neutrum [illegible] idque magnitudinis eiusdem proportione remissam frigiditatem et crassitiam [illegible] est [illegible].

Capitis 17 Summa. // Cum Gal. dixerit congelationem fieri a frigore atque a materiae crassitie, nihilominus sine frigore fieri aliquis putare poterat idem de congelationem et refrigerationem, quae tamen dispari admodum se habent, quia refrigerari sit frigidam acquirere qualitatem, at congelari est durescere prae frigore quaecumque vero humida sunt corpora cum facile patiantur, si calefierent, propterea tam incalescunt tum refrigerantur utraque. et non aque propterea congelari ut aer et ignis, ignis enim plane non congelatur, aer vero non potest, ut [illegible] pix, cera, bitumen, quae sunt crassioris substantiae. bitumen [illegible] [illegible] ~~crassissimum~~ [illegible] venit ignis crassities ac terrestris ad congelationem celeriorem videbitur nam etiam actu calidum congelatum reperias. ut plumbum stannum. aqua vero [illegible] tenuis sine crassitie et ideo alterum [illegible] congelatur. Quare velut ex igne habet [illegible] [illegible], [illegible] congelatione nempe crassities [illegible] [illegible] [illegible].

De Congelatione

Arist. 4 meteor. cap. 5.

Frigus quod est in aqua et terra, quae duo elementorum sunt passibilia, ad passibilitatem [illegible] referri potest.

Frigus siccat per accidens cogendo calorem, et redendo [illegible], quod deinde humorem absumit, ex quo omnia siccari a calore vel interno, vel quae a frigido patiuntur, vel externo, ut ea quae [illegible].

Arist. cap. eo. // Concretionem a frigido per desiccationem fieri in solis iis corporibus quae / terra, et aqua constant. Hic ait refrigerationem posse densare per se sola caloris com-pressione non tamen desiccatione

Arist. in capite 5.° ait: Concretio est quodammodo siccatio.

Falsum est quod omnia quae concrescunt siccatione concrescant. nam gelatam aquae concretio, quae [illegible] non est siccatio.

Concretionem posse fieri sine siccitate sed a solo frigore [illegible] [illegible].

Gal. in lib. de temp. ait quo res aliqua est durior, eo eam esse sicciorem, quo mollior humidiorem. Sed addidit nam durities sequi concretionem, mollities contrarium partium. Sed addidit, nisi adsit vehemens calor aut frigus.

Quo res aliqua durior eo siccior est modo adsit vehemens calor aut frigus / et quo mollior eo humidior.

Concretio enim quodammodo esse siccationem ait Arist. sed fore ut sui capite apparere quae [illegible] concretum multa fiunt humidiora [illegible].

Congelabilia
- quaedam facile congelabilia et indurabilia: aqua, cera
- Humidiora indurabilia et congelabilia ut: oleum, maior pars pinguedinum, Butyrum.
- quaedam congelari et indurari possunt sed non primum: [illegible] calido calore immollitur, et coagulatur: ut pix et mel.

Causae congelationis
- A calore multo [illegible], resolvente humidum, ut: sal, nitrum — quae liquescunt a frigido et calido.
- A frigore: quaerens spiritus per [illegible] quae congelatio non possit exprimi [illegible] in glacie. [illegible] a frigore indurant, a calido liquescunt
- ~~A resoluto~~ A resolutione humoris a calido et a [illegible] spiritus a frigido, [illegible] et calido vel a frigido liquari; ut in [illegible] et lateribus
- a ~~[illegible]~~ frigore

frigore mel congelatur a resolutione humoris a calido

sic et mel induratum per calidum colliquatur, quia per resolutionem humoris facta a calore, ad hoc tamen eiusdem humoris superest, qui congelatus a frigore a subsequente calore dissolvi potest.

Lixivium congelatum, [illegible] quaelibet humor congelatum a frigore
- quae cum habeat humorem congelatum a frigore, subsequente solvuntur ut glacies.
- quae quia sit evaporato humore, ab humido liquuntur, nam pori patent meatus et liquidum humorem [illegible] fuerat.
- Fictilia et lateres non liquuntur, quia meatus in illis sunt angustissimi, neque semel continuati, ac quo humor cara recepitur ut nullo modo penetrare potest.

Congelationum secundum Aristot. 5° Collect. Cap. 26
- quae congelant a frigido
  - quaedam inspissantur seu crassescunt primo a calore,
  - quaedam quae non inspissantur primo a calore.
- et eorum quae dissolvuntur
  - quaedam dissolvuntur a calido
  - quaedam dissolvuntur a frigido

Sed quae congelata sunt a calore et calor [illegible] ut { sal, nitrum }

Quae a frigore congelata, si prius fuerint inspissata a calore, et habuerint crassitiem similem butyro, erunt calida, ut oleum, gummi

Congelata a frigore frigida et sicca terrea erunt, si a calore prius sint inspissata ut { ossa, cornua, panniculi }

Congelata a frigore

Congelationes
- a calore sunt, calida sunt eorum ut sal et nitrum
- a frigore
  - primo inspissata a calore ~~sit~~ spissat sit et [illegible] mediocris ut [illegible] crassities sit si [illegible] et quae ab aqueis [illegible] sit erunt necessario calida, ut oleum, gummata.
  - primo si calor admodum inspissaverit erunt frigida et sicca, ut ossa, cornua, panniculi.
- Congelata a frigore minime prius inspissata a calore erunt frigida et humida, ut argentum vivum.

quae res sunt inspissatae à calore, et coagulatae à frigore, sunt propinquae equalitati. si sunt calidae temperatae,

Quae dissolvunt seu liquantur. { Res quae dissolvuntur à calore coagulantur a frigore, et quae dissolvuntur à calore quae coagulantur à frigore.

Coagulantur { quae coagulantur à calore primo nulla alia circumveniente ad aliam consistentiam sunt calidae et siccae.

Coagulata a frigore { si primo mediocriter à noto calore [illegible] coagulantur sunt calidae temperatae. ut oleum, gummi

ex Avicen. lib. 5. Colleg. capite 6. ex nostro Staechi { si à noto calore nullam faciunt consistentiam et postea coagulantur, ut ossa, cornua et membrana sunt frigidae et siccae.

Item ~~coagulata~~ inexsiccata prius à calore, erunt frigida et humida ut lythargyri.

Cap. 14. De Aceto

Alij dicunt acetum frigidum, alij calidum, alij dicunt habere quandam calorem putredinosum et naturalem frigiditatem, quod attestatur illud esse vinum mortuum, et vini caliditatem perdidisse. quorum opinioni se libenter [illegible] subscripsit.

Acetum esse contrariarum facultatum sicut et lac. quam nunquam [illegible] et similare, negare undequaque sibi idem, clare monstrat eius scissio, qua partes caseosae a serosis separari possint. in aceto autem non licet invenire partes contrarias ~~[illegible]~~ inn[illegible] tam undique subtilis ut [illegible] terminat [illegible] [illegible] quod supra habeat.

In omnibus liquoribus residere quoddam crassum quod supernat, ut in vino in oleo amurca.

In omnibus liquoribus est pars crassa quae resideat et supra dicitur vel aliquid quod proportione respondeat.

Fortasse in faece aceti adesse calorem, et in tenui subtili frigiditatem.

Cap. 19. summa

Posteaquam eos dedi modos explorandi solitos medicorum nunc transit ad aceti de quo tempore daliquorum ad medicinam sunt summae utilis agit. dicitur de eius natura plures [illegible] quorum alij frigidum esse alij calidum, alij quendam (?) [illegible] calorem putredinosum, atque ipsum non simplicis sed contrariarum esse facultatum, ut lac ipsum in quo caseosa ~~facultas~~ una facultas atque in humida [illegible] [illegible] opinio in aceto vero non [illegible] nisi quis dicat quocunque esse partem crassiorem quae resideat supra, quod in aliis liquoribus [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible]

Summa capitis est.

1ª trés opiniones de aceti natura { alij frigidum / Alij calidum / Aliqui grandu sive calidum quoad nostri proprium, pollicet quidem [illegible] esse vinum mortuum. Quae opinio placuit Gal.

2ª quia acetum non sit homoeomeres et simplex, sed diversarum substantiarum [illegible] ostendit [illegible] quam invenire [illegible] calorem [illegible] aquam [illegible]

3ª Praeterea [illegible] esse diversarum substantiarum [illegible] velut reperire in omnibus liquoribus sub [illegible] crassa quae [illegible] proportione respondent

4ª Atque [illegible] in lacte [illegible] caseosa [illegible] sit [illegible] calida [illegible] frigida. nam de aceto id non possumus dicere quod [illegible] tenue [illegible] frigidum [illegible] quod [illegible] desertus velati in vinis [illegible]

5ª Hac ratione [illegible] quia [illegible] aliquid crassi [illegible], quod calidum sit et tenue [illegible] quod sit frigidum [illegible] probabilius [illegible] aceto [illegible] partibus [illegible] in omnibus liquoribus [illegible] substantiis quae sunt crassi [illegible] quod [illegible] [illegible] in vino. in oleo amurca [illegible] omnibus alijs [illegible] quod proportione respondent [illegible] non [illegible]

Crassi in aceto forte esse principes calidi. { 6ª Utique enim aceto est [illegible] quod caloris est participes quam frigoris id quod tenue est [illegible] desertus multo tempore [illegible] quam ipsum sit totum.

Nam quod maiori parte frigidius sit quam calidius liquido [illegible] qui [illegible] eius [illegible]

Caleserius

Tres opiniones de [illegible] aceti { alij faciunt calidum / Alij faciunt frigidum / Alij ipsi habere partes aliquas frigidas alias calidas [illegible] sit ut [illegible] in [illegible] aceti, quae [illegible] calidi [illegible] refrigerasset alias [illegible] calorem [illegible] in aceto [illegible] refrigerata, alias [illegible] calidiores. Has [illegible] aliquas [illegible] quae [illegible] quae sunt [illegible]

In vino sunt quatuor partes { flos / fex / aquosa pars / [illegible] pars } ut in lacte { butyrum / caseus / lac / serum.

In vino flos et [illegible] vino [illegible] reliqua [illegible] sunt calida. [illegible] in vino plus calidae [illegible] in aceto plus frigidam et minus calidam.

Hanc sententiam sequitur Gal. [illegible] probabiliorem [illegible] non affirmat [illegible] quia non sit ars ulla, quae partes illas aceti separet [illegible] partes lactis.

Dubo. Nam dixerit in aceto [illegible] [illegible] tenue frigidum. tamen colligit [illegible] multo tempore [illegible] sit totum.

· Collegisse videtur, nimirum fecem habere etiam ipsius tenuem partem quamvis alterius na-
turae sit, hoc est calidam quae totum frigidum est. —
ego hoc colligimus contra ipsum nostrum non esse acetum frigidius totum esse quam calidum, cum
habeat, ex partes tantas certe calidas, a quibus non potest calidum accipere necessario.

Respondeo ego utrumque a Galeno dictum verum esse, primum quod in aceto ipso fecem etiam aliquid
exiguum in ipsa tenui substantia aceti alterius naturae frigidum sit, totum tamen calidiore. Ergo non
licet inferre acetum esse calidum etsi duas partes calidas habeat, nam hae duae partes non sunt
aliis partibus aequales. Fex enim ad totum comparata maxime quid exigua est, Illud vero
tenue calidum (quod mea sententia aliud non est quam aqueam tenuis sui partis vini, putre-
factione quadam parte dimota habet calorem, quae est depressa in multo maiori.

Cap. iii. summa.

Galenus agit de natura aceti, tamque liquoris familiarissimi, refert opiniones per dispositionem
antiquorum, Alii enim ipsum dicunt calidum, alii vero frigidum, et alii partes habere quas-
dam partes frigidas et quasdam calidas. Et quod vinum sit natura [illegible] quoniam in mortuo aceto
quae erat calida refrigerata, et aliis partes accepit putredine calorem, ideo in aceto utrasque
calidas esse acquisitas et refrigerantes, et aliis putredine factae calidiores, et habent ~~[illegible]~~
exiguum tenuis substantiae nimirum aquae portionis vini subtile corruptae. Vini vero enim nos potes
videbimus quod partes nimirum flos, fex, aquosa pars, et vinosa partes sunt in lacte et butyrum
et caseus serum. Vinum flos et vinosa partes frigida emoriente vino fiunt, ali-
quae duae, nimirum fex et aquosa calidiores se fiant [illegible]. Atque plus vinosi
et floris sint partes emortuae quam fex et aquosa, ipsum frigidius est quam calidum.
Huiusmodi non partes aceti non apparent in aceto [illegible] ut in lacte nam
est aliud quam ~~[illegible]~~ [illegible] aceti apparentem. ut in lacte.
Probat vero in aceto esse partem crassam quam fecem vocamus, ~~[illegible]~~
cum, ex hoc quod omnes liquores ~~[illegible]~~ quae ex partibus constant, crassum est
quoddam quod defert, et tenuem partem residet, quod in vino fex vocatur
et in oleo amurca, sed in ceteris aliis est quod proportione respondeat, nomen
proprium nomen scriptum non sit. In aceto itaque est huiusmodi crassum et
[illegible] est quod et caloris est particeps, quod vero frigoris id quod et
tenue est. Sed tamen addidit quoque exiguum quampiam in ipso tenui
quod etiam caloris est particeps. At ita concludit, esse acetum habere
partem crassiorem et potest fecem calidam fabulatum, atque etiam quampiam
tenuem calidam, quod quidem est pars vini aquosa quae cum putresceret
calorem quendam remansit, acetum frigidius esse quam calidius ex
liquido malum [illegible]
Dubitat Cur acetum debeat dici frigidius cum et 2 partes aceti duae sint calidae et
quam

Margin notes:
Tres de aceti falsae opiniones
Habet duas calidas et frigidas partes
quae partes frigidae et quae calidae
Ex vinosis partes sint calidae
Cur sit frigidius quam calidum acetum
Cur partes non apparent ut in lacte
In aceto quoque esse crassum [illegible]
quae partes calidae sunt
Cur frigidius et duas partes calidas habeat.

~~ex duabus frigidis~~ [una frigida] calida, sicca et tenuis quodammodo, frigida minoris partis et tenuis substantiae. Respondit copiam maiorem necesse esse tenuem neque frigidam et ~~[illegible]~~ tenuis quidam sit calidam, est tamen paucum [illegible] hoc et sicca quae est lenis, minorem calorem habeant, quam sit tenuiores sulphuris frigidioris.

Cap. 3[m]

Alii dicunt acetum esse summe calidum, ut cauterio ipsum assimilarent, et hoc quod sanguinis eruptiones haemorragias vocatas reprimit, ut facit ignis.

Minorem ... calidum { 1°. tanta caliditas sensum nostrum non effugeret
2°. faceret crustam ut alia ignea media [illegible] sanguis non supprimunt.

At acetum haud perinde ac crustam facientia media, sed potius ut adstringentia et refrigerantia, licet crustam sanguinis fluores cohibet et ex quo potius refrigerare quam refrigerare putat.

Cap. 3. Summa { Gal. refutat opinionem illorum qui acetum summe calidum esse putant. ~~dicebant enim~~ qui duabus ~~rationibus~~ probabant acetum esse summe calidum 1°. quia ex eo quod, quia similis sit cauterio quod ut cauterium sistit haemorragiam. Reprobat hanc opinionem ~~ex~~ duabus rationibus 1°. quia si ita calidum esset, prout calidum ~~[illegible]~~ tanta caliditas nostrum sensum non ~~effugeret~~ [lateret]. 2°. quia si ut caustica haemorragiam sisteret, crustam faceret qua sanguinis fluxus operculo intercluderetur. ~~sed hoc non facit. ideo~~ a contrario, media si non crustam eschara [illegible] faciunt sanguinis nedum haemorragiam firmant, sed potius augent. Sed acetum hic sistat haemorragiam, non perinde ac crustam facientia media, sed ut adstringentia et refrigerantia. Ex quo acetum potius refrigerare ~~quam~~ ~~[illegible]~~ facere putare debemus.

Notandum.

1[m]. Medicamenta caustica hic est cauteria actualia nisi esse non [illegible] crustam sanguinis faciat quae sit tanquam operculo ne dum sanguinis haemorragiam firmat, sed [illegible], cum sanguinem tenuiorem, frigidum, caliditate [illegible] [illegible].

2[m]. Acetum non supprimere sanguinem ut caustica, sed ut adstringentem et refrigerantem.

Cap. 3[m].

Experiendum acetum an sit calidum vel modo frigidum an ... { 1°. in sanis 2°. in intemperatis 3°. in aegrotantibus. { acetum mediocris aetatis masculo exhibitum, non valde esse, apparet ~~per~~ manifeste refrigerantem ~~[illegible]~~. Et postea sine ablatione, sive quasi calidi [illegible].

Si acetum fuerit vehementer ~~calidum~~ acre, hoc enim in primis refrigerabit, celerius tamen contrarium calorem [illegible] ~~non~~ non longo post tempore sit [illegible], et non valde acri.

Ex quibus constat vim frigidam quidem esse aceti, sed quendam etiam obtinere calorem, qui acrimoniae ratione pal[illegible] aliquo spatio temporis mediocriter corpus excalfaciat, tametsi id non ubique sed in quibusdam dumtaxat possit efficere.

In longis tumoribus dolore carentibus aceti neque protinus neque postea caloris sensum ut ipse commovet. Mordicatio tamen in ipsis quaedam perspicue, ob quam ipsis iis qui intemperantes erant, tenuis quidam recurrit rubor.

Itaque neque primario neque proprio tempore excalfacere videri possit, sed acrimoniae morsu irritare.

Probat in calidissimis et frigidissimis [illegible] { in calidissimis affectibus, ut calor

Illitis a Trapsia et post 4 horas acetum adiiciens ad [illegible] { a Trapsia experitur acetum [illegible] / aliqui aceti, aliqui [illegible] / aliqui aquam, alii [illegible] / alii oleum / alii rosaceum / aliis aliquid } omnia efficacius aceto refrigerat [illegible] { acrimoniam retundere / calorem refrigerare

Ex quibus constat aceti caliditatem [illegible] neque [illegible] calorem acrimoniae [illegible] obtundit ut oleum, et rosaceum, sed quia refrigerat [illegible] caliditatem.

Ratio qua probat acetum refrigerare

Si [illegible] a Trapsia phlegmonas aliter sanare non liceat nisi aut refrigerando, aut morsu suae acrimoniae obtundendo, nec alterum praestare valeat, [ratio qua probat acetum refrigerare] ergo neque acrimoniam obtundere neque [illegible] sequitur refrigeratione [illegible].

Nisi experitur offenderet, ad omnes a [illegible] inflammatae parte corporis, per quas refrigerari [illegible], non [illegible] quam aceto [illegible] ad refrigerandum utendum.

Cap. 10. summa { Docet experientia in tenuis [illegible] acetum esse frigidum et modice calidum [illegible] acrimoniae. Vult esse applicandum neque calidum neque frigidum, sed tepidum neque admodum antiquum [illegible]. [je dubit, quod sit corpus altero [illegible]]

Hoc enim appositum manifestissime refrigerare [illegible] horas [illegible] sed a [illegible] sublato calori quaedam [illegible] sentitur. [illegible] esse hoc etiam [illegible] refrigerabit [illegible] recurrente calorem.

[illegible] non autem longo post tempore in [illegible] et non valde acri [illegible] qua experientia constat acetum frigidum quidem esse, sed quendam etiam retinere calorem, qui acrimoniae ratione, aliquo temporis spatio mediocriter corpus excalfaciat. [Probat secundo in tumoribus longis [illegible] nimirum indolentibus, et [illegible] applicatum neque statim neque postea caloris sensum commovet. Mordicatio tamen in iis quaedam perspicue, quae ob quam [illegible] saepius iis, qui eo intemperantiores erant tenuis quidam recurrit rubor. [illegible] neque primario neque proprio tempore excalfacere sed acrimoniae [illegible] dicendum erit. 3.° probat frigidum temperamentum ut [illegible] in calidissimis

et frigidissimis affectibus, nam in calidissimis cum caliditas alicui
parti à thapsia exempli causa excitatur aceto restinguit, fueruntque
Galenus illis corporibus partibus à thapsia et post [illegible] inflammatis
alicui ipsi adhibuisse acetum, tunc aquamque illi oleum, atque ipsi rosaceum
atque aliis alia multa medica, quae acrimoniam [illegible], et calorem
refrigerare usui debet. Cum igitur omnium acetum efficacissimum ad restinguendum
[illegible] calorem cognovisse sequitur constat acetum [illegible] caloris
(commordacitatem)
à thapsia restinguere non ut medicam acrimoniam obtunderet
[illegible] sed refrigerando ergo acetum phlegmones à thapsia [illegible]
sanare non liceat, nisi vel acrimoniam commordacitatem obtundendo
[illegible], vel refrigerando, sed acetum non mordacitatem ob-
tundendo id [illegible] necesse erit refrigerando id facere [illegible]
nisi omnis [illegible] incommoda esse [illegible] inflammationis, [illegible]
[illegible] phlegmones carbunculos non aliud quam aceto posset ad
refrigerandum [illegible]

Notanda.

1a. Quo acetum est antiquius eo acrius eo minus refrigerat et magis calefacit

2a. in affectibus calidis tam in febribus, in erysipelatibus tam [illegible] [illegible] oppilationis medicum aceti [illegible]

3a. an bene [illegible] quod phrenesi [illegible] oxyrrhodinum cum aceto.

4a. Acetum primario per se sua vi refrigerare, ex accidente calefacere vel [illegible] esse [illegible].

5a. In valde acri praecipue esse qualitatem calidam, quae [illegible] constet an sit [illegible] [illegible] calorem [illegible] mordacitate, ipsa enim mordacitas [illegible] [illegible] [illegible] unde [illegible] [illegible]

Cap. 21.

Aliqui putant maximum aceti caliditatis argumentum esse quod sit acre et mordax, nam [illegible] nisi calidum neque acre, neque mordax, neque asperum neque erodens foret, nisi affatim [illegible] caliditas.

1a ratio quod sit acre asperum erodens et mordens [illegible] calefacere.

2a. [illegible] calidi est secare, atque dividere, velut frigidi est [illegible] [illegible]

Sed acetum hoc praestat, idest secat erodit non modo [illegible] [illegible] sed [illegible], [illegible]

Ratio cur acetum debeat [illegible] [illegible] calidi — lapides, [illegible], aes, ferrum, plumbum aes [illegible] fere velut [illegible] [illegible], ac penetret, nec ulla potest substantia penetrationis eius vehementiam aut sustinere aut illi [illegible], ac resistere

~~Item subtile haud sentit esse atque ignem non levi testimonio esse factum esse quia~~

Item subtile haud secus ipsum esse atque ignem cuius rei non parvum testimonium est satis solum esse sed gustantibus talem apparere et per subtilitatem vestimenta per pus agere perfluere, omniaque erodere non paulo subtilius, ex quo bonis vestis est aliud quam ignem esse pronunciare [illegible] caliditatem

Alii dicunt aerem frigidum nive ex quo gravamen ipso frigore solvere carentes premendo videlicet densando, arundeque stringendo et quod digitis amplexum compresserit..

Utrorumque castiganda immoderatio est, neque enim aerem nive frigidiorem neque ut calidum omnium calidissimum pronunciandum est.

probat esse moderatum inter utrumque neque frigidissimum neque calidissimum esse, ex eo [illegible] de ipsius statu controversia, quia non esset si vel calidissimum vel frigidissimum esset de cucuta enim aut mandragore [illegible] nemo ambigit, neque de nasturtio et cantharidis [illegible] calida [illegible] in confesso est. eodem modo [illegible] vel eo [illegible] frigida [illegible] piper [illegible] calida [illegible]

Summa cap. 21 || Adducit opinionem quorundam summam caliditatem aeri tribuentium, primo quod sic visi in eo esse multa caliditas, ~~nec sit~~ neque aere, neque mendax neque asperi neque [illegible] secando. ex eo quod proprium sit caloris secare atque dividere, velut frigidi [illegible] Sed aerem secat erodit non solum corpora [illegible] sed quoniam nos, [illegible], lapides, [illegible], ferrum, plumbum [illegible] penetret, nec ulla possit [illegible] ac resistere. Tertio ex tenuitate, quia tenuis sit perinde ac ignis videatur quod et tactum, et gustatum [illegible] vestimenta agere promptius perfluat, omniaque erodat, ex quibus verbis videntur eum ignem pronunciare. Alii dicunt ipsum nive velut frigidius putant ex eo quod gravamen frigiditate solvere contendunt, premendo videlicet, densando arundeque stringendo ac si quod digitis complectimus, comprimeremus. Sed utrumque castiganda immoderatio est non neque aerem summe calidum est neque summe frigidum. Tandem probat esse moderatum inter utrumque, quod de ipso tanta sit controversia, nam si esset vel calidissimus vel frigidissimus, nemo dubitaret de eius statu, velut nemo ~~dubitat~~ neque dubitat de cicuta aut mandragore frigida [illegible] ac neque [illegible] cantharides, neque piperis nasturtii [illegible] summa caliditate

~~[illegible]~~ [illegible] est quod [illegible] penetrat [illegible]

~~[illegible]~~ [illegible]

Calefacit

Aerem esse neutrum non tamen ut [illegible] medium [illegible] corpora [illegible], sed quodammodo neutrum quia [illegible] sit frigidius atque calidius. Sed male [illegible]

Calor [illegible] Gal. [illegible]

Neutrum [illegible] Gal. [illegible] cap. 6

1° neutrum quod neutrius sit [illegible] dispositionis particeps [illegible]

2° quod utriusque [illegible] sit particeps

3° quod aliqui [illegible] frigoris quam caloris particeps

quem

Cap. 2m

Capitis secundi. Probat aerem et aquam esse neutra primo et 3o modo, quia extremorum participat et modo calefacere modo refrigerare videantur. Secundo probat esse 1o modo ex [illegible] qualitatibus illorum qui probare putant esse calidissimum et frigidissimum.

Aerem et rosaceum esse neutrum ~~intermedio calidi et frigidi~~ participatione extremorum scilicet frigidi et calidi

Neutrum ut Herophilus dicit sic triplex { 1o extremorum participatione / 2o neutrum extremorum principium / 3o quod sensibiliter calefacere videtur, nunc vero refrigerare

Aerem esse neutrum secundum extremorum [illegible] participationem, quia nunc sensibiliter calefacere videtur nunc vero refrigerare.

Quod etiam neutrum dici possit quia neutrum est [nota] principium, probabiles rationes non [illegible]

Quod vero illorum qui frigidissimum statuunt aerem et calidissimum cum probabiles videantur rationes [illegible] ad demonstrandum quod sit neutrum principium

Aerem esse neutrum 1o et 3o modo { 1o quod participet utriusque contraria cum sit pars calida et frigida / 3o et quod aliquando refrigeret et aliquando calefaciat.

Dubitat Valesius. Non Galenus dixit neutrum aerem, sed tamen ut aquam in [illegible] docuit, atque aquam participat duorum extremorum sed aerem est frigidior quam calidior quia non aquam. Dicit tamen post quandam neutrum [illegible].

Rosaceum non videtur dici posse neutrum cum non participet extremorum [illegible] frigidum et calidum corporis. Sed aerem potest dici neutrum 3o modo et [illegible] quia nullius extremorum principium.

Cap. 3m

Aerem non negabit esse tenuiorem [illegible] tenuium partium cum invenimus [illegible] [illegible] corpora [illegible] penetrat.

Hec enim ex sensibilibus ex libris tenuibusque ut aliorum [illegible] principes asserunt [illegible] aerem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] continens.

Porro tenuis modi corporis [illegible] tenuitas partium intelligitur [illegible] sola in tenuia divisionis celeritate

Non omne igneum esse tenuium partium, cum [illegible] lapis lignum et quidque in carbonem [illegible] possit sit ignis (sed [illegible] esse ignem in [illegible] [illegible] ignis [illegible] ignita) nontamen sit tenuium partium

Non vero ignis est tenuium partium, neque quicquid est tenuium partium est ignis, quia [illegible] sit ignis quod non est tenuium partium, et aer tenuium partium sed non est ignis.

Memoria namque repetamus ambientes nos aeris [illegible] tenuitate in vehementi frigore et boreali constitutione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], manifestum esse frigidum tenuium partium et calidum [illegible].

Summa Cap. 3i

Probat contra illos qui putarunt, quod aerem tenuissimum sit esse ignem [illegible] et calidissimum ex hoc non esse verum quod aer sit tenuiorum partium, cum tamen ignis non sit [illegible] quod non omnis ignis sit tenuiorum partium nam carbo ignitus ignis est non tamen tenuiorum est partium. Et aer [illegible] tenuissimus [illegible] in [illegible] frigore [illegible] in boreali constitutione est frigidus [illegible] tenuissimus.

Cap. 24

probat adversus illos qui putant acetum eo(rum)q(ue) mordax sit esse tenuium partium atq(ue) calida, p(rim)o q(uod) non sit quicquid tenuium partium calidum, ut aer borealis, qui et si [illegible] mordax non tamen est calidum sed frigidum. sed et si partium tenuitas, neq(ue) omne mordax est tenuium partium, ut nix, boreas, aqua frigida, quae nares oculis, et earum [illegible] mordet [illegible] mordaces et Hippocr. 5 aph. 20, dixerit, Ulceribus frigidum mordax.

Cap. 25

Cur acetum glandulam obscure quandam caliditatis sensum oborit?

an q(uia) actio ex contrarijs calor [illegible]

an ex caloris renovatione [illegible] adstringens ex frigido, et calefacit [illegible]

an ex experientia [illegible] molestia dolor [illegible] q(uod) [illegible] ex quo calida [illegible] frigido, et q(uo)d calor [illegible] sed acetum repellit sua frigiditate [illegible] sed tenuis non [illegible] ex quo [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

nulla [illegible] [illegible] [illegible]

Nam quid sit impositum aut probe ipsum medicum componere, aut eo quod ab alio compositum est, commode uti, antequam simplicium medicamentorum facultates | ad proœmium [illegible]
pernoverit, abunde in libris tum de curandi ratione tum de medicamentorum compositione scriptis ostendimus.

Nec tamen in ambiguo esse fateor eorum medicorum, quae vehementer aut excalfaciunt aut frigefaciunt, verum de gradibus ambiguum neutrum sciat, neutrum esse.

Deinde plerasq(ue), etiam ad sensum simplicia, ex pugnantibus constare facultatibus. non enim solum lac, sed et sulfurosa bituminosa nitrosa et omnes aquae sponte nascentes expugnantium facultatum mixturam nascuntur. siquidem aqua ex sua [illegible] frigida et humida. sulphur caliditatis [illegible] misy [illegible] calida.

Calidorum multa esse [illegible] partium, et multa frigidorum tenuium

Sat igitur fuerit, contrariam partium refrigeratorium, [illegible] acetum dixisse.

Valesius

Constat ~~[illegible]~~ constare partibus contrarijs, frigidis pluribus [illegible] calidis

sed quia non potest eas partes separando [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] –

[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] est vero [illegible] probabilissimum.

[illegible] renovatione caloris calefaceret [illegible] [illegible] | [illegible]

[illegible] refrigeraret. [illegible] caloris [illegible] in [illegible]

si ex [illegible] humore [illegible] cur non procederet frigido [illegible]

[illegible] respondet [illegible] obiectioni [illegible] Gal. [illegible] non [illegible] quoniam | [illegible]
sua frigiditate repellat.

Dubitat contra Gal.[m]

Non videtur fieri posse [illegible] aeris [illegible] repellantur contra [illegible] [illegible] facilius videntur tenues [illegible]. Respondet Gal. hoc fieri [illegible] [illegible] [illegible] tenues [illegible] [illegible] repellentem [illegible] [illegible] [illegible] valentem.

Valesius reprehendit Gal. hanc responsionem.

Hoc Gal. [illegible] figmento similiter videtur [illegible] [illegible] [illegible]. Nam [illegible] [illegible] facilius habetur [illegible] facilius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] responsio, [illegible] [illegible] [illegible] repugnat debilem fieri [illegible] motum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nonposse. [illegible] [illegible] Valesius multa [illegible] Gal. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Gal. [illegible] quidem [illegible] tenues [illegible] facilius [illegible] tamen ad motum quod [illegible] Valesium [illegible] repellentibus mediis [illegible] tenuitate resistere aliquo modo [illegible] [illegible] [illegible] intellegere Gal. [illegible] humorem sanguinem [illegible] bilem [illegible] [illegible] [illegible] in aerem humore qui [illegible] [illegible] [illegible] moveantur [illegible] [illegible] sanguinem [illegible] [illegible] tenuissima [illegible] [illegible] repercussioni mediorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aerem medium tenuissime [illegible] non repellere tenuissimum humorem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tenuiorem vero minime qui [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] facile quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognoscere posset, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquo [illegible] [illegible].

Non est vero [illegible] [illegible] resp. [illegible] [illegible], quoniam percussio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] attractione et [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] repellit humores tenues qui facile moveantur [illegible] [illegible] [illegible].

3.[us] [illegible] Galeno.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nullus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] evidente [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible].

3.[us] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] tenuis.

[illegible] [illegible] [illegible] de medicorum [illegible] posse nos pronunciare, [illegible] [illegible] problematis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aerem esse [illegible] [illegible] [illegible] tenuis.

Summa Cap. 29.

Proponit Gal. in hoc capite [illegible] [illegible] [illegible] aerem obscure aliquid calfaciat, nonnullasque posse afferri causas probabiles nobis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contrariis [illegible] [illegible] [illegible], et nimium [illegible] [illegible]. quod tamen [illegible] [illegible] nimium [illegible] obscure calfaciat, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calefaciat [illegible] [illegible] [illegible] caloris, quod [illegible] [illegible] est [illegible] revocatione caloris [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calfaciat. 3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguis fluit, [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicatio, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad phlegmonem [illegible]. [illegible] plurima humoris a [illegible] aeris [illegible] [illegible] [illegible] qui impeditur [illegible], tenuior [illegible] [illegible] passionis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

eoque rubor et calor. ~~Hasce~~ forte vero dicet aliquis aliam esse causam quam investigandam requirere. Sic vero nihil certi ex his physicis ~~[illegible]~~ argumentationibus colligi posse proinde his rationibus non videre, quod medici non ut physici se gerere debeant ad specificandas rerum causas, illarum negotium esse omnes causas perscrutari, medicorum vero esse rerum vera signa nimirum experientia cognita inquirere et indagare, et postea ipsis cognitis causas ipsarum indagandas esse. Hinc omissis omnibus physicis argumentationibus has tres positiones ex quibus tuto nos posse arbitror acetum explorare. Prima quod certum de quorum facultate plurimum dubitamus, valde calefacere aut refrigerare, nunquam utrumque vehementer facit. meministi quam cognitionem unde lectura mandragorae cantharides, [illegible] nuper docuit. 2a Plerasque ad sensum simplicia ~~[illegible]~~ naturalem habere compositionem ex contrariis ex [illegible] facultatibus, ut est [illegible] facultate partibus. 3a Acetum calidum esse ~~subtile~~ crassis et multa frigida tenuis. ex his positis nos tuto posse de medicorum viribus pronunciare, missis physicis ~~problematis~~, ut hic nunc satis erit dicere acetum esse frigidum, siccum et tenue.

Publicationes contra Gal. supra adnotatas vide etc.

~~[illegible]~~

DE ACETO

Gal. 7o meth. 9

Sic medela refrigerantia adstringentia non alte demittere suam frigiditatem, propterea quod [illegible] contrahunt ac condensant, ~~[illegible]~~ ex quo acetum quod est astrictorium non videtur alte refrigerare. — *cur acetum alte refrigerare videatur*

[illegible] ut de iis quae sunt cholericis subtile acetum non est necessarium, 2 ad Glauc. c. 2

In inflammationibus

quam absolutissime quidem post tenuium partium, subtilis existit frigida non est communis — *tenuium partium frigida [illegible]*

[illegible] in aceto quod [illegible] subtile tenuissimum, sed et admixta aliqua caliditate.

Acetum mixtum aqua [illegible] et refrigerat, solum neutrumque sed [illegible]

11 meth. cap. 16.

Acetum bene [illegible] ~~[illegible]~~ non convenit

Cap. 14.

In principiis phlegmonum cerebri et membranarum, utitur Gal. acetoso rosaceo ob tenuitatem, [illegible] admiscet penetrationem [illegible] refrigerat et reprimit

14. meth. cap. 5 — cap. 7 de oedemate

spongiam [illegible] aqua et aceto laudat ad ~~[illegible]~~ oedematosos tumores, 2 ad Glauc.

Aceti usus ad [illegible] sanguinis et ligamentorum. 2 ad Glauc. cap. 4

Aceti usus immoderatus absumit [illegible] capite [illegible]

Gal. de remed. facil. parab. cap. 1

Aceti usus cum oleo vel rosaceo ad dolorem capitis ex solis aestu

Cap. 26.

Inter media refrigerantia est santalus cum tr. sit calidi medicamenti se-
molentiæ in codicibus antiquis legi, ut santalus legi, quod est loculis
quod refrigerare medium.

Est ~~deinde~~ reprehendit nonnullos medicos qui universaliter tantum de viribus
medicamentorum egerunt non autem curerunt dignoscere psyllium. uti omnes scripsi
grados accepimus quod tantum refrigerare sit et non quid in quocunque refrigera-
re sit de aliis

Non n. utile est generale solum novisse, verum quid primum recesserit a symetro et
medio contrariorum facultatibus, deinde quid illi proximum, tum tertium, quartum
quartumque si fieri potest, rectum procedendi simul cum viribus differentiarum definire
oportet.

quia aliquidam ... factam notitia in cognitione singularum facultatum a symetro
recessus usus artificialis semper est constitutus, tam compositio ~~...~~ a me-
thodo ratione profitentes. facultatesque hac via composita usui magis
accommodantur. ~~quas facultates~~

quas facultates ~~...~~ singularum gradus non ambiguis quæstionibus
uti Herodotus facit, indagare nos oportet sed ab experientia ut iam pro-
posuimus.

[medicos ... qui fuerint]
Cap. 26. summa — Redarguit ~~multi aliquos~~ medicos ~~psylliatricos ...~~
~~tum~~ qui ambigua crassitie de medicamentis viribus scri-
pserint, quibus satis fuit, dignovisse hoc esse frigida ~~velut psyllium~~
sed nimirum quærentes psyllium, solanum, santalum aut cerussa, ...
lenta aut lactuca refrigerent et quanvis cassia cinnamomum aut amomi
aut cardamomum aut maiorana calefaciant, ~~minimeque ad~~ ex his de in-
sanabilibus eo ..., minimeque descendentes psyllium ad ~~gradus~~
seu ad recessus, seu ordines singularum factum, quos nostri gradus
facultatis appellant. Non enim utile est tantum generale novisse verum
quid primum recesserit a symetro et medio contrariis facultatibus, dein
de quid illi proximum tum 3um 4um quartumque fieri possit. Cum enim
notitia artificialis usus semper constitutus sit, atque etiam compositio me-
thodo ac ratione facta, quia methodus facit composita usui magis ut
accommodentur. quas medicamentorum factos, singulorumque gradus non ambi-
guis quæstionibus [ut facit Herodotus] nos indagare oportere, sed ab experientia, ut iam
proposuimus.

p° reprobat medicos qui tum universaliter facultates cognoscunt, ... non sufficere
nisi ad particulares gradus descendunt eos cognoscit

85

2° Scio ex notitia singularem facultatem a symeosy[?], aut medio unamquamque[?] constitui[?]
pendere usum artificialem simplicium, et etiam compositionem variis modis
methodo et ratione factas, quae cum facti usui quam maxime accommodari
possit, et sine ista cognitione nullus usus artificialis simpl. nullaque compositio
fieri ratione poterit, etsi absque ea cognitione aliqui usui non poterant
accommodari.

3° Stat facultates dicit nosse in tenendorum[?] sunt inanibus quaestionibus
exactum[?] gradus
ambiguis indagandas sed ab experientia unicam proprium et

Vales.

Judicante Gal. non definiuisse quo gradu quodque medicum esse sed satis existimavit videbat
dicere calidum frigidum tantum esse

Cumque ad eos restituendos, et ad pharmaca recte componenda et ad hos bene componere sole
necesse gradum cognitio singulorum, sic ratio.

Non si solet certi contraria contrariis sed aequalia aequalibus, quare nisi sciat quo gradu
distet medicum non poterit scire an tali morbo sit adaequatum.

Neque ergo compositorum medicorum rationem habere poterit Cum factae medicorum nos
catus et vere appositione simplicium.

Vales. cap 27 et 28.

Prosequitur refutare Gal. duos argumentorum quibus utebatur antiqui ut inuenirent simpl.
medicam facultatem. Itaque duos refutat, una a compositis ad simplicium, altera a morbo
ad facultatem medici.

Siquidem supponebant veteres quaecunque de compositorum facultate antiqui prodiderat
Inde argumentabantur facultates simplicium hoc modo

Omnia quae inuenirebat in compositorum calidorum calida esse, et quae in frigidorum
frigida.

2° ponentes unusquisque, super sua secta nomen morbi [?], id a quo curarentur
conversim esse affirmabat: velut methodici cum oes morbos in laxos et adstrictos [?]
omne quorum usus esset in morbis quos laxos ducebat adstringere, contra plurima accidit
adstringentia quae respectu laxa nasceret.

Gal. refert primo rem esse falsam quia falsum est opium quod in stomacho corpore calido ingerens
inuenitur calidum et piper frigidum quod in phlegmonis

Falsissima est haec ratio quia in compositis non sola similia sed etiam contraria ad
[?] atemperationem ponunt

Empirici quoque Empirica videntur quae in reprobatis dogmaticis experientiam
non [?] omnibus quae de saepe compositorum semper reperit sicut habebant cum
ut [?] ratiocinationem

Cum habent desertis et quod aliis utuntur, in medicorum verae omnes aequo sunt a quoque vel etiam [?] refert

Cap 27 summa // Redarguit Herodotum atque alios ante ipsum medicos qui simplicium medicamentorum a compositis indagabant, nam ipsi forte accepto per notitiam calidum multorum compositio inveniebant, ob id calidum ipsum affirmabant, et e contrario

pe frigidum si ex frigidis compositum viderant frigidum esse [illegible]. quod falsissimum est. Et certe qui ex compositis non sola similia sed vel etiam contraria interim inserentur ad

2a attemperationem vel ad melius penetrationem. 2°. eos redarguit, qui ipsi se dogmaticos medicos profitentur, empiricamque sectam vituperant, tamen omnibus compositis medicis [illegible] fidem habeant, cum etiam fuerint ab empiricis [illegible] [illegible] compositum, tamquam fieri non posset ut magna [illegible] errore non careat in componendis composita.

Vide cap 28

Cap 28. summa

Ridet empiricus quoque eos [illegible] qui cum se dogmaticos profiterentur experientiamque vituperent tamen compositis medicis omnibus fidem adhibeant tamquam fieri non posset ut pars magna eorum ~~[illegible]~~ errore careat perperamque esse composita. Addit empiricus praestare rationales medicos primas effectricesque causas medicamentorum facultates exquirere, cum ab experientia inventa continetur sit tum compositorum tum simplicium medicamentorum innumera multitudo, quibus ipsi fidem habent, quae praestat primas facultates exquirere. Atque si particulares eorum usus omnes compertae sint, eosque unanimiter sic praedicant, atque de causis ob quas apte reddi conveniant. Liquet non experimentorum facultatem cognitione medicamentorum tum compositorum tum ipsorum esse inventam sed ea comperta fuisse experientia, postea vero ad probabilitatem usque procedere.

Herodotus omnes sectas prorsus repudiare [illegible], quae sibi [illegible] omnium tribuit [illegible] Graeci vocant

Metrodorus [illegible] omnes [illegible] Asclepiadem damnat

Zeno omnes [illegible] quae ab Herophilo sunt inventa

Hermogenes, omnes [illegible] ab Erasistrato inventa

De compositis tantum medicis [illegible] probationem atque experimentum semper omnibus fidem tribuere, sive a secta sua communibus sint scripta, sive diversa, sive etiam a quopiam [illegible] quam vero causas conatur reddere probabiles medicorum [illegible] compositionis

Cap 29. summa. Cum in altero capite ostenderit multos inquirere simplices solere a compositis eosque redarguerit falsissimam esse eam ipsorum rationem ostendit. Hanc idem prosequitur ab empiricis sectis qui illos medicos qui rationales dogmaticos medicos profitentur ridiculos esse dicunt, qui cum omnem experientiam vituperent, tamen omnibus compositis medicis nobis a veteribus traditis integram fidem unanimiter habent, ea sive ab Herodoto sectae [illegible] vel Asclepiade, vel Herophilo vel Erasistrato [illegible] vel alterius fuerint composita illa

[illegible]

paulum ut qui simul omnes dissentiunt, ut verum et plebe tamen omnes ab ipsorum impositis simplicium vivet se colligere student, quasi magna eorum imperitiae pars errore in uaret ex opinionibus temporum.

Cap. 29

Sensus non esse contemnendos ad explorandas rei medicinae fateor, et aliquid quendam fuisse tanta stupiditatis virum, qui eos contemnendos existimaret, quem tamen si interrogatum calidum ipsum esse calidi [illegible] interrogatum, unde id sciret respondebit satis apparere. Negatio ab omnibus derisa est, tamquam negaret et affirmaret. Ita enim ipsi [illegible] locuti [illegible] in demonstrationes contraria [illegible] tamen dicere quae [illegible] calida [illegible] quaerere, si quid quaerat aeris quam obscuram febrem facientes, neque eam [illegible] satisfacere tamquam si dixissimus uel quid calidum uel frigidum.

Cap. 30.

Oxycratum est potio facta ex aqua potabili et modico aceto quae refrigerat et sitim tollit non ex aceto ipse sed ut aqua. aceto enim illud dedimus per res corporis per refrigerationem etiam vinum facit.

Ita namque et acetum pro solo refrigerare, apparet vino sitim augeri.

Apparet enim hominibus a vino semper sitim increscere, ab aceto non ipsum, [illegible] augeri, [illegible] sedari.

Acetum praeterea quod [illegible] corporis sit, non sedat, sed etiam [illegible] quae sit calidi [illegible]

Gal. in cap. 29, 30, 31.

Inter plures etiam, ut apud Arist.™ videre est, fuit haec contentio quod quidam omnia [illegible] sensibus viderent, dicentibus neque illa modo extinguere sensus decipi. Alij sensui fidem omnem abrogantibus. Utraque opinio falsa. oportet enim sapientiorem sensui adiungere quod sensus multas illusiones fiat. Multotamen desipiunt qui sensum negantes [illegible] de rebus physicis agere.

Nam in his sunt corporea et sensibilia, non [illegible] eos qui procul a sensu dubiis argumentis [illegible] malum negari. Neque enim sensibilis [illegible] notitia ulla esse potest, quae non incipiat a sensu.

Arist. ait ea de quibus [illegible] videri potest ne lapsus [illegible] quam ratione indigere

Gal. ait bene sensui attribui putasse, si [illegible] potest, quae sensui apparent, quae sensui apparentibus proxima sunt, relictis iis, quae procul absunt a sensu. Sed quae sint sensui apparentibus proxima? Ea, quae cum per se se non agnoscantur sensu adiuncta tamen ratione ex sensu petita non per multas ambages agnosci possunt. Veluti Oxycrati potum [illegible] refrigerare et sitim extinguere, magis quam aquam solam [illegible] testatur.

Sensu non constat exiccatum frigiditatem refrigerare et sitim sedare, sed an acetum id faciat vel aqua sensu quidem non constat, quare ratiocinatione et syllogismis est indagandum. scilicet an acetum propter refrigerationem vel aquam quod deducat in penitiores partes ~~[illegible]~~ refrigeratione [illegible] quoque [illegible] [illegible] [illegible] magis aqua [illegible] propter refrigerationem [illegible] [illegible].

Hoc ~~per~~ sensu non constat, sed tamen ratione non longe a sensu posita.

Quippe [illegible] acetum ac [illegible] [illegible] considerare quid utrumque faciat, videlicet facile [illegible] qua ratione utrumque [illegible] [illegible] aqua sitim sedat.

Vinum enim exhibitum omnibus sitim auget { iis qui ~~[illegible]~~ caloris copia solent sitire / qui humoris inopia non solent sitim.

Acetum [illegible]

Sitim ~~[illegible]~~ [illegible] { ob calorem / ob siccitatem / ob utrumque

Vinum ~~A~~ mixtum aqua [illegible] [illegible] augere aiunt extinguunt sitim quam minuendo distributionem

Acetum et minuendo distributionem atque etiam refrigerationem.

Primo dabo { sed videtur sitim non extinguere in hydropicorum / et febricitantium [illegible] salsa pituita quae causa siccitatis / sed acetum auget siccitatem. ergo [illegible] ergo acetum / [illegible] sitim hydropicorum solvit

Respondet [illegible] acetum sua aciditate solere [illegible]

Dabo ad { [illegible] [illegible] [illegible] sal ~~[illegible]~~ augere sitim omnibus [illegible] ~~[illegible]~~ / ipsi augeat siccitatem [illegible] humidum sit. / respondeo quod vinum [illegible] humidum est siccum potest [illegible]. / Minor [illegible] [illegible] augere siccitatem [illegible] / [illegible] [illegible] eius calore, quod [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] videatur.

Cap. XXXII. [illegible] quod in medicina [illegible] esse [illegible]

Quemadmodum non satis [illegible] est procul a sensu [illegible] de explorando medio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] oportet [illegible] in medicina [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] corporibus temperatis [illegible] vel intemperatis, [illegible] [illegible] [illegible].

In intemperatis { [illegible] [illegible] abundantibus [illegible] [illegible] [illegible] / esse acetum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] refrigerando / [illegible] siccando nocet.

in morbis quoque

[illegible].

[illegible] 3.º de [illegible] in morb. acutis [illegible] propter [illegible], [illegible]

frigida et sicca [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] est, quia illos refrigerat, [illegible] sicut

[illegible] medicus [illegible] experimentum [illegible] debere semper [illegible] [illegible] [illegible]

tum [illegible] [illegible] [illegible] moderata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ut [illegible] [illegible] [illegible] oleum refrigerat appositum [illegible] temperatis vel intemperatis

vel [illegible] sed addenda est conditio, ut illud quod [illegible] temperatis

vel calefacit vel refrigerat, oportet eandem [illegible] quoque [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] non esset [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] non esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] carnem sed

[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] sed medicis [illegible] a temperatis [illegible]

Hac regula valet ad cognoscendas [illegible] [illegible] non autem ad

gradus ipsarum neque ad alias facultates. Quare si [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] facultatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] indicabit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

oportet enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] facultates [illegible] [illegible] regula [illegible] ad [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facultatem, temperatis mediocribus. | [illegible] facultates [illegible] regula

~~[illegible] [illegible] quod~~ [illegible] [illegible] est quia [illegible] etiam mediocrem

[illegible] facultatis gradu. qui gradus [illegible] [illegible] speciem

[illegible] [illegible]. ut quod est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible].

[illegible] methodus explorandi medicamina [illegible] est [illegible] simplicibus [illegible] | [illegible]

est tamen etiam ut quaedam sufficiens ratio, ubi temperatis mediocribus

ad cognoscendam speciem [illegible] [illegible], neque gradus. Nam [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] neque [illegible] etiam gradus,

Vt tamen temperato cum immoderatis [illegible] est fallax et [illegible] [illegible]

[illegible] de facultate [illegible] [illegible] [illegible] esse frigida, quia [illegible]

adstringere [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]. Tamen male argumentabatur a temperato ad simplex,

[illegible] enim ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible].

Summa cap. 3.ª | Posteaquam [illegible], non esse [illegible] medicinam explorandi naturas [illegible]

[illegible] [illegible] non esse [illegible] explorare [illegible] medicum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicos

[illegible] ~~[illegible]~~ et argumentantes a composito ad simplex [illegible] [illegible] illos a composito

indicare simplicium naturas, velati ~~[illegible]~~ argumentantes a [illegible], quia [illegible]

ideo adstringere

Gal Cap 32

Velut [illegible] satis [illegible] a [illegible] de [illegible] medio [illegible], ita nec ipsum alterius [illegible]

[illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] tum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] adversarium

[illegible]

[illegible] temperatum medium

Non oportet esse [illegible] temperatum sed medio { ut [illegible]

Si enim [illegible] temperatum [illegible] [illegible]
applicatum [illegible] [illegible] calefaciet

[illegible] temperatum [illegible] medium calefaciet [illegible]

Si autem [illegible] [illegible] longe [illegible] medio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Sit autem [illegible] tanquam [illegible] [illegible] longe [illegible]
[illegible]

Cap 33

Opinio [illegible] adstringentia omnia esse alterius constitutionis [illegible]
[illegible] sed [illegible] demonstrationem in genere [illegible]

Falsum esse omnia adstringentia esse constitutionis alterius
[illegible]

Falsum est adstringentia [illegible] constitutionis
et [illegible] esse adstringentia

Hinc [illegible] vera oratio est [illegible]
[illegible] adstringentia [illegible]
[illegible] glutinantia adstringentia
[illegible] glutinant.

[illegible] sed oportet [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] in genere | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | nec [illegible] adstringentia | sunt

Porro [illegible] magis tum absurdum, tum falsum [illegible]
[illegible], acria, amara, salsa, ad [illegible] [illegible]
[illegible] sit [illegible] adstringere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

At [illegible] consilium Herodoti [illegible] adstringebat, aliorum autem [illegible]
[illegible]

Herodotus ait [illegible] adstringere sicut et piper

Herodotus ait ea quae { [illegible] / [illegible] / [illegible] } adstringere.

Cap 34

Asclepiades Herodotus negat resinam et bitumen calefacere et adstringentia omnia refrigerare [illegible] [illegible] [illegible] adstringentia [illegible]
[illegible]

Cap 35

Herodotus reprehendit quosdam medicos qui astringentia dederunt, quae ex laxantium et mollientium sunt genere, quod diarrhoeis aut dysenteriis mederentur.

Videntur non ita redarguendi ij omnes viri qui multa vel etiam laxantium ac [illegible] medicamentorum ad astringentia disposita, non quod accidente [illegible] et [illegible] [illegible], sed quam [illegible] vel [illegible] [illegible] plures [illegible] exempli gratia morbos fieri vel adstrictione vel meatuum laxatione et compositione sibi [illegible] [illegible] [illegible] morbus qui vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia medicamenta [illegible] qui hos morbos [illegible], necesse astringentia quod [illegible] [illegible] morbos a laxatione [illegible]. [illegible] quamquam [illegible] [illegible] ad astringentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod forte ex hoc cap. 31 legendo apparet. Cum diarrhoeas [illegible] fieri a laxatione [illegible] [illegible], illam [illegible] necesse omnia [illegible] [illegible] [illegible], vel ipsi [illegible] per vel [illegible] [illegible] medicamenta necessit. [illegible] etiam afferre ex emollientium genere

Item quod diarrhoeam [illegible] et dysenteriam [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicamenta [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], adipes, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ex quo ad stringentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Veluti [illegible] [illegible] [illegible] aqua multa [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] humores [illegible] [illegible] temperatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Herodotus et [illegible]. multa medicamenta [illegible] [illegible] ad stringentia [illegible], adipem [illegible] [illegible] [illegible], quod diarrhoeis aut dysenteriis [illegible] medeantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ex [illegible] humoris [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] ex adstringentium numero, [illegible] [illegible] [illegible] qui graviter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Verum efficacius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plurimoque tempore [illegible]

Gal. [illegible] [illegible] demonstrat [illegible] [illegible] [illegible] diarrhoeas aut dysenterias mederi per adstringentia, nam [illegible] [illegible], [illegible] oleum [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] adstringentia.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Vales.
cap. 93

Errare dicit priores medicos etiam, quod dixerint adstringentia omnia agglutinare et agglutinantia omnia adstringere. utrumque enim ... [illegible]

Gal. 3° meth. cap. 4

Medicam carnem gignens sarcoticum dicitur, et nomine [illegible] quam agglutinatorium, nam si sarcoticum esset sicut [illegible] ... agglutinatorium vel nullo carne eget vel pauca ... magis siccius esse debet

Sarcoticum detersorium quoque esse oportet, nam quo [illegible] redundantium humorum sicut ... etiam sordem aufert. glutinatorium vero nec detergeat nec expurget, sed contra potius ... [illegible] quale est medicamentum ... et adstringentium

Quo fit, ut ubi cavat producenda studemus, maxime cavendum sit a medicamento quod adstringat, propterea quod sordem ulceribus ... affigat ... facile possit absolvi.

Sarcoticum carnem generans ... medice detergens ... [illegible]

glutinans collecticum dictum, glutinans carne ... est quam sarcoticum, adstringit non detergit, nec ... [illegible]

Epuloticum, vel synuloticum idest cicatricem ulceri inducens siccat et adstringit magis quam sarcoticum collecticum non tergit, ut ex ... carne, in [illegible] ... [illegible]

Si igitur ... collecticum seu agglutinatorium medicamentum est, ... excessione siccare et adstringere omnibus collecticis ... [illegible]

Duplex genus agglutinativum, quaedam enim agglutinant ob lentorem et tenacem substantiam, quod vocamus glutinem parata ... et ... gummi ... ex albumen ovi, quae omnem ... adstrictionem ob solam substantiae tenacitatem agglutinant.

... alia sunt quae agglutinant quia adstringunt ... siccando ... cum ... et excessione ... [illegible] ... emplastica aliqua ... [illegible]

... Gal. 3° meth. cap. 4. quod ibi distinguat agglutinatorium medicamentum a sarcotico ... esse adstringens. ... omnia sunt agglutinativa ... adstringentia ... reprehendendi medici qui dixere omnia agglutinativa esse adstringentia ... quod duplex est agglutinatorium, alterum agglutinans ob lentorem ... tenacitatem, ... gummata albumen ovi ... quae ... sine adstrictione agglutinant. quae ... Gal. ... agglutinans ... quod agglutinant adstrictione ... medicamenta ... [illegible]

... Gal. ... meth. cap. 4 ... [illegible]

Summa cap. 93.

Reprehendit ergo errare omnes priores medicos qui dixerint adstringentia omnia agglutinare, et agglutinativa omnia adstringere utrumque est falsum; nam neque ... neque ... neque ... neque ... neque ...
... [illegible]

utrumque minus acerba, neque enim germanae, neque mixte aliorum glutinare possunt, ac longe minus
possunt adstringentia quae acerba non agglutinant. Eodem modo falsum est, quod omnia
agglutinantia sint quoque adstringentia, neglexerunt amylum, gummi, album
ovi, [illegible] qui agglutinant ob lentorem et substantiae [illegible] quare falsa est illa
[illegible] absolute prolata, omnia adstringentia agglutinantia et
e converso. Correcta tamen et adstricta ac limitata, ut si diceremus quaedam
adstringentia agglutinare verissimum esset, per austera omnia agglutinant
acerba [illegible] ut docuit Gal. 3° meth. cap. 4, ex quibus etiam ~~adstringentia~~
agglutinatoria esse adstringentia, uti austera quae omnia agglutinant et adstringunt.
Omnino vero pessime se gesserunt aliqui recentiores medici qui [illegible] mordacitatem acerba
amara salsa atque etiam emollientia ex propria super natura et adstrin-
gere dixerunt. quod falsissimum est, nam dixit Gal. [illegible] aliquod [illegible]
adstringere dixisse. Sed forsitan [illegible] [illegible] [illegible] sed ut ego
censui [illegible] [illegible] mirandum fuerat a Galeno [illegible] [illegible]
appellavisse adstringentia, non quod vere talia essent, sed quae [illegible] nobis
(quae [illegible] [illegible]) a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
adstringentia vocarunt. Fuere tamen reprehendendi [illegible] [illegible]
et adstringere, quod ad sensum patet esse falsissimum.

Dub. 1a. quod Gal. dixerit gallam, neque [illegible] agglutinare quod tamen
videtur oppositum Galenus 1° [illegible] qui dixit, agglutinatoria esse [illegible]
adstringentia. Resp. quod Gal. [illegible] [illegible], [illegible] ad [illegible]
quam ad [illegible] [illegible], [illegible] non austera sed acerba.

Dub. 2a. quod videtur [illegible] reprehendere [illegible] [illegible]
[illegible] esse adstringentia. Cum 3° meth. 4, definit esse agglutinantia
esse quod fiat in adstrictione. Resp. duplex agglutinans, quaedam
valentiore tenacitate, [illegible], albumen ovi, gummi, amylum
quae [illegible]. [illegible] Gal. non [illegible] agglutinatoria sint non tamen [illegible]
adstringentia. 2m quod adstringendo agglutinant, [illegible]
[illegible].

Cap. 34.

Asclepiades [illegible] quia [illegible] adstringentis [illegible]
negabat [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]. [illegible] Gal. [illegible]
[illegible], cum plurima sint [illegible] [illegible] quae adstringunt
ut chalcanthum, chalcitis, [illegible] [illegible] adstringentia [illegible]
[illegible]

Cap. 35. ex Gal.

Veteres illi plurimi qui [illegible] talia affirmabant esse adstringentia in [illegible] [illegible] [illegible] morbos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]

Capitis compendium (([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] observassent, [illegible] et dysentericis multa medentur [illegible] [illegible] adstringentia [illegible] [illegible] affirmarunt atque [illegible] [illegible], ideo affirmarunt esse adstringentia [illegible] adstringentia corpora [illegible], condensare, constipare atque constringere. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] observarunt [illegible] adeps caprinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] emplastica [illegible] [illegible], tum mitigandi [illegible] atque acrimonias [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mordacitati [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], tum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui mordicantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible]

quod sit ad stringere

adeps caprini [illegible]

Caput XXXVI

Unaquaeque sensus [illegible] [illegible] proprium subiectum est.

Platonis verba de gustu.

Tendunt a lingua venulae ad cor, saporum nunciae, in quas si quae illa [illegible] ut humidam mollemque carnis partem penetrantia, terrestri sua natura liquefacta, venulas contrahunt atque desiccant, siquidem asperiora sint, acerba, sin minus aspera, austera nuncupantur.

Sapor acerbus ubi venas contrahit et siccat exasperatque est. Austerus dicitur ubi acerbo quid minus asperat.

- Tactus
  - Caliditas
  - Frigiditas
  - Durities
  - Mollities
- Visus
  - Albedo
  - Nigredo
  - Flavedo
  - Rubor
  - universi colores [illegible]
- Gustus
  - amaritas
  - dulcedo
  - austeritas
  - acerbitas
  - aciditas
  - salsedo
  - acrimonia

Amara

Cap. 36. Summa | Gal. cum tum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] atque [illegible] opiniones de adstringentibus medicamentis mentionem fecisset, merito principio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de propriis cuiusque sensus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et gustu qualitates [illegible] [illegible] [illegible] subiecta sint. [illegible] Tactui frigiditatem caliditatem duritiem mollitiem esse subiecta eorum sensu [illegible] et visui omnes colores [illegible] atque gustui sapores.

[illegible] adducit quae Platonem de iis quae ad gustum pertinent scripsit. [illegible] [illegible] Venulas tendi [illegible] a lingua ad cor saporum nuncias, in quas si quae [illegible] [illegible] ut eadem mollemque carnis partem penetrantia, terrestri sua natura [illegible] venulas contrahunt atque desiccant, siquidem asperiora sint, acerba, sin minus aspera austera nuncupantur.

sapor acerbus

Austerus

[illegible] [illegible], totamque linguam abluunt si id [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amara [illegible] appellant.

amarus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moderata [illegible] abstersione salsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quia sibi oris caliditati applicata absque ullo incommodo, ipsi [illegible] acces[illegible] aliq[ui] ascendit, proq[ue] tenuitate ad capitis sedem semper [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Calore vero isto incendii a putredine attenuata, et angustos ingredientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quamquidam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caloris ingredi, ingressaque [illegible] generatos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] acidus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ebullitio fermentatioque [illegible] [illegible] affectioni [illegible] acido cognominatur.

Porro ubi ingredientium constitutio in [illegible] familiaris [illegible] [illegible] [illegible] quae temperata quidem fuerit leniter, quae [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] fuerint primi [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] quam maxime ad [illegible] statum reducit quicquid [illegible] [illegible] est, iucundum suaveque cognatum est omnibus [illegible] [illegible] [illegible] passionum remedium ac medela [illegible] dulce.

[illegible] [illegible] συφον [illegible] adstringens Plato austerum nuncupat.

Postremo, laudat Platonem [illegible] non [illegible] omnes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse quod plane [illegible] [illegible] rationum [illegible] de [illegible] philosophi [illegible] [illegible]

Summa cap. 30. || Gal. in hoc capite [illegible] [illegible] [illegible] qualitates [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in dulce, veluti primam [illegible], caliditas [illegible] [illegible] [illegible] mollities [illegible], et [illegible] [illegible], colorum [illegible] [illegible] [illegible] saporum. Addamus odorum [illegible] quos nescio quamobrem non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio. 2° Addacit Platonis [illegible] de saporibus [illegible], [illegible] [illegible] saporum [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], acerbitas, austeritas [illegible] [illegible] [illegible] συφον [illegible] adstringens [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] et [illegible]. 3°. laudavit Platonem qui non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in ijs quae de [illegible] philosophi [illegible].

Cap. 31

[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de propriis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Nuncupat [illegible] a Theoph.° tum ab Arist.° [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] facultas, [illegible] χυμός [illegible] saporem dicimus secunda syllaba [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] χυμός [illegible] nos saporem dicimus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] χυλός, nos [illegible] [illegible]

Alij duos [illegible] octo, alij septem, alij pauciores [illegible]

Plato in Timaeo duos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] minus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] συφον [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

amari salsi / acerbi ... / [illegible] | opposita quoque sunt, nimirum ~~amara~~ salsa acerbo, salso et amarum.
est enim amarum pinguis et acerbi [illegible], [illegible] acerbo [illegible]
[illegible] aut adstrictionis alimentum aliquid.

Theophr. addidit praeterea suis pinguem a Platone in sermone de propriis linguae
sensibus praetermissum, et Plato quidem pluviarum succum in scriptis ubi ex nomine
ab oleo et melle discernebat

porro in illo sermone Plato quod adiiciat [illegible], ὀπὸν [illegible] nomine
[illegible] refert ... dulce ac melleum saporem velut [illegible] pinguem ac oleosum
omisit aut pinguem neque adgestum nihil [illegible].

Cap. 20. De differentiis saporum [illegible]

In Cyrenijs mespilis compertus acerbus austerusque sapor

Namque quae adstringunt, interiorem potius [illegible] nostri partem et omni parte offi-
ciunt, idque aequaliter, velut aequaliter [illegible], ac sponte [illegible]
At austera in profundum etiam subire videntur, atque asperum quendam inaequalemque
movere sensum, tamquam resiccantia et humorem omnem corporis sensibilis depraedantia
cognoscitur ut alia sit passionum proprietas, quae [illegible] explicari potest
tum ab adstringentibus [illegible] tum ab austeris saporibus.

Acerba et austera | Acerba nostrae linguae admota valde siccant, [illegible] pro-
fundiorem usque illam exasperant, sicut pyra sylvestria immatura
et [illegible] acerba appellant ab austeris intentione duntaxat diversa.

Adstringens | Adstringentem eandem [illegible] quam austera ~~[illegible]~~, aut certe commune esse genus
tum acerborum austerorum.

Salsa | Salsa abluunt linguae admota, detergunt [illegible] adstrictionis [illegible]

Amara | Amara celeriter magis detergunt, atque ita ut molestius exasperent

Acria | Acria quae mordicant, radunt, cum [illegible] caliditate

Acida | Acida quae mordicant, radunt, sine caliditate manifesta, quaeque fermentant
[illegible]

Dulcia | Dulcia, velut inungunt, implent et quae exasperata in statum suum restituunt [illegible]
ac velut [illegible] linguae [illegible] voluptate

Pinguia quae oleosa dicunt, quae inungunt, implent et exasperata demul-
cent ~~[illegible]~~ sine voluptate, eoque a dulcibus distinguntur

Textu 2. Gal. reprehendit etiam de eisdem veteres illos qui omnia
[illegible] amara, salsa, dulcia, pinguia, adstringentia vocaverint
cum tamen a Theophr. [illegible] saporum [illegible] omnes definita quod
illi confuderunt.

[illegible] calido, frigido, [illegible] suis [illegible]
[illegible] quoque [illegible]

Ex Valesio

Cum multa sint dicta a veteribus de cognoscendis [illegible] methodum [illegible] in hoc opere sive de [illegible] agendi [illegible] rationem [illegible] ea primo [illegible] [illegible] omnes [illegible] atque explicare [illegible] quae [illegible] cum [illegible] enim primum [illegible] conveniat nulla [illegible] esse [illegible] neque alios [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] differentias [illegible] sunt quam maxime et principium [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] autem [illegible] ratio [illegible] idonea definiendi differentias qualitatis [illegible] quem ex [illegible] passione quas infert [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] quam posse [illegible] efficere principium ergo differendi [illegible] in afficere

acerbus austerus, acidus
[illegible], [illegible] dulcis
salsus, piceosus, [illegible]
[illegible]

Ex lingue passionibus colligi [illegible] [illegible] sapore

Sapores omnes
- Acerbum
- Austerum } eiusdem speciei
- Acidum
- Salsum
- Piceosum } videntur eiusdem speciei [illegible] quandam [illegible] quam [illegible]
- Amarum
- Acre
- Dulce

Addunt [illegible] adstringentem quem Plato in [illegible] [illegible]

Medici addunt alium quem vocant adstringentem, quem Plato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est, quam austerus [illegible] [illegible] [illegible] medica. | Astringens sapor

[illegible] addidit [illegible] [illegible] tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] differentiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] neque [illegible] [illegible] [illegible] lenitionem [illegible] Quod si lingua etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia lingua [illegible] [illegible] atque [illegible] | Untuosus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad gustum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tactu [illegible] | [illegible]

Tactu ab omnibus saporibus patitur, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debeat

Ab his igitur omnibus patitur tactus, quia etiam omnes gustus passiones a tactu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible] [illegible] quam gustus tangendi sensu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam quandam aliam [illegible] [illegible] [illegible] sapor est [illegible] | Solutio

101

quid sapor. | Itaque sapor est non omnis linguae sensio sed quod ab ea sola potentia sentitur [illegible] solum esse sive nomen differentiis saporis

In gustabilibus plures esse innumeros sapores [illegible] unum saporem [illegible], saporem [illegible] sed [illegible] sub quibusdam distinctis generibus singulis sapores comprehenduntur.

duo sapores sunt infiniti sed sub certis generibus | Unumquodque habet proprium saporem quem definire sermone non est facile quam [illegible] cum [illegible] lingua dignoscere. Verum omnium saporum diversitas ad certas [illegible] saporum differentias reducuntur. ut lac, mel dulce, lactis subdulce, et sic de aliis.

sapores duo differunt passiones tangibiles | Ostendit primo differentias saporum non definiri nisi per passiones tangibiles quae [illegible] quod scindat, contrahat, aut radat linguam, ~~[illegible]~~ quod tactus est certe

Item passiones illae [illegible] quae proprie sunt gustus, quae sunt etiam [illegible] dicta saporum [illegible] quae ipse neque dolorem neque voluptatem facit [illegible] definiri non possit, experientia tamen cognoscit

dubio quod frigida sint adstringentia | Dubito. Videtur affirmare omnia frigida esse adstringentia circa cap. 38 dicitur: Nam quae adstringunt aut refrigerant, [illegible] [illegible] partem [illegible] parte [illegible], et aequabiliter [illegible] ac [illegible] corroborantque, quasi perinde faciant omnia quae refrigerant atque quae adstringunt, atque adeo omnia refrigerantia sint adstringentia. quod certe falsum esse constat, siquidem neque lac neque [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] neque ipsa aqua adstringentia sunt.

[illegible] | Non enim ob frigus adstringunt, sed ob [illegible] modum

Respondeo [illegible] | Cur igitur dixit quae refrigerant? an quia frigus ipse constringit, et [illegible] velut calorem [illegible] [illegible]. quae neque ipse refrigerant [illegible] constringant, ~~[illegible]~~ inde adstringentia sunt, nisi per [illegible] sint talia.

Aqua non ipse sed [illegible] valde frigida potest adstringere [illegible], nam ipse tepida [illegible] [illegible].

[illegible] | Itaque dixit, quae adstringunt, aut refrigerant quia duplex [illegible] genus constringit, atque [illegible] adstringentia sunt, et quae refrigerant valde, etiam si non constringentia sint. Nimirum ipsum per frigus est constringens.

Summa capitis 37 Cap 37

1° non ad certam rationem [illegible] indicandas naturam [illegible], sicut naturales philosophi faciunt, sed ad nostram rationem, nimirum ea calida dicimus quae calefaciunt et sic de aliis

propositum est non qualia ipsa sint [illegible] sed quid in nobis efficere possit [illegible] [illegible] [illegible]

In 2° oleo et [illegible] exemplum [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Nam ut [illegible] inquit, sic enim plato ait: [illegible] impura corpora quanto plus nutrias tanto magis laedas: [illegible] animus si [illegible] sermones offeras non modo nihil proficis verum etiam magis ipse obfuscis

LIBER II DE SIMP. MED. FACULT.

Cap. p.

Quod sophista

Nam nec quidem [illegible] per sensum omnia id genus cognosci didicimus [illegible], neque [illegible] splendidum, flammas substantias, carbones pleros [illegible] ergo si a sensibus [illegible] est nulla supperest demonstratio

[illegible] sensibus [illegible], verum [illegible] ratione [illegible] | q[illegible] sensu [illegible] p[illegible] ratio

[illegible], sed ad partem [illegible] rationem, non [illegible]

[illegible] rationes [illegible] inesse, [illegible] solam [illegible] esse [illegible]

[illegible] atque [illegible] ad [illegible] | [illegible]

[illegible] naturam [illegible]

Nam [illegible] evidenter apparent, [illegible] unde sumit demonstrationum principia | [illegible]

[illegible]. Sin autem [illegible] a fide dignis [illegible] iisdem postea

diffidant. Nam demonstrationum principia certiora sunt, quam ea, quae [illegible] demonstrat.

Cap. 2.

Verum qui [illegible] quaedam [illegible], rationem [illegible] [illegible] est, sic tamen ut [illegible], ut [illegible] factitant, res [illegible] colligamus

[illegible] docuisse ait, quod ipse facit ab eo quod [illegible] | [illegible]

[illegible] propriam [illegible] medici facultatem, [illegible] qui [illegible] | [illegible]

[illegible] universaliter [illegible], et in hoc lib. de simpl. med. particulariter [illegible]

[illegible] cum lib. [illegible] in aqua [illegible].

Quemadmodum in 3° [illegible] egit, quomodo in medicis [illegible] ab eo [illegible]

[illegible] propria [illegible] medici facultas, et quae [illegible] in p° lib. simpl. par-

ticulariter [illegible], in aqua et aceto. [illegible] lib. [illegible] in oleo et [illegible].

Sed prius ostendere vult, quantum delinquunt medicorum nonnulli qui longe demonstrationum [illegible] principia

[illegible] qui longe principia [illegible] medicorum, velut qui [illegible]

[illegible] colorem [illegible] facultates colligere [illegible]. Nam [illegible] ab [illegible]

cognoscendas, quae non admodum a sensibus remota sunt. Cum possimus nos [illegible]

[illegible], corporum [illegible], [illegible] morbo [illegible]

Ergo [illegible] compendiosius [illegible] ad ea quae inquirimus, etiamsi

colores [illegible] aut odores, aut [illegible] aut formas medici [illegible], perinde

[illegible], atque [illegible], aut [illegible], aut [illegible] cognoscere quempiam volunt

[illegible] aspicere [illegible], quem cognoscere [illegible].

[illegible]

Contra Valesio.

Non ita esse sensui fidendum ut indistincte putemus talia esse revera qualia apparent, nam sic solem quiescere putabimus, ut non apparent eius motus sensu, et coeli convexa eiusdem ... et tamen nullus vere ...

Itaque aliquando oportet sensum corrigere, quoniam eveniat falli, sed quo pacto corrigendus? certe non ratione sola, sed sensu, aut ratione quadam proxime ducta a sensu

Deprehenditur tamen sensus deceptio, ipso sensu, nimirum videmus singulis horis tenere solem alium et alium locum, et ad nos et ad coelum et reliqua astra, atque ita bene syllogismo proxime ducto ab evidentia sensus colligimus solem moveri

Valesius more solito incipit adversus Gal.^um ... ad id quod Gal. ... exclamat, contra sophistas, ... testimonio, ... a ... ; ... dicere nivem vere albam non esse sed videri

ait enim:

Atque ... eadem ratione (nimirum iidem non esse veros colores illos dicit quia videmus nubibus ad solem aspectu mutato, sua nulla genita, aut corrupta, varie mutari) ~~affirmabo contra Gal.^um~~ affirmare audebit ... qualem capacitate esse Gal. ~~ait~~ dicit nimirum neque nivem, neque glaciem esse ~~albam~~ albam vere sed videri solum esse talia

Oppugnat Gal.^um

p.^a ... Nam si verus esset glaciei color, eundem retineret liquata ut lac, ut mel ... et quaecumque alia proprio a se colore, ... At glacies cum nihil sit aliud quam concreta aqua (quod dissolutio indicat, nullum habuerit verum colorem magis quam aqua, sed fuerit ut illa diaphana; ... ratione dicitur cum concreta fiat, splendor aeris in ea magis detentus, et proinde candoris ... generet. 2.^a ratio Atqui neque hoc est sensui tollere fidem, ipso enim sensu utor, ut hoc deprehendam, liquatione explorans. Verus autem color fuerit qui non aliter quam mutata substantia eius cui inest, mutari possit. Apparens vero qui mutationibus etiam externis (integra sua) mutari solet ... densitate, aut rarefactione aut etiam mutato positu, aut ad eam aliam aspectu

Resp.^o Sed ego quoque audebo Valesii ad eandem forte cum illis ... audere, cum negaverit colorem albam non inesse vere nivi et glaciei.

Cap. 3.^m

p.^o Arguit illos qui a colore indicant facultates medicorum, ... illos ... exempli causa, dicit omnia rubra calida quod ignem rubrum sit ... , quod vero ob id rubra sint calida dicendo.

Nam quae mutuo convertuntur (hoc est ἀντιστρέφοντες) neque quae simpliciter convertuntur (idest ἀντιστρέφοντες) orationes, vere de se mutuo dicuntur.

Tribus ergo modis in sermone peccat, qui aiunt rosas temperature calidae quod sint
[illegible] quod non demonstrat hanc propositionem, omnes [illegible], convertere [illegible]
[illegible] colligere ut[illegible] omne rubrum [illegible], tanquam bene [illegible]

[illegible] proponit quae mutuo et [illegible] convertuntur, non autem quae simpl[iciter]
convertitur esse verus. Tertio, quod etiam si mutuo converterentur, non tamen omne quod
colore [illegible] calidum esse, ex mutua illa conversione sequitur [illegible] huiusmodi
[illegible], [illegible] esse [illegible]

Hoc nunquam [illegible] olet calidum est
nec quicquid calidum est bene olet.

[illegible] reprehendit [illegible] qui falsas [illegible]

Hoc quicquid graviter olet calidum,
Hoc calidum quod est graviter olet
Hoc quicquid [illegible] graviter olet
Hoc quicquid graviter olet est frigidum

Siquidem calidorum innumera sunt, partim bene olentia
item graviter olentia, partim [illegible]
frigidorum

[illegible] nec quod absolute calidum est, atque adeo [illegible] propositionem
[illegible] quod corpus humanum [illegible]
[illegible] fateri calidum, aliud [illegible] quod est calidum

calidum: aliud absolute calidum
aliud [illegible]
aliud ad [illegible] aut [illegible] aliud ad [illegible] [illegible]

Debebant ergo neque colores memorare, neque odores, imo neque [illegible], neque [illegible]
tem, aut asperitatem aut [illegible] quodcunque

Item quid refert, oleum an lentum [illegible], aut [illegible], aut splendens, aut liquidum aut
pallidum, aut pingue, aut lubricum, atque [illegible] rationibus [illegible] [illegible]
[illegible] eiusmodi colligere possis ipsum esse [illegible] aut calidum, aut fri-
gidum, aut humidum, aut siccum. Siquidem ex genere splendentium, [illegible]
[illegible] partim sunt, quae plane nos calefaciant, partim quae refrigerant, [illegible]
alia quae exiccant, alia item quae humectent.

neque colore neque [illegible] neque [illegible] [illegible]

Cap. 4.

Reprehendit sophistas quod [illegible] rationibus scientificis, [illegible]
[illegible] sed ex inductione atque exemplis ut [illegible]
Item qui frigidum esse oleum asserit, proinde quod lentum sit ut pituita is [illegible]
[illegible] concludit. Par robur praebent demonstrationis, atque is qui ipsum calidum [illegible]
[illegible] quod lentum sit ut [illegible]. Hoc [illegible] is qui calidum dicit, quod [illegible] in flam-
[illegible] ut bitumen, atque is, qui frigidum probat, quod [illegible]
[illegible] ut aqua.

Valet.
[illegible] modis peccasse dicit priores medicos [illegible]
[illegible] quod [illegible] fidem [illegible]. Deinde ex quod [illegible] logice [illegible]
[illegible] concluderent argumenta. Postremo quod [illegible] scientificis rationibus
[illegible] argumentis [illegible] colligentibus et legitime [illegible], sed inductione
[illegible] demonstrationis [illegible], ex quod est etiam [illegible] exemplis [illegible]
[illegible]

Caput V.[m]

Reprehendit Dioclem, qui ex ipse usu [illegible] exemplo [illegible], ad iudicandas
facultates medicamentorum. Hoc in lib° quem Archidamum inscripsit dixit:

Quod Archidamus duresceret, usque tamen iis qui oleo fricarentur [illegible], quapropter
etiam suam frictionem protulit. Oleum n. auendi atque arcere cum a frictione incalescit
[illegible]: ac [illegible] admodum humorem exhaurire atque siccare, non secus atque ex aliis
quae ungi solent, item et ipsa magis durescere quam si citra oleum [illegible]

Oleum quippe auendi et arcere a frictione incalescens, quemadmodum in aliis, quae uncta
sunt, magis quam non uncta, ubi oleo auerso inalescit, ualde exarescunt, indurescunt;
similiter quae in oleo coquuntur fragilia, friabiliaque effici eandem ob causam. Adhuc
quemadmodum ligna et coria et alia complura, quae ex oleo fricantur, oleum intro imbibit,
[illegible]. Quod cum fieret, multa, quae solita essent [illegible] effluere ac
foras prorumpere, tunc excludi arbitrabatur, ceu cum cribris, linteis, lana
omnibusque, adeo per quae percolari quid assolet, perfunditur, ac [illegible] aquae
liquores fluere per ea nequeant. Porro ubi ea excretio intercepta est, quaedam intro
[illegible], quaedam [illegible] inuicemque implicata meatus opplere, terram scilicet ab oleo quae
[illegible] quid simile habeat. sicut in aliis omnibus apparet, quod pingue est, pulueres
ac sordes, omniaque eiusmodi [illegible]. Denique ubi obstructi fuerint meatus [illegible]
perpetuo ac sensim omnia [illegible] perflui [illegible], quam in iis quae [illegible]
[illegible] naturae modo.

Putauit quoque oleo inesse aliquam mordacitatem, cuius in oculis illachrymarent,
et quibus in tussim ciperentur (quod περχύειν uocat) tum aliud [illegible],
[illegible] redderentur sanguinolenta [illegible]. Proinde qui cum frictione
ungerentur nihil affligi; infirmiorem enim esse mordicationem quam quae sensum
aliquem mouere posset. At si quis frictionem carnem subiret mordicationem moliri
meliorem, [illegible] multa [illegible], ubi enim illinuntur, minus ualent: at cum pe[illegible]
introque subeuntia, magis agit. sicut sane si urticis [illegible] sensim quam-
piam contingas, nihil laesus [illegible] aut premas, usque offenderis

Siquidem quicquid in oleo coquitur propriam amittat humiditatem, ac fria-
bile fragileque contra redditur, cum aliquid nihil in aqua tale perpetiatur
ipsa nos doceat experientia

Quaestiones de oleo.

Cur oleum quae in ipso coquuntur sicca et friabilia et fragilia officiat, aqua
uero [illegible] et mollia.

Aut quamobrem in oleo cocta siccescit: at quae alias in eo madidata sunt,
magis propriam seruet humiditatem quam si oleo non essent madidata.

Qua ratione [illegible] et urtica [illegible], quando cum his [illegible]
oculos mordicet.

Cur uniuersum corpus non mordicat, sed oculos tantum.

quaere

quare guttur exasperet, ulcera no[n] leniat.
Quo pacto ventrem subducat
quomodo lassitudines sanet
quamobrem inunctos tueatur a frigore
quare animalia in secta interficiat
Cur lora et coria emolliat; atque in ipso coquuntur duriora omnia efficiat.
Hic sub phlegmata ad physicum attineant

quamobrem causam [illegible] athletas Lori oleo prius illinunt — pp. quod se posse ait carere obtinere, quod sicca adustaque [illegible] eum redderent [illegible], si [illegible] pinguedine [illegible]
quid sit, quod athletas oleo fricent gymnastae — tum quod ante inunctae lassitudines ipsi solvat, ut quod futura sit mitiget, tum spissitiorem a quibus exercitum placet efficiat corpus ad motus futuros propter.
quid etiam quod pueros paedotribae

Cap. 6.m

Incidamus tepari, quod plerique quod in multis, quae perspicuo apparent controversia insuper [illegible] deponit, me liceri esse spissiorem pressum, [illegible] oleo adhibet quia corpus durius et spissius [illegible]; qui unguntur efficiuntur, mollius autem [illegible] qui fricentur sicci

De Valesio

Cap. 7.

Porro praeparare illud solemus non aliter atque aquam, nempe prius excalfacientes ac deinde aqua mergentes summe frigida, at si etiam sons in ipsum cum strepitu decidat vasculo nimirum, cui insit oleum, ante diligenter occluso magis quoque ac magis redditur frigidum, multum etiam frigefaceris, si praecalfactum in puteum ita demittas, ut aquam contingat, quamquam quod aquam nondum tangit frigidum etiam evadit sed minus. — p.o docet quo modo frigidum oleum paret

parat oleum frigidum:
- p.o si prius excalfactum immergentes in aqua summe frigida
- 2.o si etiam fons in vasculum oleo plenum diligenter occlusum cum strepitu decidat
- 3.o si praecalfactum in puteum demittens [illegible] aquam contingat quod non contingit aquam non ita frigidum fit

paratum oleum, calidum modis contrariis nimirum abeyns — quo utimur [illegible] ad [illegible]; stupore affectum tremulos convulsa palpitantem, [illegible] stupidi — calidi faciatis

Nam cum apiccari et fragilia [illegible], quae in oleo coquuntur, dicit, exiccantem et digestivum eius facultatem ostendit. At ubi iterum coria subire, poros nostros oblinire, ac nocturnos humorum effluxus prohibere, rursum sane maxime contrariam eius facultatem demonstrat tam digerentibus, tum exiccantibus: atque inibi, ut lateat quae apparent [illegible] proferens, de illis non recte ratiocinatur. — Reprehendit Archidamum primus

At ubi de mordicatione agit non eam commemorat. Nam quae oculos mordicat et guttur exasperet, sicut ad tussim provocat, quod acrem [illegible] atque partes sanguinolentas — de mordicatione

[illegible]

sanguinolentos efficiat, abunde magnum testimonium est mordacem illi inesse facultatem

igitur 3° loco delinquit

At quod alvi dolores leniat, et ventris morsicationes, aut irrigatum aut infusum, omnes sciunt quique morsu irritantur, mitiget: Cum ea ipsa non parum sint contraria ipsius facultatis indicia, plane omissa est.

Reddere rationem diversarum et contrariarum in oleo facultatum, nimirum quod mordicet, et mordicatum leniat, est admodum difficile, si physice reddi debeat

postremo tradit oleum duplex, distinguitque et docet se potius intelligere olivarum oleum ob omnibus fere ad usum recepti, non tamen oleum, excludens eum [illegible] et aliorum.

Capitis 7i Compendium

Cum in alio eo capite dixerit, duo olei genera calidum et humidum frigidum quod neque calidum neque [illegible], docet nos duplex ponere oleum frigidum et calidum: 2° rursus redit ad frigidum, quem primo reprehendit, qui in veste dixerit, exiccanti et frigidi esse quod in oleo cognito exiccantem et digerentem eius facultatem ostenderit. Male quidem est contrarium nimirum humectantem et replentem, adiungit cum ait, ubi oleum cutem [illegible] subire nostrosque poros obstruere, ac nativos humorum efflatus prohibere. Reprehendit quoque ipse, qui in facultatem salsuginem nominet, veluti [illegible] oculos mordicet et [illegible] ad tussim provocet, quod ventrem radat atque [illegible] sanguinolentos efficiat, quod abunde magnum est testimonium mordacitatis [illegible] habeam, omiserit contrariam ei facultatem, utpote lenientem, quam oleum alvi dolores leniat, et ventris morsicationes aut irrigatum aut infusum omnes sciunt, atque morsu irritata mitiget. Hoc enim male omisit. Tertio Gal. ait si quisque propositi qui ratiocinari velit duorum alterum evenire, aut enim id facientem omnino [illegible] dicetque se in collatione ad aliquid caeterique medici [illegible] ignorare naturam. Aut in Rationalis causas investigantem [illegible] medio [illegible] et mordicantem et lenientem. ac deinde ingenti tenebitur ambiguitate causam dicturus, cur contraria altera eius agat sensibilitatique interim alteram reliquam, aut ponderosum sit, aut non clare appareat, quorum dubitationum solutiones, si physice proponat sane quod difficile est. Sanitatis ad [illegible] multam requirunt experientiam, epilogismos autem non cum multos sed aptos ac distinctos. postremo non primum [illegible] oleum [illegible] sit, [illegible] aqua [illegible] aut [illegible], aut radat. ac nonnunquam [illegible] quandoquidem [illegible] oleum [illegible] enim aliquid acrimoniae habere videntur. plane dubia [illegible] intelligere [illegible] oleum [illegible] ex olivis [illegible].

Cap 8.

olei ab olivis differentiae
- ~~recens et vetus multa~~
- ab aetate
  - recens et nuper [illegible]
  - [illegible] aetate [illegible]
  - vetus
    - simplex [illegible]
    - aut cum sale praeparatum
- ex parandi modo
- ex fructu
  - maturitate
  - immaturitate
- ex praeparatione [illegible]

Caput 9

Cuius eam experienti solū aperiant, quae imperimit... est, et ab omni errore aut [illegible]

alienae, cuius prima in propria corporis constitutione, seu etiam in casem... [illegible]

in morbis sensibilibus, sicut in libro [illegible] accidente ... de tempore definitū

est. Ratiocinatio vero, id quod ex accidente est tempore ab eo quod ipse est distinguitur

Cap. 10

Medici [illegible] nedum in ~~cognoscendis~~ explicandis morbis et ad eorum incipi-

entibus quas habent d[e] affectibus, nam omnes fatentur oleum esse remedium lassitu-

dinibus, sed quid affectus sit lassitudo non enarrarunt.

Quid sit lassitudo variae medicorum opiniones:

- Alii esse articulorum siccitatem ex motionibus [illegible]
- Alii et musculorum quaeque [illegible] ad [illegible]
- Alii caloratem multam et tensionem et caliditatem, flexione nimium [illegible] agitatis effusa.
- Alii non humorum [illegible], sed qualitatem solam conspicuam, dicunt fomentare in motionibus immoderatis, pinguedinis, carnisque te[n]ere colliquationes quasdam, quarum ipsa [illegible], pars vero retineatur in corpore, et hoc in esse morbo, [illegible] affectionem esse [illegible] ulcerosa

[illegible] ex ratione lassitudinum, seu ex eo quod olea lassitudinibus medentur,

non posse explicari eius [illegible], quod non conveniunt de lassitudinis [illegible]

agnoscit [illegible] causa, ... [illegible] bibendo [illegible]

[illegible] infundimus aut [illegible] oleo facultate [illegible]

[illegible] ipsi [illegible], aut bibendo offerimus, ne [illegible] cognosci

[illegible], [illegible] nam corpori ipsi applicamus, [illegible]

[illegible] plenum. Constat enim [illegible] hominem affectum

[illegible] carnem [illegible] semel [illegible] plenum offendet, neque ubi

[illegible] excrementis refertum, aut aliis quibusdam acribus humoribus aut

[illegible] multo; aut [illegible] nullo, sed [illegible] in [illegible] unde-

que [illegible] pura, aut [illegible] pura etiam [illegible] reperiat.

Secunda

1°

[illegible] opinionis de lassitudinis essentia

Hippocr. 2° aph. 5°. || Spontaneae lassitudines morbos denunciant. et Gal. in com.

[illegible] a labore et motu nimio fatigationem hoc loco signat nomen lassitudinis, scilicet [illegible]

[illegible] in [illegible] sensus

Spontaneae lassitudo:

- Una quae ulcerosa
- Altera quae tensiva
- tertia ex ambabus composita, quae inflammationis sensum profitetur

- 1° ex [illegible]
- 2° [illegible]
- 3° [illegible]

Gal. 3° de sanit. tuend.

Caloris ... affectus oritur ab excrementorum copia, tenuium simul et acrium quae nimirum inter exercitandum prouenerit duplici ex causa, aut eo excremento quod crassius erat fuso et attenuato non tamen toto expulso, aut adipe, molliori carne liquata. Accidit enim ab tali humore seu tenui atque acri pungi et quasi inflammari tum cutem tum ipsam carnem sic ut etiam tumor interim oboriatur, imo etiam quadantenus tensio ... totius corporis [illegible] ... ad modum tum copiosus humor is, tum acer sit ... idem et ulcerosa lassitudo

Tertia } par. Vide 3° de sanit. tuendo

Cap. ii

Prosequitur contra veteres illos medicos cum oleum ... qui alij dicunt ... commordere ... alij ... etiam ... mordicationem eam lenire

Hoc ... in ventrem pituitam ... olei ex ... salis (ex quali ... uel) ergo ... oleum est ... plurimum ... salis ... ventrem ...

quale oleum soluat ventrem

... [illegible] ... pituitoso ventre per lubricitatem, similiter ... Et ... habet, ... acrimoniam ... Et ... non ...

Ergo ... olei quod ... diximus, aut ... mordicationes lenire ... in pituitoso ... non ...

Cap. i

Qui ... in altero capite dixit oleum ex sale ob acrimoniam ... mordicare debere, et lenia ... olei ... salis lenire. Sed nobis obijcere potest multi ... melius esse ... mordicationem genere ... tamen ... opem ... et multa lenientia quae mordicationem inferunt. Hoc facit oleum ... dulce ... quae educeret humores acutos emollit mordicationem ... emendat. ... tamen ab his quod ipse ... statim ... sed postea eductis ... ex eo quod ipse ... dulcissimum adipes, statim mordicationem emendat. ... etiam ... genere mordicationem ... quae tamen augent mordicationem, ... dulcia, quae ... acria ... adest, augent ... inferunt mordicationem atque ... Gal. obijcere potest, si quidem ... genere ... mordicationes ... emollientia, mordicationem ... Respondet ... Gal. ... acres humores, tollere ... cum ... eam lenitate.

Olei dulcissimi ... mordicationem ... ... oleo dulci ...

Horamoem saepenumero, quibus a frigore interna dolore torquebantur, ingesto oleo calido dolore liberavimus ac si maximi esse frigus [illegible] addidimus temperamentum
deducere [illegible], si non uti dicere etiam magis, nunc quoque exhibemus.

oleum [illegible] et anodinum dolorem per se non mitigando sed attemperando, propter quam [illegible] calidis frigoris [illegible] obtulit.

Verum medicos ignorare dolorem ab intemperantia natum, atque qui ex [illegible] non distinguere. [illegible] quo doloris causa [illegible], alii calfaciendo, [illegible] alii humorem mordicantem evacuando, alii temperando. Sed fatendum [illegible] [illegible] effectiones ex intemperie videlicet, et mordicatione.

[illegible] roque pronunciatio est [illegible] indefinita, tum eorum qui oleum omne [illegible] tempore mordicans adstruunt tum [illegible] qui leniens: nam quod [illegible] [illegible] [illegible] causa, edulcat, quod glabrum esse et leniens [illegible], nam [illegible] [illegible]

Unaquaque in temperatura medicorum Graeci ἐπικεράννυντα [illegible] [illegible]
[illegible] subvalentius [illegible] humoribus mordicantibus [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] aut valentioribus [illegible], aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], aliqua cacochymia

Cap 12 [illegible] // Cum in alterae capitis [illegible] oleum ex salibus [illegible] nonnumquam relinquere mordicare, et dolor leniri. Sed dubitare aliquis potest quod multa salsa et acria [illegible] medicamenta abluentes [illegible] humores et mala lenientia mordicationem [illegible] edulcia quae [illegible].
Respondet ad Gal. id pro [illegible] non per se sed [illegible]. [illegible] calidi, oleum anodinum dolorem per se a frigiditate sanat calfaciendo et [illegible] [illegible] secundum Gal. [illegible] medicos ignorare dolorem [illegible] et a [illegible] frigiditate et ab humorum [illegible].

Cap 12
p[o] Gal. quasi responderet alicui dicenti ex superioribus acria acrimoniam parere et mordicationem et dulcia [illegible] mitigare et lenire dictum esse [illegible] saepius [illegible] [illegible] ut etiam salsa et acria [illegible] medeni [illegible] [illegible] seu [illegible] [illegible] mordicationem facientem, et mordicantis [illegible] [illegible] seu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et abstergit edulcia eodem medicamento, proinde ut [illegible] omnis quae abluit et abstergit [illegible] modo et temperata saepius mordicationem [illegible] [illegible]. Respondit igitur in hac p[a] parte huius capitis, hoc non per se [illegible] [illegible] [illegible] eorum [illegible]. Distinguit [illegible] salsuginosa et acria quae [illegible] mordicatio [illegible] [illegible] tollentes humorem alterum abstergentes, quod quemadmodum [illegible] per se [illegible] [illegible] statim mitigat eum dolorem a [illegible], non statim [illegible] [illegible] [illegible] dolorem leniunt sed non nisi eductis acrioribus [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] hoc modo pro attemperata dulcia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] temperationis seu mistionis ratione. Duobus enim modis [illegible] [illegible] aut eductis humoribus acribus quod fit [illegible] [illegible], quod opus [illegible] [illegible] [illegible]

Gal. Cap. 13. et 14.

q. medicam. contrarijs predito facultatibus

Cum medic. praecipuas contrarijs facultatibus cognosci posse unum easu expuguere debeatq. medico appellationem tribuere

Verum considera quod dicit cum medic. contrarijs praeditum facultatibus cognosci posse una rerum expuguere, debeatq. medico appellationem tribuere, nec aliter quam distinguendo id quod est per se ab eo quod est p accidens, intelligi debere de his medic. qui sunt eiusdem proprius partes facult. contrarias ob diversas utendi occasiones, ut hac idem secundum easdem partes partes sunt differentiae tradit, illum inuat quia tunc semper erit. hoc cognoscitur. Nam sunt alia quae contrarias continent facultates sed diversas partes, ut brasica, beta et aloe caponendi inadstringentia

Cap. 15.

1a lauanda est medicina cera sed pix, resina, oleum coquinarij aliud aqua ... fertur

1a modice cal... ... in ... magna ... ... aqua ... ... offertur infundere. Nam ea quoque sunt id quae abluitur ... ...

Gal. Cap. 16

1o oleum quod ... ... vocatum, hoc est crudum. Videtur adstringere prope cum sale praeparatum nec vero ac ut ... ... fovere, ad hoc omni amovere loca, ideo potius nec infusum medicatione coercetur.

1a Non obid quod oleum gustatum ad tussim impetum provocet, nec ideo ... mordax dicendum esset. Nam quicquid mordax est ex aere ad tussim impetum provocet, non tamen quicquid impetum ad tussim provocat, mordax est ex aere. Hoc enim demum posset probare mordax esse oleum convinceres, si quicquid ad tussim impetum facit, mordax esse confessi fuerit.

Damnat modum argumentandi veterum medicorum qui dixerint ita arguerent

quicquid mordet ex aere ad tussim impetum movet, sed oleum ad tussim impetum facit g.o oleum est mordax

Falsus est hic argumentandi modus qui neq. categorice neq. hypothetice affirmativis propositionibus ex duabus ... partibus universalibus affirmativis ... non colligit conclusionem ... ...

omne mordax impetum ad tussim facit, sed omne oleum impetum ad tussim facit

Orationes quae mutuo verae convertuntur ipsae quoque verae ...

Atque simpliciter convertuntur semper verae esse verae

Cap. 16 summa) relicta olei lotione ad primum institutum revertitur, remisso ac ... relictis ... ... mordax esse oleum persuadebat, atque ... ... tussis materie nunc illud reprehendit quod mordacem oleum esse dixit ... intelligendum de oleo dulci sine sale maturo. Ratio ... omne mordax ex aere ad tussim impetum movet, sed omne oleum ad tussim impetum movet g.o oleum mordax. Sed ...

modus argumentandi fallax est, siquidem ex duabus propositionibus utrisque 107
conclusio non sequitur necessario, oportet enim ut omnes mutuo convertentur
neque satis est ex simplici, nam simpliciter convertitur omne nocens tussim mo- 110
vet, et omne oleum tussim movet, sed est conversio simplex, quam Graeci vo-
cant ἀντιστρέφοντας, quae non sufficit ad veram conclusionem sed debet esse con-
versio mutua quam Graeci ἀντιστρέφονται dicunt, nimirum oportet converti
omne quod tussim movet nocens est atque omne nocens tussim movet, sed
hoc est falsum quia etenim pinguia ad tussim impetum movent. Sed in hac
omnes labitur quod quae [illegible] sit ad tussim impetum movendi affectus
[illegible] si altero vel capite docet.

Cap 17

Contingit autem ad tussim impetum laesa inaequalitate quadam in gutture
[illegible] provenientem: spiritus enim per asperam [illegible] [illegible] conspectus [illegible]
inequalitatem quandam impingit, quae sectionem gravia, ac veluti inaequalem con-
[illegible] ingutture efficit atque sic ad tussim nihil provocat
Eodem modo fit tussis et sternutatio
sternutatio [illegible], quae in naribus infesta, molestaque sunt, propellit, tussim vero
quae in gutture.
Porro duplex ea affectio est, aut referata exasperatione quae in arteria est me- | 7 [illegible]
[illegible] duplex ea affectio est, aut [illegible] [illegible] sit sive solidi
[illegible], aut [illegible] in ea corpore delato, sive id liquidum sit sive solidum
[illegible] enim per [illegible] asperam arteriam in pulmonem ipsius potus tamen [illegible]
[illegible] a [illegible] rapidum [illegible] quoque distribuitur, nec tamen [illegible]
[illegible] ipsius [illegible] [illegible] neque nihil ~~ad tussim~~ [illegible]. At ubi vel id plus [illegible] | quam ratione tussim facit
[illegible] aliud quodpiam seu liquidum seu solidum corpus, in asperam defertur arteriam, tum
inde tussire necesse est, donec a spiritu [illegible], quod molestat propulsatum eiiciat
[illegible] impotentia [illegible] sufficit quae mordacia gutturis exasperatione, oleosa
vero et pinguia, ob suam inaequalitatem et ad tussim impetum efficiant.
Aliquid enim ex ea non in arteriae [illegible] tunicam, tenaciterque illi inhaeret, [illegible]
[illegible] ipsis [illegible] [illegible] spiritu, insolens est, tum [illegible] quoque molestum
Neque negat plura ex oleis [illegible] esse mordacitatem [illegible] [illegible] | mordacis
Omnibus [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] | alterum crassius [illegible] | duo [illegible] olea
[illegible], alterum tenuius, et [illegible] [illegible] esse [illegible] ambo [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] temporis [illegible]. Tempore enim alterum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nimirum tenuius
[illegible] [illegible] [illegible], alterum [illegible] [illegible]
veluti [illegible], quod [illegible] scilicet [illegible], et [illegible]
Summa capitis 17 | Docet ad tussim impetum aliud [illegible] inaequalitate quadam in gutture
[illegible] provenientem [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] atque ad tussim provocat.
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] tussim inaequalitate
[illegible] [illegible] [illegible]. 3º concludit mordacia et oleum facere tussim [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] esse mordacia, ut [illegible] et [illegible] in duo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sit oleo atque [illegible] [illegible] quoque tenuius tempore [illegible] [illegible] [illegible]
Cap 18
[illegible] [illegible]
[illegible]

aut salsa atq. alia educentia humorem acrem, aut attemperantis eiusdem acrimoniam [illegible] humidis quae fit attemperatione et permistione [illegible] dulcium
aperientium, [illegible] lacte et spongia, et adipe aut pinguedine infusum
saepe numero morsibus ventris [illegible] attemperans [illegible] atq. olei [illegible] dulcissimi
[illegible] adeps [illegible] aut [illegible] lacte et oleo dulci.

[illegible] medici ad morbos ut dicta remedia [illegible] propria [illegible] [illegible]
[illegible] ipsorum alterationem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] humoris acrium attemperationem vel eductionem, [illegible]
[illegible] propria facultate, velut dolentibus [illegible] [illegible] [illegible]
Gal. [illegible] operam tulit eorumq. aquae et oleo calido
et ubi magis [illegible] [illegible] addebat acetum olei [illegible] calfaciens
[illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] Humidis enim amplius
quod [illegible] dolores mitigat [illegible] [illegible] humores attemperent [illegible].

9. [illegible] medicos omnes multo [illegible] qui [illegible] dolorem
ab intemperantia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod
medicamina quae dolori [illegible] inicientur, alia calfaciendo [illegible] [illegible] sanant,
et alia humores mordentes [illegible], alia attemperando [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et mordicatione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Gal. [illegible] olei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in eo lignato
adipe vel gallinaceo vel [illegible] defectu [illegible] [illegible] mordacitatis [illegible] [illegible]
vel olei quod [illegible] est [illegible] quod [illegible] mordacitati [illegible] [illegible]

9. Colligitur ex dictis [illegible] [illegible] temerarium esse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicamentum [illegible]
[illegible] nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
se est, [illegible] seu simplex [illegible] lenire potest, [illegible] quod tamen
videri poterit [illegible] [illegible] applicat, [illegible] etiam [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] medicorum Graeci [illegible]
[illegible]. [illegible] ubi [illegible] [illegible] humoribus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humoris [illegible] [illegible] [illegible]
alii, qui humores statim educendi [illegible], qui ab attemperantibus [illegible].

Cap. 13

[illegible] | [illegible] quod lac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prius quam
probe [illegible] [illegible] [illegible] atq. alia [illegible] [illegible] lac [illegible] quae
ubi probe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in corpore [illegible] [illegible]
[illegible] calore [illegible] [illegible] de oleo qui [illegible] oculos
a[illegible] mordicans, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Colon quod stomachum [illegible]
[illegible] mordeatur, olei [illegible] [illegible] [illegible] sanauit, et [illegible]
ventris mordicationes lenit et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] lacte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] olei [illegible] [illegible] [illegible]

olei [illegible] [illegible]

Galenus negat rebus propemodum omnibus nostras ad diversas inesse facultates, sed tamen [illegible] ea quae superant ceteris non negat posse cognosci, [illegible] distinguendo id quod ex accidente est, ab eo quod per se est.

[illegible] non negat [illegible] [illegible] [illegible]

108

110

Apparet in exemplis propositis duobus hominibus quibus similiter os ventris mordi-
catur, atque pariter aut succo ptisanae, aut chondri, aut panem loti [illegible] alteri mordicationem restinxit, alteri [illegible] auxit. [illegible] quod ptisanae succus aut chondrus aut panis esse mordax est et [illegible] [illegible] homini ventri non mordicavit sed mitigavit [illegible] mitigavit [illegible] [illegible] in alio [illegible].

[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] ptisanae, ex chondro et panem loti, ac [illegible] [illegible] [illegible] propositis in [illegible] [illegible]

[illegible] respondet [illegible] medicis qui dixerunt [illegible] ptisanae [illegible] [illegible] mordicationes [illegible] mitigare, neque id potest [illegible] [illegible] [illegible] dicimus [illegible] ptisana sit cacochymos [illegible] [illegible] [illegible] mordicationem mitigaret, quod tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facere [illegible] mitigare mordicationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mordicationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] symptomata.

Cap. 14

[illegible] respondet [illegible] obiectioni quod quis dicere potuerit, etiam [illegible] [illegible] [illegible] capite negavit, [illegible] cacochymon mordicationem [illegible] quod [illegible] [illegible] cacochymos [illegible] [illegible] [illegible] mordi-
[illegible] nos dicimus [illegible] ptisana fore cacochymos [illegible] [illegible] [illegible] respondet, [illegible] cacochymon aliquid [illegible] [illegible] mitigaret sed tamen [illegible] respondet [illegible] mordicantes educendo [illegible] mordicationem attemperando, sed [illegible] mordicationem [illegible] [illegible]

[illegible] dicam [illegible] cacochymon et euchymon [illegible] mitigare [illegible] [illegible] [illegible] dulcia Graeci euchyma seu glycychyma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] evacuat, [illegible] [illegible] [illegible] tollit mordicationes, nam [illegible] [illegible] [illegible] Cacochyma vero [illegible] evacuata [illegible] [illegible] [illegible] mordicantes evacuent, atque evacuata [illegible] [illegible] reliquerit [illegible] medicamentum requirere.

[illegible] Gal. in [illegible] mordicationibus ait se praebere chondrum, [illegible] ptisanam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dulci et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adeps [illegible] [illegible] dulci [illegible] [illegible] quo tempore opportunum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gal. Dulcia vocare ait [illegible] ea quae [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] mitigat dulce, non cacochyma

eloca.

[illegible] quattuor [illegible] distinguit [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]

1. [illegible], an statim mitiget, an non { mitigat dulce, non cacochyma
2. an simul cum [illegible] evacuet, an non { non evacuat in dulci, in cacochymo evacuat
3. an [illegible] [illegible] in corporibus relinquat, an non { dulcia nulla, cacochyma relinquit
4. an [illegible] [illegible] [illegible] videri [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hinc cum nec protinus mordicationem sanet, verum maiore cum vehementia excernatur neque intumescendo medeatur et molestiam corporis aspiciens relinquit quam si deorsum effluatur, ea apparet argumentum esse saltem eius mordicantis esse natura, licet non sicut prius morbus sanare.

At quod et lentum mitigat et nullam excretionem provocat, sed non expugnat dum latus manet, immo eius experientiam modestam medela expeditur ipsum quidem nec bonum est, verum tamen a cacochymiis, quod ipsi alterat, corrumpitque mordax officitur.

5° Atque hac circa a me dictum sit, ac simul universi medicamentorum generis et temporis et utendi modum, similiterque talis inveniendi rationem docuerit oratio, bene stauerit pinguedine sunt et evadunt ex his, et hac saepe obtinere apparente esse cacochymiam. Quia et pinguedinem et cadaver, [illegible] et certum dulcem commixtum esse natura.

Videtur

Non posse colligi neque quod aliquid mordicationes tollit, mordax non esse, neque quod auget mordax esse eo quod saepe mordacia ex accidenti curent mordacitatem ut melicratum et sal, quo sit muria ex sero lactis, quam hic duo salsa sit, illud 1um aiebat et epicerastica aliquando augent mordicationem quae nimis in corrumpuntur.

Epicerastica { sicut quae temperata sapientia omnis expertis { aqua dulcis, lac, amylum pinguedinis gustu pstsano sanis convalescentibus.

Aliquando evenit ut dysenteria mordacium usu curentur et usu attemperantium ingravescant, quia illa extergendo et rodendo educunt seu morbi causam, hac vero a vitiosis fuerit corrupta acquirit illorum qualitatem et augent cacochymiam.

Apponitur 6° quod saepe ad dicit curationem similem facere ut dolor dolorem tollit, et dissimilia urgent, neque deorsum purgari naturae, quem locum deleterium Gal. in comm. dicens

Contra Gal.um curationes fieri contrariis posse, aut contrariis ex accidenti. Id dicit contrariis tamen argumentandi ad idem. Sed Gal. excitat lectorem. Erat enim est eius pars explorare medere in corporibus aegroti, nec argumentari ab eo quod fuit, eo quod contraria contrariis curare.

Contradictio. Videtur conuenire methodum explorandi nobis ab ipso in morbis indicanda tradita. Siquidem Hierdamnus videtur ea consistere nec ledere qui ab eo (quod est [illegible] Gal. methodum explorare) quod ad motum us [illegible] faciunt soliditatis [illegible] explorat, nam ab eo quod exposito sit oleum mordicare olea ulcera oculos idea eius soliditatem mordere colligit. Sed tamen rectegitur [illegible] Gal. iudicari debere saltem ab eo quod in simplici affectu quisque sit [illegible] pluresque indicationem utpote in intemperie frigida vel calida. Sic non [illegible] solliciterari in ulceratione qui affectus est [illegible]

109

110

... cognosceret eadem ipse est a ... Atque ...

Si quod mitigat mite est, ex tempore deinceps succedente ei corruptione aliqua, auget

... si a principio mordet, mordax est et si deinde ... ...

quod statim igitur mordet, per se est mordax ... postea mordacitatem ...

quod statim mitigat et lenit ipse est lenitivum

quod non statim lenit sed postea ... calore ... lenit ...

quod

Cap. 15 ...

olei non mordax ... sed candidum esse, et ... est ... [illegible]

... dulce ... semper in sole in ... atque ... [illegible]

... [illegible] ... olei ... esse dulce ... [illegible]

... [illegible] ... oleo quod ... [illegible]

... [illegible] ... experientia ... in ... oleo ... [illegible] ... quod ...

... [illegible] ... mordax ... [illegible]

... [illegible] ... emolliet ... [illegible]

... [illegible] ... non ... [illegible]

... [illegible] ... oleo ... quod ... [illegible]

... [illegible] ... curam ... oleo ... [illegible]

... [illegible] ... oleo ... [illegible]

... [illegible] ... in oleo ... [illegible]

... [illegible] ... oleo ... [illegible]

... [illegible] ... oleo ... [illegible]

... [illegible] ... [illegible]

... [illegible] ... [illegible]

... [illegible] ... emolliere ... [illegible]

... [illegible] ... [illegible]

... [illegible] ... [illegible]

... oleo ... [illegible]

Lect.a ... Cum Gal. omnia quidem absolvisset in multis libris quae ad morborum

cognitionem attinebant, atque ad eorundem ... futuros eventus praedicendos non

minus, reliquum erat, ut ad eam partem ..., qua morbis mederi

docemus, descenderet, quandoquidem medici finis seu scopus sit ut apud nos

... cum ... est, morbos profligare atque

... sanitatem deperditam restituere, quem finem ... quemadmodum empirici

... medici solo usu medicamentorum vel solo ab experientia ... cognitionem ...

... medici ... memoria quae ... ratione ...

... medicus nostrae ... omnium consensu ... ... ita dogmatice

... quorum princeps ... causas ...

... causas ... quem

ceterorum morborum et curatione procurare student. quam Gal. quatuordecim voluminibus
libris absolvit, vocavitque, ut ipse in lib. 2° meth. med. cap. 4, medendi metho-
dum seu viam, quam sane methodum probe intelligere cum
aliquis non posset ignoratis medicamentorum viribus, ideo priusquam libros
methodi medendi scriberet, prius in his libris, agere de cognoscendis
simplicium medicamentorum facultatibus voluit. quodque merito ab eo factum est quia
tota ars medendi ab ipso in illis libris prodita, in contrariis
ratio fundata atque contrariis constituta esse videatur. si quidem
si proprium medici est id in corporibus quod a sanitate deflexit, id quod
morbosum semper vel vitio contrarii vel naturae nostrae (quem praeter naturalem et tollere atque
effectum appellemus,) corrigere et emendare, atque
quid teneatur medicus facere — id quod naturale minimeque vitiatum conservare. haec duo enim sunt,
quae medici medicinam exercendo facere et procurare debent, nimirum
id quod praeter naturam est tollere, atque naturale conservare. quae conseque-
retur atque tollit quae praeter naturam, ut Gal. docuit in 3° lib.
meth. med. contrariis, velut naturalia similibus conservantur. et
quemquidem minime non est, si in lib. 2° meth. med. cap. 1° Gal. dixe-
rit omnium morborum esse commune curationis principium contrarietate
quare cum tota ars seu methodus medendi in contrariis ratio
constituta sit, ideo medicamentorum vires primo cognitu esse debent
nullibi enim medicamentum cognoscendi quo modo medicamenta morbis
contraria, et secundum naturam se habentibus similia, intelligimus
praeponere itaque libros meth. med. hos libros merito dixit in
3° de compositione medicamentorum secundum locos, cap. 1° atque his probe non
cognitis, non posse medicos artem seu viam medendi recte consequi
quare Gal. cum voluisse methodum medendi nobis prodere, necesse
fuit prius doceret, medicamentorum vires seu facultates. quam rem
in his lib. Gal. facturus est, atque hic esse finis.

Cap. 19

Cap 9

Archidamus in talibus ingressu esse rem evidentem . ut dicupros esse
experientia fractionem ex oleo manibus factam esse inaequalem quam contrariam
cum experientia memoriam sunt esse aequalem

probat contra Archidamum quae fractiones sunt esse inaequales et
ex oleo in instrumentis que sint aequales

probat fractionem fieri inaequalem quod manus sunt coaduentur aequ
omnes aquae partes cutis tangentur et frigidam ex quo fit inaequalis
dura, la bonita

Dura quam cutis violenter extenditur et lenitur

inaequalis quidem non in omnes cutis partes [illegible]
quam cutis non aequali [illegible] aequalis fractio sed est
[illegible] in [illegible] quas cutis distribuitur
[illegible] inaequalis

Aequalis ex oleo quam eo [illegible] implentur et [illegible] lubrica efficitur
et deliberetur ~~[illegible]~~ [illegible] tum [illegible] maxime cute
complicata.

~~Cap 9~~

Cap 9 Summa { Denique adversus Archidamum quoque aquam q
id [illegible] falso asserverit fractiones ex oleo ina-
qualem facere fractionem et sicut manibus aequali
[illegible] contrariam nempe sunt esse inaequalem quam cutis
[illegible] aequaliter [illegible] neque [illegible]
aquae omnes partes attingit sed oleo [illegible]
et [illegible] lubrica facta omnes aquae partes [illegible]

Cap 10 ~~de~~ [illegible]

Venimus de Archidamo et [illegible] satis in praesentiarum [illegible]

Cum de misso Archidamo in hoc [illegible] capite comprehendere omnes qui de
oleo essent opiniones et argumenta quibus eam [illegible]
videbatur

De oleo sententiae { Alii valde calidum
Alii valde frigidum
Alii [illegible] tepidum
Alii valde siccum

<u>opiniones de oleo</u>

Qui calidum oleum affirmabant, id ex eo demonstrabant, quod celeriter [illegible] in flammam
vertatur . ~~[illegible]~~ quod idem negantes alii protulerunt
esse frigidum, dicentes [illegible] inflammari [illegible] calidum [illegible] quod [illegible]
[illegible] aereum . [illegible] calidus quam [illegible] [illegible]

quod tamen esse falsum contra Valesium putat, quia aer est etiam quo ad nos calidus, nam maxima aeris pars [illegible] ignem sphaeram quia proxima est, est in litteram quo ad nos calida ~~[illegible]~~ et hac re consultius agito.

2.a opinio eorum qui frigidum dixerunt ex eo quod hyeme ocyssime concrescunt, [illegible] reperitur accari potest

3.a probant aerem esse calidum ex eo quod sit aereum, nam aereum esse constat ex levitate. quare certe eorum qui prius responderunt primam opinionem affirmantes oleum esse calidum quia facile inflammatur, ~~[illegible]~~ inflammari quia tenue atque aereum sit, [illegible] etiam argumentum esse calidum quia aereum quia aer sit calidus probat aerem esse calidum sumpto indicio ab eius generatione, nam dicunt aerem fieri ~~[illegible]~~ ex extenuata solutaque aqua a calore.

4.a Valesius ait rationem hanc esse debilem quia non valet a calore fit aer ergo calidus cum multa frigida ~~[illegible]~~ fiant a sole qui est calidus. ac quod hanc rationem potius ex eo quod ex aqua fit aer eum frigidum debere dici frigidum.

5. Gal. ait ex eo quod apud eos constet oleum esse aereum, cum [illegible] esse calidum deducit, cum morbosam quaestionem de aeris caliditate vel frigiditate Arist. a maximis philosophis agitari. Nam Arist. ait aerem esse calidum

Consulito hanc quaestionem apud Vales. l. 2. controversias, cap proprio.

6 Ad 2.am opinionem, eorum qui frigidum esse aerem ex eo quod hyeme ocyssime congelatur. Calidum affirmantes oleum respondent, non concrescere in frigida in aqua sed potius incrassari, quia crassum est, [illegible] nonquam frigidum

2.o ait hanc rationem ~~esse~~ unguento ambiguam quia ex eo quod celerius a frigore oleum vincat quam aqua videtur frigidum, ex eo quod minus aqua congelatur calidum. Erit itaque ratio horum contrariorum verum [illegible] esse calidum neque esse frigidum sed medio se habere modo.

7.o olei dubium: plures affirmantes esse aereum
- Alij ~~esse aereum~~ [illegible] aeris non [illegible], ideo de eiusque natura
- alij negant esse aereum

[etenim [illegible], sed [illegible] eius undis esse terream]

quod non sit aereum
- Alij dicunt aereum quod leve sit et aquae supernatet
- Alij terreum eo quod crassum
- Alij aereum simul et terreum quia leve et crassum
- Alij ceteros deridentes, dicunt aqueum esse quia est [illegible]

111

ex rationibus colligi posse temperatum { quia aerem ex quo licet non sit valde calidum inflamat / terram quia crasso / ignem quia / Aquam minime

opaque { Alij { opaco quod in se sit frigidum esse dixere alij calidum alij simul utrumque / quod frigidum opacum in se sit { ex frigore compactum pores recedere unguento / qui calidus quod in illud ut sensi sit fier circa calorem contentum omni est / in se sit defunt a calore fiunt tendunt, ut in summum costionem potest.

lentorem fieri a calore { in summum costionem naturij costionem insoliti sunt / qui ex verbis exprimuntur / qui ex fortibus non quo costurer ex infusorer

9/ Alij ex exemplis aliorum argumentabantur { Alij urinis, mel, piper a lydis resinam que in se sint calida esse / Alij laureo phylli, a simplici bliti quod li in se sit sunt sit etiam frigida

10/ Ex eius sanguine fluenti a vena solutionem fluidum faciat { Alij calidum quod fundat ex calore / Alij frigidum ex eo quod longas tenet / sunt ut coagulavit
frui sanguine fluere ollam olei redit florescere, non
penguem fundat vel respergere ex solubilitate ex
humiditate pinguitudine

11° Ex pinguedine argumentat alij ex eo quod ubi calor pinguedo consumit volatum abegit. / Equalibus pinguedinibus frigidi { ursi / oves / sus { crassi / frigi } / leones / gbalos / canes { graviter / calida } } { quod pinguedo e coquebat quod obscurat in corporibus roborat quod plus laudant calore potest / frigidum quod pinguedo ex frigore sit { non malores pingues et is qui in dies degunt / Senes ex frigido calo pingues / In calido graciles

12 De pinguedinis causa loge Vel. lib. 2° controversia, cap. sexto prior

De pinguedine / 13° Alij ex eo quod oleum nocet vasisque nocet apimasse corpus servant { Alij calidum quod ex eo pingues sint, non posse fore contrariam caloris sed mutationem / Alij frigidum celeriter refrigerat ab oleo et perit / Alij simul quod inundem sunt necesse / Alij terrentem quod oculis illa inadcertas lenitatem tabolla.

14 Cur aere oleo insito perest. consulito belt. sui

15 plin. lib. 15 cap. 17 aer unus oleo irrigari adversus aestus esse remedium
Theophr. 6. de caus. plant. cap. 4. aiunt pes vehementer opaque esse eo quod oleo sint uncti
Theophr. 4 de histor. plant. cap. ult. quod oleum si radicibus plantarum noxas iniciat non
eas coronine re. quod non sit alia de causa, quod oleum impedit quia ad eas attrahetur
alimentum ex terra. Vn accedit illa iuncta oleo imbuta

Arist. 7 de historia animalium cap. 27 ait insecta aceto epoto, sed celerrime si caput illius exponatur soli. Ex quo non mirabilius patet, cum pereant aceto quod praecipitur alimento cui vias obstruat ad alimentandum. eis evenit, ait Plut., evenit quod non habeant vias alimenti exertas adeo expeditas ut ceteris perfectioribus sed angustos

B°

pervios poros, et exiguam organizationem, imbui oleo ac velut obrui, ne alimento

vitali quo plurimum utuntur ingredi prohibeat et ita pereant, ut explanatum

sed fallitur quod non eo modo intereant quo diu sine cibo vel aliis vivere queant, sed illa statim cum pereant non ex alimenti inopia interire ostenditur quod non statim perirent. Sed quam id fieri oret dicendum? Hac in parte non

videtur Arist. qui ait si illorum capiti oleo inlito soli exponat celerrime interimentur, et quemadmodum? quia olei oblaedit vias spirituum ex quibus statim suffocantur quod in aceto in sole velocius ait poros angustiores habentes

a b olei crassitie et lentore per se occlusos suffocentur

14	oleo inunctos aestimabant	In balneis aut operationibus sudaro plurimum qui sunt unctionibus		alij sudorem oleum illatum calore; alij in crassitie; Alij frigore
		oleum cohibere sudorem frigore, alij in crassitie		
		Alij minus sudare		

Qui sudare ab inunctione observat, dixit [illegible] quippe sine sinu

15 Alij { oleum quod a frigore tueatur inunctos; Alij crassitudine in scapulas instar aliorum ac munimentis frigus arcere; Alij oleum calorem naturalem conservare calefacere.

Siccum

16 Oleum nam { optime servari non quae in libris atramento conscripta sunt nihil vetat aut deleat, cur scripta liquida dea deleant

Causa cur oleum { atramentum non delebit, ceteris non irriget ex humiditate est quae libris rebus quae sibi non sunt similes imbibantur, nam quia non miscetur atramento ideo non delebit litteras

Misterium (?) liberi

Quod alij oleum non misceantur { quidam tenuitati tribuunt quod fit similitudine; quidam crassitudini tribuunt

Quod terrae non irrigetur { Alij diversitate causa partium; Alij tenuitate quorum humiditas { in altas partes penetrans terra aiunt; Alij crassitudine quod non penetrent poros

Cap. 21 ~~[illegible]~~ { quae in corporibus habentur temperatis

Experiendi 26 — quae in intemperatis

quae in siccis { calidis; frigidis; siccis; humidis

1°. sed est distinguendu id q. per se agit ab eo quod ex accidenti. ~~ex quando est~~
2°. quam simplicissimis affectibus oleu admoveas
3°. Si, an protinus ab initio quod sensu possit percipi suam vim exerat considerare, an post tempore aliqu, aut denique ubi ablatu faciet velut aqua frigida quae caloris efficit repercussio
4°. Alterius qualitatis expers ne sit
In expositionibus absque cacochymia, absque plenitudinem ~~ex~~ aliquo ~~tacto~~ ~~phlegmone~~ oleu ista liber affectibus exquirendu
~~In perfectionibus ψυχικοῖς vocant~~
Oleu experiundu debere vacare prorsu aliena qualitate vehementi
Nam qui ardore tenentur, tantu abest ut ii calore liberentur, ut etiam magis aestuent et procedente tempore calidiores evadat. At algentibus ex olei inunctione perspicua nulla aut noxa nec utilitas affertur. ex quo liquet, ne calfacere sit natum, tentare non admodu id posse, nec evidentiorem sentiri resina, pix bitumen
Myrrha stacte, picinu, iuniperinu cedrinu, laurinumque oleu clarissime refrigerant ~~exealfaciunt neque aestuantes fame exsiccant~~
~~oleu~~
oleu ~~[illegible]~~
At oleu neutriis admodu neque refrigerantis solitu ~~[illegible]~~ excalfacere neque excalfaciens ostendere. Hoc tu: obscure ~~[illegible]~~ ijs qui ex ardore febricitant fastidij cuiusdam causa est, caloremque auget apparet, quemadmodu in erysipelatis eisque quae biliosa sunt phlegmones manifeste in his calorem auget etiam si applicetur frigidissimu
In ardoribus bilis expers eu calidu sit frigidu effunditur non nullu solatium affere.
In Erysipelatis ~~[illegible]~~ quo vis sit frigidu nihil invenit. Ceteru calefacere omnes quae exputabile est phlegmones vel maxime est natu, minus quae ex sanguine minus etiam fervidis inflammat affliorit
Ex quibus omnibus concedendum dicentis utiq est tandem calorem parem eis quibus applicatur accendere. Apparet enim corporibus mediocriter calidis ad modu moderate illa excalfacere: quae non valida, validu accendere calorem

Capri[?] Sexta.

Docet modū iudicandi facultatem olei in Corporibus temperatis distemperatis, et simplicissimis morbis affectis. Sed priusquam ad iudiciū descendat

admonet quædā accuratius esse intelligenda de quibus alios exiam, scilicet quid per se ab eo quod accidit, 2.° in simplicissimis affectibus esse applicandū.

3.° si proxime applicatū suam vim exerat, appareat, aut post tempus quoddam aut sublato medio. 4.° quod oleū sit omnis alieni qualitatis expers.

quod quidem applicatū vel in cruditatibus absque Cacochymia plenitudine et phlegmone aut in perfrictionibus cum illos oleū nec a[?] nec liberat a

Calore sed potius calorem auget. Eos neque iuvat neque offendit. quare

oleū in temperate calidis (moderate) calfacit in valde calidis velox calfacit

Calet Hoc enim simplicis nomine intelligit nunc eum qui cū alio morbo complicatus

non sit sed ut ego antea monuerim, qui ne causam quidem ullam habet in

pro terra, quæ praestare posset indicationem diversā ab indicatione morbi, sed intemperie simplici constat ut sunt intemperies simplex et quæ vocatur nuda.

Nam decentens affectū simplicem, dicit Corpora calidiora sive Cacochymia sive pectoris visceris inflammatione.

2.° Dixit oleū admotū Corpori praeter naturam calidiori calorem augere, et multo magis si cū bilis redundantia sū partem quempiam vel etiam sub totū corpus quaesiverit

Admotū Corpori frigido nil vel videri neque nocere neque utilitati afferre

Hinc aperte dicit colligi oleū non calefacere, neque calidū medicamentū sed alia quadam ratione (quā explicabitur paulo post) Nam quia talia sit necesse est ut simili morbo affectos laedat, vel affectos contrario iuvat. ut per liquida et resina et bitumen, cum illinuntur refrigeratis corporibus calorem manifeste movent. ut pote quae calida sunt. Eodem modo oleū calidū cum quaque necessariū

[illegible] [illegible] [illegible]

Vulgaris igitur oleū, quod refrigeratos illitū non calefacit, calidū medicamentū non est, sed ratione alia quapiam calefacit.

Caput 2

Dicit Gal. quaedam admota Corporibus calefacit ad aequalitatem, quaedam plus oleumque et ipsis esse, quae ad aequalitatem calfacit

Sed videtur contradictio || Nam aut calorem corporis augent, aut non augent. si augent, non ad aequalitatem solū sed plus; si non augent non calfaciunt

Certe quo olei inunctione calefit calorem temperat maiorem per[?] alioquin non [illegible]
sed dici a calidis medicamentis non quo [illegible]

Nam ~~hoc~~ calida media calefaciunt, quum calefiunt a b ipsis corporibus ad eum usque gradum quo ipsa caleant, et accepto ab eis hoc principio, et accepto ab eis hoc principio sue ob propriam materiam, procedunt ad calorem maiorem. facta autem calidiora ipsis corporibus recalfaciunt ea, rependentia plus quam acceperint ac proinde sub aequalitatem calefacere dicuntur. ~~Oleum uero et quaecunque alia huiusmodi sunt~~

oleum uero et quaecunque alia huiusmodi sunt calorem corporis corporis cui admouentur recipiunt, ad mediocritatem autem non procedunt. sed calefacta usque ad aequalitatem faciunt, ut pars calefiat magis quam si non esset, fouendo cutim meatus menia, et arcendo externam attemperationem et cohibendo effluuium calidum

calfacere actu potentia / potentia medium potentia / temperata / simpliciter calidum corpori / comparatum / modum / symmetrum / frigidum

Cap 23

[?] ~~Frigus deceptionis ueterum medicorum in pensandis medicamentis facultatibus~~

1º ~~quando distinguunt quando cum~~ quod calidum dat principium

Eiusmodi porro ambiguitatum causa est principium { quod non distinxerint quando eorum quodque / nos excalfacere dicant / et quemadmodum suis equiuocationibus uteretur confuse / et quod nihil relinquunt medium

Concedit itaque omne quod potentia tale esse potentia tale fortasse quia nihil est potentia actu tale.

Nihil uero uidetur si habet ~~aptitudinem~~ uti nominibus quod est potentia tale neque actu neque potestate esse tale ~~ut~~ aqua calfacta est contrahabetis actu calida. quod actu calfacit

quatuor generatis esse contrariis cum certa fieri posse inuersione aequales in summo mediocritate copulari; ex his fieri temperamentum temperatum quod quoniam ex elementis aequalibus potentiis fiat aequale appellatur et corpus ideas temperati

Cap 24

[?] { oleum calefacere non a hominibus in maioris placuit
Accidit uero oleo, ut tanquam medicamen medium sit nos calfacientium et refrigerantium
tum ut tegamentum seu tegmen nos calfaciat, naturaque eius uel maxime propria esse imago uidetur eiusmodi.

"Accidit uero illi, ut tanquam medicamen medium sit nos calfacientium et refrigerantium
" tum etiam uelut tegmen nos excalfaciat, naturaque eius uel maxime propria esse imago uidetur
" eiusmodi. Nam quemadmodum uestimenta a nobis ipsis excalfacta, rursus nos recalfacere
" consueuerunt, ita et oleum.

"Tertiam hanc temperiem, quam modo dicebam symmetram moderatamque uoco, atque
" aliarum mediam esse statuo: et corpus nostrum neque excalfacere, neque refrigerare. Cum aliarum
" duarum altera nos excalfaciat, altera uero refrigeret. Similemque esse dico mediam aeris nos
" ambientis temperiem, tum qui a uestimentis, tum qui ab oleo, prouenit calorem

" Namque similia undiquaque corpora sunt à sese mutuo nullam accipiunt mutationem.
" Haud enim demonst. an ex se quid cuipiam calorem probeat, an frigus probeat
" Quibus sic se habentibus, quaecunque foris nobis iniecta eandem corporis calidiorem obtinent
" sive à sese ipsis, sive ab aliis, sive à nobismetipsis eum nacta fuerint, ex alia loquendi
" ratione neque calfacere neque refrigerare dicenda.
" Atque aer aeres sunt calidi, per uo medicinæ. Aera n. calidum haud ipsi efficimus. sed quia in
" eo versando talem ipsi experimur, ita nuncupamus. At medio fuit in 3° temp. demon
" stratum est, proxime excalfactionis à nobis accipientia, partim equi nos recalfacere sunt
" apta, partim plus, partim minus.
" Ex genere autem eorum, quae equi nos recalfaciunt, oleum est, cui eidem quoque à tenuitate nequ
difficulter ullum refluat, tum quod meatus infarciat, obstruatque duplici ratione, ut augere
" calidiorem videatur evenit, tum inde adeoque instar alimenti aut medicamenti illi
" nitur: tumque meatus infarcient, pro libertate foras effluere magnam vaporosi intus ca
" loris partem.
Explicatio
Gal. in Lor. cap 24 dixit cuius natura sit oleum quoad calorem et frigus in eo, quoad
humorem et siccum
1°. oleum calefacit { ut a limitatione ramo ... atque ... at in 3° temp. calfacit
ut indumentum hoc est arcendo frigus externum, et detinendo effluvium calidum
~~2° ut ... refrigerans ... ~~
Videtur uo nos calfacere quia calefacit nos ad aequalitatem, non ut medium sed ut
tegumentum
" Quamvis uo constet cum calefacere sentiat, id tamen non facere ut medium sed ut indumentum
" contra dist... quia id calfacit ad aequalitatem, hoc est calorem quem accepit, calorem
corporis fovet et servat. per se uo reddi libetur in maiorem quam acceperit
Explicat quaestionem quomodo his quali sit medium temperatum, quae calidum neque frigidum est
et quopacto, à temperato, quod medium est, eveniat calfieri, ut indumento aut uti ut operto.
respondet proportione aeri { calidiori pyrethrum, piper, piper / frigido cicuta, papaver, hyosciamus / temperato ut { pinguedo / oleum
" Hoc solum dixit, quod illis aer esse alter est calidus, hoc uo medium per
Aberis exemplum indicat quomodo calfaciat, quod indumentum calefacit { 1° { prohibendo refrigerari ambiente / 2° { detinendo cali dum effluvium
fit { ... caloris

114

Apud veteres non conveniebat an inuncti oleo sudorem coercerent vel cohiberent, sed non desperarent, nam oleum non calidum prohibet sudorem, calidum movet

corpora { sana { ab exustis / plethorica / crudiores laborati aut exercitio moderatiores } / aegrota / convalescentia

Appar. q.o de rat. vict. — Ungueris, pannis, et inunctione liberati crudiores labore sive et cortices percurare

Summa Cap. 24

1.o docet oleum quomodo calfaciunt, dumque calfacere sine alimentum, sanitate et tegumentum et exercitium temperatum et nobis ad aequalitatem calfaciens. { calidum respondet { operam / natura / frigoris } / frigidum { lenem / exsiccans } / medium, oleum et perungendo

2.o Illustrat aere exemplo quomodo oleum sit temperatum dumque calfacere oleum simile ac aer temperatus qui neque sit calidus neque frigidus. sed symmetriam servans. differt vero quod aer actu talis est et oleum non sed tantum medium.

exquo oleum in calore non nisi ut tremendum sine 3.o et tempus f a nobis dimovebit, aerem vero nos non calefaceret etc. 2.o

3.o Declarat quando oleum ut tegumentum calfaciat exemplo ducens terminum eundem temporaneum nativum sive complexionem, vel in aere temperato nec nobis vel frigido in tempore nec nisi ad aequalitatem calfaciant nimium recessa in frigido aere sese calfacere inveniunt, qui prohibet et avertit frigoris causas a frigore et prohibet calidam evaporem et hac ratione calfacit oleum. quod quasi nam

4 ~~media oleum quoque~~ olei colligens dispositionem quae autem ecum quae aquae nos recalfaciunt et cetera

4.o Medium calidum efficaciam oleum mentum in sufferendo eorum tuendo prohibere se quia etiam corpora resiccant. Adiecerunt quod in de sudore commovendo coarcenda. { sive in balneo / sive balnei expers } non prius ab initio

~~Ut frigidi corpora~~ { calidum } oleum { In his qui morbo laborarent ubi sudare incoeperat convalescebat calfaciens / In morbo laborantibus ubi abunde satis sudaverat / Minus calidum, quod non potest prohibere sed non infarcitur

qui abunde sudarendus est

1 In convalescentibus vel in balneo vel extra non statim ab initio

2 In aegrotis ubi abunde satis sudaverat quod non adtereret

3 Sanis, corporis velocitatem avertere aut conservatio exprobat sicut ante sudorem sed non calido

4 Qui crudiores sunt aut corpus sunt plethorici neque in balneo ungi non debent

Corpora { Sana { ex Gaudii [illegible] // non recte intelligit, nam Gal. non dicit ex [illegible] nō debere oleo inungi sed contrariū, sed ungi debere [illegible] ~~plethorica~~ tamen ante sudore qm̄ ungi cū sudor [illegible] ~~cacochymica [illegible]~~ qm̄ meatus interim [illegible] [illegible]
in cacochymia ex plethorica plenitudine | non esse inungendū { pᵒ { qm̄ obstructioē meatuum poterit succendi febris
2ᵒ { qm̄ [illegible] [illegible] humores [illegible]

Gal. 6. meth. Cap. 2.

Oleū calens digerere διαφορεῖν, frigidū obstruere ἐμπλάττειν

Cap. 25 | quod oleū sit mediū inter humectātia et siccantia

mediū | pᵒ Atq. [illegible] mihi videtur oleū esse mediū inter humectātia et resiccantia, velut inter refrigerantia et excalfacientia mediū esse supra demonstravimus.

talem servat tempier | Atq. simpl. ad modū nulla alteratione corpori caliditatē vel frigiditatē, talem servat temperiem qualem [illegible] accepit. [illegible] fieri ~~posse~~ maxime vaporosas omnes corporis expirationes prohibens.

"porro si plusculū mensura fricationi olei caloremq. ex frictione adscititiū comparabis, atq. hoc interim ratione lassos corporū levabis, partim qd̄ in minutos corporis meatus pingue ingrediatur, et quæ indurata sūt emolliat: partim quod fuliginosum aerem ac subtilem, quā in lassitudine ex colliquatione prouenient, subcute latebat, per calorem caliditatis digerat.

Duplex in lassitudinibus affectio. | Duplex in lassitudinibus affectio nascitur, nam solidæ partes [illegible] resiccantur, humectantur vō vacua spatiola non utili, et naturali humore, sed tenui et aeri mordaciq. Proinde remedijs indigent duplicibus, tum ijs, quæ siccitatem corporis irrigent, tum ijs quæ [illegible] aerem evacuent.

q medium existens sit mā ad recipiendū siccans tum humectans | Probat esse mediū oleū inter humectātia et resiccantia sicut inter calefacientia et refrigerantia esse mediū ostendit.) quod sit mā apta ad recipiendū mediūm vī siccans, tum humectans. nam si oleo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] siccans erit. et si aquā efficies [illegible] plus humectat.

Cur hydrelæum plus humectet aqua. | "Quippe contusa cū oleo aqua (quod Hydrelæū vocāt, magis auxilio est lassitudinibus q si esset sola: non quidem quod suæ vires increvit, sed quod [illegible] opus est diutius inhæreat.

Cap. 25 | q mā vem obtinet in mistis mediam tenere temperiem.

Demonstrat q mā, debere eē mediū q naturaliter. | pᵒ Demonstrat q mā vem obtinet debere ~~esse~~ medium tenere temperiem, aliᵒ ipsi repugnabit affectibus q ex ipsa nā generantur et [illegible] medici docet
{ si [illegible] [illegible] si in contrarium [illegible], misti medici aliqui [illegible] [illegible] totam [illegible] plane [illegible] deducet, [illegible] [illegible] in mistis [illegible], nulli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

omnino ergo constat mediam obtinere temperaturam debere, quandoquidem extre-
mis tamen materia inserviet que in eo sedenem se statuet, nihil utique peccaturis
quippe cum eo destillerum opera sibi consentiant.

postremo excusat prolixitatem qua usus est, cuiusque fuisse causam pro-
lixa antiquorum

Ep Valesio

Esse oleum medium inter humectantia et sicantia, ut inter calefacientia et re-
frigerantia, his argumentis probat.

1.º quod si admoveatur expers caloris et frigoris externi humectat solum ad aqua pa ratio
[illegible] ipsas partes humidiores non reddens. sed humiditatem quam incurat
prohibens siccari

2.º quod oleum reddit calefacientibus et refrigerantibus, sed etiam humectantibus
et siccantibus est accommodatum mixtioni — idque est apta in consortium ad
mediocris temperiei, quod apta formam sumit humidis, frigidis, et calidis
— quod male argumentatur Gal. — 2.a

Subiectio: Hoc videtur vera ratio — Aqua ebullitur cum calidioribus fieri calida et cum frigidioribus frigida, non tamen quod propterea calida et sic neoleum

Respondeo

3.º quod nisi mediam esset temperiem, oleum quod est accommodatissimum omni
dum exsiccatur, cum permisceret cum aliis, quae cuda essent aut frigida, saepe
numero eorum repugnaret actionibus, idest in contrariam facultatem transferret.
at non id numquam facit. — 3.a

et sane est consecutio necessaria, si enim facultatem ullam haberet citra
aut ultra mediocritatem, dari posset nedum aliquod contrarie faltis
remissius, quod si oleo admisceretur, traheretur ab eo in facultatem con-
trariam, potiusque traheret in suam.

lassitudinem intelligit Gal. quae ex nimio labore, non spatiavi. quae exquirlon
fit, retentis probis simplicibus nimirum carne musculis et poris repletis

tenuis acri mordacique humore — dulcium calidarum aquarum lavacra, quae humidate
siccitatem corrigit, et acres humores digerit
sed hoc deest aqua, quia non adhaeret sed statim
effluit, quod non oleum ei vitio admistus

Ad lassitudines

Hydrelaeum itaque magis accommodat quam aqua quia plus haeret et si virtutis
minus habeat ad humectandum

Ad lassitudines tensivas, et arentes, magis hydrelaeum conducunt quam
aqua quod plus adhaeret

Proba valescit oleum esse humidum non adaequalitatem
1um quaerendum est ideo lentus
2um Gal. in 3o cap. ait quae indurata sunt emollire et colliquare.
3um humectat quae siccata, et laxat humida
4 Corium emollit [illegible] et indurat [illegible]

Gal. ait (ut putant) [illegible] quaedam esse quae humectare proprie, quam humectandi facultatem propter quandam [illegible] ad hunc modum aliquem [illegible] humiditati videtur esse oleum, humidum [illegible] valde quaerendum, non humectans non adeo ob impermixtibilitatem, et lubricitatem. Erit ergo forte oleum non ad aequalitatem solam humiditate videretur. [illegible] non adeo multum humectans sed multo minus quam aqua, atque adeo quam pro humiditate propria

Non videtur vera propositio quod quod est maxime contrarium sit medium, nam aqua est frigida et humida et tamen quibusdam admixtis fit calida [illegible]

Respondeo. Oportet medium esse ~~[illegible]~~ formaliter expressum sed hoc dupliciter primo modo proprie ut nihil habeat formae, quo nihil potest esse nisi [illegible] mediocre sit. 2o modo improprie non [illegible], quod duplex potest esse medium, vel quia in medio est proximum, vel quia [illegible] aliquam insignem habeat, et tanto [illegible] evenit quibusdam ob [illegible] modum uti aqua quae [illegible] frigida et humida, [illegible] privativa qualitate et in [illegible] venit [illegible]

Oleum calidi et frigidi primo modo est medium, hoc est [illegible] est medium
Oleum humidi et sicci 2o modo est medium, [illegible] non [illegible] facile [illegible] ut aqua, sed quod distet a mediocritate humectationum et siccitatis [illegible]

An oleum sit humidum ad aequalitatem contra Gal.um

Gal. 5o de sanit. tuen. cap. 8
Nec oleum nec dulcis aqua calens balneum senibus prodest, si humectatione [illegible]
G. 6 epid. com. 4, textu 29.
Arida coria expellit aqua madefacta et oleo et sevo delibuta
Gal. 2o simpl. 5.
Nec, quamobrem in oleo cocta siccescit: at quae aliquando in eo madidata sunt magis propriam servat humiditatem, quam si omnino non essent madidata.
2o simpl. cap. 17
Oleum coria minus quam rosaceum mollire. quod ipsum non penetret intus uti rosaceum medica eius adstrictioni, quae ad penetrandum [illegible] est.

G. 5° simp. cap. 2°

" Tum aqua et oleũ humectant, et acetũ et marina aqua desiccant, pene omnibus
" non medicis duntaxat sed et idiotis confessum est. At rosaceũ an re calfacere an
" refrigerare dicendum, similiter acetũ, oleũ et eius generis non pauca, ingenti con-
troversia lustrata sunt

cap. 5

" Igitur oleũ et aqua calida humectant simul et calefaciunt, quod si ambo simul
" misceris, multo magis tum excalefaciet, tum humectabit, quod ex ambobus
" erit mixtũ sicut aquã potabilis lavacro cũ oleo copioso exhibitam.

lib. 6. simpl. cap. de oleo

Quippe humectatoriũ esse, et moderate calidũ ~~esse~~ ostendimus. et est q. dulcissi-
mum.

Di lib. 6°. cap. d'adipe

pingue omne humidũ esse.

Cap. 27

p° Igitur dictũ est q. neq. odoribus, neq. coloribus, neq. alij omnino accidentiũ
" dum adhibere in expendendis facultatibus rationabile sit. sed hinc
" perspicuo apparent tum in sanis corporibus tum in aegrotis
" ostensũ etiam est oleũ ubi satis expers puramq. adeuntque fuerit, ex media
" esse materia.
" oleũ n. rosaceũ vocare solent quod ad aliq. odoramentis praeparatũ est. Cui aũt
" et aliorũ aliquid inditũ fuerit non id etiam oleũ, sed sive er. i. unguentũ co-
gnominant.

In sanis et in aegrotis facile est experiri rosaceũ

Qui n. adustione tenentur rosaceo refrigerent, protinusq. ustionem ab
eo perficient

Qui cũ refrigerari sit omnes evidenter laedi. eoque uses eius intelligant
refrigerare magis q. excalfacere. non tamen calida ã rosaceo appa-
ret refrigeratio. sed quae proxima videtur temperiei mediã, 1° primi
ordinis

IN III LIBRUM GAL. DE SIMPL. MED. FACULTATIBUS.

Cap. 1m

Excusat prolixitatem tum ex amicis rogatus ut omnes antiquorum errores prosequeretur tum ex antiquorum curatione quod ij [illegible] scripserint, deinde in 1o lib. 6 ro capite de aqua aere ij ventus, in 2o de oleo et de rosaceo, in 3o p. de [illegible] [illegible] sufficientis, deinde [illegible] [illegible] velut elementa [illegible] [illegible] syllabas audeam.

Cap. 2m

Repetit quae tum in 3o de temperamentis tum in p.o libro docuit.

Corpori unumquodque aut calidum aut frigidum, aut humidum aut siccum et dicitur et apparet, interim quidem [illegible] [illegible] inventum ad actualia [illegible] adsumpta

Comparationis aut quae sua natura [illegible] primario ergo se [illegible] se potentialiter [illegible] [illegible] [illegible] quod vero ad [illegible] [illegible] qualitatem [illegible] [illegible] deniq. eiusmodi.

Quaedam [illegible] quae propria sua [illegible] [illegible] calida, frigida [illegible] aut [illegible], [illegible] actu seu energia quaedam [illegible] potentia

- Corpora quae actu talia sunt
  - Aliud absolute [illegible]
    - calidum
    - frigidum
    - humidum
    - siccum
    - } ut elementa
  - Aliud ex [illegible] seu [illegible]
    - ut homo
    - equus
    - bos
    - canis et universa animalia
  - Aliud ad symetrum seu generis sui seu spe[ciei] ut verbi causa
    - leo cum homine comparatus
    - homo florentis aetatis cum puero
  - Aliud ad quidvis obvium
    - ut [illegible] ad [illegible]
- Corpora quae potentia talia
  - Absolute
    - quod facile accendit ab igne
  - [illegible] seu [illegible]
  - Ad symetrum
  - Ad quidvis [illegible]

Cap. 3m

[illegible] rationem [illegible] praedictorum [illegible]

1o [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad exercitationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]

2o Aliquis se castigasse illos ait qui ex consistentia, colore odore, sapore, gravitate levitateq. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3o quia [illegible] elementorum [illegible] [illegible] speculationis, in primisq. [illegible] [illegible] [illegible] quos ex [illegible] in lib. de elementis esse caliditatem, frigiditatem humiditatem et siccitatem demonstrandum

4o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

117

Explanatio

Cum dixit Gal.

Differentiae quidem corporis tum modo quo nunc dicebamus, a bene quem particulae diximus illud in se ad unum dividebat a bene quod ex quo videntur dicitur, sed non ab eo quod alius quod fieri attendendo aliud quod capit per similitudinem, quod vero ego explicavi. quod potentia duobus modis dici apud Gal.^m p.^o id omne quod est unum est, secundo id quod ex alio est ex accidenti, atque eam, quae opponitur ei quae est, esse divisionem, quae ei quod est accidenti, esse subdivisionem

Cap. 4.^m Vales.

~~Probat~~ Gal. cum dixerit proximo capite primas qualitates esse veluti elementa cognitionis simplicium ~~[illegible]~~ medicamentorum facultatum. Probat has esse p.^{as} virtutes

Ratio Gal. quae ut expenduntur, quae Arist. 2.º de gen. et corrupt. probat quatuor qualitates esse primas elementorum virtutes, et corpora quibus ex primo insunt, esse elementa prima, nimirum quod rerum omnium ortus et interitus, ex iis esse mutua commutationes qualitatibus agi videmus

Gal. probat esse primas quatuor qualitates, quae ipsae sunt mutationes totius alterationis, sed quae sola ducunt ad substantiae mutationem

Nam sectio aut contusio, compressio, aut coactio, aut dilatatio, mutationem subit facere potest 15 ad modum quendam solum. Haec si ut comminuas panem aut carnem, panis semper erit aut caro, neque alio fieri aut ulla alia res mutare poterit, nisi, quam ab aliqua istarum qualitatum incipiente commutatione, aut ~~[illegible]~~ aut in ventriculo separatione commutatur

Cap. 4.^a Galeni   Probat ~~primas qualitates esse caliditatem frigiditatem humiditatem siccitatem [illegible]~~

Duplicem cum fiat in genere alterationem, aliam specificam, quae propria sane et primaria dicitur alteratio, aliam non quae calefacit et contrahit corporis nostri particulas, quae potius per substantiam quam proprie nominantur alterationes nocent. In primis genere [illegible] naturae facultates

2.º Probat facultates primas conservare nimirum caliditatem frigiditatem humiditatem siccitatem, ex eo quod absque iis quidquam in se ipso mutari queat, ut cum ex pane, ptisana, lente fit sanguis, pituita, bilis, transflans ex aere, aer ex his iterum adeps, os, nervus, caro, arteria, vena atque adeo caeterarum animantis partium unaquaque gignitur

3.º Respondet tacitae obiectioni quod absque aliqua qualitate res videantur mutari et alterari. Nam secando aliquid nos veluti minutissime, aut contundendo vel lapis et plumbum, aut segregando coarctando, ut minerali quadam tenus partes alteret, non tamen vera est alteratio et mutatio, cum eiusmodi alteratae nullo rerum omnium ex propria recedant natura. etenim si vel minutim panem frangas contusasque suis conceptis minutiis colligas in unum, non tamen propriam ideo formam exuet, neque

caro

Neque caro separari fieri per contusionem, neque ut exempli gratia per coagulationem, nam dum in ventre nemisque concurrit, in sanguinem putredinemque abit, atque inde quibus inos, carnem et aliis corporis partes tota sua substantia alterabitur, vertereque naturam quit in aliam transiens speciem. Haec tamen ab alio quopiam quam a calore frigore humiditate siccitateque esse, quae fit in aliam convertere speciem, alterans mutationesque singulis affectus corporis accipit, ut demonstratum est. [Atque hac ratione primas esse elementarias ~~qualit~~ specificas qualitates ~~quatuor esse dicit omnes~~

4° Atque hac ratione primas colligit elementarias specificas qualitates esse quatuor videlicet caliditatem frigiditatem siccitatem humiditatem; quatenus quam elementum videtur utraque in mixtura potentem possidet

5° Redarguit aliquos qui consideraverint facultatem potentem in medicamentis absolute ~~et ut ad~~ hominem ut philosophi faciunt, ut ita ad hominem comparatione desumentes in 5° lib. statuit + Reprehenditque plures alios qui sine certa methodo libros Arist. Theophrastique legebant.

Cap. 5^m

1° Aliud simpliciter dicitur ut ignis simpliciter calidus est, aliud per compositionem ut homo. Et per compositionem dicitur dupliciter partim in tota mole, velut et utraque in temperamentis commentariis diximus, ut si calor duos aquae summe ferventis uni calidi aquae [illegible] summe algentis permiscueris. Partim vero in qualitate effectu.

2° Demonstrat quomodo plurimi philosophi ~~[illegible]~~ persuasum sit, ea quae vere supponunt frigidum etiam contrahere, constipare et subinde reddere immobilem, aut ajere mobilem calidum vero rarefacere, fundere, cogere

1° [Magni refert an totius naturae respectu, an horum duntaxat, de calido frigido humido siccoque definiamus.
Nam totius naturae respectu bifariam horum unumquodque dicitur, primum absolute, primo per compositionem. absolute quidem unumquodque elementorum. Homo vero, equus et bos per compositionem

2° [~~Hoc vero medium naturae~~ sane cum ad aliquid respiciendo comparatio fit, illud modo considerandum erit, quod nam sit illud ad quod dicitur. Nos vero medium rerum quaerimus an in aqua marina humidi simpliciter plus sit quam siccitatis elementi conspicimus sedis ad homines conferendo, neque per rationem ad hunc simpliciter, aut elementi compares, ipse cum sit homine humidior natura fuerit

3° Docet modum quomodo sentiri debent aquae marinae facultas ad hominem, dicetque quomodo sciscitabimur an sicca sit, falsi marinam? talem a hominibus quidem modo, quam an corpus humanum inaequalitate quadam restituere valeat, hoc modo enim applicetes marinam homini, sicque eius periculum faciendo lavando in marinis, regendo fraendoque [illegible] subinde lanam aut spongiam marinis madentem probus applicando

bona natura [illegible] considerasset medium [illegible] referri [illegible] ad [illegible] rem [illegible] de [illegible] frigida [illegible] naturali +

4° docet quomodo debeamus perscrutari facultatem medicine in rebus p° comixtionis marinis lavando rigando, fovendoque observare ac sciut continuem vel tumorem, veluti si adestat alterat, observabit ea reficit, ad exemplasticos ceratuque marinam misceendo

5° docet semper distinguendum esse per ea bequid et accidens quae habent sed per scrutari facultates per se et non ex accidenti.

Cap. 6m

1° distinguit proportionem duplici, primo { primum sui fabs molem { ut si cadat duos aquam secumque ferentis uni cado aquae moriens aphis misceantur di calidus sit molem propter proportionem notic eparat
primum sui qualitatis effectum, ut aqua calidior modica copiosiori tepidis admista ... per expositam ...

2° ostendit quomodo philosophi non ex iis, quae evidenter apparent, sed perplexissima accipientes, sibi persuasum est in plantis omnibus vincere calidum, pauca ideo ex eo quod proprium sit frigidi omnis contrahere constringere et rabundare immobilem aut agere mobilem, calidum vero rarefacere, fundere augere, movere et in plantis neque nutrimenti eorum digestionem prohibitum nec alterationem eiusdem neque cinctionem quia nec incrementum ipsorum plantarum neque eorum motionem, nec praeterea generationem efficere posse nisi calidum superet, ex quo dat plantarum has esse dotes a his prodidere.

3° quae ex aliis riportatibus a his collegit { ex prima suppositione { quod rosa sit calida ut ... ... conservatur
ex altera suppositione { de colore et odore { quo ad ... influxionem de calidis
ex alia { ... calidum ... calida ex eo ... proprietatis nostris similitudinem sensit

4° ait sed quod illa iis perquirere philosophis non abiit quae ipse de se et natura sensuit ... talia ex quibus constat et dixit. At ridicule neque quibus alia et ... minime tamen perquirere calidum in planta vel in rosa ex eo quod planta sit ... tamen videtur calida, sed ex eo quod ad ... refertur est ipsum calefaciat

5° Cancrorum ~~neque licet nisi~~ neque laurus neque papaver neque mandragoram esse vel diceretur frigida quae ... frigida esse ~~... ...~~ nunctur credit et moriturus dixit ex dicibus frigida esse sed calida, ~~ex eo quod vel sit ... ...~~ ... calidum quae ... in calido vincere in mistura non fuit

6° ~~...~~ collegit non modo solamenda ... aut licinium, ut ad ... ... frigida esse dici oporteret sed alia omnia ad ~~...~~ indicandi qui

7° si vero ad alia iudicemus non recte iudicabimus cap° lib° decerit de sumendi esse experimentum non ab ~~aliis~~ ... sed ad ... quae ... ... iudicare voluerimus ea calida esse affirmabimus ... ... frigide arcemus, qui alii ... ex ... calefacit ... quo ... ... calida est non modo quia ... sed quia sanguinis ...

7° Sane subinde in aliis tractatibus demonstratum a nobis est familiaritates quasdam pugnantias quidem omnibus rebus inesse, atque familiare est expedire assimilari; quod vero contrarium ad interitionem inserere tam animalia, tum plantas. Proterea familiaritates illas a totius substantiae proprietate oriri: id quod saepenumero a me exhibitum est ex ostensis

8° Una regula illorum examinandorum medicorum est, ne ipse ea quae ad examinationem fit exploratio, id est qui primum aut ab eo quod est posse semper detrimentum. Cui si quis autem intendat, is nec aerem, nec rosaceum calidum unquam dixerit, quippe cum utrumque nos primario corpore refrigeret: aerem quidem calide, leniter autem rosaceum.

Cap. 7°.

1° Alia aliquod calidum sit ut nos aut ex contactu similiter calidum evadat, id ex medio est tragice calidum dicitur cum nobis minime calere. Sic et a quo augustiam dici potest calidum ut est ernos quoque

2° Aerem quidem adeo calidum est ut nos, nec admodum tale redditur, idemque humana frigidius est, quantumcunque in eo caluerit, requirit. Eo et refrigerabit nam unum Sed admotum calorem qui in nobis fuerat, auferet, detraheque quippe si etiam duabus aquis calidis, quarum altera plus, altera minus calebat, misceris minus calentem magis calenti, huius certe caliditatem spoliaveris.

Sed si in caliditatem rosacei, quod tepidum est, ut ad temperiem humanam, caliditati indideris humanam, propterea ab hac quid detrahes, et refrigerabis.

Cap. 8°.

1° Non esse mirum si aliquod eorum quae proprie ex se sunt calida, commixtum cum altero calidiore frigidius efficere ipsum queat. Hoc est cum altera alterum corpori oppositum natura, utrinque sese cogunt et patiuntur ad motum quod minus est calidum a magis calido calidius fit, et quod magis calidum eiusdem calido minus aliquid ea... ut aqua calidior minus calida mixta minus calidam efficit, et minus calidam calidior, magis calidum.

2° Probat expositum quod saepe eadem tum calida tum frigida videntur, calidior igitur facto, frigida, frigidior non calida.

In balneis apparuit, quamobrem in balneis frigidam sentimus. Foris vero calidam, idest causa, nam in balneo factus factus calidior, ea iam frigida sentit, et foris frigidior illa calida appareret.

opinio 4°

4° Post abunde lavando incalueris, potius aquam modice tepidam intra latam tuo allata, in eam manum, aut pedem immittere, apparebit non tepida sed admodum frigida. At si proximus balneo ingressu aquam accipis frigidam, minus ut debet in frigida

5° ... Aliquid putamus nobis quae apparebat calidum

5° Item Glycerius factum admodum calidum saepius falli

a Valesio

Non solū à contrario pati solere res sed à similibus etiam minori caliditate [illegible]

exemplis

Remissū remittere intensū et intendere remissū usq ad gradū medii

Reapplicatio non inter quaecunq, sed inter proxima solum agentia est

Manere simul in quacunq mā alterabili contrarias qualitates [illegible] alterari

evenit; itaut ex altera, aut ex ambabus semper summa latitudo [illegible]

Quo aliquid habet minus caloris eo habet plus frigoris et necesse, et quo plus caloris

eo minus frigoris, et ut calore frigori, et frigore calori repugnante mutuo

patiatur et qualibet in sese mutuo alterata in medium gradum incidant.

pm probat quod urina quae in balneo refrigerat, et opposite frigida nobis in hiberibus

fontibus, et contra calida cum minus urinis calidi sumus.

2° probat caliditatem [illegible] et refrigerari | Itaq probat nos refrigerari a balnea, quia sentimus urinā frigidam unde constat contra Gal. sententiam, nullas esse tangibilium qualitatum sensiles species praeter ipsas qualitates, nec aliquid pati tactū, calorem

sentientem, quam calescendo.

3° contra. cap 27

Cap 10

pr. reddit ad propositam, quod erat iudicare posse medicorum experientia [illegible]

1 eaq in corporibus sanis tum in iis qui quandoque [illegible] quam maxime simplicibus teneatur agnitudinibus, aut calidi aut frigidi, aut humidi aut siccis

2 oleum [illegible] oleū iudicat neq calidū neq frigidū, ut ad certum tempus inueniatur

3 Rosaceū, aliquā eo frigidius, non aut vehementer frigidū, ut [illegible] refrigeratiū

4 Nam, ut aqua, verbi causa, alia ad unguem temperata est, alia aut calidior aut frigidior

5 non adeo tamen, ut possit extreme frigidā, aut calidam dicere, ~~[illegible] medicamentis~~

6 proq oleū oleū in medicis ex medio [illegible] tempore

Rosarū succus ex frigidiore quidem sed non [illegible] multo, uerū calendo [illegible] [illegible]

[illegible] constat [illegible] constare, et succus rosaq tenuiorq [illegible] constat [illegible]

Rosarū succus [illegible] [illegible] essentiā [illegible] indiciū est [illegible] celerime exsiccat, nec quicq obtineat

[illegible], ita [illegible] [illegible], odores [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] odoratus

Chamemeli tenuitate rosae, praemitis calore ad olei vires accedens, familiaris temperatus atque propter cognationem cum spiritu animali capitis dolorem mitigat, tenta remittit, et laxat, quae mediocriter densa sunt emollit, quae vero levi spissitate rarefacit. Id est febres quae certa ex sensu abscuras inflammationem infestant, solvit ac praesertim quae ex humoribus biliosis, aut cutis densitate provenerint

Quadere erat Aegyptiorum sapientissimi soli consecratum est, febriumque omnium paratum esse remedium

In febribus Cenostis chamemelum ad hypochondria admovetur, ex gratissimum tenui semen quoque gratum hypochondriaque sed minus chamemelo, cum minus calidum crassius.

An contraria quae curant morbum aequalis gradus esse debeant

Gal. 6 artis med. cap 87

Ait oportere contraria paribus numeris distare debere a medio constare sive ipsum corpus naturae abesse excessum praeter naturam abest. ut si morbus calidus ad duos gradus, frigidum medicamentum ad duos frigus

Gal. 3° simpl. cap. ii

Atque uno verbo tantum abesse a medio quod medebitur, quantum ipsum cui medela adhibetur oportet: nimirum in contrarium utrinque vergente excessu.

Opinionis Cenni de [illegible] altera — opinionis contrarie sanare morbi.

- 1° quod febres morbum curari posse contrariis minoribus, stante appositione statim cessat, vel remittendo morbum non augendo ac licet appositum plus laudet eo quod plus adhuc augendum totus sperarent.
- 2° posse corpus sanari a contrariis maioribus, quod ab ipsis transferatur ad contrarium affectum.
- oportet ut medicamentum contrarium morbum superet. nam si in contrario medicamentum patitur a morbo ergo debet esse maius morbo, ut possit sanare non tamen in morbum ~~in contrarium transferre~~ contrarium nec potius corpus in contrarium morbum transferre

Igitur non semper aequalibus contrariis, sed quandoque minoribus quandoque inaequalibus

Quare non perdiderim propriam morbi exhibitionem contrariorum aequalium tradiderim, quia in singulis curari non possit, sed quod ab aequalibus contrariis curatur, eo magis citra periculum.

Hinc aequalibus curandi melius, ut citius et tutius medeantur, siquidem imperiti pereunt saepe alii cum ex repentinis mutationibus, usque adeo ut dicente Galeno 6° meth. 1° corpora non solum cum in praeternaturalem statum corpora agitur, subitam mutationem sentiant sed etiam in ipso ad naturalem statum suum reditu, nisi eum paulatim accipiant, corrumpantur. debet ergo medicus maxime inter curandum repentinas curationes devitare, quae eo fiunt maiores quo medicamenta intensiora adhibentur.

Qm utrumq; excessus est periculosus, nimirum tales contrariorum remissiorum quam non sint hoc loco curat, et contrariorum quod non cum toto lu[...] separari sit absq; mutationes ipsi consultius aequalibus videri detestimus.

Verum qm utrumq; excessus est periculosus relicto utroq; medium medicinarum complexu uber, hoc est contrarijs aequalibus uti hoc ingenu[...] semper indicata ab affectu.

Dubitatio q; non videant aequalia contraria repente morbo admittenda sed incipiendum a debilioribus usq; quoad aequalia contraria, atq; hoc est q; Hippo. 6 epid. 2[a] com. 25 ait: Contraria sensim adhibenda et interquiescendum eque. Hoc Gal.[us] interpretatus significauit, contraria non esse affatim sed sensim inducenda atq; interquiescendum causa esse permittendum corpori quiescere.

Ignorantia priorum contra aequalia morbo adhiberi non prolatim sed repente adhiberent Gal. 2[o] de comp. sm loc. cap. 14.

Valesius dicit non adhibenda esse aequalia sensim qm sint contraria, sed quam omnia ex parte, ex quibus morbus curat sunt in corpore. Conqueruntur et non omnino obseruanda, ut 8 meth. q; sensim obiiciendum et ipsum mutandum.

Cap. 7[m] Ex Valesio

Cum Gal. dicit succum rosarum esse caloris tepidi intelligit et frigoris tepidi

Dicit lini semen esse eiusdem ordinis cum succo rosarum qm ambo sunt moderati caloris hoc est mediocria in hac oppone, et ab exacta mediocritate parum declinat.

Gal. vult recensere naturam eorum quae sunt moderata, et ob id dicit in hoc ordine esse omnia, quae caloris et frigoris tenent medium, aut ab eo parum declinant. Ad sunt ut semen lini semen, chamomelum, et chamaemelum, quae sunt ut medium, quamq; hoc [...] (ea quae moderatum non habent)

sunt calidius	Succum rosarum		illa frigidius
ut eiusdem ordinis	Lini semen	om[nia] in primo ordine	haec calida
	Chamomelum		

Hic in fluminum medio:

1. in principio { refrigerantia, adstringentia }
2. augmento { tepida et mediocriter adstringentia }
3. statu { mediocriter calefacientia }
4. declinatione { calefacientia, discutientia } vehementer.

principio, ... [Gal.] 1 de comp. sm loc. cap. 1 — Repellentia

Gal. 6 de comp. sm loc. cap. 1.

Ait in principio inflammationum cauendum repellentia sunt prim.[is] usq; ad finem, et contrariis qui mista repellentia et coliquantia, et primum statim post princ.[m] et contra augmento, adstringens pellat ad finem in declinatione desiccans, medio uero tempore in statu aqualis quasi adstringens et digerens.

Cap. 6

1° Quæ media sub temperata, et quæ utramuis in partem leuiter declinant media interim calfacere uidebuntur, rursumque refrigerare, interim uero nec calfacere nec refrigerare, sed sunt corpora quæ perinde ita asserunt.

ex Valesio

Ab eodem medio uarie affici corpora, ut ipsa scilicet uarie affecta sunt atque adeo quod medium est temperatum, aut ei proximum, calida refrigerare, et frigida calefacere dictum est, ut aqua tepida ex usum in balneis calfactos refrigerat, alsis tibus uero calida apparent.

Sit oleum rosaceum corpus refrigerare, algentes paululum etiam calfacit (caliditatis suæ tepore), quibus uidelicet is quoque affectus caloris sit tepidi, ueluti balneas rigentes calfaciunt, aestuantes frigefaciunt.

Sed in 2° lib. cap. alt. dicit ... experientia ergo eos qui ab aestiuo ... ab eo refrigerari protinusque uitiatum aliquem percipere: qui non refrigerati sunt, omnes euidenter laedi ut sanitas ex utroque colligitur, utres eius refrigerare magis quam excalfacere.

dubio

Quod sit contradictio in Gal. qui dicit in 1° lib. capitulo rosaceum refrigerare ... euidenter laedere, et hic. Algentes dicit paululum etiam calefacit, quibus is quoque affectus caloris sit tepidi, ueluti balneas rigentes calfaciunt, aestuantes refrigerant.

Ratio. Si enim refrigerati paululum calfacit, iuuabitur ergo si non patiuntur: si uero iuuabitur non laeditur, si igitur laeditur non calfacit sed refrigerabitur.

Resolo. Rosaceum non eodem modo affectum corpus omnes etiam si aequaliter ardeant aut rigeant, sed interesse etiam multum qualis sit cuiusque hominis natura.

Si enim homo non toto ... nunc algeat sed natura etiam sit frigidior, quam ipsum rosaceum quod ad eum homo rosaceum non frigidum sed calidum, neque refrigerabit, neque laedet, sed calefaciet et iuuabit non nihil etiam si ob debilitatem non assequeret

Si uero homo algeat, calidus, aut temperatus (natura enim quoque erit calidior ipso rosaceo) calfiet non nihil ex rosaceo, quia remissior remittet externo ... non tamen laedetur.

Cap. 7

1° cum egerit de mediis moderatis dixeritque quomodo non eadem appareant corporibus uarie affectis, nunc dicit, eaque laedere neque iuuare multum, et quod ut ... morbis conuenire media aequalia non autem minora neque maiora ... sed non posse sanari morbos, sed ... quam inaequalibus ...

Etenim quicquid curari debet, nunquam quod ab immoderatione seu ametrie ad commoderationem seu symetriam reducitur, non id quod bene temperatum sit requirit, verum id quod contrarium habeat intemperaturam. Siquidem si aquam frigidam temperatam efficere studes, temperatam ei miscere non oportet, sic n. tepida euadet, quod utrisque tamen... erit, sed feruens potius, nam... eamque frigidam miscendo. & adeo eatenus moderata calidior esse debet, ea qua frigidam tempe- rare voles, quatenus videlicet ea frigida ipsa symetriam frigiditate exuperat

2° Ostendit ab aequali reduci ad symetriam partes morbosas. nimirum dixit aquam frigidam a feruenti qua ei est aequalis fieri. Minimeque ab inaequali enim fiunt quae leniter tantum symmetria frigidior est, ab ea, quae multo est calidior mediam non recipiet temperiem. Sic nec quae longe frigidior, ab ea, quae paulo calidior.

Multo frigidius, curat a multo calidiore

Paulo frigidius, a paulo calidiori

Vt autem uno verbo ~~dicam~~ exprimam tanto abesse a medio, quod medebitur, quanto ipsum cui medela adhibebitur, oportet, nimirum cum in contrarium utrinque vergat opusque. Nam quod eandem in partem cum corpore curando, idque aequo temperamento recessit, id quidem idoneum non est, quod alterationem ullam inuehat, quare affectum neque laedet neque curabit. quod autem minus aut plus recessit, alterabit quidem omnino affectum, sed quod plus distat, protinus etiam nocebit, at quod minus est, iuuabit quidem, non tamen persanabit

3° probat neque a minori contrario neque a maiori sed tantum ab aequali contrariis morbis eos reduci ad symetriam.

Si affectio frigida sit ac calor medicamenti tepidus, utroque quidem iuuabit affectum, non tamen persanabit. ^cum affectum ad natiuam symetriam reducere possit^ Sed respondemus debere repetitis vicibus etiam aucta utilitate persanari.

Si affectio parua sit relata cum a symetria, ad tepidam declinet, sitque medicamentum ^calidum^ frigidum, omnino affectus vero refrigerabit, atque laedetur.

Calidior affectus a temperato { a similibus medicis in eodem statu seruabitur
a calidioribus laedetur
iuuabitur ab his quae minus calida, non tamen persanabit
nos vero diximus reiteratis medicis sanari.

4° Ait nos saepe falli homonymia utentes { nam quod symetro temperato est frigidum id calidum appellamus ut balneum post hanc moram
tum quod ab hoc non multum etiam deficit, ut et quod
quicquid calidius est
quod symetrum est, non calidum, sed euceraton

At sic equidem noua utemur appellatione
Necesse temperatum nunc eperemus
Declarat symetrum esse temperatum

4. ait nos decipi compagine veru qui dicimus evenare qui temperate calidum, sed id qui est evenatu et temperatu diverse dicemus, nam quod plus frigidum frigidam dicimus eo quod minus minus

evenatu ~~egere~~ { oleum requisite evenatu / non egere { calidius ut farmigere / frigidius ut rosa

evenatu qui egere medii et temperatu ut oleu { 1. ad frigidius { plus frigidu / minus frigidu / 2. sin ad calidius vergat { plus calidu / minus calidu

Eodem medio corporu diversoru { alia calefieri / Alia refrigerari / Alia nervoru omnino pati

5. et exinde colligit idem medium ut rosaceu { corpori eiusdem temperi sensus temperiem / Alteri et calfacere / Alteri refrigerare

Corpori distinguntur ~~temperaturis~~ { 2. ratione { ineunt calidu / sensu frigidu / 3. ratione consuetudinis / 1. temperaturis a ortu natura } prinde idem medium diversi modi operabitur

(37 versuo)

Item cu alia per aqua illa frigida fiat, alia frigidiora, illa quidem proposi ne alterar quidem, Ego vero etiam calfacit

An similia similibus conservantur

Corpora temperata temperato victu dum sana sint, uti debere cum talibus spe eo gradu debere omnes affirmant. De intemperatis no dubie studiosus valde

Gal. in lib. de inaeq. intemp.

Itaq. sanitatis tuela per similia perficitur

Gal lib. art. med. cap. 86.

Conservationem per similia fieri, reductionem per contraria

de meth. cap. 9 et 5 et 6 de tuend. valet.

Siccioria siccioribus, et humidiora humidioribus indigeant ait ipse

De similibus quaestio

Hippoc. 2° aph. 34

In morbis minus periclitantur quorum naturae, aut aetati, aut habitui aut tempori magis congruit morbus, quam quibus in nullo istorum congruit.

Gal. in comm.

Calida enim natura, et aetati et habitui et tempori, anni constitutioni, et regioni, mensi calidiores sunt congruentes, frigidioribus vero frigidiores, et eadem ratione et siccioribus sicciores, et humidioribus humidiores.

Morbi congruentes naturae

3° aph. 2 Hip.

Naturarum, hae quidem ad aestatem, hae vero ad hyemem, bene malevè se habent

Gal. ait unam temperaturam esse temperatam et optimam et ostendit, multas vero utrique quae singulae exuperant temporum naturam quae discedunt ab optima.

Naturae contrariae contium ad aestatem

Intemperatas naturas

Ad aestatem itaque frigidae et humidae naturae optime afficiuntur, ad hyemem vero calidae et siccae. Sicut male afficiuntur calidae et siccae ad aestatem, frigidae et humidae ad hyemem.

Contrarijs

In 43° aph. Gal.

Nam morbi calidi in locis calidioribus magis generantur et minus sunt periculosi, magis quam sunt in frigidis regionibus ut sunt calidiores et in alijs proportionaliter. Sic vero et ad victus genera, et aliqua talia bene malevè se habent morbi et aetates: Nam calidiores ad frigidiora, frigidiores vero ad calidiora, et sicciores quidem ad humidiora, humidiores vero ad sicciora bene se habent.

Idem

victus contrarium intemperatis

Et ut simpliciter dixerim contrarij quidem ad contraria bene, similes autem ad similia male, praeterquam si natus temperatus et victus et regioni et loco temperato comparetur. Hoc enim solo modo similes a similibus bene afficiuntur. Quae vero plus a temperie recesserint naturae, ijs earum temperaturam contraria loca et tempora et victus genera conferunt magis.

Idem

Temperata natura similibus

In aph. 2° 3. Gal. eadem dicit: Naturas temperatas similibus gaudere distemperatas contrarijs.

Idem

Gal. in 3° meth. 3°

Cum namque sint duas esse primarum indicationum dotas, quod quae naturaliter se habet custodiam sui indicet, et quae quae similia sui sint postulet: quod praeter naturam est sublationem sui, eoque contrarii requirente sunt et quicquid in contrarium est contrario

videmus intemperatas per se contraria

Agentis quidem quod humidius eo medio sicciori indiget, corpus vero non siccum humidior, tanto quominus sint, medium postulat.

Ad 2m facile respondemus q caro humidior indiget minus sicci medium quo stat in corporis sua constitutione, q quaedam sicca humidiores quaedam siccior q natura sic inde similibus conservanda sed de toto corpore distemperato q inmagrotet et hac ratio sm naturam dispositio tamen qui similibus agrotare poterit si magis augeat ideo contrariis.

Gal. 3o meth. 8. idem q potes sm naturam similibus conservandi et quae praeter affecta contrariis

9o meth. cap. 9.

Siquidem q recte salubre, custodire, q praeter naturam est, tollere oportet servis salubris praeter naturam est idcirco rationis verum eundem presidium exigit. Temperamento intemperata contrariis — vero ipsa alias similia, alias postulet contraria. Quae enim vitio carent, similia perpetuo quippe quae servare expetit, quae vitium habent, fuerit in opere destruenda est destruens alias similia alias contraria. Itaque merito accidit ut aliquando non salubres quomodo et essent vitiosi. Hec propter praeter naturam, quia qui sic attemperati essent perpetuo agrotarent.

Aliqua similibus et aliqua contrariis

9 meth. cap. 7

A consuetudine et sexu etiam indicatio similium quod ad sanos agrotos homines. At aetate, natura, regione, anni tempore et statu caeli, ubi corpora hac sint, similium semper sperare est indicatio siue valeant homines siue agrotent.
Contra ab intemperatis anni tempori et statu et regione contrariorum est indicatio. Caeterum ab aetate et natura non absolute sed cum consuetudine.

quae a contrariis et quae a similibus

Gal. 3o alim. facult. cap. 42

Atque ait his naturam temperiem inculpatam qdem servantibus, similia suis naturis cibaria conveniunt. Qui non quae pravam temperiem, nec ab initio sunt sortiti, aut post acquisiverint, non similium sibi ipsis esus sed contrariorum est utilis. Servant enim similibus quod probe sm naturam est temperatum quemadmodum, quod male est temperatum a contrariis ad proprium temperamentum adducitur

1o de sanit. tuen. cap. 7.

Item sicque calidiores naturas servandas semper putent. Sicuti e diverso, quae frigidiores sunt, calefieri, siccari: madefieri quae sicciores, frigefieri, quae calidiores. Ipse similibus quamlibet constitutionem augescere, contrariis semel ac minui mancipi verbo contrariorum contraria esse remedia.

Sed dicet nunquam tamen diceret Hippocr. animadvertendum quod vestrum eundem bibitque salubribus temporibus existent, per quinque pueris, et adultis eundem cibo

" Videtur enim cum his qui deinceps passi fuerint iure potuisse, membrum etiam
" [illegible] atque à morbo [illegible] contrarij ad exhibendi indicationem
accipere, ab ea quae consuetudine [illegible]

2° [illegible] meth. med. cap. 24

Non quae similia undiquaque corpora sunt à sese mutuo nullam accipiunt mutationem

Aliqui dixere conservari intemperata contrarijs remotis, sed illa contraria ratione quadam esse solis

Dat similia { quaedam esse formalia, et [illegible] ~~[illegible]~~ non esse solis } { ut calidis calida, frigidis frigida }
{ quaedam virtualia similia licet non contraria videntur } { ut calidis [illegible] frigidis [illegible] }

Alij dnt { lapsus vehementes contrarijs servari aut [illegible] } { ut [illegible] } { [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] }
{ lapsus parvus [illegible] [illegible] temperato conservari [illegible] forma [illegible]. }

Cap. 13° { qm Gal. supius docuit quomodo facultates mediocrem [illegible] ~~se [illegible] [illegible] [illegible] à medio~~. Nunc satisque esse [illegible] [illegible]

[illegible] medio, sed etiam quo gradu factu esse dicit praeterea [illegible] docuerit proxime curationem agendu esse non solu contrarijs sed aequalibus ac mino-ribus atque maioribus [illegible] gradus erant. [illegible], quique [illegible] ~~[illegible]~~ non [illegible] à medio tempore [illegible] ab [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] sint. Ideo [illegible] in hoc capite

p° quis medium intelligamus, p [illegible] intelligere nos debere quempiam qui [illegible] natura sit [illegible] [illegible]

p° dicit nobis constituendu corpus temperatu tanquam regula, ceu ipsa alia omnia dirigenda, [illegible] gradus facultatu, qui sunt 4.

2° debent [illegible] esse 4. [illegible] frigidu, calidu [illegible] } { p° { frigidu [illegible] / calidu } / 2° { frig. [illegible] } }

p° caliditatis { [illegible] / [illegible] } [illegible] 3, et 4, usque ad [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

p° frigidu, [illegible], 2, 3, usque ad summe frigida, [illegible] [illegible] [illegible]

3° [illegible] [illegible] cognitionem esse [illegible]

Cap 14

p° declarat unu quod supius [illegible] [illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] medicu licet sensui simpliciter appareant naturam tamen esse compositam qui et [illegible] [illegible] habere [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] et [illegible], [illegible] et [illegible], [illegible] et [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

2°.

probat, nec videri debere mirum, cum eidem medicamento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
appareat, tam exsiccandi et humectandi, nec tenuium partium et crassarum, nec [illegible]
[illegible] nec adstringendi sed abstergendi vim habebit, nec [illegible] ventrem [illegible]
[illegible]. At in

3° In lacte probat duas facultates, scilicet nempe evacuandi, et cohibendi ventrem, quemadmodum
facile [illegible] ex sero et caseo, hoc cohibendi, illud evacuandi vim habere.

Cap. 18

1° Demonstrat 1° ex brassica, repugnantes facultates contineri in ea { 1° succus praesertim [illegible] purgat / Aqua 1ª in qua brassica decocta ventrem purgare / brassicam ergo [illegible] bis cocta adstrictiorem esse

2° Eadem demonstrat ratio in beta atque in omnibus fermè quibus sapor [illegible], aut nitrosus, aut
salsus inest.
3° exemplo [illegible] { etsi gustui valde adstringens videatur, sed evidentissimam / vim solvendi ventrem habet / [illegible] gustu observari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

4° Concludit [illegible] [illegible] plane [illegible] [illegible] ventrem solvere [illegible]
[illegible] [illegible] ventrem firmat. [illegible] solvendi [illegible] [illegible].

4° [illegible] [illegible], et solvendi ventrem [illegible] [illegible] [illegible] firmandi.

10 5° [illegible] duplex [illegible] [illegible] [illegible] facultas, nam [illegible] [illegible] [illegible], quare
adstrictione siccata ulcera [illegible] obducit, mordicatione vero [illegible] colligat
[illegible] purgat ventrem, [illegible] cohibet [illegible] [illegible] [illegible] adstringendi facultas [illegible] [illegible] purgat

2 6° Media purgatoria [illegible] adstringentibus purgant nec cohibent [illegible] purgatoria [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] adstringente [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

7. Itaque [illegible] [illegible] quidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], multo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible], [illegible] [illegible] pervenit, [illegible] [illegible] [illegible], attamen effectum
[illegible] efficaciorem exhibet.

3° 8° [illegible] [illegible] admirandum adstringens [illegible] [illegible] purgare [illegible]
[illegible], atque [illegible]. [illegible] [illegible] adstringenti [illegible] [illegible] purgare
[illegible].

4 9° Praeceptum [illegible] purgatorium [illegible] facultas purgatoria [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] plane [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible],
amittit purgatoriam vim.

2° 8° Ex sapore medicamentorum facultatis mixtionem demonstrat, qui ex gustu adstringentibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quaedam medicamenta [illegible] [illegible]
[illegible] facultates ostendit. [illegible] est in solo adstringentibus, ut purgantibus [illegible] medicamentis
[illegible] in purgatoriis, [illegible] in [illegible], [illegible]

Caeterum

Lectiones in 1am Fen 1i Canonis Avic.

In primis Deo gratias agamus — *Proemium*

Tria sunt illa quibus maxime tenemur deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratie [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anie. in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratias deo agit et incipit a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a deo [illegible] [illegible], et nihil nisi dei [illegible] incipiendum [illegible] [illegible] desideramus ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc proemium [illegible] [illegible] deo gratias agamus quod in [illegible] [illegible] ut possimus et legem et [illegible] [illegible] [illegible]

Componitur hoc proemium et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] medicinam [illegible] [illegible] necesse erat proemio in quo et scribendi [illegible] et rationem et ordinem aperiret. [illegible] [illegible] facit auctor in hoc proemio. 1. deo gratias agit et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3. [illegible] [illegible] [illegible] 4. laudat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alia post hoc [illegible] [illegible] aut in prima parte quod [illegible] [illegible] sunt gratie deo agende et [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] deo ob multitudinem [illegible] beneficiorum ob copiosa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] misericordia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clementia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Alii legunt laudet. [illegible] laudi [illegible] ipsi debet. et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] 2o quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amare et colere [illegible] [illegible] [illegible] deo debet. sed ut melius intelligat [illegible] Avic. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auctor deo gratias agamus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Marginal notes: [illegible] in [illegible] Avic. [illegible]; [illegible] [illegible]; [illegible]

A

Bonav. Solil. — maximum quod [illegible] quia fuit [illegible]
[illegible] inquit [illegible] quod misericordia eius [illegible] super omnes [illegible]
proponit prophetas qui sunt veritatis [illegible] quia [illegible]
magis [illegible] a deo vocati [illegible] futura praedicendi
ordo autem talis proponit 1°. deus 2°. angeli 3°. prophetae [illegible]
Jacob. de part. — [illegible] misericordia [illegible]
[illegible] confessione [illegible] quia maiestas divina [illegible]
[illegible] aliquis possit dubitare [illegible] anim. [illegible] deo [illegible]
in [illegible] sui [illegible] cum gratia [illegible] in fine operis [illegible]
quod [illegible] ipsius anim. in qua [illegible] opus [illegible]
[illegible] deo post operis [illegible]
[illegible] opera in [illegible] artificio [illegible]
[illegible] quod gratiarum actio et humilis recognitio beneficii
dei [illegible] tacite sui [illegible] invocato.
Sen. — Et [illegible] Hic anim. [illegible] quod [illegible]
ad gratitudinem et inquit hoc scripsi ad [illegible] ad gloriam [illegible]
[illegible] amici [illegible] et sine plurimum solet amicitia [illegible]
[illegible] amicus [illegible] omnia [illegible]
quod optime [illegible] anim. [illegible] amico [illegible]
de [illegible] amicis quia amicitia debet stare in paucos [illegible]
in multos diffusa [illegible]
Jacob. de part. — solus deus [illegible] amici [illegible]
amicitiae [illegible] quia rogatus fuit [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] debebat illi satisfacere et acquiescere [illegible] amici
[illegible] honesta et possibili proponit [illegible] postulatum
ab amico et [illegible] in quo [illegible]
[illegible]
Bon. [illegible] — [illegible]
[illegible] claritati brevitati [illegible] plurimum [illegible]
in brevi sermone aliquid [illegible]

Copiam

loquamur sed aut ad species avic. quod est maximi momenti in
dicendo breviter et clare ex hoc notis potest primo quanta
fuerit excellentia ingenii et quanta prudentia ipsius avic. secundo ex hoc
inquit convertis quod causa quae movit avic. fuit quod cum aliqui Avi. cont. p. 2. c.
dicat sed generaliter breviter ipsam ut ad totam complectendam
sed ut si integram tradiderit copiose et obscure loquentes sint. avicen-
na vero amicis precibus commotus modestie gratia aliquam veram lucem afferre
licebat. unde. cum alios scriptores multa ante se obscure et per
involucrum tradidisse ac aliorum opera aliorum argumentorum occasione
scribendi transtulit ad preces amici cui scribere hunc lib. canonis Avic. cont. gara
nomine inscripsit ut illi ostenderet nihil scribere quod ut superfluum et
diminutum fuerit sed omnia ad artem necessaria, et ita canon quasi idea
totius medicine ac Polycleti statua completa quod oportet sequi
et necesse est ut sequatur qui dogmata medica velit scire cuius
sed hic aliquis poterit dubitare quod cum dixerit avic. tractatum Avero. de pers.
esse breviter et paucis verbis de re medica alterum fere se diffusior
ut integrum volumine et maximum compilavit lib. quod cum si vi-
deatur esse magnum aliquod volumen tamen respectu artis in qua tanta
sit profunditas et amplitudo est breve. unde de arte dicebat
Hip. 1o aph. 1o ars longa vita brevis occasio praeceps et ob lati-
tudinem artis quae tractatur ab avic. breviter et expedite trac-
tatur [et mihi placuit]. 3o. hec est pars huius proemii in qua Tex.
autor tenuit ordinem et seriem horum librorum et dividit ipsos in quin-
que libros in 1o generalia complectitur universalem medicinam the-
oricam et partes practice ὑγιεινὴν et θεραπευτικὴν in 2o particulariter de
simplicibus medicamentis et in 3o de particularibus mor-
bis a capite ad pedes hoc ordine quod 1o narrat anatomiam membrorum
i. membri organici quomodo componatur ex membris et partibus simi-
laribus partium et partes secundas hec cum anatomia simplicium membrorum
inquit se etiam in secundo explicasse postea tractat de anatomia po-
nit egritudines quae illi membro superveniunt et de istis agit aliter

proponat eas ex eius quibus cognoscuntur. Cognitis itaque universalibus medicinae
est accedere ad explicandas cognitiones rerum particularium considerationem
bonorum et ostendere modum sanandi utique ex postea particulariter
Jacob. de part. ut incidunt et hoc in omnibus nobis propositum ordinem obser-
vare avicenna sed in morbis 3o methodus principalium corporis
superius et centro in 4o libro egit de morbis autem qui in
toti corpori communes sunt et cuilibet parti appropriantur et hi sunt
ut febres et apostemata autem 5o et ult. fidelis illi curatio-
nis fuerunt et etiam proponit de ~~modis~~ medicamentis composi-
Joan. cost. lib. 4 cap. 3. 4 tis. sed circa hunc ordinem particularem librorum dubitare aliquis
quod ante curationem autem ponenda sunt medicamenta simplicia
ut Gal. comprobavit in arte nostra med. sed avic. ad posuit ante
curationem autem quod fecit in 2o lib. tractationem de medicamentis
simplicibus igitur novam methodum ad inveniendum 2o dubitare quod
videtur 4o libro precedere 3o ita etiam debet precedere particu-
laria sed tractatio febrium quod in tractatio 4 lib. de tractatio
autem febrium occupat totum corpus igitur haec tractatio erat ante
ponenda tractationi morborum particularium. igitur quod ad primum avic.
respondit hunc ordinem non enim in 2o lib. ~~precise~~ promiscue tractare que
utiliter spectant ad theoricam et practicam debebat. Ex proposito
hunc ordinem transiisse quaestionem quae pertinent ad curationem autem
quia sic ordinis postulabat. postea autem in 5o debita
opera instituit sermonem de medicamentis simplicibus ante cura-
tionem morborum particularium quia illa medicamenta sunt propo-
nenda in cura illorum morborum et ne frustra illa tenemus in nostra
positione an bona sint nec ne an valeant ut sine noxa illorum
et complexione ponuntur. sed quis potest dubitare si avic. ante tracta-
tionem morborum tradidit medicamenta et ostendit ipsorum facultates ne
dubitaremus circa vires et complexiones ipsorum vero et ad quid
ante morborum tractationem retinere de med. compositis. an ex ista pariter
fere in morbis conveniunt et ex simplicibus componuntur. Ad 2m dicendum

quod ex industria id fecit Avic. proposuit enim primo medicinas simplices quia illa erant contra omnes vel omnes morbos et naturam de curatione morborum voluit lectorem primo calere materiam communem ad omnes morbos non autem hic erant ponenda medicamenta composita quia haec enim sunt contra particulares morbos nec possumus ipsa cognoscere ante ~~curationem~~ cognitionem ipsorum morborum sed haec debent sequi ipsam cognitionem ut videamus an sint idonea necne et hic postponuntur. Tridem [illegible] quod modo debent praecedere particulares ~~[illegible]~~ Pauli exigere qui praemisit tractationem de febribus tractationi morborum particularium &c.

Haec sunt dicta de particulari librorum serie Avicennae et de ratione propositi in proemio modo dicendum est ad methodum. Item quod et si si meminerit facile apparebit ex ordine scribendi non supponendum est in hac tractatione generali et alicuius ponderis aliquam seriem ordinem modo dicetur. Cum Gal. doctrinam ordini inesse quam debetur Avicenna in opere suo servasse videtur verum ordinem quis non aut sit iste ordo dicendum Zabar. cont. lib. 1 c. 4 et 13
posterioris ordinis
ordo nihil aliud sit nisi quaedam proportio in rebus ... ut procedamus a priori ad posterius aliud necessarium a posterioribus ad priora et dicitur prioris et posterioris ordo et autem prius et posterius ~~in docendo~~ intelligitur ut in ~~prius ex eo~~ ut nobis ... et in docendo progredi licet ut ab eo quod est natura prius et notius ut natura ab eo quod est nobis prius et notius. Hos duos ordines innuit Aris. 1 phys. text. 2 et 3 ubi inquit innata est nobis via ex notioribus nobis tendamus ad ea quae sunt notiora natura et priora ubi quod notiora non ... sunt prius ... et procedimus ad cognitionem eorum quae sunt priora, ...

Medicinae ordo autem ex notioribus nobis et aliis quae [illegible]
prius a compositis et maxime utilis ordo autem hic a notioribus nobis
aptissimus est ad inveniendum quia natura procedendo inveni-
mus 1° [illegible] 2° autem ordo aptissimus est ad componendum
unde et artes licet inveniant per ordinem resolutivum et
[illegible] traduntur per ordinem compositivum et propterea [illegible]
[illegible] ordine [illegible] Avicenna determinas considerare modum
procedendi singulorum auctorum. Ponit 1° corpus humanum Avic. quod
med. est subiectum et istud corpus dividit in suas partes usque ad
elementa [illegible] autem de elementis humoribus membris ex quibus talis
constat 1° Avicenna procedit ordine resolutivo nam resolvit
hoc compositum corpus in suas partes componentes quae sunt ele-
menta humores et membra quae quidem [illegible] sunt priora in notione
posterioribus prioris accipit [illegible] [illegible] Medicinae
et in resolutione et progreditur methodo compositiva ab ipsis
quae sunt priora nam ad complexiones humores membra et con-
[illegible] ut proponit anatomiam corporis partium morbos par-
ticulares et alios qui sunt compositiores [illegible] complexionis
et sic duplici procedit ordine 1° in principio [illegible] [illegible]
[illegible] coll. libr. p. s. c. — resolutivo 2° in reliquo opere compositivo sed quis dixerit
dubitando cum Gal. in lib. artis medicae ordinem resolutivum fieri
ex finis notione qui cum in med. sit sanitas debebat procedere
Avic. resolvendo a sanitate ad conservandam sanitatem ad exemplum
[illegible] [illegible] ut fecit Gal. l. art. [illegible] constitutione artis cum
sanitas sit finis. Resp.: quod [illegible] ordo resolutivus fiat ex finis
notione id tamen semper non est necesse [illegible] [illegible]
[illegible] ad hoc ut sit ordo resolutivus ut fiat processus a poste-
rioribus ad priora et quotiescumque sit hic processus potest dici
ordo resolutivus. Cum enim humanum corpus his principiis ele-
mentis humoribus et membris ex quibus componitur [illegible] Avic. resol-
vendo proce-

cendo processit a posteriori et humano corpore in resolutio-
fiat quomodocumque. hec processus ex posterioribus ad priora.
Non est res bonum] In hac 4a parte ponit Auic. utilitatem sui operis Tex.
2o ponit defectum huius libri et ipsum removet. dicit autem quod Auct. de pers.
in hoc opere due sunt utilitates una est quo ad famam quia
reddit viros celebres et gloria insignes altera est quo ad lucrum
maximum in opere medicine lucrum sed opera magna huius
voluminis faciunt calere unde inquit [Id est non bonum est huius
libri plurimum nisi sit apud unumquemque et in eius memoria quia eius
doctrine omne nomen et per id lucrum desiderare] i. bonum est
ut unusquisque memoriter teneat plurimum huius libri si desi-
derat famam et lucrum. Sed dicet aliquis ad te suffi-
cit liber Gal. ad medicos in tantum quod qui eum tenet est medicorum
princeps. quomodo autem hic liber est bonus quia ponit Avicen.
Auic. hic laudando suum librum ex cupiditate glorie. Dicendum primo quod
est Galenum renomatam famam habuisse in tractando sed ea que scripsit
ita diffuse et copiose tractauit ut non sit apta ad memoriam
unde iste liber hic fit aptus ad memoriam et dictamine et ordi-
ne; et quod querit. probat. Secundo ponit ab Auic. [illegible] per
dicendum est quod laudando suum opus laudat se et ipsum unde
fit reprobandus quia laudando suum opus laudat Galenum
sicut in altum cuius fuit interpres et compilator. 3o ponit defec-
tum huius lib. quod est quod sit ad compendiosam. Non dico quod sit
necessaria in arte medica prout in minima aliquis ut sed aliquantum sufficiat
diminute sed minimum deficiat quod est nostrum ad compen-
dium videtur. Libri ipsum habere hunc defectum eius autem [illegible]
tum in arte medica sunt proprietates corporum individuales
singulas cuiusque proprias nos et signa possumus cognoscere
ex quibus proprietatibus sicut quod alii multum et male [illegible]
habeant et non. evidentiam alii abhorreant compositiones et
melancolicum et in multis ut nigros attrahat, proprii secundum

palea et paleam palea dirigas. Tollis continuandi hic lectu

Tex. in Avic. dum inquit [Quod vero superaddidit est impossibile

Probl. de partis est] quibus verbis exponam tale afferre quod impossibile est agere de illis que superaddita sunt et causas in hoc quod cum impossibile sit ponere individuales circumstantias et conditiones ab omnibus ad id. quia ad impossibile nemo tenetur sufficit hoc ad perfectionem exactissimam huius libri quod de omnibus illis que nota sunt ad medicum et compossibilia egisse pertermisisse solum incompossibilia que explicari non possunt. Tandem vero imponit proemio ut exorsus fuit a deo cum deo finem facit et pollicetur si deo placuerit ut terminum vite sue in longius tempus extendat cum forma meliori agere de aliis et inquit recte si commoditatem temporis habuerimus fortunam quod nobis aliquid parum agere adiuvimus et tempus tenuis sed id adversa fortuna impedit quod cum deus a nobis avertat ut his expeditis ad alia possimus pertransire.

Caput 1. doc. prime Fen. 1 primi

de defin. medic.

Cap. Dico quod med. est scientia]

Incipit proemium Avicena ut in ipso aperiret intentionem et rationem scribendi hec et erant maxime nota ut omnes intelligerent et de quibus acturus est et qua methodo modo autem se comparat intentionem exordium tenens ex definitione medicine et ipsi ter quidem in traditionis medicine precepta necessum erat ut ostenderet circa quod versatur medicina quamque eius principia in quo genere sit quod efficere non ignorabat aliter ait optimus proponere defin. sed quod medicina est scientia qua humani corporis dispositiones cognoscuntur ex parte qua sanatur et ab ea removetur ut habita sanitas conservetur et amissa recuperetur.

sed antequam ipsam desinam praemitto nostrum dico ut significaverim — Ioan. com. lib. 8. 5. c.
se loqui ex propria sua sententia et hanc esse def. ab ipsorum
nostrum contra ad ipsum praesupponit. Hip. 2. lib. de flatibus dicens
medicinam esse adiectionem et ablationem adiectionem deficientium
ablationem superfluorum quibus nostrum ad totam medicinam comprehendit
duas scilicet partes curativam et conservativam similiter multa
in def. Gal. quod enim medicus est ex sidus nostri quod medici
in versari circa corpora signa et causas quatenus sunt salubria insa-
lubria et neutra tum per propositam in ipsa definitione a scientia
hic ... in ipsa agit de sanitate et morbo praeterque et quod dubi-
tari potest an def. illa neutra dispositio nec ne similiter non erat
sufficiens definitionis propositae ob maiorem quod medicinam dicas
ratione et experimento inventam qua servatur sanitas et fugatur
morbi quia superfluum erat ponere in def. ex ratione et ex-
perimento inventam quia omnes artes tales non inveniant. Unde
cum perspicerent Avic. omnes def. esse diminutas et imperfectas ex
cogitavit def. absolutam inquit dico i. ex mea sententia talem
propono def. sed antequam procedamus ulterius ad examinandam
definitionem propositam considerandum est an medicina sit ars vel
scientia cum omnes auctores hanc quaestionem primo proponant idem
efficiamus hicanter. Igitur fuerunt [illegible] opiniones circa genus
med. aliqui ut Hip. et Gal. medicinam fecerunt artem
methodici partem artem partem scientiam. [illegible]
scientiam. Qui dicunt medicinam esse scientiam probant quia med.
habet subiectum demonstrationis scilicet corpus humanum de quo
medicus affectiones suas probare [illegible] dignitates in medi-
cina quibus ad probationem suas affectiones utitur. [illegible]
similem difficilem comparare [illegible] nihil tamen agere omnes
hominum [illegible] esse [illegible]

quę omnia sunt partes scientię non artium. Et si quis dicat medi-
cinam practicam consistere in actione, unde non videtur quod
sit scientia, quia inter scientiam et artem non datur medium quod
sit nec scientia nec ars, unde medicina est tota scientia
et tota ars. Respondeo quod non sed intellectus qui versatur
practice tamen est multiplex quatenus habet respectum ad
consyderationem veritatis actionem et opus unde dicitur est contempla-
tivus est activus est practicus et tamen non est unus, unde dicitur
quod intellectus practicus versatur circa cognitionem operis
cum sit idem intellectus quod contemplativus et simpliciter. et sic cum me-
dicus consyderat qualiter non medicus debet applicare verba
versatur circa contemplationem agendorum et non versatur sic
et sic dicunt medicinam esse scientiam sed decipiuntur ipsi non medicinam
non potest dici scientia non scientia proprie dicitur pars speculativa
ad ipsum opus et omnia quę sunt in medicina accommodata dignitatis
nostris illa sunt directa ad opus et subiectum ipsum quod potest
probari non probat nec demonstratur nisi in tantum in quantum
est subiectum artis circa quod artifex debet versari ut intro-
ducat sanitatem et introducatur corpus nec prius intel-
lectus potest insistere circa contemplationem in aliis artibus quam
in medicina quia potest intellectus factivus consyderare secundum quan-
tum opus est ad clarum ... et dicitur in arte est prac-
ticus et contemplativus quia directus est ad opus. Colligamus
Gentilis de Fuligno
ergo medicinam esse artem non scientiam et in proprie ... scientiam differre
tamen ab aliis artibus quia aliae artes requirunt exercitio et non
... in illis nisi demonstrationibus sed requirunt in multa sci-
entiis nisi ... Venimus de ... nunc explicandam
et totam definitionem ... hęc optima definitio

Contra in

constat ex omnibus illis ex quibus [illegible] optima def.o non constat ex
genere et diff. et inuestibilis [illegible] ex qua def.o quoniam est scientia
dicimus ~~scientia~~ scientia sunt explicanda uerba posita in def.e dicere
[illegible] non idem est dicere illa scientia qua humani corporis dispositio
nes noscuntur ex parte qua sanatur ut ab ea remouetur uel habita
sanitas conseruetur et amissa recuperetur. est medicina quod dicere
est medicina est scientia qua corporis humani dispositiones
[illegible] medicina dicitur quasi modicina quia tradit modum
medendi et preseruandi ab egritudinibus. Item humani corporis dis Gentilis de fulgino
positiones noscuntur. tangit hic [illegible] ipsius artis quod est apta
ad dignoscendum sanitatis et egritudinis corporis humani et dicit
dignoscitur quia non possumus curare morbos nisi ipsos prius di
gnoscamus quare cum morborum cognitio [illegible] ponitur ex Iac. de for.
parte qua sanatur ipsum s. corpus ut ab eo corpore remouetur
sanitas uel habita conseruetur sanitas et recuperetur amissa
in quibus uerbis tangitur medicine finem ponit. nam finis [illegible]
unus est ad quem res nostra tendit ut nos 2.o dicit ut forma que
est finis [illegible] efficit ipsum et est finis perfectionis et 3.o est quo [illegible]
[illegible] ut per ipsum ordinatur non sanitas est finis med. [illegible]
modis non est med. est directe ad sanitatem [illegible] ad ultimam [illegible]
[illegible] finis 3.o modo quia habita sanitas [illegible] ordinata
[illegible] duo et possunt poni fines med. conseruatio sanitatis
et curatio egritudinis [illegible] his ordo est quod primo precedit
sanitatis conseruatio medicina est quod homines [illegible]
[illegible] quod [illegible] Ponitur et in hac def.o sub.
quod quando est [illegible] corpus humanum circa quod habitudo Iac. [illegible]
dispositiones non aliqui [illegible] non dari in medicina facultate
de sub.m aliquam [illegible] dari sed non esse corpus humanum
[illegible] sunt [illegible] ~~[illegible]~~ ex eo quod [illegible] non habe

sub: cum arte med. sit ars et sub: sic proprium huius videt.
medicinam ad hoc subiectum sed [illegible] a [illegible]
conceditur ars med. hoc subiectum ut regulas id est
corpus humanum [illegible] [illegible] Gal. dicentis humanum
corpus [illegible] [illegible] accidens med. quod [illegible] [illegible] ex
sit considerat a medico in sanitas unde tale [illegible]
quod quod considerat a med. [illegible] ad quod intendit
[illegible] illud in sub. [illegible] ad [illegible] [illegible] conservandi
et recuperandi intendit [illegible] illa in sub. [illegible]
[illegible] corpus humanum est sub. [illegible] [illegible] :
[illegible] [illegible] qualiter [illegible] [illegible] dicitur ars
sub. ad hoc [illegible] dicitur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hoc sub. [illegible] ratione cuius [illegible] in persuasio
[illegible] [illegible] [illegible] cuius [illegible] in delectatio
[illegible] in subiectum artis [illegible] [illegible] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] subiectum [illegible] demonstrationis [illegible] de quo
[illegible] passiones et affectiones demonstrant. artes vero hoc sub.
circa quod versant. et in [illegible] illis subiectum medicina [illegible]
est inter artes eminens videtur quorum habent sub. ad
[illegible] sed sub. quod [illegible] [illegible] sub: [illegible] corpus
s. humanum [illegible] quatenus in [illegible] sanitatis [illegible]
[illegible] [illegible] dicentes med. hoc sub. [illegible] ad [illegible] corpus
humanum sed sanitatem ex dictis Galeni dicentis medicum
[illegible] considerare corpus humanum [illegible] quod sanitas
est [illegible] sub: in arte medica sed [illegible] [illegible] ipsius [illegible]
in medic. intentione et ad ipsam [illegible] dirigit quae [illegible]
[illegible] diversa in subiecto [illegible] sicut [illegible] diversum
constituunt. artes [illegible] [illegible] constituunt a sub. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] habent [illegible] ipsum sub: [illegible] [illegible]

quod versant.

quod verum. ad auctoritatem Gal. respondeo quando dicit sanitatis
conditionem corporis humani in arte medicina quia consideratur
quatenus est sanabile et egrotabile unde cum ars consideret
quatenus est corpus humanum recte dictum fuit a Gal. sani-
tatis consideratio et quibus tamen med. [illegible] ea hoc subiecto
quod artes possunt bene considerari in eodem subiecto sub. non
ex subiecto ipsum constituunt. sicut et considerari a parte [illegible]
[illegible] artes ad invicem distinguuntur. notandum est in hanc definitione — Avicenna de parte
esse duplicem med. partem comprehendere theoricam s. et practi-
cam Theorica dicitur quod est scientia qua humani corporis
dispositiones noscuntur ex parte qua sanat. et a qua removet.
non finis theorice est scire veritatem et practica [illegible]
ut habita sanitas conservetur et amissa recuperetur. [Potest tamen
tamen aliquis dicere etc.) cum ex dictis in definitione oritur
questio dubitatio circa genus med. in presenti videtur autem
ipsam solvere dubitationem aut solum est scientia ad non dividi in theori- — Gentilis de fulgineo
cam et practicam immo est tota scientia [illegible] quod med. est scientia quia
male divisa fuit quod questio eius pars sit theorica que scientia
vero practica ad hoc dubium respondet Avic. responsionem
quod in artibus et scientiis dat. aliquid quod est theoricum et aliquid
quod est practicum quasi dicat cum artes habeant partem theoricam
et practicam et med. sit ars recte divisa fuit in theoricam
et practicam quod autem in artibus sit theorica [illegible] sicut
et practicam quod autem in artibus [illegible]
sit hec theorica et scientia [illegible] practica ad [illegible]
tamen nos modo philosophicando et dicamus sicut se habet practi-
ca ad scientiam [illegible] theoricam ad artem sed scientia speculativa [illegible]
aliquid quod est practicum quia in arte habemus aliquid quod
est theoricum [illegible] dicta in 2a methaphisice practica [illegible]

speculari usq. ad quid et ostes quantum bene speculatorie
ostendit. autem in scientijs de theorica practica non scientia moralis
~~tamquam~~ est practica in quantum docet modum quo exigit n
rib. et virtutibus mediocribus insignit sed et in scientia natu
in metheorologicis multas habemus conclusiones practicas sicut
quod generatio fiat a calido et frigido extrinseco. dispositio
theorica et practica scientiarum a theorica et practica artium quia
theorica artium ordinat. ad practicam sicut theorica med. ordi
natur ad medicinam practicam. ~~Theor~~ sed sic non se habet in scientijs
non scientia natur. non ordinat. ad morale ostendit. alia in
artibus de ~~practica~~ theorica non artes demonstrant aliquam con
clusionem in conspectum ex medium dicunt probat aliquam
quantitatem sicut illi imminet geometria sicut in agricola et
et predium demonstrat in medio hiemis quia frigus coadjuvat
calorem seminale sicut scientia theorica miscet. Dicit autem cons
sideranti autem. quod in artibus et scientijs reperitur reperit. theori
ca et practica sicut in scientia natur. unde in med. sit specialiter oportet
dividi in theoricam et practicam quod autem sit theorica et
quod sit practica dicit se non velle explicare in aliis scientijs
nisi tantum in med. quod faciens explicat primo quid nominis
ipsius theorice et practice et quid intelligat. per theoricam et
practicam dicit autem quod cum dicimus quod una pars med.
e theorica altera practica non intelligimus quod una earum
sit med. theorica scientia sit alia altera autem practica sit
opus sicut multi estimant sed ipsos volumus dicere partes
med. esse scientiam, sed una earum theorica ad sciendum et altera alia
practica ad sciendum operandi modum per quem necessario attingit
ut sanitatem morbum signa causas et signa per modum et qua
litatem dicendi attingit quibus conservatur sanitas, et quo curatur morbus
quod tamen

uero fuit illa pars med. que considerat scientiam quam illa que
tradit modum operandi sine scientia sic se habent probari Primo medicine Gentilis de Fulg.
sunt uere scientie quia demonstrationes uerum principium et per oppositum quod
illa pars que facit scientiam cognitionem est scientia consequens est uera
quia quomodocumque aliqua disciplina dicimus principia
et conclusiones est scientia quod autem pars theorica sit scientia ostendit
modi operandi sunt probati demonstrationibus euidentibus quod illa pars
que scit modum operandi est uera scientia et sic patet conclusio quod tam
theorica quam practica sint scientie sed hic notandum est quod aliud
uertit subtilissimus uir Gentilis de Fulgineo est solutio
Gal. et auic. qui sibi contrariantur. dicit enim Gal. quod med.
est ars auic. quod est scientia cuius ingenii uir iste dixit esse
clarus quia scientiam auic. intelligit notitiam scientie quia uerus modus
sciendi sine sic dirigitur ad opus sed non tamen est ars in
de quo agitur in med. directiue et opus sequitur med.
non est scientia et si scientia diceret auic. improprie sic apprehen-
dit. Hic uero dubitans expositores an med. possit diuidi
in theoricam et practicam quia nullus genus med. est Dom. de Gentilis libri
diuisio 2o quia nulla eius pars uere est theorica quia tota p. 180.
directiua in opus et a fine sunt nullas partes nec uere
practica est dicenda quia ex actu illa sunt practice cuius finis
in actione consistit non finis med. non consistit in actione
sed in opere quod non est dicenda nec theorica nec practica sed
ex hoc a Galeno uocata fuit factiua et estimatiua 3. quod
est dubium in hac diuisione med. medicine partes complectatur
uidetur enim non comprehendere tractationem de signis et de curatio-
ne sanitatis et medicamentorum secundum. sed hec que sunt dicenda
non facili negotio soluuntur et ad dicendum huius dubitationis gratia
non possit medicinam faciliter est ... inter eos praestantissimus
in commento aphorismorum medicus hanc diuisionem medicine in theoricam

et practica nec quaequis nihil huius meminisset. Gentili dissopps? cum alijs tempore [illegible] [illegible] dividentes med. et 2° quando dicebat quod non pro divisione theorica an [illegible] theorice et speculativa partis med. et sanitas quae est opus cuiusdem operativa med. Rx: medicina non facere opus i. sanitatem nisi esse non quae sanitatem efficit sed tantum med. cognoscit per quae sanitas introducatur unde cum ita accidat non possumus negare [illegible] divisionem et ad opus licet credatur una parte vius et theorica ad id postea quod dicebat medicinam non esse vere practicam quia est practica operis nec in actione assuescere practicae accepit. Rx quod med. non vere est practica [illegible] [illegible] de agendis ad quas aristoteles postea [illegible] opus adulti quodam per theoricam et practicam [illegible] exponendi [illegible] divisionem medi. igitur [illegible] de signis medicamentorum cognitione et rationem conservandae sani

Aven. coll. lib. p. 20. A — tatis Rx: ex philosopho haec omnia reduci ad has duas partes una pars de natura de signis de causis in theorica reponitur in practica vero tres partes curativa cum conservativa sive de rationem medicamentorum dicta chirurgia et pharmacia.

Tex. [illegible] theorica vero. [illegible]

Proponit Avic. substantiam specierum ad genus ipsius med. dubium n. erat ex divisione facta in theoricam et practicam an med. esset scientia an videtur si medicina est practica non est scientia respondit aliter ad hoc quod theoricum et practicum non tantum dicuntur in actis sed etiam in scijs unde si artes habent theoricam ita etiam scientiae practicam quod dicebatur [illegible] in med. et [illegible] sine ratione quod non [illegible] [illegible] per theoricam [illegible] attingere scire per fines [illegible] operari sed per theoricam attingere factum quae tandem cognoscit [illegible] per quae

fiunt [illegible]

Tria sunt scita ꝑ practica vero per practica vero illa
parte que docet modum operandi ut quae quod dividitur
sit in medicina inquiet [illegible] theorica [illegible] i. illa est pars [illegible]
med. theorica qua adepta acquirit. in ditis veri clara et Iacob. de par.
stabile ita ut nos ad [illegible] applicare nostrum [illegible]
in declaratione qualitatis operis i. modi ut conservandi
sanitatem ut curandi aegritudinem ita ut theorica sit illa in
qua nulla de operationibus fit mentio sed [illegible] [illegible] Ver. Pater. q. 6
[illegible] [illegible] exemplum [illegible] in med. [illegible] [illegible] scientia
[illegible] tria [illegible] [illegible] et [illegible] complexiones
novem una aequalis et g. inaequales simplices et totidem
inaequales compositae. Per practica vero dicitur [illegible] attingere Iacob. de par.
operationem in effectu et executione ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] et med. applicatione, neque
practica utimur attingere [illegible] [illegible] corporum i. ma-
num operam chirurgia, et med. compositione [illegible] [illegible]
[illegible] med. quod [illegible] nobis ad [illegible] theorici ut
[illegible] [illegible] [illegible] calidis [illegible] et in [illegible]
que repellat infrigidet et inspissat repercussiva ne [illegible]
fluat ad partem [illegible] ne ipsam [illegible] in frigidam ut [illegible]
mala qualitas [illegible] dolor [illegible] et [illegible] ad partem [illegible]
[illegible] inspissandum [illegible] [illegible] [illegible] calida [illegible]
ab humoribus subtilibus [illegible] que digerunt. inspissando in [illegible]
[illegible] vero et [illegible] [illegible] repellentibus resolutiva [illegible] Iacob. de par.
quia [illegible] [illegible] fluxa et tumor [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dolorem [illegible] ideo illis repelli-
[illegible] [illegible] repellentia prohibent non fluere que fluxi-
[illegible] [illegible] solum resolvendi et resolvendi [illegible] fluxum
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] resolvendum
[illegible] digerunt. pars subtilis et pars crassa fit in lapidem et haec
[illegible] pars medicinae practica que quidem nihil ponit in actu sed

Gentilis de Fulgineo — totum modo docet qualitatem modi operandi. Sed ex dictis quis
forte posset dubitare cum dicat Avic. partem theoricam esse
ad practicam scientiam cur inquit hoc de theorica solum et non de
practica cum et ipsa habeat hoc scientia ut dicitur cum sic scientia
sit et cognitio sic a simili [illegible] quod licet practica habeat
hoc scientia tamen ea quae traduntur sunt directiva operis sed quae
traduntur in theorica cum non sint sic directiva dicuntur esse scientia
quia sunt priora et remotiora a modo considerandi et ex dictis
hoc quod considerat scientia posset aliquis dicere quod pars theo-
rica sit scientia quia vere consideramus aliquid ex demonstratione
faciens nisi tamen non est dicendum quod sit scientia quia sequeretur
quod una pars med. esset scientia alia ars quod inconveniens est.

[illegible] — [illegible] posset quaerere quomodo sit haec consideratio prior a re-
lica an respective an vero absolute. Respondeo dicendum considerat(io) est
in respectu non absoluta si dicamus considerari absolute hic
non est verum quia considerare absolute dispositiones corporis humani
temperaturas et alia scientia in arte medica non est medici sed
philosophi quia corpus humanum non est subiectum medicinae absolute sed sub ratione
ea quae de eo considerantur absolute sunt considerationis physicae. Medicus
non considerat illa scientia non absolute sed in respectu quatenus
scilicet corpus humanum est sanabile et egrotabile sic dicitur
directiva ad opus et [illegible] pro eo scientia [illegible]

Tex. Gentilis de Fulgineo — illa verba in explicatione partis med. practicae [quae cum sci-
verimus auxiliabitur nobis ad aegritudinis potentiam: et ipsa tota
scientia erit in qualitate operis] quibus verbis intendit dicere quod
haec pars practica ut est scripta ut etiam in aliis magistri qua
supponit nos esse ignaros unde dicit cum sciverimus i. cum
addiscemus et collegerimus illa scientia ut a libro ut a magis-
tro sic ~~[illegible]~~ practica nobis erit ad aegritudinem iudicium quod
cum habuerimus facile nobis erit scire modum operis perfecte
Et sic explicari haec verba quod scientia practica auxiliabitur ad
aegritudinem scientiam quae est superius [illegible] unde audiens quod opere

multis [illegible]

materiis stantia in stomacho etc. queritur quid sit apostema quid
repletio et hic sunt incitare ad sciam supra et in sequentibus
d. quod apostemati calidis in stomacho [illegible] repellentibus
frigiditatibus et inspissativis adstringentibus. quid ad eius
quid sint apostemata et alia [cum g. similis etc.] in his textus
certus auic. inquit quod quis possidet has duas partes
medicine theoricam s. et practicam vel si nunquam operatus est in egro-
tis et operari medicus est tamen unde in toto procuratio quod bene
notat gentilis multi reputarent medicinam sunt theoricam et
practicam esse sciam non sunt esse habitus intellectus qui in contem-
platione non actione consistit. sed possumus dicere medi-
cum hoc atque ulla operatione perfectus medicus simpliciter esse sic sunt — Gentilis de fulgineo
sed dubium sibi est an medicus possit esse perfectus absque eo quod — Jacob. de part.
operatus fuerit et sic apparet quod possit dici perfectus
medicus absque eo quod operetur. nam qui hec actu scientia scit
exire in uniuersali sed qui sciat theoricam et practicam dici-
tur actu perfectus [illegible] facile operari poterit et qui notitia hec
habet instrumentorum [illegible] considerandi posse operari
operari sed medicus calens theoricam et practicam in huius
modi [illegible] operari [illegible] quod erit perfectusque
dicens que in [illegible] ad legendum et docendum quia [illegible]
circumstantia que sunt [illegible] sed in executione
semper impossibile est esse perfectum qui nec operatur nec alios
viderit operantes quoniam impossibile est omnes experiri in
hoc circumstantie proprietatis individuales locorum personarum
ciborum et medicamentorum nisi experientia. Unde dicebat Hippocrates
primo aphorismorum [illegible] uita brevis ars vero longa iudicium difficile expe-
rimentum periculosum quia medicus non [illegible]
hoc [illegible] experimentum [illegible] individuales [illegible] proprietates
possit cognoscere et Gal. 3. de ingenio sanitatis dicebat [illegible]

cuius non quaestio est possibile quod singulam veritatem sufficienter
explicari nisi ex additione infirmitatis et curatione generaliter
in eius quaestio nostri quae ex libris non possunt haberi. Ad 2.m
dicendum in contrarium adducta. Resp. 1. ad 1.m cum dicebat quod habet
aliud 1. per textum in 2. de fide operari. Resp. quod verum est si
haberet aliud 1. experimentale non sufficit. Ad 2.m cum diceret
quod artes nostrae [illegible] modi operandi sicut operari dicitur
est possibile [illegible] dicit. Nemo operari nisi prius operari
nec bonum faciet opus nisi id exercitio possideat cum libera
cognitione subiecti, instrumentorum, finis, et modi considerandi.

Tex. Amplius autem explicanda 1. partem def. quae spectant ad genus
et remota illa dubitatione de genere medicinae non multa aliud
remanet circa singulas partes nam aliquis dicere posset omnino
tres dispositiones corporis humani sunt ut ex Gal. 1. artis med.
sanitas, aegritudo et neutralitas et de his tribus duas solas

Jacob. de part. ponis in def. sanitatem s. et aegritudinem. Resp. Avic. quod duae suf-
ficiunt [illegible] ponit sanitatem et aegritudinem morbi
~~inter quae~~ contraria inter quae media non est [illegible] dicitur
ex dictis in def. non inveniatur neque negationem neque affirmationem
neutralitatis [illegible] dici ex parte quae sanatur [illegible] ab eadem
[illegible] haec illatio est necessaria [illegible] sanitatem et morbum
[illegible] neutralitatem non audiuntur [illegible] dicere [illegible]
geometriam [illegible] de triangulo et quadrato [illegible] de circulo
[illegible] ipsum subiectum geometriae cadit. 3. Resp. quod hi tertii
[illegible] dispositionem sanitatis morbi et neutralitatis [illegible]
inveniri in def. in illis verbis et ab ea removet [illegible] verbis
et neutralitas et aegritudo [illegible] quatenus corpus huma-
num removetur a sanitate [illegible] incidit in morbum et neutralita-
tem [illegible] sanitatis def. [illegible] operandum et proprie

Gentilis de fulig. neutralitatem [illegible] sanitas removetur a sanitate [illegible] aliquis
[illegible] dicere [illegible] haec [illegible] def. [illegible]
[illegible]

tatis quae a sanitate recedit quia ipsis non habetur neutralis
est a sanitate non recedit nec in se stans nec aegritudo unde videtur
quod illud verbum Removeri a sanitate exponendum non quod
non sit sanum sed sic intelligitur in corporibus isto modo incompositis
nitas est aegritudo est neutralitas cadunt non neutrum possit
removeri a sanitate tamquam non dicendo sit sana vel ... non sine
Aliter autem et ingeniose possumus explicare illud verbum non
definitionis sanitatis hoc modo ... naturaliter ...
intelligendo ad imperfectionem ... sanitas quae recipit latitudinem
sicut aegritudinem et neutralitatem quae sunt ab ... et acci-
dentaliter modo cum hoc opponunt. neutrum dicitur non a sanitate nec
... a sanitate nec definitionis sanitatis ... sed quod quis potest ...
per recessum a sanitate non comprehendit neutram dispositionem non
corporum quae recedunt a sanitate in neutrum cadunt. Respondeo dicendo
quia quod recedit a sanitate dicitur non sanum quod ...
medium dispositionem et aegritudinem . Atque hinc definitionis oppositio] Tex
Removet hic dubitationem ... quasi diceret Atque aliquis Jacob. de Partibus
posset dicere quod dispositiones corporis ... sunt tres seu duae sibi sufficiant
... eo modo quo velimus et ad libitum tradunt definitionem sanitatis in
quo non possunt ponere nisi quae sunt proprietates et conditiones
quibus sanitas non indiget. sufficiunt vero illae duae definitionis sani
tatis et morbi cum inter istas detur media ...
tamquam extremitates sunt sufficientes ad ... medium i. neutra
litatis velut Jacobus de Partibus refert illud verbum [Aliq. definitionis ...]
ad illud superius. [Nec potest aliquis dicere quod dispositiones
corporis humani sunt tres sanitas et aegritudo et dispositio quae
non est sanitas nec aegritudo cum sibi duae sufficiant ubi definitionis
...] Aliter explicat Gentilis et forte melius non de ...
... de hac media dispositione respondit ...

negasse dici posse tamen hanc neutram dispositionem includi
in littera et illis subtilibus verbis removeri a sanitate quod
dixit non esse sanitatem quod ostendit ex eius def. morbi
modo in verbis istis vult ostendere neq. ei neutralitati
potest def. opposita i. def. morbi quae sanitati opponitur
ut possemus colligere quod ex hoc corpus quod hac neutra
dispositione removeatur a sanitate tamen non cadere in mor
bum unde inquit neq. huic neutralitati conveniet defini
tio morbi nisi def. sanitati addiderit aliquid quod non indi
get et sic morbi erit clara def. cum sanitas quod habi
tibus est dispositio qua proveniunt operationes subiecti sani
morbus e contra est habitus vel dispositio qua [illegible] operationes
subiecti ei proveniunt. Hae sunt vero definitiones sanitatis
et egritudinis inquit non comprehendit neutralitas si autem
addideris dicit enim in def. sanitatis sunt in def. morbi for
sitan comprehendi [illegible] neutralitas illud tamen quod in def. sanita
tis erit additum erit superfluum nam si dixeris quod sanitas sit
dispositio qua subiecto [illegible] proveniunt operationes sanae
et dixeris in definitione morbi quod sit dispositio qua operationes
corporis [illegible] proveniunt in passione non [illegible] in imperfecte
operationes possunt denominari corpus et quod corpus neutrum
comprehendet. subtrahe def. neutralitas illud quod posuimus in def.
sanitatis ut dixi erit superfluum cum in def. sanitatis non sit posi
ti corpus sic sanum cum reddit operationes sanas licet sit superfluum

Tex. Quoniam vero in medicinis in hac non diligemus] Tandem autem in
ultimo ostendit dubium in def. neutralitatis nec ne in his posterioris
verbis capitis se expedire ingreditur quod non est in eis diligemus

Neutral. de partis

in medicina in simpliciter ponitur tamen. Quia non est is qui
in his in huius modi con... disputare nam hic non est casus

ut princeps

ex principiis primis [illegible] serenissimus dux et regis personas ar-
tificis primus sed ut medicus ideo non debetur ei nunc
dicis consuetudo [illegible] non est quia hec litigia [illegible] medicis perten-
nes. [illegible] et [illegible] quia [illegible] veritas huius dispositio-
nis non pertinet ad medicum sed hoc determinare alterius
doctrinae i. philosophiae. Nolis autem ~~[illegible]~~ super hac opinione [illegible]
dubitare licebit breviter [illegible] an detur neutrum nec ne quod [illegible] de posit.
non detur neutrum [illegible] auctoritatibus Aris. Avic. Aver. Aris. in post
predicamentis inquit inter duo contraria non dari medium ut vero
sanitas et mortis sive aeger contraria non habent medium in subjecto
licet quod corpus aut est sanum aut aegrum et sic neutram dispositi-
onem non patitur. Avic. autoritas est in tex. dicentis quod due
tantummodo dispositiones sufficiunt sanitatis s. et morbi ideo [illegible]
ut non dat ut est [illegible] due tantum sufficiunt. Aver. Aver. i
5 coll. capi [illegible] inquit quod non est sanitas nec egritudo quoniam
non est inter complementum operum [illegible] et [illegible]
eandem medium et sic colligitur non posse dari hanc neutralitatem
per oppositum tenent [illegible] et [illegible] medicorum [illegible] unde Gal. in
5 artis med. definiens med. inquit med. [illegible]
sanitatem egritudinem et neutralitatem [illegible]
quod est corpus [illegible] est salubre insalubre et neutrum. Veniam
ad questionem dicendum est quod ista questio verbalis difficultas est
tantum [illegible] non sufficit [illegible]
ponere duas tantum dispositiones quod [illegible] necessario est
una aut altera [illegible] corpus [illegible]
[illegible] ad suas operationes [illegible] aut est sanum aut aegrum
[illegible] egritudinem [illegible]
[illegible] neutralitas et sic non dabitur medium [illegible] aequali-
tam [illegible] sanitate [illegible] inequalitate egritudine [illegible]

inter equalitatem et inequalitatem ut dictum est sic dixerunt

est dari inter sanitatem et morbum. medicus autem qui consi-

derat dispositiones corporis humani ~~[illegible]~~ sanitatis reducere

ad opus sunt ipsi invenerunt neutralitatem et licet ipsius dis-

tinguerent 2° magis et minus unde illa corpora que habent

talem dispositionem que non possunt collocari in latitudine

sanitatis in [illegible] quia deficiunt in operationibus ut dictum

est in alia parte nec ibidem possunt collocari in latitudine

de morbi quia [illegible] operationes neutralitatem locant colloca-

bunt in neutralitate et sic medicus qui considerat hanc di-

visionem ad opus [illegible] magis separat hanc 2° magis

et minus q[illegible] [illegible].

cap. i. Quoniam Medicinae corpus humanum etc.

Gentilis de fulgineo [illegible] parte [illegible]

ut dixisset auic. in def. med. quod med. scientia qua humani

corporis dispositiones noscuntur ex parte qua sanatur etc. [illegible]

[illegible] [illegible] partem alteram med. est scientia qua dispositio-

nes corporis humani cognoscuntur ex parte qua sanum est et

a sanitate recedit alteram qua finem eius respicit in

latitudine sanitatis conservet et amissam recuperet que due partes

respiciunt theoricam et practicam et [illegible] capitulum istud [illegible]

def. nunc auic. incipit in his duabus def. ostendit [illegible] quid

sit necesse medico considerare pro parte sua theorica et pro

sua practica. Tamen autem tale [illegible] medicina considerat

corpus humanum ex parte qua sanatur et a sanitate removetur

[illegible] in medicina sunt consideranda [illegible] sanitatis et egritudinis

et sic hoc [illegible] ostendit que sunt ex parte theorica

consideranda [illegible] [illegible] ex def. [illegible] def. [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible] ostendit quia [illegible]

[illegible]

scia rei nisi per noticiam cog. unde dicebat Aris quod scis hi-
ber. Sicut ex dictis in textu quod non acquirunt. hec cognitio
nihil p[er]tas ut ostendent quod hec cognitio non acquisita a doctore
universo sed per lumen proprii intellectus dicere autem eas quia
questio sic hanc sola unitio cum ex mathematica formale
nec non eos eas quamvis eos sine cognitione quia sicut habet
res ad esse ita ad cognitionem existimo res in suis causis sic eum
per eas cognoscunt. Sed quis diceret quod que scimus in medicina prac- Iacob. de partib.
tica non scimus per causas quia cognoscimus per signa et accidentia
per que venimus in cognitionem egritudinum et causarum earum. Dicitur quod
scire est duplex proprie et improprie proprie scire est per demonstrationem
et sic procedimus a causa ad effectum et de hoc loquitur. aliud autem est
scire quo ad nos per ea que sensibus apparent et hoc contingit in med.
practica et est scire improprie. Et hinc sanitas et egritudo sed non Dex
[illegible] modo sufficienter cognoscere. sic dicit sed necesse est in medicina p[ra]-
ctica cognoscere accidentia et symptomata et non est quia aliqua Iacob. de part.
contingit ut cause egritudinis sint manifeste aliqua quod sint
occulte, et si sint manifeste communis cognitio symptomata ut Hor.
multotiens maioris sunt considerationis symptomata ut dolor
sincopis, angustia, anhelitus in febribus. si vero sint occulte est tunc
per ea que sensibus se obiciunt debemus ipsas investigare ut mor-
bis mederi possimus quare nobis necessaria evidentium cogni-
tio signorum et effectuum rei cognoscendi sunt et tamen. hoc
vero quod proposuit de cogn. causarum et accidentium dicit declarando sicut
in suis universalibus i. in logica physica [illegible] quod scire rei est
posse habere nihil habet. [illegible] et evidentia [illegible] et [illegible] duplex
evident unum proprium [illegible] aliud est quod [illegible]
[illegible] demonstr. [illegible] magis [illegible] quia [illegible] magis [illegible]
[illegible] magis [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Turris. designat. Causarum vero] his praescriptis quae sunt necessaria cog-
noscere causas sanitatis et aegritudinis, unde declarat quot sint
causae et quae sint. Primo cum ponit diversitatem ipsarum et numerum
dicit ~~[illegible]~~ quod quattuor causae sunt, 2° vero explicat numerum
ipsarum, vero enumerat quod aliae sunt materiales, aliae efficientes,
aliae formales, aliae finales, inter quas duae sunt intrinsecae
ut materialis et formalis, duae extrinsecae, efficiens quae est prima
unde motus, ut in 2° Phys., et finalis gratia cuius efficiens
Gentilis de fulgineo operatur. Causae vero materiales] explicat eas et primo naturam et postea
ipsas etiam [illegible] probatione tum corporum et membrorum, unde dicit quod
Gentilis de ful. causae materiales propriae in quibus sanitas et aegritudo consistunt, i. causae
Jacob. de forliv. est, habent latitudinem, sunt et subiectum quoddam propinquum
quod non est cum ~~[illegible]~~ spiritibus, et subiectum quoddam longinquum humores
Gentilis de fulgineo et sic longinquius elementa, dicit tamen membra esse subiectum pro-
pinquius quam humores, quia subiectum sanitatis et aegritudinis dici-
tur ut vivens est, cum igitur magis participant vita quam
hu ~~humores~~ ideo ipsa erunt subiectum propinquum sanitatis et
aegritudinis, cum autem magis distent a participatione vitae hu-
mores et elementa, erunt ipsa remotum et remotius subiectum
Turris. [illegible] compositionem et affectionem corporis viventis. Et hic tamen]
et cum dixerat quod humores et elementa sunt subiectum ~~corporis~~
sanitatis et aegritudinis, unde declarat quomodo sunt subiectum
[illegible] quod est subiectum per compositionem, i. quia ex eis componitur
Jacob. de forliv. corpus vivens, licet sint in mixtione [illegible] elementa i. elementa
et ex ipsis fiunt humores [illegible] humores et ex ipsis
membra et tam [illegible] mutua mixtione compositione [illegible]
[illegible] ad invicem [illegible] unitas [illegible] et elementa et
humores [illegible] possint [illegible]. [illegible] unitas
quae resultat ex tam mixtione [illegible] est complexio
ut forma

ut forma complexio quia qualitates unitae per alterationem
forma quia ex eo [illegible] formis substantialibus elementorum praeter
formam. Efficientes autem [illegible] [illegible] complexio naturalem [illegible] tem.
[illegible] accepit ipsius complexionem et primo cepit [illegible] inter
[illegible] quae [illegible] quae [illegible] materialis et formalis [illegible] for
[illegible] autem ipsa forma quae [illegible] efficientes [illegible] [illegible] [illegible] et sal.
[illegible] sanitatem [illegible]. quod ex hoc colligitur [illegible]
quod efficientes [illegible] sunt conservantes et permutantes humani
corporis dispositiones [illegible] autem ex efficientes conservantes sani
[illegible] ut [illegible] in corpore humano [illegible] xi [illegible] [illegible] [illegible] de partib.
[illegible] non naturales quae [illegible] extrinsece et ex necessitate
corpori humano occurrunt ex quotidiano usu [illegible] quae haec
[illegible] est aer ad quotidianas [illegible] et inspirationes ad [illegible] aer
[illegible] nostrum ambiens corpus et primum [illegible] quae [illegible]
aer [illegible]. Et hoc [illegible] alterationes aeris [illegible] tempora
[illegible] [illegible] [illegible] aspectum [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] in aere [illegible] [illegible] est [illegible] et potus et
aqua et quae [illegible] [illegible] qualitates et quantitates [illegible] et
[illegible] tempus et modo [illegible] [illegible] [illegible] comestione
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] sive [illegible] sive
medicina sive venenum [illegible] [illegible] [illegible]
ut medicina ut venenum et [illegible] intelligenda aqua quae [illegible]
[illegible] medicinis quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] urinae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et alias [illegible] purgationes [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pinguem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] altitudinem et profunditatem [illegible] maris [illegible]

et vigiliae. Quintum genus est motus et quies corporis et
diete et per motus et quietes corporeas intelligitur ambulatio
non enim saltus venatio lucta exultatio equitatio
et alia corporis exercitia, per quietem corpoream cessatio
ab istis; per motus animales intelliguntur passiones ad invicem
sunt gaudium, tristitia, ira, timor, error, spes, amor, despe-
ratio, voluptas et huiusmodi. Sextum genus est somnus et vigilia
et notandum quod repletio et evacuatio, motus et quies, somnus
et vigilia, possunt considerari ut prout sunt operationes et
passiones virtutum animae et hoc non cadit sub prima regu-
la quae est operanda ut considerandum; quatenus vero debite aut
indebite corpori humano applicantur sanitatem aut morbum effi-
ciunt et sic sunt inter sex res non naturales. Septimum genus est alterum seu
diversitas in qualitatibus non naturalibus ipsius corporis dispositionum ad sa-
nitatem et ad morbos et quidam sunt morbi qui in una aetate veni-
unt in alia sani sunt et phlegmatici in pueritia et senio
cholerici [illegible] in iuventute [illegible] in senio. Octa-
vum genus est in sexibus diversitas; et etiam masculinum a
feminino alia virilis et fortis, illa [illegible] et [illegible]
[illegible] quod aliqui [illegible] et [illegible] formant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Nonum genus est diversitas artium quae et
sanitatem et morbos possunt afferre non in aliis morbis incidunt
qui versantur circa ignem ut ars [illegible] [illegible] in aliis
vero quae versantur circa ignes ut ars ferraria et fabrilis sic de
arte [illegible] metalla et de aliis artibus quae [illegible] sunt nec [illegible]
in caliditatibus aut frigiditatibus ut [illegible] [illegible]. Circa artes
[illegible] attendendum sunt motus et quietes non aliae sunt valde la-
boriosae aliae minus aliae medio modo et hoc et hu-
ius [illegible] [illegible] possunt in [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
et [illegible]. Decimum genus est diversitas in moribus quae sunt

consuetudines

compensationes ut dissimilitudine ut habitus [illegible] ut [illegible]
[illegible] et hoc genus differt ab accidentibus aeque sicut habitus ab
actibus. XI genus est res quae accidit humano corpori extra ut forte
ea ut percussio morsus ictus quae obviam sint [illegible] ut
[illegible] contritio [illegible] et similia et haec sunt eadem
genera causarum efficientium ut conservantium sanitatis et morbi ab
[illegible] proposita. videndum nunc dicta [illegible] dubitationes
eas tollendas in [illegible] quarum prima dubitatio est circa quod dicim
sicut medici necessarii sunt circa cognitionem accidentium [illegible] de accid. Averrh. de partibus
25 [illegible] sed neque quia dicere de hoc [illegible] possunt acci-
dentia nam possunt adesse et abesse quoniam videmus medicinam non
[illegible] accidentia. 2a dubitatio quod in arte [illegible] Gentilis de Fulgineo
[illegible] accidentibus dum proponit et enumerat eas non enumeravit
de ipsis. dubitatio 3a cur praepermisit genus causarum instrumentalium
quae tamen Gal. proposuit atque argumenta breviter possu-
mus respondere et ad 1am quando dubitatur cur proponit
[illegible] de accidentibus si ipsa non cadunt sub scientiam [illegible]
[illegible] Resp. quod accidentia ut considerantur [illegible]
non sunt contingentia et [illegible] de illis non est scientia [illegible]
[illegible] quatenus cadunt sub sensum ut consideramus
[illegible] sunt causae propriae et immediatae [illegible] de illis
[illegible] [illegible] [illegible] conditionibus quae sufficiunt
ad scientiam. ad 2am cum dicebat proponit [illegible] [illegible]
[illegible] accidentium [illegible] non enumerasse cum enumeravit eas Resp.
[illegible] quia enumeratio accidentium [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] possumus dicere [illegible]
[illegible] accidentia [illegible] de illis erit in capitulo [illegible]
[illegible] etc. in 2o [illegible] 3a dubitatio cur praetermisit
genus causarum instrumentalium quod Galenus proposuit Resp. quod [illegible]

In eas ut intrinsece ut extrinsece. Et hoc dupliciter in-
trinsece ut dat esse materiae [illegible] esse in materia ut dat esse for-
mae [illegible] formalis ut vero extrinsece aut dupliciter
ut movens realiter [illegible] agens [illegible] causa efficiens ut instru-
mentaliter [illegible] finalis [illegible] instrumentalis composita

Averrois de partib. — dist. sub numero causae efficientis quia instrumentalis mo-
vens [illegible] movet. [illegible]
[illegible] dubium tollendo [illegible]

[illegible] de [illegible] — [illegible] efficientes [illegible] dubitatur. 1° an humores sint sub-
stantiis [illegible] quia [illegible]
2. [illegible] de causis inquit humores [illegible] efficient[illegible]

Averrois de partib. — [illegible] sub. 2° dubitat. an
spiritus [illegible] 3° [illegible]
[illegible]
[illegible] 4° [illegible] sub. sanitatis [illegible]

Galenus de [illegible] — [illegible] humores [illegible] 2° coll[illegible]
[illegible] dubitatur [illegible] humores [illegible]
[illegible] efficientes [illegible]
[illegible]. Ad 1°: quod sunt humores [illegible] sub-
stantiis. R.: quod humor [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sub. sanitatis [illegible] dubitatur [illegible]
[illegible]
[illegible] spiritus [illegible] origo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sub. [illegible]

[illegible]

spiritus sanitatis ~~[illegible]~~ ut spiritus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illis qui ponunt ~~[illegible]~~ [illegible] sanitatis in [illegible] spiritum [illegible] spiritus [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sanitatis et morbi [illegible] [illegible] spiritibus [illegible] dicam quod ista dictio ut [illegible] et [illegible] humores et spiritus [illegible] morbi [illegible] quoniam [illegible] sanitatis et morbi [illegible] quod [illegible] [illegible] ex commixtione et alteratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Formales [illegible] complexione. Sor.

Nam proponit [illegible] eas naturales [illegible] morbi [illegible] dixit [illegible] sanitatis et aegritudinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formales [illegible] [illegible] quaerit ut ad [illegible] ut ad [illegible] [illegible] sanitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calor et humiditas [illegible] quod [illegible] caloris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frigiditas [illegible] efficiunt morbos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humiditate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formales [illegible] [illegible] 825 [illegible]

Magnus tamen quod ille formales sint complexiones et virtutes quas formas eorum et compositiones in quibus res corpo-reddituntur sanabile et egrotabile sicut quum redditur [illegible]

Blasij de parmis

[illegible]. Non impossibile est corpus esse sanum secundum homogenea sine complexione cum sanitas homogenearum sit temperies calidi fri-gidi humidi et sicci similiter impossibile est esse sanum secundum ethe-rogenea sine compositione cum sanitas etherogenearum sit confor-mitas compositionis in formatione figurae numero magnitudine et situ similiter impossibile est corpus esse sanum sine virtute quia unumquodque se reddit cum solus propter [illegible] in medicina [illegible] operationes et eorum [illegible] virtutes sed in medicina traduntur per suas operationes effectus etc. ergo cum ipsis complexio compositio et virtus sint forme corporis per quas redditur aptum et ad sanitatem et ad egritudinem merito dicuntur causae formales

Io. cor. l. 1 c. 26.

Dubitatur hic utrum an [illegible] debeamus intelligere facultates et non debilitandi quum [illegible] videtur et medie inter ipsa [illegible] [illegible] ad dat. medium inter haec quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil medium [illegible] complexiones compositiones [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et compositione [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] ab [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] simplicibus et compositis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a medico considerantur. et hic [illegible] [illegible] [illegible]. sed hanc dubitationem non consideravi tum Blasij de parmis quod videas.

illi corpori perfecte sit [illegible] et consequenter nunquam non [illegible]
[illegible] passivum [illegible] [illegible] [illegible] quia dicimus quod ad
[illegible] ipsius unius quia ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod ad [illegible] [illegible] [illegible] in calididate et
quia est magis dispositum
humiditate hic [illegible] magis ad [illegible] [illegible] quale est illud distinguitur ab
illo ad patiendum [illegible] ad hic [illegible] ab illo ad [illegible] tale quale illud
unde hic possumus [illegible] [illegible] simile quale illud [illegible]
ab illo [illegible] ad patiendum ab illo [illegible] simile quale illud [illegible] [illegible]
~~[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] patiendum~~
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quale est illud patiens quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] patientibus quia
[illegible] [illegible] in qualitatibus ad patiendum [illegible] [illegible] est quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
quod magis [illegible] [illegible] quia ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] quia ad patiendum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ quod [illegible] ad patiendum
[illegible] quod ad [illegible] quia [illegible] ~~[illegible]~~ quod ad [illegible]
[illegible] quod ad patiendum ad magis [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] illi [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] quod ~~[illegible]~~
ad [illegible] [illegible] quod ad [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ quod [illegible]
quod magis ad est tale quale illud [illegible] [illegible] [illegible] quod
[illegible] tale quale illud quia [illegible] [illegible] tale [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est tale quale illud [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia ad [illegible] [illegible] [illegible] ad in
[illegible] [illegible] [illegible] ad patiendum est [illegible] [illegible] quale est illud

[illegible] illud quod tangit. Hic autem dubitatio exponitur quod
patitur cum ab equalitate mixto inter calidum et frigidum
et humidum et siccum accidit quod in quo [illegible]
[illegible] quia [illegible] in [illegible] humida
in magna et parva [illegible]. [illegible] quod [illegible]
ad partem [illegible] quia [illegible] agit [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
id quod [illegible] ad [illegible]
[illegible] et humido [illegible] quod id [illegible]
[illegible] ex [illegible] luminis [illegible] et
[illegible] quod ad partem compositione per proportione a
proprio [illegible] per [illegible]
[illegible] proprio [illegible]
Galilei de fl. ad [illegible] humido [illegible] calido. Quod
[illegible]
[illegible]
[illegible] similiter [illegible] calidi frigidi [illegible]
[illegible] quod [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] frigidi calidi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ostendo quod [illegible] corporis
humani [illegible] quis. Hic. [illegible] in
[illegible] quod ad [illegible] corporis

[illegible] sepe:

sic superficies triangula quod inter lineas cutis partes cutis
~~[illegible]~~ manus superficies rugosa est quod magis approximat huic figurae
lineae pendentis quae [illegible] minus quae superficies in manu in
cutis carne et quae altera superficies in cutis digitis et [illegible]
[illegible] in indice et in ea quae inter in superficies cutis
quae in extremitate eius in [illegible] et in [illegible] spinae 25 ex
[illegible] tres digitos [illegible] puncti indices [illegible] [illegible]
huic superficiei cutis quae in exterius digitis [illegible]
cutis quae in cute manus in ~~[illegible]~~ principio digiti digitos [illegible]
[illegible] sic in ~~[illegible]~~ formata in manus quod [illegible]
inter partes in corpore [illegible] et digitis corpus in
qui [illegible] [illegible] et [illegible] a latinis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] manus quod in a cor-
pore ad [illegible] digitos et [illegible] huius partis [illegible]
[illegible] quod in spatio inter pollicem et indicem et [illegible]
quod illa elevata in quo [illegible]. ~~[illegible]~~ alia [illegible]
huius partis lineationes quae a [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et ~~[illegible]~~ coloris corporis attributis quae [illegible]
bus in [illegible] [illegible]. 3a pars manus [illegible] di-
gitos qui quinque numero [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3a [illegible]
[illegible] et extremitates digitorum [illegible] [illegible] primus digitus
[illegible] pollex qui [illegible] ceteris [illegible] 2us index quod [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] itinera [illegible] 3us [illegible] qui in [illegible] in
medio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] et [illegible] quod [illegible] appellat. 4us [illegible] [illegible]

quinque et bonitate maximus [illegible] haec descriptio manus in
qua enumerantur singula manus partes possumus colligere

[illegible] de partib[us]

quae sit pars [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic [illegible] dicit
[illegible] quod digiti sunt quasi indices [illegible] tangibilium [illegible]
absolute indices quia digiti [illegible] indicant [illegible] [illegible]
le ad intellectum [illegible] [illegible] [illegible] dicit quod sunt
indices qualitatum tactualium [illegible] quod [illegible] attingere et
obiectum tactus [illegible] qualitates [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ostendere qualitates [illegible] [illegible] [illegible] magnitudo et numerus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] philosophiae
obiectum tactus [illegible] qualitates [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obiectum tactus quia possumus qualitates [illegible] [illegible]
[illegible] longitudinem latitudinem et profunditatem dicit [illegible]
quod [illegible] tactus est index qualitatum tactualium quia quasi
[illegible] tangibilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et ideo dicit qualitatum [illegible] qualitatum [illegible] [illegible]
[illegible] quod organum [illegible] debet [illegible] [illegible] qualitatum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] colores
[illegible] [illegible] [illegible] debet esse [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] tangibilium quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] de [illegible]

[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] humani [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia quod est [illegible]
[illegible] debet esse index [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] digitus

natis digitos et rotunditate contactus erit index sensationis
nisi sensibilitatem a rotunditate digitorum sive relationis sensationis
3° aliquis posset et videtur quod sic quia si ventriculi oculi vel
plures alie partes sint cognitive [illegible] a quibus [illegible]
excellentius afficiuntur [illegible] [illegible] videtur quod [illegible]
sentiuntur totius corporis [illegible]. ideo videtur quod has cognitiones
[illegible] ad hec respondemus facillime si distinguamus de [illegible]
de nomine de sensatione [illegible] [illegible] [illegible] distinguuntur
[illegible] enim sed enim internus sed eam ille specialis [illegible]
qui generantur ex [illegible] naturam et virtutem [illegible]
hic [illegible] ex superficialitatis et spiritualis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possibiliter [illegible]
bene [illegible] [illegible] calorem habet [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] ex 3° [illegible] de sensibili quod ne aliquod
[illegible] sive sensibilis alio sed [illegible] simpliciter vel quod nobis
indicat [illegible] et [illegible] cognoscat [illegible] et hec [illegible]
[illegible] cognitionis [illegible] quia [illegible] [illegible]
sensibilium. 2° ad hoc aliquod est cognitionis [illegible] vel quia
[illegible] impressiones [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sensibilibus [illegible] pertinentes ad
ipsum, et [illegible] [illegible] 3° ad hoc. aliquod sensibi-
lium ad appropinquationem sensationis ad hoc ut calidum frigidum humidum
[illegible] [illegible] hec appropinquatio sensationis ad calidum
et [illegible] appareat [illegible] ad frigidum et humidum [illegible]
[illegible] [illegible] solutum quia aliud est sensatio cognitionis
[illegible] vel quia [illegible] percipit sensibilia et [illegible] aliud
est cognitionis [illegible] vel quia sit index calidi frigidi humidi
et [illegible] modo plures partes sunt sensibiliores [illegible] modo [illegible]
[illegible]

tex modo ipsa cuius [illegible]. Dubitatur non ultra hec q(uaestio)
an intelligere quodammodo [illegible] temperata sit homo [illegible]:
[illegible] sublimia [illegible] in omni [illegible]
[illegible] quod parens hominis [illegible]
[illegible] complexioni [illegible]
[illegible] indiciis [illegible]
[illegible] quod dicatur medicina tempe-
rata [illegible] quid volumus vel volumus dicere cum
dicimus quod med. est temperata [illegible] quid volumus vel
volumus dicere cum dicimus quod medicina est calida vel fri-
gida [illegible] quod aliquando est medicina frigida respectu
unius calida respectu alterius [illegible] quod cum dicimus
quod med. est temperata [illegible] attingimus quod sit temperata [illegible]
id est ad equalitatem ponderale quia [illegible] quod impossi-
bile est quod hoc modo sit temperata medicina [illegible] volumus
dicere quod sit temperata temperamento humano quia [illegible]
[illegible] quia temperamentum humanum [illegible] ex
alteratione naturae hominis [illegible] med. si hoc temperamentum hu-
manum [illegible] hominis quod impossibile est quia [illegible]
[illegible] humanum [illegible] complexione [illegible] hominis [illegible]
[illegible] complexionem [illegible]
[illegible] quando dicimus medicinam esse temperatam [illegible] atti-
gimus temperatam [illegible] temperamento humano [illegible]
[illegible] intelligere [illegible] dicimus quod medicina est
temperata volumus attingere quod [illegible] calore
[illegible] hominis [illegible]
[illegible] qualitatem [illegible] complexioni humanae quod [illegible]
[illegible] calidi frigidi humidi et sicci

[illegible]

et sic est medicina equalis que reddit caliditatem [illegible] corporis
quam fuerit in corpore humano hec enim complexio medicine et
complexio in potentia et potentialis [illegible] complexio frigida [illegible]
quia medicina [illegible] est calida nec frigida [illegible] medicine
reducuntur ad illam caliditatem et frigiditatem quam [illegible]
in [illegible]. Postea ostendit quid intelligatur per medicinam calidam
et frigidam et inquit quod volumus intelligere per medicinam calidam
et frigidam quod in se sit [illegible] in ultimo caliditatis et frigid
[illegible] ignis [illegible] quia diximus potestatem [illegible]
qualitatis [illegible]. volumus intelligere quod sit calidior et frigi
dior corpore humano quia [illegible] complexio que
corporis humani [illegible] temperata in [illegible] equalitatem
in corpore humano sed volumus intelligere cum dicimus quod
medicina est calida et frigida quod [illegible] reducitur [illegible]
[illegible] de [illegible] ad [illegible] caliditatem et frigidi
tatem [illegible] habentes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est calidior altera frigidior [illegible]
frigidior [illegible] medicina [illegible] altera in frigidior
et [illegible] inquit quod [illegible] medicina [illegible] calida et frigi
da in comparatione [illegible] medicina [illegible] est frigida in
comparatione ad humanum corpus et [illegible] calida [illegible]
[illegible] medicinam [illegible]
[illegible] humana [illegible]
[illegible] medicina [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] quam illa medicina [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

proprietatem cum veneno aliter afficiuntur aliqui cum patiuntur ab ipsis
et valde quia ut sunt delicationes ut rariores et mollio-
res alteri ut cutis in uno est potior ut debilior ut [illegible]
quia est aliqua proprietas individualis inter hoc individuum
et illud medicamentum quae non est inter aliud individuum et aliud
medicamentum et vera hec sunt quod aliqui abhorrent ab omnibus [illegible]
[illegible] in quibus [illegible] non [illegible] quia [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] abhorrent quae
ob hanc proprietatem individualem et abstrusam dicendum quod pro-
prietas [illegible] cognoscibilis est sed sola experientia et
in hominibus [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia abhorrent [illegible] [illegible]

[illegible] pater. p. 35. Debebat autem explicatis modis complexionum equalium descri-
bere ad explicandos modos complexionis inequalium quia hi
primo [illegible] erant contrarii quos tu [illegible] erant [illegible]
[illegible] [illegible] primum insignis de medicamentis ad propo-
sitam antiquam an medicamenta habeant temperamentum equale an
Joan. [illegible] lib. phy. [illegible] p. 130-6. inequale [illegible] hec [illegible] erat [illegible] in [illegible] medicinae
[illegible] [illegible] medici [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] nihil cognitis [illegible] [illegible] [illegible] me-
dicamenta qualitates ut sunt temperata ut intemperata et deinde agi-
te quibus [illegible] [illegible] in proposito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de partibus [illegible] qualitate [illegible] in medio [illegible] proportionata [illegible] [illegible]. [illegible]
quaestio est an dentur medicina temperata et videtur quod non [illegible] quod
est temperatum respectu [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intempera-
tum [illegible] medicina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] medicina

proprium est medicine, immutare corpus humanum ergo non datur me-
dicina quaedam sit temperata. 2° hic sit ipsa aliqua medicina tempe-
rata ipsa purgativa ergo non datur. antecedens probatur quia nec [illegible]
nec aliud quam ad alterandum corpus humanum sed alterare [illegible]
[illegible] aliquid nec natura ergo purgativa medicina
quia non est unde medicamentis [illegible] non modo non potest [illegible]
3° si sit aliqua medicina temperata hoc videtur esse [illegible]
ut habet temperamentum equale in caliditate frigiditate humiditate et
siccitate sed hec non datur quia non est equalis [illegible] non ha-
bebit temperamentum in caliditate equalis sed caliditate ut frigiditate
[illegible] in temperata. Verum tollamus has dubitationes debemus hic
videre quod medicamentum temperatum et cibus in hoc conveniunt quod
non immutant corpus ad digestionem [illegible] et modo temperato sed differunt quia
cibus [illegible] restaurant deperditum medicina autem non restaurat corpus
2° [illegible] quod est si medicina temperata non immutat corpus [illegible]
[illegible] in ipsa alterari in [illegible] quia temperata
[illegible] eundem quod temperatum est corpus [illegible]
[illegible] medicamentum [illegible] temperata medi-
cina [illegible] in [illegible] temperatis 3°
[illegible] est quod medicina temperata non [illegible] equalis
[illegible] sed ad [illegible] temperatum [illegible] temperata [illegible]
temperamentum [illegible] [illegible] conditio-
ne [illegible] sed in [illegible] calorem [illegible]
[illegible] in caliditate [illegible] quia illis
qualitatibus [illegible] calore humano [illegible]
[illegible] calidis [illegible] ad [illegible]
[illegible] a corpore [illegible] calor [illegible] in [illegible] calori [illegible]
[illegible] temperatum [illegible] non [illegible] quod [illegible] quia calor
[illegible] de medicamentis

per quidditatem dicuntur tales sed quia habent formam talem ut possint

[illegible] a calore humano ut ad calidum vel ad frigiditatem unde

tale reductum dicitur calidum et tale frigidum. Modo ad argumenta in contrarium

in primo supponebatur et ad 1um dico [illegible] quod [illegible]

[illegible] ad aliud [illegible] [illegible] [illegible] temperari

~~[illegible] [illegible] [illegible]~~. Respondeo [illegible] corpus [illegible]

Bon. Pat. P. 36. A. et 3e qualitates ut a non [illegible] quae non [illegible]. Unde dicebat

[illegible] alterationem et corruptionem [illegible] quam reducendo

[illegible] corpus temperati [illegible] est ipsum [illegible]

[illegible] possunt [illegible]. Ad 2um dico dicebatur quod est proprium

medicamenti temperati [illegible] aliud corpus [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. Respondeo quod medicina temperata [illegible]

[illegible] alteratione [illegible] temperari [illegible] [illegible]

[illegible] corporum [illegible] [illegible] ad 3um dico quod medicina

[illegible] [illegible] [illegible] complexione [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] de partib. calefaciendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

medicina calida vel frigida [illegible] vel calida et frigida [illegible]

[illegible] [illegible] quod in [illegible] medicina [illegible]

quae [illegible] tales [illegible] quas per a calore [illegible]

ut ad [illegible] [illegible] ut ad calefaciendum [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] calefaciendum [illegible] [illegible] [illegible]

Aver. com. lib. 3 phy. digg. p. 133 B. [illegible] dicuntur [illegible] quae [illegible] [illegible] operationes

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calefaciunt

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necesse est quod [illegible]

[illegible] calor ipse [illegible] quod [illegible] [illegible] in corpore

mortuo quod [illegible] est calor [illegible] [illegible] medicamenta [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] quod [illegible] dicuntur medicinae [illegible]

quod tale

quod tale medicamentum est [illegible] calidum aut actu calidum. 3.° dubitat
quomodo med.ª deducuntur a calore nat[ivo] corporis de potentia ad actum. Opinio
[illegible] 3.ª de [illegible] fuit. 1.° quod medicinae calidae calefaciunt a ca-
lore nativo et reducuntur ad caliditatem in [illegible] gradus caliditatis
inhaerentes, sed quod calefaciant hominem frigidum non reducuntur de potentia
ad actum a calore nat[ivo] corporis sed hoc quia dividunt ipsum et agunt
motum corporis in [illegible] calor [illegible] frigiditatem aliquam quam
prius [illegible] [illegible] calidus caliditatem [illegible] a frigiditate
[illegible] ipsius attenuat, et in partes parvas
dividit. [illegible] hanc opinionem Gal. possumus arguere 1.° [illegible]
[illegible] quod [illegible] quomodo [illegible] calor humoris [illegible]
caliditatem medicamentis [illegible] quod [illegible] gradum [illegible]
ultra [illegible] caloris nativi 2.° [illegible] agit [illegible] assimilat sibi
passum ergo [illegible] assimilabit sibi medicamentum calor nativus [illegible]
similem qualitatem, ergo [illegible] debebit amplius ultra agere [illegible]
[illegible] medicina [illegible] calidum actu [illegible] calor [illegible] cali-
dum [illegible] ut aqua quae [illegible] calida [illegible]
[illegible] sed hoc dicere est absurdum ergo calor nativus [illegible]
[illegible] caliditatem 4.° si medicinae calidae reducuntur ad actum a calore
nativo sequitur quod in corpore calidiori erit calidiores quia illud
corpus ipsius [illegible] maiorem caliditatem sed hoc experientia [illegible]
[illegible] ergo [illegible] reducuntur a calore experientia [illegible]
[illegible] medicinae calidae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] caliditatem [illegible] calefaciunt illum quia ipsum nutrit, [illegible]
[illegible] [illegible] quod caliditatem [illegible] calidior [illegible]
[illegible] [illegible] frigidum [illegible] 2.° [illegible] cap. 2. [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]-
[illegible] gradu caliditatis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ergo [illegible] medicinae [illegible] reducuntur a calore [illegible]

[illegible], [illegible] una aliud quod dicen[dum] est. quod radicina [illegible]
gida reducuntur a calore et in frigiditate quia [illegible] [illegible]
in frigidat[e] non [illegible] frigiditat[em] quam habent actualem insurgunt
[illegible] 1° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] radicina non fri-
gida [illegible] corpus [illegible] in frigidare [illegible] quia [illegible]
[illegible] 2° [illegible] radicine in partes [illegible] [illegible]
[illegible] a calore [illegible] in [illegible]
[illegible] de [illegible] in [illegible] 3° radicine frigid[ae]
[illegible] [illegible] et agunt. [illegible] in frigidumeniat [illegible]
[illegible] sed unitis [illegible] [illegible] dicen[dum] est quod [illegible]
[illegible] ut possint [illegible] [illegible] frigiditatem [illegible]
[illegible] ad partes minimas [illegible] [illegible] radicina
habere [illegible] ut calefaciendi ut infrigidandi ut humectandi et [illegible]
[illegible] a calore [illegible] in calore [illegible] [illegible] ad in [illegible]
[illegible] radicantis [illegible] [illegible] applicata corpori
[illegible] calore [illegible] [illegible] radicina[m] calid[am] agere
calor [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] calidiorem de [illegible] ad [illegible] frigida calefacta [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] partes frigidas [illegible]
[illegible] capiti [illegible] [illegible] frigidam [illegible]
[illegible] [illegible] calidi quia [illegible] frigidi [illegible]
[illegible] a calore [illegible] [illegible] de [illegible] ad [illegible]
[illegible] caloris attrahit. [illegible] quod [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] quod radi-
cand[um] frigid[um] agat [illegible] frigiditatem [illegible]
calid[um] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicere quod radicandi frigid[um] agat [illegible] [illegible]
[illegible] caloris quia [illegible] quod [illegible] [illegible]

[illegible]

Jo. [illegible] 2° [illegible] [illegible] f. 138. A.

x [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et dividitur quod per opera caloris excedentis ejus frigidi ipsius actionem ca-
loris in ipsum sed quia habet naturam dubium erat an calor restaurans
sui impediret actionem frigidi ob pugnam quae est inter ipsum et
ideo aliter dixit quod frigidum in frigidiore est et nihil immutat
ratione caloris sed eum dixit quod in frigidiore non adhuc aliquid
quod haec sit reducat de potentia ad actum a calore ut calida sed
dixit non est considerare quod non superat utique frigidius a calore
nativo sed remanet in ipsius radicamentis quae possit reducere ad actum
in frigidiore quam in eodem radicamento esse caliditas et frigidi-
tates frigidioris quae erant in potentia reducuntur ad actum a caliditate illa
quae est vis illius procedens ad durum illius dicitur natura frigidioris
sed adhuc dubium est et videtur exterius ut non repugnet quo- [illegible] de par[illegible]
modo calor nativus possit dari quod sit haec [illegible] actio in frigidiore
nam cum calor nativus sit eius natura et sit in actibus contrariis qualitatibus
per calefacere et infrigidare, 2° quod in actionibus universis
nihil dat quod est tam imo semper agit quam in illis in moderate
forma est tamen ut ignis in ligno in actionibus vero agentis in quibus
agit non sibi formae quam imprimit in passo sed dat quodam-
modo formatione ut 2° dicemus sed non producens etiam eos effectus nam
sol dat calefaciens nigredinem et [illegible] albedinem cum nullo modo [illegible]
[illegible] sic lumen dat colorem albo nativum disgregati unitati ut nigro
congregati ut [illegible] colores atque lumine sed potentia colores
actu fit non a lumine sic dicendum est de calore nati quod agit
qualitates in rad. frigida calida humida ut sicca [illegible]
ipsa de potentia ad actum modus vero [illegible] est [illegible] non cali-
da quae [illegible] illa proprii caloris ponunt ut agat frigidius non
~~[illegible]~~ et humidis et [illegible] in [illegible] quod [illegible] non

* quia lignum est quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

possunt agere dum attrahunt ipsa et in minimas dividuntur partes *
sed in [illegible] [illegible] non sollemus agnoscere quae Gal. [illegible]
ex [illegible] quae opponuntur. 2. sunt positionis quod medic.a calid.
calefaciunt ob calorem quem recipiunt a calido innato. Sequitur 3.
est quod nihil dat quod non habet. igitur calor nativus non potest dare
medicinis caliditatem in 3. et 4. gradu quem non habet. Resp. quod
nihil dat nec potest dare calor nativus ultra gradum suum sed id potest
[illegible] [illegible] exempli gratia dum comburuntur lignum et [illegible] [illegible]
fit inde ignis [illegible] [illegible] maiorem caliditatem agnoscimus quam lignum quia
lignum in primis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est calidus
ignibus [illegible] unde hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
lignum [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] igni [illegible]
ne ignis quia [illegible] [illegible] gradus ignis in ligno [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ob [illegible] magis igne [illegible]
unde possumus dicere quod ignis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et illud est magis calidum
hoc minus. Ad 2m. dum dicebatur quod [illegible] agere [illegible] [illegible]
sibi [illegible] idea ~~[illegible]~~ [illegible] calor nativus dum [illegible] [illegible] gradus
caloris quem habet, [illegible] [illegible] calefacere Resp. quod id quod
negat medicamenta caloris ~~ultra~~ caliditate [illegible] humanis
ad [illegible] a calido innato [illegible] sed non possunt ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut calorem [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible]. Ad 3m. dum dicebatur quod in medi-
cina alter calidus est calorem naturae aut calidus accidentis Resp. quod
medicinae calidae [illegible] est calidus [illegible] quia abstinens [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potest ~~calefacere~~ [illegible] [illegible] [illegible]
faciendi [illegible] ad 1. ut 2. ut 3. ut 4. gradum caloris

[illegible]

146

unde virtute caliditas que quia non tribuit illi a nullo ex ista
deducit. Ad tertium a calore vitali datur ipsis radicalis caliditas ex
accidenti licet absolutissime recipiunt actuale caliditatem quam postea
amittere ammittunt ut patet de aqua calefacta. Ad 4m quod arguebatur
quod separatur quod in homine calidiore est illa caliditas rad. Dicendum
quod verum est in humana specie quare praecipue habet. quod fundamentum
dicendum medicine in relatione ad hominem temperatum quia si sit declinans
et aliquam caliditatis corporis minus calida dispositio
ex minus calido caliditatis nihil efficiendum. Ad 6m quod arguebatur
quod affligia incitamen [illegible] debemus ponere radicales
caliditas ex omnia caliditas [illegible] [illegible] quod [illegible]
medicatio affligia a calore igneo, sequitur in corpore cholerico an
quia calores [illegible] dispersi hos medicinas calidas quia hoc ha-
bet [illegible] gradus in comparatione ad corpus temperatum quod ma-
gis calefaciat quam illa quae facile accendit. modo ultimo [illegible]
quae opponit 2a positionem [illegible] quae arguebat quod frigida acu-
mine a calore [illegible] ipsa [illegible] et ad 7m dicebatur quod
minus unita efficiunt [illegible] et potior quam dispersa. dicendum quod
verum est si sic [illegible] efficacia si ante [illegible] [illegible] potior
debilior [illegible] est minus medicina frigida [illegible] ex [illegible] [illegible]
debet dividi in minimas partes medicinae a calore [illegible] [illegible]
[illegible] de lignis siccis et humidis et viridibus in quibus [illegible]
[illegible] ignis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in viridibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prius dispersione [illegible] [illegible]
quod efficitur [illegible] [illegible] [illegible] Ad 2m dicendum
cebit. quod divisio medicinae in partes parvas efficacia in [illegible]
[illegible] [illegible] a calore vitali [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] dicendum

quod si medicina detur in tanta dosi ut superet calorem nati-
vum, vertitur in alimentum quia dosis vincit vires caloris nativi
ut 4° dicebatur. quod medicina frigida aliqua vomitum et [illegible]
nat. [illegible] possit infrigidare sine integre [illegible] ipso
calor nativus ad ipsius dispendium. [illegible] quod licet aliquando
[illegible] magna [illegible]
[illegible] et [illegible] infrigidat [illegible] quod infrigi-
dat proprio frigore. 2° opinio [illegible]
[illegible] in medicamentis [illegible] ali-
mentis [illegible] in [illegible]
[illegible] calor et in partes nutritas [illegible] in hoc [illegible]
[illegible] medicamentis differunt [illegible] in hoc quod partes [illegible]
[illegible] medicamenta [illegible]
[illegible] 2° dicitur quod [illegible]
partes medicina [illegible]
[illegible]
[illegible]
quod medicina [illegible] habere facultatem [illegible]
[illegible] ipsum corpus [illegible] ipsi [illegible]
[illegible]
[illegible] opinio [illegible] differentias [illegible]
medicamentis [illegible] 5° [illegible] aliqua medicina [illegible]
[illegible]
aliqua [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] 2° [illegible]
[illegible] medicina [illegible]
[illegible] frigida [illegible]

[illegible]

ad calidu et multe medicine cum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in frigidarent [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible]
[illegible] 3° medicine laxative [illegible] [illegible] [illegible] calida [illegible] [illegible]
[illegible] et sanguine quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] [illegible] calidi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible] calide [illegible] [illegible] [illegible]
frigidi et hec [illegible] [illegible] de opinione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Tertia opinio attribuit [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod medicina [illegible] reducit nec dicimus reducta [illegible]
[illegible] a calore naturali [illegible] [illegible] quod calor naturalis [illegible]
formaliter caliditatem frigiditatem humiditatem [illegible] [illegible] [illegible]
post reductionem illius caloris dicatur calida et frigida in [illegible]
et aliis gradibus [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] caliditas [illegible]
[illegible] propositio [illegible] [illegible] [illegible] calida [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quia calor naturalis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] caliditas et frigiditas
[illegible] [illegible] [illegible] calida [illegible] [illegible] de aliis
[illegible] [illegible] calorem naturalem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] caliditatem et frigiditatem [illegible]. Secundo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in dicimus [illegible] [illegible] calida [illegible]
[illegible] [illegible] dicens quod in [illegible] [illegible] calidi in [illegible]
[illegible] et frigiditas [illegible] calidior corpore humano [illegible]

habeant ratione complexionis quam habet corpus humanum. 2ª propositio quod medicina reducitur de potentia ad actum a calore naturali hominis quia calor ille probat medicinae ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ actum calefaciendi infrigidandi etc. 2ª aptitudinem medicinae quae est connaturalis a principiis suae generationis quod alia in 1° dicitur [illegible] alia in 2° et alia in 3° [illegible] ut calida vel frigida etc. unde cum dicimus quod med. [illegible] est in tali gradu [est frigida] id intelligimus quod hic calor talis [illegible] quod [illegible] sed quod a calore naturali possit illa medicina reduci ad talem actum ut calefaciendi vel infrigidandi. hoc confirmatur [illegible] in 1° [illegible] caloris [illegible] calor [illegible] luminis [illegible] calor [illegible] calor [illegible] [illegible] luminis [illegible] 2° in [illegible] [illegible] generationis [illegible] [illegible] calor solis quam [illegible] [illegible] generat [illegible] de calore [illegible] [illegible] medicinis [illegible] calor naturalis [illegible] medicinis [illegible] quod [illegible] calida et frigida in hoc et illo gradu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possint calefacere in frigidare etc. [illegible] calor naturalis quia [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] non possunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opinio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod calor [illegible] habeat calidiorem medicinis calidis [illegible] debemus intelligere quod [illegible] [illegible] calidus est in 1° et 2° et aliis gradibus quia [illegible] calefaciat ~~[illegible]~~ gradu [illegible] sed in potentia illius caloris [illegible] [illegible] [illegible] possint [illegible] in [illegible] quae calidis [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] medicina a corpore [illegible] [illegible] [illegible] calid. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principium [illegible] [illegible] [illegible] incipiunt germinare [illegible] a calore solis [illegible] [illegible]
[illegible]

formalis quod s. dat formalitatem splendoris ut [illegible] ut [illegible]
[illegible] ex continuis [illegible] quae [illegible]
[illegible] unde dicebat [illegible] Georg?

Candidus [illegible] [illegible]
Tantaque [illegible] [illegible] Canis [illegible]

[illegible] efficit quia calor ille efficit [illegible] in luce producere. Sic
[illegible] de frigidis quod calor agit in ipsis formae [illegible]
formae ex propria [illegible] volumus [illegible] quod [illegible]
agit [illegible] ex calidi [illegible] quod dicimus
quod nil efficit calor nativus in radicibus [illegible] quod [illegible]
[illegible] ipso de [illegible] ad [illegible] sic [illegible] calidi quod frigida [illegible]
[illegible] agunt propria [illegible] ex facultate [illegible]
[illegible] expressione [illegible]. Porro igitur de complexione [illegible]
quae dicta sunt complexionis etc.

150

151

ec

po

sc

l

Liber secundus

Sed nunc de ex his salubria quidem.]

Absoluta a Gal. tractatione proposita de corporibus salubribus insa- cap. 1 Tex. 1
lubribus et neutris methodo desinitiva qua non solum singulas eorum
partes examinavit verum et ad minimas et specialissimas parti-
culas descendit modo eadem methodo institutum sequitur tractatum a corporibus
ad signa et quae in intentione medici primum sunt eiusque signa sunt cum hoc Gal. lib. 2° Ar. med.
sine ult. in intentione cum dicti non possent nisi cognitis signis quibus f. i. b. c
per dispositiones nota nec proponunt. Procedit autem eodem ordine verum
solo qua in superiori libro dedi... egit 1°. de signis salubribus 2°. de
insalubribus et 3°. de neutris et proponit hanc divisionem facta in cor-
poribus quod quemadmodum corpora dicuntur sanitas in simpliciter et ut
nunc tale et simpliciter tale quemadmodum dicitur in διαπαντος et
επι το πολυ i. in omni et ex magna parte tale sic etiam hoc modo divi-
di signa praecipue cum albis corpora ... Proponit autem in hoc Arg. ...
opere libro omnium constitutionum propria signa partium principalium et aliarum f. iii. o
quae sunt principes sunt solum sunt principibus affines et magnam partem
in arte medica considerantibus ut sunt ventriculus pulmones et alii ad
usum alterius progredimur considerandum i. quid sit signum et quod non est
et vel solitum signum per multis modis proponi similiter aliquando
signum pro eo quod necessarium est et nunc medici ... proprie sumitur.
Et pro propositione demonstrativa nec ut probabili sumitur signis:
pro eo quod simpliciter notum quodque a medico accipitur non sumitur signa
ante ipsum quae quidem sub in se verum sunt corporis apud nos i. Hiero. ... in Ph.
quae quod ostendit idonea sufficienti facultas est quaesita quod signa ad Hex. p. ... i
sunt est et medicis et non medico et signum dicitur facultas idonea per
sufficienti signis i. cognoscendi an corpus sit sanum ut cognitum eo modo
laborans ut cognitum possit adhibere remedium unde sequitur R. Ar. med. ... c

tius appellauit sig. in arte medica quod pro aliquod ex quo
in corpore sunt significare significare aut nihil aliud est nisi ea quae
latent per eam ab his quae nota sunt cognosci. Signa ergo medicum veluti
[illegible] instrumenta per quod dispositiones corporum ut salubres ut insalubres
vel neutras innotescunt medico. huius autem utilitas varia est et commo-
dissima. Signa enim sunt quodam veluti [illegible] instrumenta per quod
medicus praesentia cognoscit praeterita memoriae suggerit et futura
praedicit. Utile est signorum ad [illegible] [illegible] quibus medici
esse possumus nisi signa nobis indicarent quae ad [illegible] sermonem est
utilitas quod et aegroti medico credunt obediunt et medicus
a calumniis se vindicat. Credunt aegroti obediuntque cum admirentur
medici ingenium cui parere debent et medici se substrahunt
a calumniis dum hoc [illegible] illum [illegible] ostendunt. Sed
redeamus ad rem. Inquiramus incipiendo a signis salubribus. Sunt
signa salubria ea quaecumque ut praesentem indicant sanitatem ut prae-
sentem praenunciant ut praeteritam memoriae subjiciunt. Triplex autem
est hic signorum divisio ex eo quod signum salubre est quod sani-
tatem [illegible] cum vero sanitas sit multiplex ut praesens ut futura ut
praeterita debent 3° signorum genera aliud quod praesentem indicat aliud
quod futuram praenunciat et aliud quod praeteritam rememorat unde
dicuntur indicativa respectu praesentium praenunciativa futurorum reme-
morativa praeteritorum signa. Haec ut procedat de signis salubri-
et contra. Et cum signa sint in duplici differentia quaedam certa et propria
quae certitudinem et convenientiam indicant et quaedam probabilia quae
graeci dicunt τεκμηρια et de his intelligit Gal. et de ijs signis
quae certa sunt et de ijs quae inducunt probabilitatem. Signa autem
rememorativa salubria sunt quae praeteritam sanitatem indicant ut si
agnoscatur bonus corporis habitus debitam staturam partium et magnitu-
dinem [illegible] signa vero praesentis sanitatis [illegible] corpus [illegible]

vide Gal. lib. [illegible] med. c. 164 [illegible]

cum ko-

carere dolore non est [illegible] ex dictis actionibus 2° nam [illegible] sanitatis sunt
vel erunt prognostica signa bone compositionis corporis ex similitudine. similiter
de signis insalubribus ex [illegible] dicendum non signa demonstrativa erunt
corporis [illegible] debilitas. secundum egritudinem significativa erunt
actiones lese et signa egritudinis sunt prognostica egritudinem
erunt [illegible] latitudines dolores lenes imperfecte [illegible]
[illegible] ex eo quod diximus signa debent reduci circa Gal. [illegible]
sunt quomodo signa insalubria possunt reduci ad corpus insalubre [illegible]
simpliciter si illud corpus est in latitudine sanitatis [illegible] male [illegible]
et omnia signa insalubria significant mortem aut presentem aut preteritum aut futurum
Adhuc dico quod cum insalubre simpliciter sit corpus aut sanum aut
neutrum insalubre non quidem [illegible] sanitatis [illegible] quod est aptum recipere
causas egritudinis faciliter [illegible] ex [illegible] corporis signa
non erunt signa insalubria quia non est insalubre nisi [illegible] quod [illegible]
[illegible] morbificis sed erunt signa salubria [illegible]
que diminuunt sanitatem [illegible] sunt signa corporis salubris
non que [illegible] bonam sanitatem [illegible] signa que ostendunt [illegible]
[illegible] facilitatem [illegible] causas insalubritatis [illegible] erunt signa simpliciter insa-
lubria que [illegible] et illis signis que [illegible] mortem ostendunt unde
signa que indicantur corporis salubris simpliciter erunt duplicia quedam
[illegible] a signis salubribus [illegible] facilitatem [illegible]
[illegible] morbifica indicantur a signis simpliciter
salubribus sed quia [illegible] dubitatio [illegible] de corporibus et signis [illegible]
simpliciter diximus quod in corpore neutro sive medio [illegible]
inter salubre et insalubre [illegible] ad sanitatem et [illegible]
[illegible] cognoscitur [illegible] salubria signa [illegible] quomodo medio [illegible]
[illegible] signa simpliciter neutra [illegible] in [illegible]
[illegible] Gal. in prognosticis [illegible] signis [illegible]

3° est declarandum post signa salubria et insalubria signa ne-
utra investigare quae et neutra dicuntur eo quia neutram dispo-
sitionem ostendunt. Unde signa neutra secundum significationem et illa quae nihil omnino
de dispositionibus indicant vel quae nihilo magis salubrem quam insalu-
brem dispositionem ostendunt. Et hae duae definitiones sunt definitiones neutrius secundum
significationem non ut quidam existimaverunt secundam definitionem quod
una quod nihil magis salubrem quam insalubrem dispositionem ostendit et
neutrius nisi [illegible] dicentes quod ista signa non magis indicant unum
extremum quam aliud quod falsum est non quod non ~~distinguit~~ convenienter has duas definitiones
per coniunctionem [illegible] quae vult dicere vel [illegible] statim dicto
ne [illegible] quae sig. vel ut nobis ostenderet non enumerare hanc defini-
tionem [illegible] secundum [illegible] dicimus neutrum tale
[illegible] dicitur etc. Unde igitur neutrum per abnegationem et illa
quae nihil omnino de dispositionibus indicant vel quae nihilo magis sa-
lubrem quam insalubrem dispositionem ostendunt [illegible] quae nihilo
magis salubrem quam insalubrem dispositionem ostendunt quia nec indicant
necessario multum apparentem [illegible] signa insalubria nec apparentia
vel signa salubria nec multum frequentia. Ponit definitiones signorum
neutrorum 2° et 3° significationis quae ex textu clara sunt. Signa 2. neutri secundum
dicta sunt quae et partim salubrem et partim insalubrem dispositio-
nem indicant et 3° quae aliquando quidem salubrem aliquando insa-
lubrem dispositionem arguunt. Et haec signa neutra sunt incerta in-
ter salubria et insalubria sed quod et in ipso praesenti neutra-
litatem [illegible] tam in dicendo et futuro pro dicendo. Signa
neutra [illegible] sunt illa signa quae nominantur corpora et taliter vel
tum vel aliquando se fore tum apta male habent aliquando tempore bene
habent de quibus corporum mentionem facit Galenus de sanitate tuenda 3° ubi
[illegible] corpora calida et humida et [illegible] morbis obnoxia
cum [illegible]

antiquioribus vero non solum bene venit sed et [illegible] cognitionibus [illegible]
quia non tantum [illegible] cum signis [illegible]
[illegible] quam ab antiquioribus medicis cum
[illegible] vocata fuerunt et quisquis sit singulis [illegible] inquit [illegible]
Gal. antiquos medicos [illegible] signa sive rememorativa sive
indicativa sive prognostica vocasse ~~[illegible]~~ prenunciativa quod
proprium est prognostices ut [illegible] quamvis signa tum praesentia
tum praeterita dici possint prenunciativa [illegible] et ad alia
loca Gal. [illegible]. ~~Hipp.~~ ~~[illegible]~~ providentiam in prin. inquit optimum [illegible]
[illegible] providentiam quod [illegible] praedicet cum aegro praesentia praeter-
ita et futura [illegible] in medium [illegible]
[illegible] Gal. [illegible] haec signa [illegible] praeteri-
ta tum praesentia [illegible] et Gal. exponens dicta Hippocratis
inquit quod non solum prognosticum est quod de futuris praedicit
sed etiam quod praeterita et praesentia praedicit. [illegible]
[illegible] unde non minus [illegible] admirationi [illegible] qui
praeterita quae ipse non viderit [illegible] praedicet quam qui futura
[illegible] quod ex hac praedictione duo [illegible] lib. prognostic. [illegible]
pro medico unum quod [illegible] magis cognos- [illegible]
cat [illegible] exponat alterum quod [illegible]
tali medico [illegible] magis credetur. [illegible]
[illegible] esse prognostica sed solummodo [illegible]
[illegible] praedicit [illegible] sed [illegible]
[illegible] conditione quod [illegible]
[illegible]
[illegible] signa nec futura
nec praeterita sed solummodo praesentia. Ad hoc [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod omnia signa indicant [illegible] solummodo [illegible]
[illegible] praesentia signa [illegible] sed ex his signis praesentibus [illegible]

spectat seq. aequivalentia praeterita quae [illegible] sanitatis
vero corpore si adhuc incorrupte [illegible] in [illegible]
prout dubbio sed signa praesentia indicantia corporis [illegible]
haec signa quae praeterita sunt indicant [illegible] subjiciendo
memoriae praeterita morbi ad illa corporis [illegible]
sunt in brutis [illegible] a morte [illegible] signa coctionis [illegible]
sed incipere superare morbi et sed signa [illegible] ipsi
quae ipsa [illegible] praenunciamus aegri conditionem [illegible]
per [illegible] in duobus [illegible] aequales quos
utrum praedicimus victoriam si incipit [illegible]
bonae victoria [illegible] sed [illegible] post [illegible] sic in morbis [illegible]
nil aliud inspiciat medicus quam [illegible] morbi [illegible]
aliquamdiu [illegible] incipere [illegible] appendiis
signis coctionis [illegible] praesentia [illegible]
[illegible] appendiis signis coctionis ut coctio [illegible]
[illegible] ut colligendo [illegible] signa prognostica [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] ex istis [illegible] praedicimus
illud [illegible]. [illegible] signorum est
[illegible] multa [illegible] videre in medicina signa sed principaliora
[illegible] signa praesentanea et indicantia minor vero [illegible]
memorativa signa prognostica ex Hipp. lib. de prognosticis
[illegible] quod aegroti [illegible] signa
sunt medici [illegible] medico [illegible]
[illegible] quod maxime [illegible] ad [illegible] fides
quod aegrotus [illegible] de medico [illegible]
ad [illegible] in medico [illegible] officio [illegible] aegrotus [illegible]
[illegible] officium aegroti [illegible] medicis [illegible]
[illegible] fidem et ex hoc facile [illegible] libenter a morbo

2o. aegro[illegible]

praedispositis. quod medicus morbi magnitudinem praevideat et
a longe remedia parent et prospiciat cumque in primo aspectu
[illegible] [illegible] vel salutaria vel praeter [illegible] [illegible] [illegible] quique
[illegible] [illegible] praedicat [illegible] parent quae [illegible] [illegible]
possit [illegible] 2.° utilitas quod [illegible] medicus [illegible] [illegible]
quae [illegible] morte [illegible] [illegible] liberat ab infamia [illegible] [illegible]
hoc praedicere potuisset ipsius [illegible] adscriptam fuisse
[illegible] [illegible] utilitatem ne infamentur remedia quia [illegible] indicata
mortis remedia [illegible] signorum [illegible] utilia non possunt bona [illegible]
in [illegible] prospicienda [illegible]. Magnam quoque afferunt uti-
litatem signa indicativa quia in ipsis [illegible] [illegible] sanitatis
conservatio et morborum curatio non impossibilis est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ipse quod alio modo fieri non [illegible] [illegible]
per signa indicativa. [illegible] usus signorum rememorativorum
[illegible] prognosticis et indicativis quia ipsa non tantum sunt
utilia ad conservationem corporis [illegible] alia signa sed
sunt utilia ad cognitionem morbi et ad [illegible] [illegible] quae
per signa propria [illegible] significat ex quo fit quod [illegible] [illegible] Gal. 1. [illegible] ar. [illegible] f. 165. a
[illegible] utilitas Gal. [illegible] in arte de signis [illegible] [illegible]
[illegible] de praenuntiativis et indicativis [illegible] colligamus [illegible] [illegible]
signa rememorativa [illegible] praeterita [illegible] indicativa
quae indicant quae [illegible] [illegible] et prognostica quae futura
praedicunt. Ex his maior est utilitas prognosticorum [illegible] [illegible]
ad medici [illegible] et remedii 2.° indicativorum quibus [illegible]
cognoscit. minor vero est rememorativorum quae [illegible] faciunt
ad medici gloriam et ostentationem et cum aliis signis ad [illegible]
morborum cognitionem

Text.

Cum vero sint salubria corpora etc.

Divisio a Gal. signis salubribus insalubribus et neutris quod quae
... sint commemoravit quaedam indicantia et quaedam
prognostica tum salubrium tum insalubrium et neutrorum cum autem
dixit maxime de usu signorum indicantium ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ et prognosticorum mentionem vero commemorationis [illegible]
docens ~~methodum~~ quomodo per haec signa possimus dis-
positiones corporis deprehendere. Primo autem dividit signa salubria
ut divisit corpora in primo lib. nam respondent ...
primis signa ut cum indicent corporum affectiones debent talia
esse qualia corpora dividuntur. Cum signa et salubria sint in
simpliciter et ut nunc talia simpliciter vero in omni talia et in
plurimum talia et haec signa easdem possunt definitiones quas
habent corpora prout respondent ad simpliciter omni et multum et
nunc solum unde ~~corpora~~ signa salubria simpliciter erunt illa quae ab ipso die ortus
bonam habuerint constitutionem et ipsa erunt indicantia corporis sim-
pliciter salubris, salubria omni erunt illa quae a primordiis formae
generationis optimam et exquisitam habuerint constitutionem et
haec indicabunt corpora omni salubria et multum salubria
erunt ea quae parum recesserint ab hac optima constitutione
nunc vero salubria erunt quae bonam habent constitutionem. Sed dubitare
quispiam posset quod cum et insalubria simpliciter et neutra
simpliciter sint in latitudine sanitatis cur de istis nullam fecit mentionem
Respondetur quod cum Gal. intenderet loqui de corporibus sanis et
omnibus non necesse erat ut haec enumeraret quia quatenus
sunt in latitudine sanitatis sunt etiam ipsa salubria et comprehen-
duntur sub hac divisione corporis salubrium. Sed haec adverte
quod hic nomine sanitatis dicimus [illegible] et [illegible] intelligitur
pro signa salubrium corporum non quia et signa non sint corporum
salubrium vera.

Gal. lib. 2 Ar. med. p. 112. B.

salubrium et neutrorum siquidem sanitas est aut ex integro et ad eius
hic latitudinem videtur habere in qua est status primus et quorum
sanitas diminuta est et tempore morbi praecedit et ex hoc cognoscitur
quo magis abest a sanitate a morbo corporum et magis in neu-
trum producta in utroque eorum. alterum dubitatur circa ista ut
dicit Gal. non solum signorum corporum nunc bene valentium dicit unde
aliqui exponunt dicendo illud [bene valentium] refertur tertio modo
ad signa indicantia sanitatem corporis tunc nunc et non ad signa in-
dicantia sanitatem corporis salubris quae contraria falsa est non
Gal. cum explicat signa corporis salubris simpliciter dicit primo signa
eiusdem corporis prout bene valet vel aliud est tantum ad sequentia
sed prius ad sanitatem quia hoc corpus habet sanitatem vel aliud
prius et sit optime temperatum et optime compositum quare sequitur
tradit signa corporis salubris simpliciter prout bene valet et non dicit
dicitur esse debere utraque illa particula tertio modo ad signa indica-
tiva corporis salubris nunc sed ea salubria simpliciter et ex hoc
[illegible] contra Gal. de salubri in salubri et neutro ad tertio
[illegible] quod prius est tale sed quod nunc est tale non si corpus dicatur
salubre simpliciter prout bene valet dicitur quod tale prout ve-
re est quia bene valens vel aliquid sequitur ad prius. Sed hic [illegible] sci-
re de latitudine [illegible] qui inquit quod cum dixerit Gal. salu-
bre [illegible] nunc bene valens non [illegible] in corporibus [illegible] simpli-
et in salubribus simpliciter [illegible] quod [illegible] bene valentia debemus
intelligere ea quae [illegible] et in hoc corpore in salubri et
neutro simpliciter prout in latitudine sanitatis quae nunc est eius
quorum hic corpora [illegible] bene valentia [illegible] quae
bene valentia [illegible] optimo habitu sanitatis
[illegible] aliquam [illegible] ab hoc habitu [illegible] bene et salubri de-

· Gal. Sal. 2 [illegible] p. 13 c.

pro ea subiectum quod hoc (corpus) salubre dicitur quod in hoc v. i.
quae sunt 2° operationi constitutione salubri quia sunt 2° salubris
i. per ab illa operationi constitutione recedit quam firmam et perfectam
vide ille dispositiones et operi ... ad signi sunt duo et methodi
sum firme temperies hic est et indicat naturam ad mixtionem
compositionem. Subiectum Gal. intra proprias divisionibus signorum
salubrium methodum quam sentiam possimus cognoscere corporis
dispositiones [illegible] [hoc] [has dignotiones sumendas sunt ex ab his quae
2° essentiam humani corporis insunt, et ab his quae ex necessitate consequuntur
operationibus actibusque qui proprie accidentia dicuntur] i.e. habemus methodum
qua possimus cognoscere signa haec corpora nobis duo proponit
cognoscendi ab iis quae essentiam rei constituunt et complent et secundo signa
sunt ab iis quae necessario rei essentiam consequuntur quae continent duo
operationes et actus. Sequitur quod signorum haec continent in se
a rei essentia respondet 2° necessario consequuntur [illegible] essentiae
haec sunt operationes et actus. Et secundum Gal. ad sanitatem in [illegible]
et in corporis [illegible] [illegible] [illegible] hoc velut methodus
[illegible] et [illegible] [illegible] quae corpora [illegible] in salubria et aegra
quos per signa [illegible] quam a rei essentia et rei essentiae
consequentibus operationibus et actibus. [illegible] duo [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod dicit Gal. signa operationis [illegible] et [illegible] ab
his quae sunt 2° essentiam et ab his quae rei essentiam consequuntur
[illegible] quae rei essentiam consequuntur. (actiones) [~~[illegible]~~] operationes et actus [illegible]
[illegible] quod operationes ~~et [illegible]~~ rei consequuntur essentiam
corporis [illegible] de corporis essentia [illegible] [illegible] [illegible]
qui in [illegible] [illegible] signa ab essentia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] operationes [illegible] operationes [illegible] de essentia
corporis

sol. sub 2° Ar. [illegible]
§ 15. A

corporis idem partaeque Gal. in definitionibus corporis salubris in
qua definitione ponitur operationes ad eum corpus salubre attribui
quod sic optime temperatum et in quantitate optime et operari bene
operationes proprias ideo et corpus salubre bene operas proprias
similiter ex ipsa sanitate denominamus et corpus operationes
de essentia corporis salubris ait 2. lib. de [illegible] cap.
definitur sanitas Gal. quod sit constitutio ad naturam operationes
perficiens ut morbus constitutio praeter naturam operationes laedens
ergo corporis sani de essentia erit bene in se operationes cum sint de
essentia sanitatis ait [illegible] in ~~de temperamentis~~ quod sunt de essentia
~~corporis~~ hic relativa sunt eadem ratione, et natura relativum talis in
definitione [illegible] sed opus et temperamentum sunt relativa ad
temperamentum [illegible] correlationem ad opus q. opus [illegible]
[illegible] temperamento et in [illegible] ponit. ex quo fit quod sicut
temperamentum est de essentia corporis sic et operationes erunt de essentia
corporis essentia [illegible] idem [illegible] quod vid. [illegible] fol. 15
operatio non est de essentia sanitatis nec corporis sani et [illegible] operatio
de essentia sanitatis ut corporis sani sequuntur. quod non potest
separari [illegible] et quod [illegible] per operationem temperata [illegible]
corpus non [illegible] non est de essentia corporis sani quod separatur
operatio [illegible] quia nec oculus [illegible] videt nec [illegible]
[illegible] nec [illegible] corporis operatio
et tamen hoc temperatis corpus non [illegible] est quia operatio non
est de essentia illius sed de essentia corporis est optima constitutio [illegible]
hoc dicit Gal. [illegible] de diff. morborum cap. 2 [illegible] Gal. aliter
respondet quod ~~operationes~~ illa [illegible] non operationem essentialiter de
essentia corporis sed de essentia constitutionis [illegible] dicat. bona ut
mala constitutio quae perfectas ut imperfectas operationes habet

[illegible] dixit Gal. 2° de diff. symp. i. tendunt esse [illegible] ad 2m
nam proprie operationes ad [illegible] de [illegible] operationes
[illegible] posse [illegible] ipsum [illegible] operationes [illegible] Ad
2m resp. quod hic non definit [illegible] sed corpus sed [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] relative ad operationes
sed ad ea ex quibus [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible]
[illegible] relatione ad [illegible] et [illegible] conclusio est [illegible] [illegible]
ab [illegible] operationes sed ea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex mala interpre=
tatione illius [illegible] corporis qui græce [illegible] symptomata dicunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] symptomata [illegible] dispositis ab alii
[illegible] quæ ~~quæ~~ græcis simbebicota [illegible] dicit Gal. lib. de
diff. symptomatum cap. 1. 2. ~~[illegible]~~ [illegible] symptomatis pro=
prie [illegible] et [illegible] symptoma apud Gal. proprie signi
ficat [illegible] quod [illegible] morbum [illegible] corpus et hoc [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] affectum corporis [illegible] mutationem
symptoma [illegible] [illegible] in [illegible] illud quod [illegible] præter [illegible] quæ
sunt [illegible] morbus [illegible] et symptoma proprie dictum [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] præter [illegible] sed [illegible]
quæ sanis corporibus accidere possunt. [illegible] [illegible] illa
quæ [illegible] sanis corporibus accidunt quæ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] symptomatis [illegible] proprie dicuntur
a Gal. simbebicota unde [illegible] [illegible] quod symptomata
sunt ea quæ [illegible] corporibus [illegible] accidentia et simbebico=
ta corporibus sanis et hic [illegible] error [illegible] ex mala [illegible]
[illegible] [illegible]atione qui hæc nomina græca symptomata et simbe=
bicota [illegible] [illegible] accidentia unde [illegible] ipse dixit
Accidens [illegible]

Gal. [illegible] 2° [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

accidens apud medicos [illegible] sumi ut etiam et significat
vel id quod contingit ex sanitate et egritudine ut proprie
et est id quod est preter naturam ut morbus morbi causa et simptoma
ut magis proprie est id quod contingit morbo et est triplex
actio lesa qualitas mutata et excretio mutata que sibi
[illegible] hec de simptomate [illegible] corpore [illegible] diximus [illegible]
nis ex mala actione illius [illegible] [illegible] dubium [illegible] contingit Gal. pl. 2° de. [illegible] [illegible]
diximus quod simptomata [illegible] corporis morbum accidentia sunt et dubium quod
[illegible] quemadmodum in corpore [illegible] [illegible] actio lesa [illegible] simp-
toma [illegible] in corpore [illegible] actio [illegible] dicit. [illegible]
[illegible] R. quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sed in
[illegible] accidentia actio [illegible] lesa [illegible] ut actio lesa inter simpto-
mata. [illegible] dixit Gal. 1° methodi quod sicut illa
que eveniunt corpori [illegible] dicuntur ~~corpori~~ simptomata ita et illa
que eveniunt corpori sano dicuntur simbebicota .i. accidentia. sed
actionem lesam esse simptoma considerandum est [illegible] sine simpto-
ma [illegible] distinguere simptomata [illegible] in hoc loco. [illegible] dixit Gal.
operationes et simptomata [illegible] [illegible] duplicem causam 1° et ut significaret
quod [illegible] constitutionem preter naturam 1° lesio [illegible] immediate actiones [illegible]
[illegible] [illegible] consequuntur. [illegible] simptomata [illegible] constitutio [illegible] [illegible]
[illegible] operationes. 2° [illegible] actione ~~[illegible]~~ ab aliis consequentibus
ut distingueret constitutionem [illegible] a constitutione preter naturam
[illegible] actione [illegible] [illegible] [illegible] actione lesa [illegible] morbus [illegible]
[illegible] quod [illegible] 1° methodi cap. [illegible] dixit 4 [illegible] que
[illegible] preter naturam constitutio preter [illegible] sine [illegible] preter naturam
[illegible] [illegible] actio lesa, [illegible] simptoma, [illegible]
[illegible] lesa [illegible] morbi [illegible] distinguere simptomata [illegible] simpto-
ma quod in signa appellari [illegible]. Angelinus [illegible] [illegible] [illegible]

predictam signorum divisionem insufficientem quia ad prognosticum
necessaria sunt signa ~~sed~~ quae quae sunt necessaria vel aliqua
prognostica ut signa quae sumuntur a causis particularibus et
influentiis celestibus [illegible] aquis dicit gal. facilius temperantiam
regionis facile cognosci et sic cognoscit de ventis et disponit se
qua venientium calidi aut frigidi. sic etiam dicit hec aliqua
signa desumpta ex similitudine febrium quae maxime apparent
maxime in his febribus quae populariter vagantur. insuper et
signa ex externis prognostica quae generaliter plurimum ad morborum
vid. sol. 2. Art. med. p. 198. c. cognitionem faciunt. sed ut ordinatim procedamus incipiemus
a primo. dicit gal. prognostica signa desumpta a causis quia signa aut
aut sumuntur a causis internis aut a causis externis si aut
quod sumuntur a causis internis tunc non possunt signa quia nec
dicuntur hec signa inquirit (?) [illegible] cognoscere idem est cum mor
bo ~~[illegible]~~ et cum morbus est cum morbi sine semper simul
qui aut cognoscere morbum habet cognoscere causam morbi [illegible]
hec causa morbi sit ignota non potest proponi ut signum quo mor
bi cognoscatur quia morbus et causa morbi eodem tempore cognoscun
tur nec minus sunt signa a causis externis et procatar
cticis a quibus sumuntur. notis gal. dicit signa tres sumendi [illegible]
divisiones signorum alia esse rememorativa alia indicativa
et alia prognostica dicit tractationem [illegible] primo et principaliter
respicere signa indicativa 2° prognostica tractationem autem
rememorativorum relinquit [illegible] ad quod signa rememo
rativa reducuntur. etiam ratione quia hec non est [illegible] procedendo par
tium dicendum est quod [illegible] intelligentes tradere signa certa ex
quibus habentur de morbi et sanitatis cognitio merito disponit (?)
signa desumpta a causis quae precesserunt quia hec non possent
fieri certiora

[illegible] certitudinem unde ut si [illegible] ea pro certis in [illegible]
ut pro externis non sunt partes ex quibus non signa sumere
oporteat ut in cognitione sanitatis ut in cognitione
morbi [illegible] diversis habet principia signa a iuvantibus et le-
dentibus sicut hoc non [illegible] verum methodum non [illegible] opinio [illegible]
[illegible] in [illegible] et causis in partibus [illegible]
ad hoc cognoscendum [illegible] proponit habet morbi descriptionem a iu-
vantibus et ledentibus et quae ut bona ut mala corporis constitutio-
non possunt cognosci. et [illegible] quod dicitur de signis [illegible]
[illegible] quod signa sumpta a similitudine [illegible]
[illegible] methodo hic [illegible] signa quae apparent in
[illegible] indicationem [illegible] signa [illegible]
[illegible] cognitione [illegible]. Quod autem dixi
[illegible] signa sumpta ab iuvantibus [illegible] in [illegible]
[illegible] includitur. Illud [illegible] quod [illegible] in signorum
cognitione non [illegible] methodum quae non proportionem habet [illegible]
[illegible] hoc [illegible] non habet [illegible]
[illegible] methodo [illegible] quod aliqui signorum [illegible]
non proponit in [illegible] 18 et 19 [illegible] cognoscit.
[illegible] signa [illegible] quod [illegible] ut
[illegible] in externis partibus [illegible] ut latet in internis [illegible]
[illegible] externae [illegible] signa [illegible] his [illegible]
quae proportio [illegible] latet in partibus internis [illegible] non possunt
[illegible] signa [illegible]
[illegible] dolor et tumor [illegible] his [illegible]
non possunt cognosci [illegible]
[illegible] cognitione [illegible] unde
ibi habet aliam [illegible] signorum [illegible] proportionem [illegible]

[illegible] 181 A

bonitatis et [illegible] signa potius internas affectus [illegible]
ex proportione quia [illegible] ad hoc ipsum ex natura [illegible] unde
bene ex [illegible] dicebat plures videntur quod internum signa
certissima sint quae ab ostendibiliter inhaerentibus [illegible] in [illegible]
ex modo ostendi sequuntur. unde ex hoc apparet illos errare
qui volunt quod signa sumpta a [illegible] [illegible] signa [illegible]
a non inhaerentibus ut in internis ut in natura quia ipsa [illegible]
nec sunt ostendibiliter inhaerentia [illegible] affectiones internas nec
ex externis [illegible] quia hic [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] sunt signa quae a non consequentibus [illegible] ab ipsa
[illegible] [illegible] quae in declaratione [illegible] explicavi-
mus. Sed haec omnia tollit quaedam dubitatio ex dictis [illegible]
in hoc loco tres fontes signorum ponit ab ostendibiliter inhaerentibus a
necessario consequentibus operationes et non consequentibus [illegible]
ad [illegible] de alia parte [illegible] 4 [illegible] ex potentialiter inhaerentibus
ex non consequentibus ~~operationibus~~ ex non ~~consequentibus~~ accidentibus et
ex operationibus. Quae contradictio clarior videtur [illegible]
quid sit hoc 4o [illegible] [illegible]. [illegible] illud quod ostendibili-
ter nil aliud intelligit nisi [illegible] unde dicit nil aliud
esse carnis nisi [illegible] carnis [illegible]
non consequentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non accidentia [illegible] [illegible] magnitudinis numeri
[illegible]. quod vero contradicit [illegible] [illegible] hoc in hoc
formatione magnitudinis numeri et situ
[illegible] ponit [illegible] inter potentialiter inhaerentia et in illo loco [illegible]
exclusit a potentialiter inhaerentibus sed [illegible] a non consequentibus et dixit quae
ad compositionem attinet [illegible] non accidentia quae non sequuntur ostendibili-
ter ut non consequentia. Ad hanc dubitationem [illegible] [illegible] et
[illegible]

ingenio [illegible] [illegible] et diverso [illegible] [illegible] [illegible] gal. [illegible] de usu
partium. [illegible] hic definiat gal. corpus salubre per [illegible] [illegible] def.
quae res constituunt corpus salubre et ipsam appellarunt [illegible]
ipsius corporis corporis salubris [illegible] cum corpus salubre [illegible] [illegible]
requirat [illegible] temperamentum in simplicibus et primis partibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] et organicis [illegible] [illegible]
in [illegible] def. ideo [illegible] [illegible] compositionem quae consistit in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ingredientes [illegible] [illegible]
def. appellarunt [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] consideratione
corporis [illegible] [illegible] de usu partium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] temperamenti ideo [illegible] [illegible]
peramento [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] respondeo [illegible] sub ul. 2a. tr. ad
videtur [illegible] difficultatem tollere [illegible] [illegible] [illegible] assignare a galeno § 185 1.
de corporis [illegible] proprium ~~[illegible]~~ corporis salubris [illegible] [illegible] [illegible]
corporis et ideo [illegible] [illegible] [illegible] interrogatio in aliis corporis [illegible]
dicere gal. i de usu partium [illegible] [illegible] de corpore [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et corpore [illegible] definit [illegible] [illegible]
cum [illegible] ipsis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] quod gal. in libris de usu partium [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] partium [illegible] ad minimas [illegible] illis [illegible]
de usu partium, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil considerant
sanitatem sanitatem consistere in temperamento et [illegible] partium
[illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
organicis quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in illis ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] considerationem [illegible] [illegible] [illegible] totius corporis [illegible] [illegible] singula
[illegible] ipsius [illegible] 4a. [illegible] corpore [illegible] proprium [illegible] quod
salubrior [illegible] [illegible] temperamentum quod [illegible] [illegible] partium
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] temperamentum [illegible]
ad quod temperamentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partibus [illegible] [illegible]
~~[illegible] [illegible]~~

K

nes colores odores hec appellantur ab consequentia 2.ª aut de conti
tuenda ab accidentia [illegible] formatione organica [illegible] numero vero
in hec accidentia partis similaris duo accidentia appellantur ab
organica ab [illegible] de [illegible] intendit in hoc [illegible] Galenus
sed quia ab [illegible] acc temperamenti partis acc consequenti ad partis
temperamentum aut ad temperamentum partis ab consequentiis 2e qualitates
ut odores colores [illegible] quae qualitatis [illegible]
in temperatus magnitudo aut [illegible] numerus [illegible]
[illegible] similaris ex accidentia [illegible] partes similares [illegible]
ut illud instrumentum formet in [illegible] magnitudine figura 2a
[illegible] unde gal: in lib. de usu partium [illegible]
[illegible] ad temperamentum corpor
[illegible] magnitudine figurae [illegible] inter ab accidentia [illegible]
[illegible] per se insunt similaris sed sunt de [illegible] organica
ab modo [illegible] considerationem corporis in hoc [illegible]
[illegible] considerandum hec [illegible] figura [illegible]
[illegible] cognoscere possimus [illegible] temperamentum [illegible]
[illegible] corpus
sit bene temperatum sed et bene compositum et [illegible]
partibus [illegible] compositione
positione. Unde dicimus Galenum diverso modo corpora considerare
[illegible] in lib. de usu partium [illegible] consideravimus lib. de usu partium
corporum [illegible] qualiter [illegible] unde
[illegible] corporis constitutione pendere a temperamento partis
similaris quam [illegible] de [illegible] partis [illegible] temperamento [illegible]
[illegible] ad ipsum temperamentum ab [illegible] 2e qualitates, alia [illegible]
temperamento [illegible] formatio ab [illegible]
[illegible] considerandum [illegible] sanitatem et morbos in ipsis cor
poris dignoscere possimus unde [illegible] propria
[illegible] compositione [illegible] ex his [illegible] sanitas et morbus

resultant

corporis [illegible] [illegible] mutatio [illegible] naturalis sed non est eius corruptio [illegible] con-
trariis [illegible] non putredinem [illegible] non [illegible] [illegible] et in
[illegible] et in putredo est partim in [illegible] partim in putredo [illegible]
[illegible] putredinem in [illegible] est putredo est duplex [illegible] duplex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] est corruptio [illegible]
[illegible] partim in [illegible] partim in putredo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] corruptionem [illegible] et [illegible] [illegible] quae [illegible]
[illegible] in [illegible] vero [illegible] quae est [illegible] est [illegible] ad putredi-
nem. Unde est [illegible] putredine [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putredinis est [illegible]
[illegible] quae per corruptionem [illegible] putredinis unde [illegible] ad putre-
dinem [illegible] forma [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad putredinem [illegible] [illegible] quae [illegible] quam [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] humido quod humido est [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] calor et humido calor [illegible]
[illegible] [illegible] forma humido vero [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] calidi in [illegible] humido [illegible]
[illegible] [illegible] humido [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] calor in humido [illegible] [illegible]
putredo [illegible] [illegible] [illegible] quia calor [illegible] [illegible] in humido
[illegible] [illegible] [illegible] humido [illegible] [illegible] calidi [illegible]
[illegible] [illegible] putredo [illegible] causa efficiens putredinis est duplex alia
primaria alia secundaria. Primaria enim est caliditas quae in [illegible]
[illegible] [illegible] caliditatem [illegible] calor [illegible] unde [illegible]
ab humido [illegible] putredo [illegible] est [illegible] caliditas alia
[illegible] interna [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] in quibus calor est [illegible] [illegible] facile [illegible] hu-
mido ob [illegible] caloris. Per caliditatem [illegible] [illegible] est cali-
ditas [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] humiditas [illegible]
[illegible] putredinis unde [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]

K

ignis calidi, ex quo maxime resistit [illegible] caliditatem [illegible]
in putredo [illegible] calorie in uno genere humido [illegible] quae
[illegible] calidi [illegible] frigidi [illegible] habet humiditatem [illegible]
[illegible] cum difficultate [illegible] quod cum [illegible] caliditatibus [illegible]
[illegible] putredinis [illegible] quia in [illegible] frigidus [illegible] in hic
[illegible] quia caliditas [illegible] attrahit calorem [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] unde humiditas [illegible] in [illegible] humido
[illegible] putredo quia calorem [illegible] attrahere calidit[illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] calor [illegible] frigus [illegible] calor [illegible]
calor [illegible] agit [illegible] calor in [illegible]
[illegible] caliditatem [illegible] ad partes internas frigus [illegible]
[illegible] agit in calorem [illegible] quia in [illegible] frigidus
naturae caliditatis [illegible] exigit [illegible] frigidus [illegible]
[illegible] calor [illegible] quinimo [illegible]
[illegible] ipsa [illegible] unde ab externo frigore [illegible]
[illegible]. Finaliter [illegible] putredinis [illegible]
[illegible] atque ex gratia minus [illegible] habent [illegible] atque [illegible]
[illegible] [illegible] generatio [illegible]
[illegible] gratia minus [illegible] [illegible] putredinis
[illegible] gratia minus a propria [illegible] putredinis [illegible]
in putredo [illegible] [illegible]
[illegible] putredinis [illegible] putredine [illegible]
caliditatem [illegible] calor
[illegible] calor [illegible]
[illegible] unde humiditas [illegible] calor [illegible]
[illegible] unde [illegible] frigus [illegible] humiditas [illegible]
[illegible] frigiditatem in [illegible] humiditatem
[illegible] calorem [illegible] humiditas [illegible] caliditatem [illegible] ad [illegible]

[illegible]

alterius ex corruptione quia si hic esset sequeretur quod ex corruptione
ne unius mixti non generaretur aliud sed videmus quod in unius
mixti corruptione ipse aliud generari quod signum est aliquem vigorem
caliditatis remanere illius mixti vel aliquos gradus qui sunt in
generatione alterius non est ergo ponere [illegible] caliditatis quod
[illegible] sunt penes accessum caloris qui abundanter sed sunt penes minus
remissionem singulis caloris sufficiens ex corruptione quod remanet in
unius gradus etiam [illegible] [illegible] caliditatis abundantia quia
nec caliditas extranea quae est in ea corruptionis [illegible] [illegible]
[illegible] caliditatem internam. Alii vero existimant putre-
factionem esse [illegible] quando dicere a calore ambiente liquatur [illegible]
humiditas quae est [illegible] caliditatem [illegible] inde mixti [illegible]
[illegible] non aliena caliditas [illegible] in illa quae immediate agit
in humiditate sed immediate agit in calidum unde [illegible] deficit
putrefactionem quod sit corruptio nativi caloris ab aliena caliditate ex
[illegible] dicunt esse corruptionem nativi humidi a calido externo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] caliditas dissolvi [illegible] externis
[illegible] deficit [illegible] dissolutione caliditatis in [illegible]
[illegible] [illegible] caliditatis resolutione in mixto animato. Alii
vero existimant putrefactionem esse [illegible] a calore [illegible] [illegible] mixti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] externa caliditas ingrediatur [illegible]
[illegible] calorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
humiditatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mixta corrumpuntur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] putrefactione dicimus quod [illegible] [illegible]
a principio [illegible] humidi deinde [illegible] calidi [illegible] [illegible]
[illegible] modo generationis putredinis [illegible] quod [illegible] quae [illegible]
[illegible] [illegible] humidi [illegible] experientia [illegible]
[illegible] quo magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] odorem magis [illegible]

quod dicitur ē quia corpora humida putrescunt in aere [illegible]
ipsa infrigidata unde ob exalationem que fit in istis corporibus putrescibi-
libus non bene infrigidantur similiter ex ipsa aeris alteratione
dependentibus est magis aut minus [illegible]
[illegible]
[illegible] calido et humido . et [illegible]
[illegible] ad radios solis et putrescit [illegible]
[illegible] a putredine [illegible] calidita[te]s [illegible] putredinis . [illegible]
[illegible] calor [illegible] humidi
[illegible]
[illegible] congelata [illegible]
[illegible], [illegible] congellatio [illegible]
[illegible] calidita[te]m [illegible]
[illegible] difficillime [illegible]
calor [illegible]
calidit[ate]m [illegible] unde ob hoc causam [illegible]
[illegible] putrescit [illegible]
[illegible] calor solis [illegible]
[illegible] in [illegible] alia [illegible]
[illegible] caloris [illegible] unde [illegible]
[illegible] corruptionem [illegible]
unde in generationis putredinis [illegible] calor [illegible]
calidita[te]m [illegible] humiditas
[illegible] ~~[illegible]~~ putredo [illegible]
[illegible] calidita[tis] in uno [illegible]
[illegible] calidit[ate]m [illegible] propria [illegible]
[illegible] putrescit [illegible]

Putredo [illegible] a propria [illegible]

[illegible]

qualitatem ab hoc non putrescit et ab ea separat. manifestus
et manenda sicca quia non habet vehiculum a propria [illegible]
[illegible] et sicca per hoc separatur a propria [illegible]
caliditas et humiditas [illegible]
et hoc non [illegible] ingenium [illegible]
a propria sua recedit. Atque de putredine non [illegible] de [illegible]
[illegible] et de adustione differentia [illegible] putredinem
[illegible] unico igne [illegible]
[illegible] a propria sua recedit [illegible]
[illegible] sed [illegible] igne [illegible]
[illegible] a propria sua recedit ideo putredini [illegible]
ignis [illegible] putredinem quia [illegible] caliditas [illegible]
[illegible] caliditatem a qua [illegible] putredo [illegible]
[illegible] caliditati [illegible] quia [illegible] calidi-
tate [illegible]. 2° illud putrescit quod [illegible] a cali-
ditate [illegible] a caliditate [illegible] calidissimus
[illegible] putredinem sed quis dicet in igne generari animalia quae,
ita ut asserit [illegible] coloratus [illegible]
in Cypro insula, aerariis fornacibus ubi chalcitis lapis ingestus plu-
ribus diebus crematur bestiolae in medio ignis reperiuntur pennatae
tanto maiores [illegible] maiores quae per ignem saliunt ac ambu-
lant. Volare pennatum quadrupes inque plurimas appellatur pyral-
lis a quibusdam pyrausta quamdiu est in igne vivit [illegible]
[illegible] longiore paulo volatu [illegible]
[illegible] ut maxime [illegible] atque delapsus [illegible]
[illegible] unde videmus et in igne [illegible] generare
[illegible] dicendum [illegible] in igne
[illegible] humiditatem quae [illegible] quod in [illegible]
[illegible] ignis [illegible] habet [illegible] agitatur a motu ignis
[illegible]

absque eius alteratione et destructione. Tertium quod dicimus solet
igne possit aliquis de eo dicere eum scilicet ad putrefaciendum
eum mixtum quae maxime necessaria ut [illegible] ex [illegible]
ad putrefactionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et illud magis [illegible] mixtum ad putrefactionem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videtur putrescere. Ad quod [illegible] [illegible]
[illegible] de impossibilitate quod impossibile [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] de difficultate quod [illegible] [illegible] putrefactioni [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] alterata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putrescat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] putrefactioni [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ideo [illegible] putrescere. Licet difficulter [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] habeat [illegible] quae putrefactionis [illegible] [illegible]
ut possimus dispergere [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quae [illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible] putrefaciendo
[illegible] ut [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] quae [illegible] [illegible] simpliciter [illegible] [illegible] putrefactioni [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] quod [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] multi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] in hac [illegible] putrefactio et [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in putrefactione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putrescat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] in [illegible] [illegible] in quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] putrefactio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propria

mixti

frigiditate ac putredo est in combustione ad se trahit humorem frigidius
quia calore externo destruuntur. Nam caliditas mixti cum humiditate
et frigiditate in putredine non manent. Et cum calor abstrahit
caliditatem interiorem unde remanet pars humida et frigida mixti a
calore nativo derelicta moderata eius materia et complexionis mixti tunc
potius est. Et calidi digerentes vero mixta quae sunt in corruptione et
combustione non corrumpuntur secundum dispositionem suam et calidi [illegible]
et interiorem eius frigiditatem et in putrefactione caliditas ea
vero attrahit caliditatem innatam et corrumpit [illegible] humidum [illegible]
[illegible] in combustione vero non [illegible] [illegible] ad calorem [illegible]
in mixto possibile quia [illegible] in combustibili [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] frigiditatem cum humiditate [illegible] et mixtum igneum [illegible]
[illegible] quod non fit a calore in ~~[illegible]~~ putrefactione ipsa. [illegible] duos
modos putredinis [illegible] [illegible] et per combustionem et per [illegible]
[illegible] dixerunt aliqui [illegible] [illegible] [illegible] in differentia caloris [illegible]
in mixto [illegible] [illegible] in putrefactione [illegible] calore [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] a calore [illegible] quae [illegible] combustio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
quae fit ab combustione et putredo [illegible] [illegible] fit ab interno calore
mixti [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] destructionis quia [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ad destructionem mixti [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ab externo calore [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
putredinis dicuntur [illegible] [illegible] duos modos putredinis [illegible] mixtorum
imperfectorum [illegible] mixtorum [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in perfecta [illegible] non corrumpuntur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corrupt[illegible]
[illegible] quod fit [illegible] caliditate et [illegible] [illegible] quae
procedit ex interno [illegible] mixti frigiditate quae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dico est contingere in parte dicere putredo totalis quia ab humi-
ditate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur [illegible]
putredinem [illegible] modo ad adustione quod dicitur putredine [illegible]
quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut in cineres deducit ut in adustione
unde depositis [illegible] putredo ille in qua [illegible] [illegible]
[illegible] partis humidis [illegible] putredo [illegible] [illegible] sed [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod putredo dicitur [illegible]
ille in qua fit corruptio [illegible] naturalis caliditatis
in [illegible] [illegible] intelligenda de differentia corruptionis in qua
activae qualitates [illegible] agunt super passivas [illegible] [illegible]
corruptione [illegible] adustione in qua activae qualitates
[illegible] sed [illegible] agunt super passivas [illegible] in hac [illegible]
[illegible] in putrefactione et adustione sed diverso modo quia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putrefactione a caliditate
[illegible] [illegible] adustione vero a caliditate [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] qualitatis activae caliditas [illegible]
diverso [illegible] agit ut [illegible] in putrefactione ut [illegible]
sed [illegible] in adustione; [illegible] [illegible] [illegible] putredinis
et adustionis [illegible] quoniam in [illegible] humores putres
[illegible] [illegible] putredinis [illegible] adustionis philosophicus
[illegible] humores [illegible] [illegible] elementa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in quantum [illegible] putredine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] putredine [illegible] humores [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mixta [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] humores [illegible] [illegible]
[illegible] putredine mixti in [illegible] elementa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humores [illegible] mixta
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] elementa [illegible]

ceteru

ceterum mixtam in vasis quae putrescunt secundum partem potentialem
qui ad vasa [illegible] sed humores sed [illegible]: ad [illegible] rationem ipsi hunc
humores non putrescunt nisi partim ex gradibus et ex aliqua [illegible] Galenus
dixisse humores [illegible] correspondere ad [illegible] nostri [illegible]
intellexit de humoribus putridis non vero ex inflammatione corruptis
[illegible] corrupti vero non ex parte [illegible] ad putredinem
ex [illegible] generatione [illegible] [illegible]. Galenus vero non
intellexit de tota parte putredine sed de totali [illegible]
dicimus [illegible] ex inflammatione [illegible] partis non gradibus non partis
inflammatione a calore [illegible]. [illegible] in [illegible]
humorem sed in parte quodammodo et non et [illegible]
[illegible] ex hoc humores ea mixta ad putredinem secundum partem sed
[illegible] [illegible] quam aliquis quoniam hic humores
[illegible] in corporibus sit contingat [illegible] vero [illegible]
dicimus ut per adustionem quod in [illegible] partes humores [illegible].
sit quod non humorem corruptio sit ipsius adustio [illegible]
[illegible] non corruptio in humoribus ab igneo calore [illegible]
[illegible] qui calor [illegible] partes humoris penetrat [illegible]
[illegible] partes [illegible] mixti [illegible] calor [illegible] non corruptio
humoris [illegible] non putrescunt calor vero [illegible] in igneo ex
[illegible]: quod [illegible] iste calor per humores penetrat in [illegible]
[illegible] ex [illegible] incalescentia non [illegible] sic incalescentia [illegible]
pars humoris convertatur in bilem [illegible] in melancholiam quare
esset nisi calor [illegible] partes [illegible] quod [illegible]
[illegible] ex [illegible] de bile et melancholia [illegible] ita
[illegible] [illegible] nisi [illegible] in [illegible]
calor [illegible] quod in melancholia [illegible]. [illegible]
vero [illegible] dicere non [illegible] humidus [illegible]
[illegible] ne [illegible] humor [illegible] calori [illegible]

adurit et [illegible] sit [illegible] calor [illegible]
solutis partibus humidioribus ex ipsis igitur apparet comparationem hu-
morum esse adustionem et putredine sed ex alia [illegible]
[illegible] ex febris [illegible] [illegible] [illegible]
unde [illegible] [illegible] humorum [illegible] calor [illegible]
[illegible] [illegible] apparet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] possumus calorem non esse putredinis
[illegible] [illegible] [illegible] a Gal. [illegible] [illegible]
[illegible] humorum comparationem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] unde non [illegible] [illegible] putredinis
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] comparatio et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] comparatio humoris [illegible]
[illegible] comparatio [illegible] ideo non putrescunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] humores putrescere [illegible] febres
[illegible] fieri ab ipsis humoribus [illegible] [illegible] putrescere
[illegible] quod ab ipsis humoribus qui [illegible] putredi
[illegible] [illegible] febris ideo non [illegible] humores
[illegible] [illegible] quia si aliquando debet corrumpi debet [illegible]
[illegible] comparationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
humores illi qui possunt [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] ob [illegible] humiditatem quae materia putredinis
[illegible] humorum [illegible] putrescere et [illegible] febres
[illegible] quod in [illegible] attendisse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ipsis igitur [illegible] [illegible] comparationem hu-
morum non [illegible] putredinem [illegible] adustionem [illegible] [illegible]
[illegible] humorum [illegible] esse humiditatem [illegible] [illegible]
[illegible] humores non humores [illegible] putrescere [illegible]
[illegible] corpora [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] in
corporibus

[illegible] quae sunt diversorum dimensionum subeunt corruptionem
[illegible] mixta [illegible]
[illegible] ipsa [illegible]
[illegible] quia ipsorum [illegible] ad in [illegible]
[illegible] ut ab [illegible] caloribus ut ab [illegible]
[illegible] humoris [illegible]
[illegible] mixta quia [illegible]
[illegible] mixti [illegible]
[illegible] mixta [illegible] humores [illegible]
[illegible] imperfecta [illegible] in qualitatibus [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] mixta ut [illegible]
[illegible]
quia [illegible]
[illegible]
[illegible] humores [illegible]
[illegible] mixta imperfecta [illegible]
[illegible] quia [illegible] ad ulteriorem perfectionem [illegible]
[illegible] mixta [illegible]
[illegible] quia [illegible] ad mixti perfectionem
[illegible] dispositiones mixti imperfecti [illegible]
quia [illegible] ordinata [illegible] ad meliorem formam ad quam [illegible]
[illegible] propria [illegible] ad [illegible]
[illegible] ex corruptione unius generatio [illegible]
[illegible] humores [illegible] mixta perfecta [illegible]
[illegible] imperfecta [illegible] in [illegible]
[illegible] quod ipsis humoribus [illegible]
[illegible] caloribus [illegible]
[illegible] calore externo [illegible] magis ut [illegible]

contingere secundo dicam de coctione quae et in ventriculo et
in hepate et in venis maioribus celebratur: videlicet ignei
caloris functione ex humore alendi. Et secundo ex siccioris
[illegible] constituatur unde non est impossibile humorem aliquem
adduci quod [illegible] est si in prima coctione [illegible] ignei
qui [illegible] quia regatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] et [illegible] si [illegible] sit caliditatis nativae quam
coctio caliditatis in corpus ab ipsis non humoris [illegible]
[illegible]. Febres quae putridae dicuntur, licet non humoris de
[illegible] [illegible] [illegible] quia non [illegible] [illegible]: quo [illegible]
quod adhuc [illegible] [illegible] non est calor [illegible]
[illegible] humiditati [illegible] [illegible] agere nisi non
humiditatis [illegible] quod calor non [illegible] ignis sed
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]: qualis non humoris unde
non appellatur haec [illegible] febris [illegible] sed putrida quia hu-
mores non [illegible] sed [illegible] [illegible] caliditati [illegible] humiditas
[illegible]. Contingere ex [illegible] [illegible] generari [illegible]
caliditatem et [illegible] [illegible] [illegible] non contingere in venis in
quibus [illegible] inest humiditas et [illegible] ipsis [illegible] cali-
ditas [illegible] [illegible] [illegible] totum corpus sed contingere in parte
aliqua [illegible] quae quidem [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] communicando [illegible] [illegible] humoris et
[illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] est febris putridis [illegible]
[illegible] ex putredine humorum non ex [illegible] [illegible]
[illegible] quod si [illegible] ex humoris putredine [illegible]: quod
febris [illegible] [illegible] quia non humiditatis magis [illegible] [illegible]
[illegible] quam in [illegible] [illegible] in [illegible] videmus et
[illegible] [illegible] [illegible] febres [illegible] [illegible] quod dicendo quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] febres [illegible]

[illegible]

nō ē generaīs a lbe licere quia ut a principio diximus ex a
materia ex [illegible] hic ex a lbe non possunt [illegible]
ista [illegible] ex admixtione [illegible] ad aliis humoris [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] nō [illegible] [illegible]
quantitate in ipsis [illegible] [illegible] aliis humores [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qualitatem [illegible] [illegible] ideo [illegible] 3.º
in 3.º [illegible] accessiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliquando [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quare concludendum ē generari [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] corruptis [illegible] [illegible]
[illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpus [illegible]
ex quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] de [illegible] putredinis
ex generatio [illegible] [illegible] ex humoris [illegible].

A [illegible] de putredine [illegible] [illegible] [illegible] corruptione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materiae [illegible]
[illegible] [illegible] putredine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ē ipsa corruptio nō ē [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] ē id quod corrumpit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] corrumpit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] imperfecta [illegible] corrumpi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corrupi quare in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nō [illegible] [illegible] corruptio [illegible] nō

corrumpitur tota materia quia remanet ablatus calor [illegible] quod
qualitas mixti in putrescibile est, modo ut ex dictis
de mortuis et interna frigiditate mixti unde nec in tempore hie-
mis mixta facile putrescunt quia ambientis caliditas ad pro-
ducendam eorum caliditatem unde nec frigiditas mixti im-
mo moderata et calido potius ut in [illegible] compositionis mixti. Nos vero
loquentes de putredine loquimur de ipsa in mixto ut simpli-
citer in mixto animato quare cum putredo sit duplex quia
quaedam quae fit praeter naturam mixti quaedam vero praeter
naturam sed naturalis et hoc sit aliquis quaerere quid sit illa
putredo quae contingat mixto in febribus an sit putredo naturalis an
vero praeter naturam. Dico putredinem in febribus non esse putredinem natura-
lem sed contra naturam quod patet ratione probatur sit calor qui
in corporibus animatis ita est calidus ut quandoque causat humorem sed
ex humorum consumptione non tamen putredo naturalis sed consumptio propria
naturae quae ebullitio est ergo putredo in calido naturali non est in illo mix-
to in quo calor agit in materiam putrescibilem ex [illegible] alia parte
est in actibus ad corruptionem ipsius non [illegible] dici quod mixtum illud com-
[illegible] putredine naturali sed putredine praeter naturam quia putredo naturalis
est [illegible] quam [illegible] mixtum corrumpat [illegible] quod quod in [illegible]
[illegible] [illegible] humorum [illegible] signa coctionis et signa
putredinis [illegible] haec mixta putrescunt putredine natu-
rali [illegible] in putredine [illegible] signa putredinis [illegible] coctio-
nis [illegible] ex Gal. [illegible] de [illegible] febrium 6. [illegible] [illegible]
[illegible] in aliquam partem [illegible] putrescere ex prima parte
ex putredine illa [illegible] apparent [illegible] signa [illegible] putredinis
[illegible] [illegible] signa coctionis [illegible] apparere [illegible]
bene [illegible] quod [illegible] in febribus [illegible] in [illegible] ex putre-
dine humorum genitis in quibus opinio nostra est quae [illegible]

humorum

humor sit quasi [illegible] absolute [illegible] aequale [illegible]
[illegible] in mixto vivente putredine [illegible]
quia in putredine nati [illegible] signa alterationis. 3°
est quod putredo in solutis [illegible] natis quia mixta quando
naturaliter putrescunt deveniunt ad hoc quod consistant in eadem
[illegible] in corporibus viventibus humoribus [illegible] vero [illegible]
deveniunt ad hoc quod consistant in eadem [illegible] humoribus
[illegible] putredo naturalis [illegible] vero humores in eadem
[illegible] quia ~~quia~~ humores [illegible] putredini [illegible]
[illegible]
4° [illegible] ad hoc ut mixta putrescant putredine naturali
[illegible] putredo [illegible] toti mixto [illegible] in viventibus [illegible]
toti mixto quia dissolvuntur mixta [illegible] partibus
internis humoribus [illegible] partes aliquae [illegible]
[illegible] in inflammatis [illegible] aliquid [illegible].
putredo viventis natis non est quod [illegible] ipsis [illegible]. [illegible]
corpus humanum sit compositum ex humoribus spiritibus et partibus solidis
[illegible] aliquis dubitare quod [illegible] hoc [illegible]. [illegible] humoribus quod
[illegible] putredini [illegible] non est dubitandum [illegible]
putrescere nec [illegible] aliquando [illegible]
[illegible] quia [illegible] post putredinem [illegible]. Dubium [illegible]
spiritibus et de partibus solidis. quod [illegible] spiritus [illegible] putrescant [illegible]
1° quod est ignem [illegible] putrescere spiritus [illegible] spiritus [illegible]
[illegible]. 2° quod est in continuo motu [illegible] putrescere [illegible] spiritus
sit in continuo motu [illegible] spiritus [illegible] ad hoc [illegible]
[illegible] Gal. dicentis a spiritibus fieri [illegible] ex ipsis [illegible]
[illegible] putredinibus [illegible]
[illegible] a spiritibus [illegible] putredinibus [illegible]
[illegible] opiniones [illegible] Valesij [illegible]

ut spiritus [illegible] quod ex [illegible] et [illegible] [illegible] in illa [illegible]
[illegible] quod [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] spiritus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] spiritus [illegible] ex generatione ipsius spiritum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] spiritus dicantur [illegible] [illegible] [illegible] absolute [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod dicitur spiritus [illegible] per [illegible]
[illegible] unde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obstructiones [illegible] [illegible] ideo [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] quod si [illegible] [illegible] ex corruptione [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] ipsius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex eo [illegible] quod [illegible] [illegible] contingit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ne spiritum attingat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] contingit [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

isti producunt extra [illegible] unde ratione loci varie diffusae videntur ad [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ut in [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] ut [illegible] et quibus [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ut in [illegible] [illegible] [illegible] et aliis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] aliquos [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] in istis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

K.

continua sed non continens quia plures habebit exacerbationes
quam unicam [illegible] ad [illegible] provenit nisi a putrida
[illegible] in quibus [illegible] vero [illegible] et [illegible] et
[illegible] et [illegible] et generat [illegible]
provenit [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] humor qui [illegible] in [illegible]
ut [illegible] et [illegible] ut [illegible]
[illegible] humor qui [illegible] putrescat [illegible]
[illegible], sed si non [illegible]
ex [illegible] sed [illegible] in [illegible]
[illegible] calidi [illegible] bilis et putrescat in vena
[illegible] in [illegible] in [illegible]
[illegible] ex ipsius putredine [illegible] causas legittimas [illegible]
[illegible] si vero humor putrescat in [illegible]
[illegible] sed non [illegible] nec [illegible]
[illegible] continue, continens non continens [illegible]
pro diversitate humoris putrescentis sunt triplices [illegible]
[illegible] [illegible] Melancolica [illegible].
tertiana, quotidiana, et quartana si [illegible] humor [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] habebit [illegible] in quo patientes non [illegible]
[illegible] humoris [illegible] bilis [illegible]
[illegible] ut tertiana ut quotidiana ut quartana intermittens
si [illegible] in [illegible] putrescere
in [illegible] intermittens sed duplex [illegible]
[illegible] humor [illegible] tertiana duplex [illegible] quartana
triplex si [illegible] in [illegible] in [illegible]
[illegible] in duobus [illegible] putrescens [illegible]
[illegible] bilis humor [illegible] in [illegible]
[illegible] distinguit in duplici alia [illegible] exquisita alia non

exquisita

[illegible] [illegible] [illegible] expositione ex lateribus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lateribus
[illegible] quod [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] in omnibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 3° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 3° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3° [illegible]
4° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] generandi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] omnibus in inflammatione in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et circulos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible]
febris [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ circuitus ordinatos ~~[illegible]~~ quod ut regularibus
ut de 3ª in 3ª et de 4 in 4ª invadunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quae tales circuitus [illegible] [illegible] [illegible] ad ordine [illegible]
hoc [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
humoris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] generis
morbi [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] circuitus [illegible] febris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible]
anticipet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut
[illegible] ut [illegible] [illegible] ad [illegible] ~~[illegible]~~ circuitus [illegible]
[illegible] invadat de 3ª in 3ª ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] anticipationis ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] multiplicatione
ut [illegible] alternatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] exercitio, balneo, calore, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] ut [illegible]
ut [illegible] [illegible]. sed [illegible] [illegible] febris [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. quae [illegible] ut ~~[illegible]~~ [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] [illegible] symptomatica [illegible]. [illegible] [illegible] quae [illegible] longe [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] humoris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] longe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad dissolutionem [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
febris [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] febris [illegible] [illegible] [illegible] observationes quae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicamus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
febre dicitur [illegible]. symptomatica cum [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

dispositionem non aliae dicunt[ur] symptomaticae ex eo quod humores pu-
trescentes in venis [illegible] idque in [illegible] inutilis [illegible] necessario
accedit et putrescat unde et [illegible] exigens [illegible] et
ob [illegible] putredinis hinc fit quod hae febres ideo di-
cuntur [illegible] et ~~symptomaticae~~ [illegible] ut fit esse febris
[illegible] quam in hoc [illegible] in aliis ad quibus
[illegible] sed propriis [illegible] quae [illegible] ipsorum [illegible]
[illegible] in venis [illegible] consistens
[illegible] ad 40 et 60 dies [illegible]
[illegible]. Propositionem hanc [illegible] febris 3.ª [illegible]
ad humoris [illegible] aut in venis [illegible] in [illegible] propriis
[illegible] sed ex [illegible] ipsorum [illegible]
[illegible] sive [illegible]
[illegible] febris quae [illegible]
[illegible] febris [illegible]
[illegible] quae [illegible] respondet [illegible] febris
[illegible] quae [illegible] et [illegible] febris quartana
quae dicuntur quintana quae de [illegible] in [illegible]
[illegible] quae de 6 in 6.ª [illegible]
[illegible] aliae [illegible] febris [illegible] quae [illegible]
[illegible] dicens [illegible]
[illegible] quae [illegible] die [illegible] proprio
[illegible]

Finis coll.[illegible] primum die [illegible] 15 [illegible] 1620.

[illegible] febris [illegible] quae [illegible]
[illegible] in [illegible] et in intermittentibus
[illegible] febris [illegible]
et intermittentis [illegible] quae [illegible]

tionis humidus vaporis ex [illegible] in ipsis febribus. Cum q[illegible] [illegible]
[illegible] in presenti agere de causis continuae [illegible]
[illegible] quas aliae continuae simpliciter aliae continuae [illegible]
[illegible] causa continuae simplicium [illegible] continuae [illegible]
quod [illegible] in nostro capite [illegible]. Continuae febres [illegible]
[illegible] ille ex Gal. 2° de crisibus [illegible] quae [illegible]
[illegible] potest. [illegible] 2° [illegible]
[illegible] deliberatio quod [illegible] nulla [illegible]
[illegible] [illegible] quam Gal. [illegible]
[illegible]
[illegible] . Ideo quoque [illegible] 2° de [illegible]
[illegible] 2° [illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] quaestione [illegible] vero quod [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] in [illegible] aliis [illegible]
[illegible]
[illegible] respondet [illegible] 3° in 3° [illegible]
[illegible] 4° 2° [illegible]
[illegible] et 4° quae de 4° in [illegible]
[illegible] Gal. [illegible]
[illegible] unde [illegible] continuae [illegible]
[illegible] typus continuarum [illegible] in hoc quod nullum [illegible]
[illegible] in quo [illegible] a [illegible]
[illegible] in ipsis febribus [illegible] 4° [illegible]
[illegible]
[illegible] quae [illegible]
[illegible] : [illegible] vero [illegible] febres continuae [illegible]
[illegible] Gal. 2° de [illegible] cap. 12 [illegible]
[illegible] continuae ex ipsis febres [illegible]

[illegible]

moveant: ut [illegible] corpus desinat. Quid vero illae quae
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] et illas [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] continuitatis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] inquit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absumantur [illegible] [illegible]
[illegible] quin [illegible] [illegible] alter quam [illegible] [illegible]
[illegible] principali et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] unico [illegible] spatio [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] partitiones
qui [illegible] aliud [illegible] [illegible] singulis ad [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quis [illegible] [illegible] [illegible] continuum [illegible] [illegible] ab illis et
in [illegible] [illegible] in illis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui
[illegible] Gal. 2o de [illegible] 6. circa [illegible] appellat et [illegible]
in [illegible] [illegible] spatium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] absolute e principiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] 2o de [illegible] [illegible] 2o [illegible] [illegible]
[illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] continuum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gal. 2o de [illegible]
[illegible] 2o [illegible] [illegible] [illegible] continuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] unica [illegible] terminatur [illegible] appellare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] corpori [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] inquit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gal. 6. [illegible] [illegible] 8o 8.3.153.D.

[illegible] 2° [illegible] ex [illegible]

[illegible] de nat. [illegible] cap. 2.

[illegible] febris synochus [illegible] per synochus [illegible]
[illegible] continens ad [illegible] synochus [illegible] continens [illegible]
[illegible] de synocho [illegible]. De [illegible]
continentem [illegible] continens [illegible]
ille humor continens [illegible] qui [illegible] calidissimus [illegible]
[illegible] fuligines elevantur [illegible] quod [illegible] calidissimus [illegible]
[illegible] ex ipso fuligines [illegible] continens [illegible]
non propositio [illegible] ex [illegible] Galeni [illegible]
[illegible] continentem [illegible] corporis dolor et gravitas
capitis [illegible]
[illegible] elevantur [illegible] et fuligines [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible]
ille humor qui [illegible] dispositus ad putredinem [illegible]
[illegible]
dispositus ad putredinem [illegible]
[illegible] humor qui [illegible] dispositus ad putre-
dinem [illegible] ad [illegible] Galeni [illegible] de
[illegible] febri cap. [illegible] quod [illegible] dispositio
[illegible] putredinis [illegible]
[illegible] dispositus ad putredinem quod [illegible] dispositus ad putredinem [illegible]
dispositus ad putredinem [illegible] humor qui
[illegible] dispositus ad putredi-
ne [illegible]

ad dis

nō ē dispositus ad putredinē [illegible] dispositis [illegible] putredo
[illegible] combustione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putredo
[illegible] putredini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguis
contrahit. [illegible] aliena naturā [illegible] ut in [illegible] ut in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispositi
[illegible] [illegible] hāc dispositione habita ut quia [illegible] [illegible]
ut quia [illegible] qualitatis [illegible] [illegible] pōt habere hāc disposi
tione [illegible] [illegible] [illegible] alij humoris ad [illegible]
sanguis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] ut in [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] humor sanguis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pōt [illegible] [illegible] putredo [illegible] [illegible]
putredini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inflammationis [illegible]
[illegible] inflammationis [illegible] a solo sangue [illegible] [illegible] putredo [illegible]
[illegible] in [illegible] maior propositio ē Gal. [illegible] lib. [illegible] cap. 6
[illegible] [illegible] [illegible] quia ex [illegible] humor [illegible] [illegible]
humoris [illegible] [illegible] in inflammationis [illegible] 3.° [illegible]
[illegible] [illegible] sanguinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
2.° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ē quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in fine
[illegible] quod [illegible] humor [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
quia [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
humor quia ē sanguis [illegible] nō posse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] corrumpitur ut [illegible] [illegible] contingat [illegible] [illegible]
[illegible] ipso degenerantia [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
ad [illegible] quibus [illegible] Gal. [illegible] sanguinis appellatione [illegible]
[illegible], sed plenitudine appellatā [illegible] [illegible] ē [illegible] [illegible]

respectu nutritionis quae hic magis fortior est [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] complexionis [illegible] regionis [illegible] corporibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. 4 [illegible] [illegible] [illegible] ex
[illegible] 2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut ex sanguine [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] sanguinem [illegible] pro 4.
humor [illegible] pro [illegible] massa sanguinea ideo [illegible] [illegible]
sanguinem pro 4. humor [illegible] ad [illegible] in [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] qui [illegible] in [illegible]
[illegible] sanguinem [illegible] [illegible] pro [illegible] massa sanguinea
quod in [illegible] [illegible]. [illegible] cap. 3. ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quas in superiori cap. [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
per humores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguinem [illegible] [illegible] massa
sanguinea [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] 2. de [illegible]
l. 5. 42. H. [illegible] in [illegible] cap. [illegible] in [illegible] [illegible]. quae [illegible] [illegible] [illegible]
quas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quae s. [illegible] ut [illegible] ut [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quas [illegible] [illegible] in his [illegible] corporis [illegible] quae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] humores
[illegible] [illegible] [illegible] qui in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sanguinis humores [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] humores ad [illegible] [illegible] sanguine [illegible] [illegible] [illegible] sanguinis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] 6. i cap. [illegible]
ubi [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] sanguine [illegible] [illegible]
sanguinem [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguine
pro 4. humor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]:

[illegible]ationibus ex humoribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — *marginal note:* [illegible] cap. 3. a. [illegible]
[illegible] in inflammationibus ut pote in plenitudine [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] sanguine putredine [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] humoris putredinis in [illegible] [illegible] [illegible]
constituto [illegible] [illegible] [illegible] sanguine [illegible] humor
necesse putrefieri [illegible] [illegible] quod inflammatione [illegible] [illegible]
a sanguine [illegible] [illegible] in vena [illegible] sanguinea [illegible]
[illegible] sanguinea [illegible] aliis humoribus [illegible] a sanguine [illegible]
in vena [illegible] sanguinea [illegible] [illegible] sanguine [illegible]
sanguine [illegible] [illegible] aliis humoribus sufficit [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] inflammationes [illegible] [illegible] sanguinea
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putrefactione [illegible]
[illegible] contingere [illegible] [illegible] ut [illegible] humores aliis [illegible]
[illegible] [illegible] sanguine [illegible] [illegible] inflammationes [illegible] humoris
[illegible] ut [illegible] ut biliosa ut melancholica ut [illegible]
[illegible] aliis humores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ex inflammationes [illegible] [illegible] sanguinea [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] biliosi [illegible] [illegible] quod [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod sanguis
[illegible] ut [illegible] alteratione ut [illegible] putredine [illegible]
[illegible] humor [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] sanguinea [illegible]
[illegible] sanguis quod affirmat Gal. [illegible] 6. [illegible] [illegible] — *marginal note:* 8.9.153.8.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] putredine
sanguine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad id genus [illegible] ex putredine sanguine [illegible]
[illegible] modo [illegible] sanguinis [illegible] putredinis ex [illegible] [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] [illegible] sanguinis aliis humoribus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguinis [illegible] [illegible]

[illegible] in subiectis illo [illegible] Gal. [illegible] [illegible]
[illegible] lineis Gal. [illegible] [illegible] solidi illi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligendis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intelligendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solidis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] in [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
P. 1. 51. A [illegible] [illegible] [illegible] solidi [illegible] [illegible] [illegible] plane [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible] solidi ex quae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] solidis parallelos, [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
solidis [illegible] continet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] comparat. [illegible] [illegible] solidis
parallelos [illegible] aequaliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] comparat. [illegible] [illegible] [illegible] parallelos
[illegible] [illegible] solidis continet quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] continentis ex comparatione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Gal. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de continentis [illegible] parallelis [illegible] [illegible] aequaliter
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Gal. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aequaliter [illegible] [illegible] [illegible] solidis illi parallelos
[illegible]

Sed tu nū loquaris de febre pestilente et mens nihil aliud
utrumque intelligere ex ijs concludens quod febris
continens pestilentialis sit ab humoris qualitate putrida
[illegible] febris continet ut pestilentia [illegible] ex humoris
qualitate putrescentis .. sed [illegible] quaestio concludens
[illegible] quae [illegible] respondere ut ex humoris ut ad locum in
quo putrescunt [illegible] [illegible] respondere et [illegible]
[illegible] quod [illegible] febris continens pestilentialis quod sit
[illegible] debet dicere Gal. respicit ad locum in quo humores pu-
trescunt ita ut [illegible] dicens Gal. quod humores [illegible] putre-
scunt in parte aliqua determinata ut in venis aut in
[illegible] sed post haec [illegible] qualiter [illegible] in
[illegible] venis [illegible] maioribus et maximis ut in minoribus ex hic [illegible]
modo intelligere [illegible] Gal. [illegible] difficultas quod
nullo alio loco [illegible] Gal. [illegible] de plenitudine 6.3.80.H.
cap. 10 [illegible] ubi [illegible] Gal. de plenitudine [illegible] quod [illegible]
[illegible] praedominium sanguinis non impossibile [illegible]
[illegible] in venis [illegible] sanguis quamvis [illegible]
[illegible] humoris [illegible] difficultatem [illegible]
[illegible] quod [illegible] quod [illegible] sanguinis in venis [illegible]
[illegible] plenitudo sit ut [illegible]
[illegible] intelligamus [illegible] in venis
[illegible] permixtione [illegible] ab humoribus [illegible]
sanguine [illegible] humores [illegible]
in ipso sanguine [illegible] nostris [illegible]
[illegible] sanguine ut ab humoris [illegible]
[illegible] Gal. [illegible] cap. 4
[illegible] in venis [illegible] in febre [illegible]

quidē ex mixtione sanguinis aliarum aut ex mixta sanguinis pu-
tredine ~~[illegible]~~ et proinde febres quae nec corpora sint subtilia etiam
febris [illegible] corpora frigida ex humida et frigida calida ex
bilioso febrib. [illegible] quia in illis ex alio [illegible]
[illegible] et calidis et in corporib. calidis et humidis quam in illis alii
[illegible] febres ex mista sanguinis [illegible] ratione [illegible]
[illegible] autem [illegible] febres continuas fieri ab humorib. extra
[illegible] de [illegible] febrib. [illegible] ubi [illegible] febris quae [illegible]
humorib. et praecipue biliosis [illegible] quod a [illegible]
fieri febres et intermittentes et continuas continuas [illegible]
[illegible] in continuas periodicas [illegible] praeter [illegible]
[illegible] febris non [illegible] reddunt. ad [illegible] alia
[illegible] biliosi [illegible] respondebit de [illegible]
in [illegible] intermittentib. [illegible] periodice [illegible]
quae [illegible]. [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible]
has continuas [illegible] quam videmus [illegible] febres [illegible]
humor biliosus [illegible] [illegible] 4 de [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] a bilioso humore [illegible]
[illegible] febres continuas [illegible] in corpore [illegible] in corpore
[illegible] calido [illegible] quae [illegible] [illegible] bilis [illegible]
febres [illegible] quas continuas appellat [illegible] de [illegible] febri
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] videmus [illegible] [illegible]
humorib. [illegible] [illegible] a mista [illegible]. Verum
[illegible] [illegible] [illegible] intelligat [illegible]
[illegible] de humorib. illis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] humores [illegible]
[illegible] quod in illis [illegible] habeat [illegible]
[illegible] [illegible] ex quo videtur [illegible] in [illegible]
[illegible]

diversa a prima intentione probabilius quod non est in corpore
diu de ipsis loquentes [illegible] in [illegible] de ipsis [illegible]
inde propria humoris appellaverint [illegible] per humores intelli-
gamus humores [illegible] separatos a [illegible] [illegible]
[illegible] redundat in corpore [illegible] [illegible] posse [illegible]
[illegible] et id non quod licebat quod [illegible] in [illegible] putrefactio
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in aliis humoribus [illegible] posse putrescere [illegible]
[illegible] dicimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putrefactio in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] putrefactio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] speciei [illegible] [illegible]
[illegible] in aliis humoribus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] putrefactio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] putredinem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] humorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] generatio [illegible]
calidi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] in genere [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] maior [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] generatio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] generatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] generatione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Febris continuas succedunt periodicae quae sic dicuntur quia in [illegible]
horis et circuitibus certis. Periodus a graecis nihil aliud est quam certus circuitus
Periodus enim in febribus nihil est aliud quam [illegible] 12 nihil aliud est [illegible]
dierum singulorum ad idem quam [illegible] periodus quod observantur cir-
cuitus ab una accessione ad aliam [illegible] temporis

in fine [illegible] periodi [illegible] eodem modo [illegible]
[illegible] hoc enim simplicis [illegible] alias 24
horarum quas quotidianas appellant alias tertianas 48 horarum
et alias quartanas 12 horarum spatio. [illegible] hi periodus
redeuntes singulo ad idem observantur in istis periodis similitudo qua-
[illegible] similis ad [illegible] reddunt quae similitudo
[illegible] duplicis [illegible] una in similitudine quoad [illegible] ingens
[illegible] videtur alia [illegible] ut singulis [illegible]
[illegible] ut in similitudine quoad [illegible] redeuntes [illegible] singulis
ut [illegible] ut [illegible] modo in
[illegible] sufficit considerare similitudinem redditus in periodis
quoad [illegible] unde hic [illegible] periodus [illegible]
[illegible] periodicas in duplices in ordinarias et in inordinatas
[illegible] quae dicuntur ordinatae [illegible] quae redeunt [illegible]
[illegible] propria [illegible] vario tempore [illegible]
[illegible] inordinatae quae nec [illegible]
[illegible] tempore [illegible] vario [illegible]. [illegible]
[illegible] has febres periodicas [illegible]
[illegible] 1° [illegible] causa [illegible] redeant [illegible]
[illegible] 2° [illegible] ordinatae [illegible] 3° inquiremus [illegible]
[illegible] in ordinatis periodis et 4° quae [illegible]
[illegible]. Quod ad 1°: [illegible]
[illegible] periodi [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] in parte determinata putredo [illegible] unde [illegible]
[illegible] in parte [illegible]
[illegible]
[illegible]
in corpore [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de novo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in parte determinata [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] medii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] sufficit [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] illo denominata
[illegible] [illegible] ab alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] medii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] corporalis
quae [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illigare luminosȝ [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
periodorum ideo [illegible] periodus [illegible] quia [illegible] [illegible] in
[illegible] denominatur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod hic [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in parte denominata [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in parte [illegible] [illegible] [illegible]
generatione [illegible] [illegible] [illegible] compositione [illegible] [illegible] generat.
[illegible] de [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] indispositione [illegible] [illegible]
[illegible] intelligere [illegible] [illegible] in [illegible]. [illegible] dispositione [illegible]
[illegible] dicere debemus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligere [illegible]
[illegible] dispositione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dispositione [illegible] [illegible] in [illegible]
in [illegible] compositione [illegible] in solutione [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] in parte [illegible] [illegible] [illegible] quia in parte [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] generat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] color [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in

[illegible]

[illegible]

pr. ante immediate subsistentiis singulorum habebat cognitionem [illegible] et subsistentiae [illegible] quia [illegible] hec nostra potentia intuitiva. Hec responsio [illegible] quia [illegible] alterum [illegible] terminus nostrae cognitionis [illegible] [illegible] modo in multis particularibus observare [illegible] considerant [illegible] in [illegible] quia [illegible] in aliis modis [illegible] quia [illegible] propositiones [illegible] principalis quae [illegible] in [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in aliis modis [illegible] quia [illegible] [illegible] Secundo quod quaeritur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] possumus habere de melancolia an aliqui humores qui in corpore
putrefiunt an sint efficaces febris [illegible] vel humor melancolicus [illegible]
corporis putrefactis [illegible] humor melancolicus [illegible] febris [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] in quo [illegible]
[illegible] unde [illegible] quod
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] in aliis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] in [illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] vel [illegible]

[illegible]

[illegible] causa non est videat [illegible] [illegible] quia [illegible] est [illegible]
ut [illegible] ut in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] post [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3°
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

In 1° [illegible] [illegible] quae non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 3° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] ut [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]

[illegible] a principio [illegible] super hoc [illegible]
contingens a principio interno quia [illegible] humores [illegible]
[illegible] 2° [illegible] [illegible] in [illegible] in [illegible] ipsius [illegible]
[illegible] propter [illegible] [illegible] humoris [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
in [illegible]
[illegible]
[illegible] ex 4° [illegible]
[illegible]
c. 3 [illegible] 4 [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
ex [illegible] ex 2° de [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ipsius [illegible] propter
[illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] humoris [illegible]
humoris [illegible]
ex [illegible]
[illegible] humoris [illegible] quod
[illegible]

[illegible]

[illegible] per [illegible] cum periodicationis [illegible] in [illegible]
[illegible] periodicationem [illegible] ab humorib[us] [illegible] qui
[illegible] putredine [illegible] 2.° non [illegible] experimentis [illegible]
[illegible] quam [illegible] experimenti [illegible]
[illegible] qui [illegible] humor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] caliditas [illegible]
[illegible] [illegible] in 3.° [illegible]
[illegible] frigiditas [illegible]
[illegible] 4.° [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] supponitur [illegible] putredinem [illegible]
[illegible] periodicatio [illegible]
humor [illegible] putredine [illegible] putredine
[illegible] periodicationis [illegible] putredine [illegible]
ex rigore [illegible] [illegible]
[illegible] sed rigor [illegible]
[illegible] periodicatione [illegible]
[illegible] [illegible]
sed [illegible] rigor [illegible] putredine [illegible] calidi [illegible]
[illegible] rigorem [illegible]
[illegible] [illegible] 2.° [illegible] quod supponit
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] experimenti [illegible]
[illegible] 3.° quod [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] in corpore. [illegible] periodicationis
[illegible] in [illegible] partium [illegible]
[illegible] [illegible] quia

[illegible]

[illegible] [illegible] ē bri ex tile [illegible] quia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ē [illegible] ex ex [illegible] [illegible]
[illegible] q. n in lien [illegible] hoc [illegible] ē q[illegible] spiritus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ē [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ē [illegible] [illegible] in cerebro [illegible] ex tile [illegible] in [illegible]
[illegible] in actica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] valet [illegible]
[illegible] s. 2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
4 [illegible] cap 21 [illegible] [illegible] [illegible] duo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Albertus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ē [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] singularibus [illegible]
in 3° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] particularis [illegible] [illegible]
[illegible] occultas qualitates [illegible] . [illegible]
[illegible] Valesius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] proprias [illegible]
[illegible] in corporibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intelligentia [illegible]
occultas qualitates ~~[illegible]~~ [illegible] occultas qualitates [illegible]
[illegible] [illegible] proprias [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
Op. 291. [illegible] [illegible] cap. 10 [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] elementis qualitatibus [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] alij vero [illegible] qualitates occultas [illegible]
[illegible] qualitatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qualitates [illegible]
[illegible] qualitates [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qualitates [illegible]
[illegible] qualitates [illegible] alia vero [illegible]
[illegible] qualitatem [illegible]
[illegible] alia vero [illegible] [illegible]
[illegible] alia vero [illegible]

alia vero

[illegible] quae contingunt. [illegible] quae [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] experientias [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quae non [illegible]
[illegible] Sed qualitates occultas de quibus est [illegible]
[illegible] de [illegible] capite [illegible] P. 5. 24. D.
[illegible] corporis [illegible] generationes [illegible]
[illegible] [illegible] quae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] proprietates
corporis particularium [illegible] proprias quae [illegible]
[illegible] qualitatibus [illegible] quae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
qualitates occultae [illegible] [illegible] [illegible] quibus [illegible]
ad [illegible] [illegible] ad [illegible] quae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quae [illegible] quae in hoc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qualitates [illegible]
modo [illegible] qui de [illegible] [illegible]
[illegible] quae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in sympathia quam [illegible]
[illegible] [illegible] in antipathia quam [illegible]
[illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sympathia [illegible] quae
[illegible] [illegible] sympathiae [illegible] ex Fracastorio lib. de symp.
[illegible] et sympathia cap. 5. Alexipharmaca experientia [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible]

[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] debere [illegible] [illegible]
[illegible] in quantitate et qualitate [illegible] nec [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] de qualitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] qui [illegible] per [illegible] [illegible] qualitates occultae [illegible] [illegible]
et qualitates [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
occulta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colorem in [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in quantum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debere [illegible] ad causam occulta
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] colorem in
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
causa [illegible] [illegible] debemus [illegible] [illegible] et [illegible] occulta [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] maior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] debere [illegible] causam [illegible] [illegible] [illegible] colorem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] debere [illegible] causam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qualitas quia [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] impossibilitas [illegible] alia causa [illegible]
quae [illegible] proprietas [illegible] quod [illegible] in [illegible]
[illegible] dispositio [illegible] quia [illegible]
[illegible] de loco determinato [illegible] determinata [illegible]
[illegible] dispositio [illegible]
[illegible] periodicationis. 5° [illegible] proprietas [illegible]
[illegible] periodica [illegible]
[illegible] periodica [illegible]
[illegible] proprietas [illegible] quod [illegible]
[illegible] periodica [illegible] periodicationis [illegible]
[illegible] de loco [illegible] de loco [illegible]
in [illegible] spatio in [illegible] in [illegible]
[illegible] periodica [illegible] quia [illegible]
[illegible] particula [illegible] quod
[illegible] periodicationis [illegible]
[illegible] quod [illegible] quotidiane [illegible]
[illegible] (suppono [illegible] in [illegible])
[illegible] quia [illegible]
[illegible] quotidiane [illegible]
[illegible] quod [illegible] quotidiane [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible] quotidiane [illegible]
[illegible] proprietate [illegible] quod [illegible]
[illegible] die
[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] facti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proportionis [illegible]
a proportione [illegible] quae in [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] debere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] debemus [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] quod in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quae in [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] dies [illegible] intermittentibus [illegible] sigillatim morbi [illegible]
[illegible] intermittentia [illegible] indicatores quod [illegible]
[illegible] [illegible] in 3.° [illegible] indicatione [illegible] morbi [illegible]
[illegible] [illegible] in 14 indicatur [illegible] morbi
[illegible] in 1.ª die [illegible] 14 [illegible] morbi [illegible]
[illegible] 3.° [illegible] morbi [illegible] tempore [illegible]
[illegible] morbi [illegible] signis coctionis [illegible]
morbi [illegible] 2 [illegible] 24 [illegible] quater-
niones [illegible] apparent [illegible]
[illegible] 4.° [illegible]
[illegible] a decimo quarto [illegible]
[illegible] quaternario [illegible] signa
coctionis [illegible] morbi [illegible] in 2.° quaternario [illegible]
[illegible] in 3.° [illegible] de aliis [illegible]
quibus [illegible] morbi [illegible] ad [illegible] 3.° ad 17.°
[illegible] ad 14.° [illegible] ad 20.° [illegible]
[illegible] coctionis [illegible]
[illegible] morbi [illegible] quaterniones [illegible] 4 [illegible]
[illegible] 11 [illegible] dies [illegible]
die 4.° [illegible] quod [illegible] 2.° [illegible] 24 [illegible]
[illegible] 20 [illegible] a [illegible]
[illegible] apparent signa coctionis ad solutionem morbi [illegible]
[illegible] morbi [illegible] die [illegible] quod [illegible]
[illegible] in quo [illegible]
[illegible] signa coctionis in [illegible] in 34 [illegible]
[illegible] 34 [illegible]
[illegible] a signis coctionis ad solutionem morbi [illegible]
[illegible] a 1.ª die morbi ad tempus coctionis [illegible]
[illegible] quaterniones. [illegible]
[illegible] quod [illegible] signa coctionis
[illegible] ad [illegible] morbi [illegible]

T

[illegible] apparentibus signis coctionis et in febre acuta [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si vero [illegible] in [illegible]
aliquam partem aliquam [illegible] [illegible] in [illegible] in longum protrahit.
[illegible] [illegible] quod [illegible] dies [illegible] apparentibus signis
coctionis quod [illegible] [illegible] [illegible] distinguendum [illegible]
signis quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multa [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si multa in [illegible] [illegible]
in contrarium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si vero [illegible] [illegible] ad [illegible]
aliquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicatio [illegible]
[illegible] [illegible] quod in morbis acutis [illegible] debemus tempus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparentibus signis coctionis [illegible] [illegible]
in coctione [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] tempus [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] in quo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible]. [illegible] si signa coctionis apparent in ~~[illegible]~~ 20 die [illegible]
[illegible] [illegible] in 40 si in 40 in 60. in ~~[illegible]~~ tempore [illegible] particularibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dies [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod et [illegible] Gal. in lib. de crisibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] distinguendum [illegible] [illegible] febre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dies [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in dies [illegible] si morbus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicatio [illegible] [illegible] in
die [illegible] [illegible] [illegible] si vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad 15 si vero [illegible] [illegible] [illegible] dies
[illegible] [illegible] indicatio in die [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et si [illegible] dies apparent [illegible] in die

[illegible]

186

quaesitoris experientia est solutio [illegible] possit contingere di-
versis horis quae possunt numerari vel a primo motu [illegible] vel a [illegible]
gonis vel in declinatione [illegible] [illegible] [illegible] ita ut experientia inve-
nitur [illegible] [illegible] contraria [illegible] quae apparent [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] possumus motum [illegible] vel in primo vel in [illegible] vel in decli-
natione observatum [illegible] est in qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
primo [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] in die [illegible] [illegible] [illegible] in principio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] inquirendo corporis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in declinatione [illegible] in declinatione [illegible] [illegible] declinatio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] declinatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in declinatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] declinatione
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in declinatione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] declinatione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] declinatione in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

primis atque eo quod ~~[illegible]~~ motus [illegible]. qui [illegible]
ad [illegible] de motibus [illegible]
[illegible] appellationes [illegible] ad [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] et [illegible]
et [illegible] ad [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
ad motus [illegible] de [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] excellentia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] duplex [illegible]
[illegible] et [illegible] motus [illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et ex [illegible] motus [illegible]
et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ex [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
in corpore [illegible] appellatur

Verum quia sunt indicationes [illegible] et quae [illegible]
sunt indicationes quae in praesidiis [illegible] desumuntur. et p°
quid sit indicatio dicit quod ut indicationes hac ratione
[illegible] intentum nostrum consequebantur. Gal. 2° meth. cap. 1 [illegible]
dat def. formalem indicationis dicit indicationem esse [illegible]
[illegible] agendi [illegible] i. nihil [illegible] indicationem [illegible]
modum agendi insinuatio [illegible] quodam genus est quod con-
trahitur ab hac dictione agendi i. ipsum curandi ut [illegible]
[illegible] Gal. quod [illegible] quod [illegible]
[illegible] praesidia [illegible] agendi
sed proprie [illegible] agendi [illegible]
[illegible] 4° sub se comprehendit quantitatem remediorum
remedium et praesidium [illegible] modum [illegible] agendi [illegible]
[illegible] ab ipsius indicationis [illegible] ad ipsum [illegible]
[illegible] secundo [illegible] indicationis def. [illegible] Gal. [illegible]
lib. de opt. sect. ad Thras. cap. [illegible] inquiens indicatio est
[illegible] comprehensio [illegible] in comprehensione [illegible]
[illegible] sine observatione et [illegible]. [illegible] dixi in-
dicatio est comprehensio [illegible] indicationis [illegible]
[illegible] refertur ad aliud (nam indicatio [illegible]
[illegible]) et in genere [illegible] quae debet [illegible]
[illegible] in subst° quam in [illegible] indicatio [illegible]
ope intellectus [illegible] intellectus [illegible] sub. ipsius
[illegible] comprehensio intellectus [illegible] quasi dicas quod
sit cognitio quae [illegible] ab intellectu [illegible]
[illegible] nisi ipsi [illegible] quid [illegible]
in def. [illegible] comprehensione [illegible]
causa efficiens [illegible] quod [illegible] indicatio appellatur
addit [illegible] sine observatione et [illegible]

[illegible]

[illegible] insufficienta [illegible] [illegible] inveniri
experientia [illegible] [illegible] indicatio, [illegible]
observatio [illegible] unde [illegible] quod [illegible] in plantis [illegible]
cognitio [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
quare definit: quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ~~experientia~~ observatione [illegible] quare [illegible]
[illegible] [illegible] indicatio imperfecta et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia definitiones [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ideo [illegible] communiter [illegible] def. [illegible]
indicatio est [illegible] perceptis [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] observatione [illegible] def. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] indicat def. [illegible] [illegible]
[illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] administrandi [illegible] [illegible]
[illegible] def. [illegible] quia [illegible] indicat in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quae def. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] indicatione [illegible] quando [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] def.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] indicatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sed [illegible] [illegible] def. [illegible] indicationis [illegible]
[illegible] [illegible] indicationis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] indicationi [illegible] def.
[illegible] indicatio est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dependens separatis. Indicationis tam conditiones sunt quod
Primo quod indicat sit notum per intellectum nam ut notum ad nos
unum indicet quod ut indicatur ex necessitate sit prius ut quod
multi conditio ut indicatio respiciat in hoc in compositione
[illegible] ad [illegible] sumuntur indicationes [illegible] respectu
ad 2 conditionem quod indicans debeat esse notum per intellectum
[illegible] ex Gal. 2 meth. 6 ubi dicit nos [illegible] indicati
ones quod sunt morbus idea [illegible] prima [illegible] cognitio
morbi ex natura morbi [illegible] in [illegible] [illegible] sciemus quod
non sint indicationes de [illegible] debet [illegible] indicans notum in [illegible]
[illegible] quod simplex est morbus [illegible] morbi [illegible]. alterius
[illegible] est quod unum [illegible] [illegible] indicet quod conditio de:
sumitur ex Gal. 9 meth. [illegible] dicere compositis indicans
[illegible] [illegible] quod [illegible] tantum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] multiplex ut simplex ut compositum [illegible] [illegible]
unum indicans sed [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] compositus quemadmodum simplex
simplicem indicationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quid generica [illegible] spe
cifica [illegible] generica generica [illegible] et specifica specifi
ca [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] diversas genericas [illegible] specifica
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 conditio est quod indicans sit prius
ex Gal. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible] quod [illegible]
[illegible] aliud quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible]
indicat quod [illegible] [illegible] [illegible] prius [illegible] [illegible] quod indica
[illegible] 4 meth. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
indicatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ramus

[illegible] [illegible] hac indicationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible] quae de praesenti [illegible] [illegible] [illegible]
nec [illegible] praescripto indicationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] indicationis [illegible] [illegible] quod [illegible] indicatione [illegible] [illegible]
scopi vero seu indicationes seu intentiones [illegible] [illegible] duo quae
[illegible] [illegible] [illegible] ablatione [illegible] [illegible] morbus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] conservatione [illegible]
scopi [illegible] intentiones [illegible] [illegible] hac [illegible] differentia quod
scopum [illegible] assequimur indicatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliquod [illegible] assequimur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
assequimur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in morbis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessarium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui negant indicationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in morbis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] corporis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] qui in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquam quae [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] debiles [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] administrandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nostros [illegible] cum [illegible] ex morbi statu seu constitutione
oriri qui ex hisce indicationes [illegible] in multos
[illegible] in [illegible] morbi de
[illegible] indicationes quae [illegible] est [illegible]
[illegible] indicationes [illegible]
[illegible] neque [illegible] a morbi [illegible]
[illegible] a [illegible]
[illegible] indicationes [illegible] morbus
indicat [illegible] indicatio
est [illegible] curatio tollatur per contraria [illegible] et [illegible]
curatio [illegible] per contraria [illegible] cum sit [illegible]
[illegible] per [illegible] et [illegible]
causa morbi respicere debemus [illegible] indicationes [illegible]
[illegible] ad [illegible] causa [illegible] quae primas [illegible]
et [illegible] neglecta [illegible] causa [illegible]
[illegible] contentimus [illegible]
[illegible] causa [illegible] indicationes
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] contrarium [illegible]
[illegible] est [illegible] ad [illegible]
[illegible] a natura [illegible] est
[illegible] indicatio [illegible] indicatio [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad [illegible] causa morbi [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] morbi [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] indicationes [illegible] morbi
[illegible]

& intelligitur de anni tempore & regione quae faciunt
ad cognitionem temperamenti nam si quis in regione calid[illegible]
[illegible] calida [illegible] temperamentum in frigidis [illegible]
et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est in convenientibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] neque in [illegible] nec actio nec [illegible] nec alia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nec [illegible] [illegible] [illegible] ad has indicatores [illegible]
convenientibus [illegible] [illegible] indicationes [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] indicationis & quot [illegible] indi-
catores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a morbo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicationes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] respectu ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] proprie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] indicare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] particularibus [illegible]

sit contemnendus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] par-
ticularis vero per medicamentum respiciendum [illegible] [illegible]
roborantia [illegible] quas indicationes duas [illegible] [illegible]
est 1°. [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] propositi [illegible] [illegible]
dispositio a hal. [illegible] [illegible] indicationes desumptas a
morbo [illegible] [illegible] [illegible] a morbo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] indicationes quae a morbo [illegible] [illegible] [illegible]
illas indicationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
1°. [illegible] respondendum quod [illegible] [illegible] debeant [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de illis [illegible] [illegible] [illegible] de aliis: at
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] febris ut
[illegible] [illegible] [illegible] contrariis [illegible] febri [illegible]
[illegible] quare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicationes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] una ad [illegible] quas sub
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 2°. [illegible] modo indicationes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
febris [illegible] 3°. [illegible] illas quas [illegible] hal.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quas
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] constitue-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alia. Verum
quia indicationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
indicationes [illegible] plurimas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] febris [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] febris [illegible] indica-
tiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] indicationes [illegible] [illegible] [illegible]

quærit

quaerit in hoc casu quid agendum [illegible]
suspendendum an [illegible] debilis [illegible]
pendet ex [illegible] cognitione nec [illegible] quicquam [illegible]
[illegible] ipsius [illegible]
[illegible] imbecillis [illegible]
[illegible] ipsius [illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible] necessarius sit in [illegible]
in augmento sive [illegible] morbi [illegible]
[illegible]
[illegible] causa [illegible] morbi
[illegible] indicationes nec [illegible] intellegere
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ipsius [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] constantiam [illegible]
[illegible] chirurgia in
pharmacia [illegible] Ergo ut Chirurgia [illegible] Chirurgia [illegible]
principalis [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] indicationis [illegible] habet [illegible]

ex Gal. lib. cum per [illegible] [illegible] [illegible] quod ex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] Gal. [illegible] [illegible] is [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sanguine [illegible] quam [illegible] [illegible]
[illegible] vero [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible]
[illegible] in [illegible] quod [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed ab aliquibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible] Gal. lib.~~
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] Gal. lib. de [illegible] [illegible] [illegible] et ubi [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] A. 2.° [illegible] [illegible] [illegible] lib. cap. 1. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] quid indicas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] indicans [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
indicat

indicandi sibi similes directo est e contrario rei indicantis
ut morbus vero non tollere sed contraria. Hisitaque pro
magnitudine [illegible] indicans venae sectionem aliis notatur [illegible]
hic magnitudinis virium significatio. morbo enim magnitudinem esse in-
dicat sectionis venae asserunt Gal. 4 acutorum tex. com. [illegible]
[illegible] in morbis acutis sanguinem detrahendum si morbus ex-
hauret Gal. 8 de arte cur. ad Glau. 13 [illegible]
inquit quod si morbus est magnus secat venam quam plu-
[illegible] in hac sententia [illegible] morbus magnus indica-
venae sectionem [illegible] magnitudo indicatur a morbo
magno quam [illegible] dicebat [illegible] [illegible]
[illegible] Aliquando [illegible] indicant venae sectionem
[illegible] quod indicat a plenitudine [illegible]
[illegible] quod indicat [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] indicatur a plenitudine
ex Gal. 2 [illegible]
[illegible] inde [illegible]
[illegible] inquit [illegible] Gal. [illegible] evacuatione [illegible]
[illegible] morbo quod [illegible] indi-
cat [illegible]
[illegible] inquit evacuatione [illegible] plenitudine [illegible]
[illegible]
evacuatio [illegible]
[illegible] evacuatio [illegible]
[illegible] Gal. [illegible]
[illegible] quam ex his patet [illegible] indicant [illegible]
[illegible] plenitudo [illegible] indicantia [illegible]
evacuatione 2 indicant [illegible]
morbus magnus [illegible]
[illegible] magnus [illegible]
[illegible] indicant [illegible] contraria [illegible] morbus magnus

indicans vene sectionem [illegible] indicabit [illegible]
[illegible] indicans [illegible] indicatum debeat [illegible] [illegible]
ut evacuationem [illegible] sanguinis [illegible] magnus
quam [illegible] indicat [illegible] ut potest [illegible] morbus
magnus indicat vene sectionem [illegible] plenitudo vero
[illegible] sanguinis. Unde [illegible] [illegible]
[illegible] indicat principale [illegible] plenitudo [illegible] sanguinis
[illegible] vene sectio [illegible] debet indicari
plenitudine [illegible] indicat vene sectionem [illegible] morbus
magnus [illegible] sanguinis [illegible]
[illegible] magnus [illegible] causas [illegible] aliis [illegible]
[illegible] chirurgicis [illegible] vene sectione [illegible] propter nomen
Atque vero plenitudo [illegible] habent [illegible]
[illegible] quo ad [illegible] quo ad vires [illegible]
plenitudo quo ad vasa [illegible] illa in qua vene [illegible] sanguine
quo ad vires plenitudo [illegible]
[illegible] parte [illegible] plenitudine quo ad vasa
[illegible] sanguis in plenitudine quo ad vires [illegible] hec
plenitudo [illegible] corporis [illegible] sanguinis [illegible]
[illegible] plenitudo aliorum humorum [illegible] indicat vene sectionem
[illegible]. Ut plenitudo hec [illegible] constitutionis corporis
[illegible] plenitudo [illegible]
[illegible] plenitudo [illegible] illa in qua [illegible] proportione
[illegible] aliorum humorum ut [illegible]
ut alij humores [illegible] corrupti [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] plenitudo [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible]
[illegible] in aliis [illegible]
[illegible] nisi [illegible]
Gal. 4 meth. 6 [illegible] 8 meth. 4 [illegible] plenitudo hec

morbus [illegible]

De Febribus Tractatus.

De FEBRIBUS igitur acturus hanc materiam quidem cum difficillimam et arduam esse [illegible] illa quae medici [illegible] ad quos [illegible] pene rem integram [illegible] Galeni in [illegible] qui [illegible] minus [illegible] [illegible] hanc [illegible] integram [illegible] ipsum [illegible] [illegible] doctrinae [illegible] propria [illegible] dispositiones [illegible] dilucidiones [illegible] ciliones [illegible]. sed [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] videntur [illegible] volui prolegomena [illegible] utilia ad cognitionem huius tractatus quorum primum est quid intelligatur [illegible] nomine [illegible] [illegible] 2.° quo ordine [illegible]. Primum vero [illegible] ex [illegible] inscriptione libri. Inscribitur n. liber de [illegible] particularibus quae [illegible] [illegible] appropriatur uni [illegible] pro quo [illegible] est quid intelligatur per [illegible] particulares [illegible] [illegible] [illegible] uni [illegible] appropriatur. dicuntur [illegible] particulares [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dividitur [illegible] in [illegible] alias [illegible] alias particulares [illegible] illa morbos qua in intemperie in [illegible] magnitudine et solutione continui [illegible] [illegible] alii morbi ex Gal. lib. de arte med. cap 8 [illegible] quod [illegible] isti morbi [illegible] plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] morbi in corpore [illegible] [illegible] in corpore sano [illegible] in corpore sano [illegible] [illegible] morbi in corpore [illegible] [illegible]. [illegible] propositio [illegible] quia morbus [illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible] morbi [illegible] [illegible] [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] particulis organicis [illegible] conformatione [illegible] [illegible] [illegible] possit [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morbos in corpore [illegible]. Morbi vero particulares dicuntur [illegible] morbos [illegible] quae ad [illegible] morbos [illegible] [illegible] [illegible] particularium [illegible] intemperies [illegible] ad morbi in [illegible]

speciei morbi in situ numero figura magnitudine aeque continuitate ad morbos in mala compositione et similiter ulcera contusiones luxationes et alia huiusmodi reducuntur ad solutionem continuitatis. hi morbi reducuntur ad has duas generales differentias. dicimus generaliter non de morbis illis ut sic sed de morbis particularibus, et quoniam frequenter agitur in 3° lib. de morbis particularibus ex quo posset aliquis dubitare utrum ut huiusmodi tractatio superflua sit de illis morbis agere in alio ut illam diminutam cum nunquam eandem tractationem aggrediatur. Subiungit autem se quidem tractationem ordinari de morbis particularibus non tamen omni membro appropriatis sed de illis qui omni membro non appropriantur. unde in hac etiam distinctione quod aegritudines de quibus agitur in 3° lib. sunt alicuius partis aegritudines propriae. Hae vero nulli parti possunt dici propriae aegritudines. Sed quid autem sit appropriatum et non appropriatum intelligere debemus examinare. Aegritudo appropriata illa dicitur quae nomen proprium abiicit et sumit nomen partis in qua est verbi gratia inflammatio est aegritudo quae proveniens quibusvis partibus corporis amittit proprium nomen et sumit nomen partis ut si retinet nomen proprium retinet cum additione nominis partis affectae si inflammatio contingat in membris cerebri dicitur frenitis aut inflammatio cerebri et sic proprium nomen amittit si contingat aliis partibus nervosis per partium variationem nomen mutabit ut si in membranis costis subcingentibus dicitur pleuritis si pulmonibus peripneumonia si chiragra podagra et ischias sunt arthritidi quae morbi sunt pro nomine proprio affectus manuum pedum et ossis coxendicis varia sumunt nomina. Aegritudines vero omni membro non appropriatae sunt illae quae non denominantur a parte affecta sed proprium ~~nomen~~ retinent ut febres et huiusmodi quae sunt duplicis generis aliae sunt quae in uno tempore fiunt ut febres aliae vero quae fiunt in diversis temporibus ut erysipelata et ulcera externa quae ideo dicuntur nulli membro appropriatae quia

proprium

proprium nomen habent. Sed hic posset aliquis ambigere .s. utrum in
qua ille egritudines sunt utrum quae nulli membro appropriantur. sicut appo-
plexia et epilepsia cum et similes aliae quae nulli membro appro-
priantur sed omnem per totum corpus de quibus tamen dixit ubi debebat dein-
ceps in hoc lib. Ad hoc respondeo dicens distinguendo quod ledit corpus
ab istis morbis vel specialiter vel per consequens si ab istis morbis apople-
xia et epilepsia ledunt corpus specialiter quod .s. ab istis totum corpus
non universaliter partes afficiuntur. esset tunc ut de quibus egisset in
hoc libro sed quia non ledit ab istis morbis totum corpus specialiter sed
per consequens ab unica parte affecta cerebro .s. ideo isti morbi non sunt
dicendi morbi speciales ut febres a quibus omnes partes corporis leduntur alte-
ratione a calore preternaturali in epilepsia enim et apoplexia ledi-
tur totum corpus per consequens prout impeditur transitus spiritus animalis ad
diffunditur per corpus quam partes istae decidunt. Nam causa enim
apoplexie est obstructio ventriculorum cerebri epilepsie vero est
obstructio eorundem ventriculorum. 2° principaliter quod inquirendum erat quo
ordine servaverit Avic. in hac fen primi huius 4 lib. in qua tractat de febribus
et primo non idem ex duas febrium proposuit [illegible] quae cum hic cor-
pora putriedum ad febres et febrium tempora cum veniunt, cum vero diviserit fe-
bres in simplices et compositas primo incipit a simplicibus tamen a ratio-
nibus quae ob diversitatem subiecti febres sunt tria ut apparet patet ex [illegible]
ex spirituum partibus aut humorum complexione et corporis ex compositione
partium solidarum et humidarum corporis de quibus tractat in fen 3
[illegible] ordine in primo cap. egit de ephemeris in altero de putridis in
3° de ethicis. Febres vero compositae ut exponatur cum aliis causis morbi-
ficis quae non sunt ex febris cum ex specie. praeter cum tamen quae consti-
tuunt febre et hec dicuntur pestilentes secundo dicuntur febres compositae quae
cum aliis morbis componuntur et sunt febres apostematum et variolarum tertio
3° dicuntur compositae febres quae inter se invicem miscentur ut quando

3:^na^ cum quotidiana miscet. et inuicem de his autem 5 ibi agit auicen. 4. tractatu et hec cum intenta . . . cum divisione huius 5. fen. Modo autem supposita est totum hoc lib. dividitur non conpetenter sicut dicimus quid agit auic. in una parte dicamus et quid agat in toto. Iste liber in septem partes distribuitur ut tractatibus Tracta- tatus in quorum 1. agit de febribus in 2. de pronostico et indiciis crisis in 3. de apostematibus et pustulis in 4. de soluta unitate in quinto de luxatione in 6. de venenis et in 7. de decora tione Ratio autem huius divisionis est quia cum intelligat hic auic. agere de morbis particularibus auic. ut toto non appropriari debetur morbi isti distingui ut ut magis communes sunt toto corpori ut ut sunt vehementiores in 1. autem ibi agit de febribus tamquam morbis communibus in secundo de pronostico et crisibus quia crisis indicium pendet cognita [illegible] febrium. morbi autem alii qui dicuntur communes sed indifferenter tamen in aliis sunt unde in 3. agit de inflammationibus et quia tamen inflammationes proxima sunt cum fe bre in et quia frequenter solet precedere febris inflammationibus et quia ad inflammationes solet precedere et solutio continui et luxationes 5. agit de continui solutione et quia est proximior ipsis inflammationibus et et quia est communior quam luxatio non sine contingere in toto corpore et ideo de hac agit in 4 fen de luxatione vero in 5. quia hec ad solum articulos pertinet et continui solutio possit indifferenter in omni parte corporis in 6 vero agit de venenis quia et si debeat tractari in superioribus tamquam vehementia ideo quia comparatio ad [illegible] decimum et quia venena supponunt et interius et in certa magnitudine cum et continui solutione debebat auic. premittere aliqua [illegible] in [illegible] que sunt febres in certa magnitudine que sunt tumores et inflamma- tiones et in solutione continui ut etiam et luxationes ad que forma sequebatur tractatus de venenis. Et tandem in ult. fen agit de decoratione et quia hec per minoris est vehementie et [illegible] apparet potius dicere indecorum quam [illegible] ideo inter ult. locum ordinare

debebat.

debetur. Ut autem se accingat ad textum principale intentum ad ponens
ab aliis considerandum est a febre quam sic definit [illegible]. Febris est calor
extraneus accensus in corde, et procedens ab eo mediante spiritu et sangui-
ne per arterias et venas in totum corpus inflammatur in eo inflamma-
tione que nocet operationibus naturalibus non sicut caliditas ire, et laboris cum
non noceat, ut in [illegible] pervenit ad hoc ut [illegible] et noceat operationibus
etc. Hoc est initium primi capituli [illegible] libri 4 Avicenne in quo [illegible] que
pars huius capituli in qua tamen [illegible] febris explicat et definit ut
in altera parte que incipit (Dicamus quod homo quidem dicitur febris)
ponit febrium differentias [illegible] videbitur et textum lege-
mus et que [illegible] sunt perstringemus ut et brevitati et utilitati
consulere [illegible] habeat [illegible] que def. [illegible] numeris absoluta
que definitio constat ex definito et partibus def. [illegible]
[illegible] causas def. quidem febris est partes vero definitionis que
sequuntur. Traditur autem [illegible] 4 genera causarum [illegible] def. efficientem
materialem et finalem. Causa efficiens est calor extraneus [illegible] in corde quia vero
occupat totum corpus constituit causam formalem ipsius febris quia febris [illegible]
[illegible] constituitur per caliditatem extraneam [illegible] per totum corpus [illegible]
[illegible] effectum [illegible] et effectum febris [illegible] qui
febris [illegible] ipse calor respectu diversorum [illegible]
malis febris. Causa materialis est subiectum febris quod duplex [illegible] per totum
corpus [illegible] principium a quo venit calor iste et totum corpus in
quod recipit. Causa finalis [illegible] quecumque. [illegible]
[illegible] proponit [illegible]
[illegible] arterias
et venas [illegible] calor febrilis per totum cor-
pus. [illegible] def. [illegible] generationem febris [illegible]
[illegible] nisi [illegible] calor per totum corpus quod fit per motum. motus
autem his sex conditionibus absolvitur ut tenemus ex [illegible] 3 physicorum [illegible] terminus
a quo, terminus ad quem, spatium per quod, movens, mobile, et tempus
[illegible] in generatione febris quinque has conditiones habemus [illegible] suppo-

sit. monet. calor extraneus cum non caloris proprium sit agere usque in eum motus terminus a quo incipit motus caloris in eum unde dicebat Avic. quod febris sit calor accensus in corde et procedit ab eo per totum corpus humanum ad quod venit totum corpus mobile tamquam ex spiritibus. ergo haec def. est per terminus a quo absolutum. tandem in fine def. additur effectus ipsius febris per quem distinguitur ab aliis ex inquantum caliditate haec nocentum actionibus naturalibus non sicut caliditas non nocet operationibus naturalibus non procedit in motibus morbi febris ut dixit. constituunt a lesione operationum naturalium unde cum non ledunt actiones corporis sicut sana et hec exemplum in hoc de ira et labore quod caliditas non ut alteratur i. non proveniret id quod possit obesse operationibus naturalibus quia non est ita modo ut inflammatio inflammatione magna ut febris. Haec ergo est def. febris. Febris est calor extraneus accensus in corde &c.

Vers. autem def. febris proposita ab Avic. Inveniemus sicut singulas simul def. particulas examinando et solvendo quaedam dubia quae circa def. hanc solent fieri ab expositoribus et tandem recitando etiam alias def. de febre et ostendendo omnes has esse germanam febris def. omnibus hiis tamen nisi absolutam neque a def. Gal. ullo pacto distantem. Est ergo omnis bona def. constat ex definito et partibus def. definitum erit febris ex prima quod definitum proponit. partes autem def. erunt reliqua in def. proposita. Quantum ad definitum quod erat febris videtur incipiendum esse a quid nominis antequam deveniamus ad quid rei unde primo circa nomen incipere quid rei ipsius dignoscimus, ut quaedam Gal. 1° methodi sed dicas incipiendum a notis ipsius non autem a nominis distinguendum est de quid nominis quod quod aliud sit respondere quid nominis quod aliud vero quidem differentiae si loquamur de quid nominis ipsius semper procedit quidam generis ut quid rei procedit divisionem debemus ut habere notitiam rei divisibilis ut sciamus quod dividimus si autem loquamur de quid

nominis ipsius

nois spes cum spes suis suffocando quarum eius sunt spes non in conveniente quod quid ~~nos~~ rei genus praecedat quid nois spes quaecumque eius 1° ponere nomen genus 2° definire, 3° dividere, 4° spes divisas in unum colligere, 5° tandem spes definire. nunc ad propositum cum agamus de febre quod genus est ad omnes febres non non enim inveniemus quid nois febris proponere. Febris sic dicitur a latinis a fervore febris i. corporis fervente quae fervorem excitat et efficit ut in igneo magnum aliquod incendium existeret ~~unde~~ a Gal. lib. de difficul. resp. 6 appellatur praeternaturalis calor et graece Πυρετός vocatur ab Hip. Πῦρ i. ignis non quod vere sit ignis sed quia proxime ad eum ignis accedat. sed enim deveniamus ad explicandas singulas definitionis particulas quae iam supposuimus esse 1° febre ex qua patet eam cum sua positione esse symptoma, cum morbo, ex morbis. non est symptoma quia febris est affectus permanens et stabilis symptoma autem non permanet non est cum morbo quia cum morbo non laedit immediate actiones sed mediante morbo febris autem de se et immediate laedit operationes ut Gal. lib de diff. morborum 2° nec quis dicat Gal. lib de ... adhuc morbo dividere febrem in morbum et ... quod dicunt aliqui de symptomate ... differentia est in verbis non aliud est dicere esse symptoma aliud vero esse veluti symptoma ~~morbo~~ autem morbi ~~morbo~~ cum febris quae succedit in ... aliquibus ... non potest vocari symptomatum neque absolute ... quia ... i. ... per totum corpus. Aliud quod supponendum est febrem esse morbum quia immediate laedit operationes ... morbus sic in ... ut in ... ut in mala compositione ut in solutione ... non est esse morbum neque in solutione continui neque in mala compositione sed in ... quod clarum reddidit ... febris ... sola tollit. ... non deest aliqua ... febrem non esse morbum ... cum ... non ... morbus ... quae fit in febribus non est permanens ... non ... morbus febris ... non probat. quia in ... in ... solida

Fuchsius lib 3 c 4 p 24 B

putrescunt ut etiam alii non putrescunt in calefactione ex ea gal. sed in calefacti
ergo in illis partibus non est calidius ~~[illegible]~~ permanet sed aliquid in permu-
tatione et alteratione nec dicat quilibet sufficere ad febrem constituen-
dam quod humores et spiritus sint in calefactione quia gal. inquit
morbum et passionem cuiuslibet corporis non esse humores et spiritus adeu-
nt. 2° hic illa quae sunt posita in mutatione non laedunt partis op-
erationem quia laesio operationis alicuius partis est terminus mutationis
sed alteratio quae fit in febre est posita in continua mutatione ex gal.
2° methodi quia in ephemeris et putridis nec tamen non sunt posita in
calefactione sed in calefieri et mutari ergo cum febris non laedat partis
operationes non febris est morbus. ad nullum respondet pro dubitatione cuius
fundamentum cum mixtum calore febrili et mixto ex calore nativo et extraneo
et extraneo ex quibus facta sit una complexio et inaequalitas cum hoc
quod respiciat. hic gradibus sit caloris innati cum extraneo unde inquit
proportionem [illegible] cum multis [illegible] maioribus graduum gradibus et
prevaleret caloris [illegible] oportet quod calor cum sit
in parte et constituit febrem morbum quae opinio [illegible] falsa est non
possunt simul [illegible] gradus caloris diversi naturalis et caloris gra-
dus [illegible] calor extraneo corrumpat unde ab ipsis non [illegible]
et actiones [illegible] corrumpentis et destruenti [illegible]
[illegible] calidius omnis actio pendet ab illa caliditate ergo cum est [illegible]
actionis et passionis (quia [illegible] gradus [illegible] in minores) quod
impossibile est. Quare responsio mea erit haec quod sano modo
intelligendum est dictum gal. quando inquit quod in ephemeris et putr-
idis nec tamen non sunt in calefactione et hoc non dixit absolute sed in compa-
ratione ad febres ethicas inquit factas calido non magis in calefactione non
[illegible] febris sit quia spiritus qui sunt in [illegible] [illegible]
[illegible] cordis et partium corporis [illegible] adhuc non [illegible] in calefactione
quia calor [illegible] non [illegible] illorum partium [illegible] idem contingit
in paroxysmis quia calor [illegible] in humoribus in [illegible]

[illegible] partes solide cordis et corporis etc. et non omnes [illegible]
non ponuntur in calefaciendo etc. An [illegible] cum calor extraneus sit pro-
prius partis solide corporis et cordis prout occupaverit [illegible]
ideo ponunt ille partes in calefaciendo etc. quia calor [illegible]
[illegible] non cum [illegible] abundantur humiditatibus in [illegible]
a quibus [illegible] causam et radicalis [illegible]
humiditates [illegible] partes [illegible] in solidis partibus [illegible]
[illegible] ille ponuntur in calefaciendo etc. [illegible] dixit Gal. partes
solidas in ephemeris et putridis non [illegible] in calefaciendo etc. Sed hoc dixit
habens respectum ad [illegible] in quibus calor [illegible] magis occupa
partes solidas. Ad 2m dum dicitur Gal. dicere in ephemeris et putridis
[illegible] cordis et aliarum partium [illegible] materi [illegible]
[illegible] lesione [illegible] intelligit [illegible]
[illegible] sed [illegible] pervenit [illegible]
[illegible] introducta [illegible] temperamentum [illegible]
ad [illegible] lesione [illegible] partes illas [illegible] calor [illegible]
[illegible] operationes [illegible]
in [illegible] et [illegible] cordis quod [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] corporis [illegible] in [illegible]
[illegible] calor [illegible]
[illegible] caloris [illegible] possumus dicere [illegible]
partes cordis et corporis calefacte [illegible] in calefaciendo [illegible] solidis non
[illegible] in fieri [illegible]
[illegible] in fieri [illegible] in fieri quia
[illegible] generatur [illegible] caliditas [illegible] introducta [illegible]
[illegible] propriis [illegible] introducta calidi
[illegible] calidis in [illegible]
est in solidis [illegible] cordis et totius corporis [illegible] calidi
[illegible] in calefaciendo esse sed in calefieri. Ad hoc [illegible] dicto [illegible]

ad 2am dubitationem quod hoc exemplo possumus ostendere de ligno quod
[illegible] videmus ubi recedere [illegible] a ligno est caliditas [illegible] extra-
nea: hic vero ab igne adhuc remanet [illegible] caliditatem [illegible]
in istis [illegible] calores [illegible] calores [illegible] introducti idem dicendum est in istis
febribus quod calor qui introducitur in [illegible] vel putridis est calor
similis illi qui introducitur ab igne in ligno qui [illegible] [illegible] ex eo quod
[illegible] introducitur [illegible] quia est in superficie [illegible] caliditatem [illegible]
[illegible] in superficie calor ille ligni ad [illegible] in [illegible]
[illegible] magis penetrat calor unde [illegible] ut [illegible]
calor [illegible] in ligno ab igne [illegible] unde ad [illegible] maioris [illegible]
[illegible] intentionis caloris dicit Galenus calorem [illegible] et putri-
darum [illegible] calorem in febri ethicam vero in [illegible] quia [illegible] calore
[illegible] introducitur [illegible] solida [illegible] in [illegible] vero introducitur [illegible]
[illegible] in superficie [illegible] [illegible] contrarium. 3° quod supponendum est
[illegible] febris est morbus et ipse morbus in intemperie ut diximus [illegible]
[illegible] febris morbus in intemperie [illegible] calida et [illegible]
morbus in intemperie frigida, ex ratio dubitandi desumitur ex
[illegible] quia dividitur febris in febres calidas et in febres frigidas
[illegible] quae dicuntur febres quae [illegible] frigidae [illegible]
partes [illegible] quae [illegible] febres [illegible] humorem [illegible]
[illegible] frigida [illegible] in [illegible] febre [illegible] interiorem
[illegible] in [illegible] ubi febres sunt [illegible]
[illegible] frigida ad quam quaestionem [illegible] quod in febribus [illegible]
[illegible] frigiditas [illegible] illa frigiditas non est de essentia febris
quae [illegible] febrem [illegible] est [illegible] ut pro
[illegible] calidi [illegible] ad partes internas, et quia est in [illegible]
[illegible] calidum [illegible] penetrare valeat [illegible] in corpo-
re [illegible] febris ne [illegible] quae cali-
[illegible] unde sequitur quod in his febribus [illegible]
[illegible] frigidum [illegible] [illegible]

[illegible]

x [illegible] lib 2 cap 4
[illegible] 2 5 4

[illegible] caloris innati quod [illegible] et [illegible] quod
[illegible] calore [illegible] frigescit [illegible] in [illegible] calor [illegible]
[illegible] morti redditur [illegible] quod [illegible]
[illegible] calidi [illegible] et [illegible]
aliam quaestionem [illegible] calore [illegible]
[illegible] calescere [illegible] multo minus [illegible] quam [illegible]
[illegible] quod in [illegible] natura [illegible]
frigida unde [illegible] in [illegible]
[illegible] calor [illegible] propositis [illegible]
[illegible] fit calor [illegible]
[illegible] calidi [illegible] in [illegible] Gal.
[illegible] 3. [illegible] 3. quod [illegible] calor [illegible]
[illegible] et innato. quare [illegible]
[illegible] quales sint calores [illegible] quod [illegible]
[illegible] 3. quos [illegible] et 4. [illegible] Gal.
in corpore humano duos ponit calores [illegible]
[illegible] innatus, ingenitus, primordialis, [illegible], proprius et nati[illegible]
alter [illegible]
et isti calores [illegible] duplicem
[illegible] in corpore humano esse calorem [illegible] Gal. 4 in 6. [illegible]
[illegible] ingenitum in [illegible] corpore calida
[illegible] Hippocratis [illegible] quod ipse ingenitum vocat [illegible]
[illegible] alter [illegible]
[illegible] sub quo [illegible] quod Hip-
pocratis [illegible] dicebat Hippocratis [illegible] in [illegible]
[illegible] duos calores in [illegible]
[illegible] Gal. 3. de [illegible] 12 dicens
duos [illegible] calores [illegible] diversos in corpore alter [illegible] alter [illegible]
[illegible] 3. [illegible] 6. [illegible] quod Hip. [illegible] quod
[illegible] calidi [illegible] quod calor [illegible]

adiunxit innati additum caloris [illegible] qui non est causa [illegible]
tionis; sic asserit Gal. lib. de tremore et palpitatione cap. 6.
ubi inquit rigorem esse passionem caloris [illegible] calidum non intellexit ca-
lidum innatum sed spiritum ex quo patet duos esse calores in corpo-
re quae diversos alium innatum alium spiritum de quo fusius vide-
re est apud Gal. lib. illo de calido innato adversus [illegible] modo
non videndum est quid sit calor innatus [illegible] [illegible]
sic dicemus [illegible] considerare quid sit [illegible] non est differentia
caloris innati a calido innato nam calidum innatum est idem [illegible]
[illegible] subt. cum aliquo accidente ut si diceremus album non tantum
intelligimus albedinem sed etiam sub. in quo est albedo illa sic dicendo di-
cimus calidum intelligimus formam caloris cum sub.to non unde dice-
bat Gal. lib. illo adversus [illegible] calidum innatum esse [illegible] quam
[illegible] seminalem [illegible] spiritus et calorem [illegible] calor autem inna-
tus formam illam i. caliditatem [illegible] qui sic acceptus describitur quod
sit calor igneus [illegible] cordis genitus et [illegible] attemperatus in
humido [illegible] [illegible] ut sit [illegible] functionum organum [illegible]
calor hic nativus calor igneus non est respectu ex complexionibus [illegible]
[illegible] quae in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 4.or humores in corpore [illegible] [illegible] bilis utraque et pituita
ex quibus postea constituuntur duo principia [illegible] generationis ca-
loris innati sanguis s. et [illegible] a quibus in suo genere ca-
[illegible] calor hic innatus qui [illegible] [illegible] igneus non quod sit
ignis sed quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
humiditates [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
quia dictae humiditates inter quas calor hic possit conservari [illegible]
Ruelius lib. 2 cap. 4 pag. 15. A. mi [illegible] oppositionem [illegible] non possit. Calorem autem hunc [illegible]
[illegible] [illegible] appellavit divinum quae [illegible] [illegible] pro-
venire in corporibus ex stellis influxu quod sic probat [illegible]
[illegible] duo contraria necesse quod unum [illegible] aliud unde [illegible]
[illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

Respondeo

partibus corporis mediante humido radicali quae portione eius respe
der[illegible] est in continuo motu et adhaeret istis partibus eo modo quo ignis
in ligno secundum dictum Aris. 4° Meteororum ignis [illegible] qui est calor qui adhaeret
in partibus principalibus cordis frigiditatem temperatus et [illegible]
illa quam depascit unde cum [illegible] ad externum procederet [illegible]
partes reddit et ad internum remanet [illegible] frigiditatem [illegible]
[illegible] generatur nutritur et conservatur. [illegible] operationes [illegible]
[illegible] vitales edit. sed calor innatus est duplex distinguitur [illegible]
insitum et in calorem influentem et in [illegible] quia licet in animalibus
sit calor primordialis [illegible] et calor iste [illegible]
[illegible] alterius caloris fovetur. influens calor est qui a corde manat
et diffunditur per totum corpus mediantibus spiritibus per venas et arterias et per
[illegible] informationem [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur est qui originem habet a primordiis [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] humido radicali in [illegible]
[illegible] residet in corde cum [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] influens [illegible]
[illegible] in ipso corde et per totum corpus [illegible]
[illegible] caloris innati [illegible] [illegible] calores [illegible]
[illegible] caloris innati et [illegible]. [illegible] de modo [illegible]
[illegible] caloris innati [illegible] ad subiectum [illegible] in quo [illegible] calores *De subiecto caloris innati*
est duplex aliud immediatum aliud mediatum immediatum subiectum caloris
[illegible] [illegible] spiritus mediatum vero [illegible] et [illegible] corporis [illegible]
[illegible] subiectum mediatum quia [illegible] illa quae primordiis [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quam [illegible]
[illegible] calor innatus qui spiritus [illegible]
[illegible] [illegible] principiis [illegible]
[illegible] generat mediante [illegible]

aeris attracti ad cor per arteriam venosam quia praeparatus erat
in pulmonibus ex his generantur spiritus et sanguis spirituosus et arteri-
alis qui sunt sua spiritus vitalis [illegible] [illegible] [illegible] spiritu
caloris e sanguine et per [illegible] cordis et totius corporis [illegible]
[illegible] dependet. in spiritibus habetur pro [illegible] ille qui est
in ea generationis spiritus quae sunt sanguis [illegible] spiritus
in partibus carnosis totius corporis ad [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] caloris substantia [illegible] [illegible] et cor [illegible] a duobus principijs
corporis [illegible] [illegible] ex [illegible] parte [illegible]. hic
calor influxus ob conservationem calidi innati ne consumatur [illegible]
[illegible] possint [illegible] suas operationes nisi [illegible] calor quo est
[illegible] sub: [illegible] alterationi et dissolutioni necessario [illegible]
ut aliquid reperiret quod ipsa conservaret in eo statu in quo
genita fuerat ideo natura [illegible] haec duo [illegible] [illegible] cor scilicet et
hepar ut [illegible] generarent [illegible] pro generatione caloris influx-
us a quo calor ille partium insitus conservaretur. quare et in
hepate generatur sanguis et in corde spiritus qui sunt caloris
influxus [illegible]. oportuit enim haec duo [illegible] calidissima
esse [illegible] [illegible] [illegible] optimam [illegible] et sanguifica-
tionem cor vero ut magis attenuaret sanguinem et [illegible]
[illegible] possint generari spiritus qui [illegible] calor ipsius ge-
niti dissolverent. construxit natura pulmones [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] frigido attemperando [illegible] calidi-
tatem cordis et spiritus et calorem influxum redderent temperatum et
moderato calore praeditum ex quo patet necessarium fuisse [illegible]
fabricasse haec duo [illegible] pro generatione caloris influxi [illegible]
[illegible] calor [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] calor innatus [illegible] dissolvitur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ideo [illegible] [illegible]

aliquo

200

aliquo instanti seu durationis calor opus suum ex [illegible] consumit quamdiu eum conservat. Stante vita consistit et eius opera bene administrat. Cum autem interna [illegible] destruit et eius opera penitus abolet. Atque ex quibus habemus causam generationis huius caloris scilicet productionem caloris innati. Hic tamen calor quamvis non sit a spiritu generationis et a primordiis [illegible] obiciunt [illegible] caloris adventitium et externum sed est calor insitus nobis [illegible] manet usque ad finem vitae a [illegible] generibus [illegible] lexionibus. Qui calor sicut [illegible] calor insitus a primordiis generationis nullo unquam tempore per [illegible] aliquibus neque externis est mutatione [illegible] et tamen si [illegible] usque ad ultimum [illegible] permanserit [illegible] tamen mutatur cum si [illegible] in quo [illegible] [illegible] ratione [illegible] in [illegible] calidius ut [illegible] a principiis generationis nequaquam dicat maiorem esse caliditatem in iunioribus in [illegible] [illegible] et senibus quia [illegible] [illegible] habent operationes quam [illegible] ad quod dicendum quamdiu in illis [illegible] calor innatus idem [illegible] in iuvenibus sed iuvenes habent actiones [illegible] non [illegible] caloris sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad agilitatem [illegible] determinatam [illegible] Gal. in [illegible] cap. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex quo [illegible] calidiores quia [illegible] principio generationis unde maiorem calorem habent innatum [illegible] [illegible] quia operationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod autem iuvenes [illegible] calidiores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caloris [illegible] [illegible] Gal. [illegible] duas opiniones in quibus calores istos [illegible] aequales in radice [illegible] [illegible] calorem quantitate copiosiorem [illegible] [illegible] [illegible] copia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] calor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

tunc ignis agens in duplici subiecto [illegible] esse [illegible] aqua
solida ac sicca [illegible] qui calor sit equalis gradu tamen diversa
specialiter calor ratione subiecti nam calor aque maior est quantitate
minor quantitate [illegible] est mixtis et [illegible] calor vero in lapide mi-
nor quantitate maior quantitate quam est aeris [illegible]
[illegible] de calore innato qui non alteratur [illegible] ratione [illegible]
corporis sed in radice et qui [illegible] isdem [illegible] est non calor [illegible]
tamen aut [illegible] aut remissior ratione subiecti [illegible] caloris
[illegible] innato [illegible] primum ad [illegible] organi quod est [illegible]
huius caloris [illegible] ratione productum [illegible]
[illegible]
[illegible] formalis huius caloris est quod sic ignea [illegible] species [illegible]
que est in [illegible] et [illegible] caloris influendis facultas
ipsius cordis [illegible]
formalis vero quod [illegible] instrumenta [illegible]
[illegible] suas actiones. Hec de calido innato [illegible] inqui-
ramus quid sit calor ascititius acquisitus seu extraneus [illegible]
[illegible] est calor acquisitus qui non contrahitur a principio generationis
sed [illegible] acquiritur [illegible] igneus [illegible] quia
calor est [illegible] ut [illegible]
[illegible] quod calor agat in humidis
ipsum desiccatur quod [illegible] per [illegible]
[illegible] quod [illegible] humidiores [illegible]
desecit humiditas [illegible] acrimonia caloris [illegible]
quod in [illegible]
[illegible] calor non [illegible]
separatur [illegible] caliditas unde [illegible]
[illegible] ascititius unde [illegible] calores differ-
re subiecti in quo [illegible] quia equaliter [illegible] in [illegible]

quo [illegible]

geniti [illegible] [illegible]: caloris innati per partes humidas corporis caloris
vero acquisiti [illegible] partes sed aliter calefacit. Hic etiam calor non est nativus
quia non est principium generationis [illegible] acquisitus quia tempore procedente
aliquam accessionem unde omnia illa quae ex necessitate possunt alterare
corpus humanum sunt illa quae introducunt calorem hunc acquisitum
[illegible] res non naturales quae [illegible] [illegible] ex eo quod [illegible]
sint praeter rem sed ex eo quod cum natae sint in corporis conservationem
valeant atque qualitates corporis [illegible] ipsum ex necessitate
alterant et ideo dicuntur res non natae et sunt n.° 6. aer, cibus
et potus, motus et quies, somnus et vigilia, excretio et retentio,
seu [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] calor
acquisitus qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sunt omnia illa quae corpus et spiritus alterare possunt tam extrinsecus quam
intrinsecus quae calorem hunc valent introducere. Hinc [illegible] [illegible]
[illegible] praeter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et huiusmodi alia. Modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in quo genere caloris sit calor febrilis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] calorem compositum ex innato et acquisito [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod sit calor compositus ex calore nativo et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad totum corpus et laedit omnes actiones
et passiones [illegible] colligere [illegible] [illegible] vero [illegible] opinionem [illegible]
[illegible] ex eo quod in febricitantibus [illegible] [illegible] [illegible] caloris
tam caloris innati quam acquisiti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quae [illegible] caloris innati [illegible] [illegible] [illegible]
corporis operationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae ad [illegible]
unde existimavit Avicenna febris calorem esse compositum ex innato et
acquisito quae opinio falsa est et his rationibus improbatur: ille calor
[illegible] qui laedit operationes corporis. Sed calor innatus non laedit
operationes corporis [illegible] calor [illegible] non [illegible] calor febrilis. Maior [illegible]

rissima est tum ex dep.o Averroes non diceret Averroys ex febre ledi actio-
nes et passiones corporis minime vero probat quod a calore natu-
rali non ledunt actiones corporis quia totum ... quod illud quod est
causa conservationis operationum vitalium animalium et naturalium sit causa lesionis
sed calor nativus est causa conservationis harum ergo quia ipsius est
servare et ponere ergo non potest ledere. 2o non est ille calor febrilis constitu-
tivus qui removetur per medica presidia sed calor innatus non remove-
tur per medica presidia ergo calor innatus non facit ut calor febrilis
maior probatio probatur quia ... febris quae removetur essentia
ipsius [et radix per presidia] sed essentia febris non consistit in alio quam in calore extraneo
ergo quando removetur iste calor removetur tum febris essentia necessa-
rissima est non si removeretur calor illatus ... febris ...
vel interiret unde dep.o ab Averroe adducta nullius est ponderis et
quibus demonstrabit Averroes ex eo quod ledere actiones caloris cum
in natis noxitas et actitas in calore composito extraneo transeunte
hoc itaque falsum supponit non enim dicit per hoc quod ledant actiones huius
caloris quod febris sit motus compositus sed dicit quod in febri compo-
sita sint ibi duo calores calor innatus et spiritus et calor inna-
tus sit permutatus a spiritu non tamen ex toto in intrinseco neque sed in
aliqua parte

Cum calor in humano corpore sit duplex innatus et spirituum consti-
tutione non ex calore innato nec calore composito extraneo ...
... ut ostendit Averroes non proprium est caloris innati operationes
efficere et ... conformationi ipsius febrilis vero est opere
ledere ut ipsum debilitando detrahamus ... si ... dene-
... dolores quos non fit dep.o febris cum ... ...
... ... febris ex mutatione nostri caloris in ignem ...
per quod

p quā definitionē Gal. vult ostendere gradus caloris naturalis adeo
ut calori innato tribue dicit esse mutationē caloris nativi nō autē
asserit calorē nativum mutatum esse quia quousque perveniat ad febris [illegible]
calor nativus continuo mutatur a calore ascititio in igneā nām unde
essentia febris constituitur in fieri quamvis necessaria ad hoc nova mutatione
nō sufficiat ergo calor ~~febrilis~~ innatus esse mutatus ad naturā [illegible]
ut ig.^r constitit in mutatione febris essentia sicut febris dicitur alter
mera caliditas sed per additos aliquot gradus caloris innati et hec
ē illa mutatio quam dixit Gal. ex nimio calefactio corpus fieri Gal. in hac
def. dū dicit esse mutationē innatæ caliditatis nō intelligendū
nā caliditas ē qualitas calida autē innatū ē subm in quo inest ea
qualitas unde mutatio in ignea nō sit in subto sed sit quali
tatis quæ intelligitur per nomē tamen [illegible] febris def. quod hec quali
tas calida nō potest calida vel saltem caloris huius nō calefactio [illegible]
fuerit unde in febris ē [illegible] caloris [illegible] quia ex
contemplatione calidi innati quod totū corpus conservat [illegible]
quod autē subm febris caloris [illegible] in specie febris accidens
exemplo erisipelatis et flegmonis in quibus [illegible] humores accenduntur et
ignei fiunt tamen nō fit febris nisi calor innatus accendatur ad igneā
naturā quæ [illegible] def. [illegible] Gal. [illegible] def. [illegible] causas
[illegible] formale quod sit mutatio in igneā naturā efficiens [illegible]
mutatio [illegible] in subto cui subiectus hec mutatio [illegible]
[illegible] formale quod [illegible] lædat operationes altē [illegible]
[illegible] difficultates et obiectiones [illegible] quod nō sit def. hec essentia
lis quia nō explicat essentiā febris sed tamen febris et morbus debe
[illegible] in facto esse nō in fieri [illegible] in continua mutatione [illegible]
dicit febrē ē mutationē nativæ caliditatis in igneā [illegible] quid
in fieri. 2.º quod opponitur ē quod def. debet [illegible] et [illegible]
definito [illegible] sed hec def. nō [illegible] definito quia

ne competit nisi febri ut v. g. ethicae febri conveniat haec def. quia
illa est intemperies aequalis totius quae sub hac def. non
veniret. Et tamen quod haec def. admittenda non est ut essentialis
[illegible] galenus definiendo [illegible] distinguendum est de definit.
quod aliae sunt def. essentiales et formales aliae sunt def. causales
[illegible] sic de def. [illegible] ut sic def. quod sit [illegible]
dicens [illegible] ipsam definimus per suam essentiam et formam [illegible] def.
nimus quod sit [illegible] circa cor [illegible] definimus per
[illegible] ut dicere def. haec def. causalis sic [illegible] de eclipsi
[illegible] dicimus eclipsin esse privationem luminis in luna tunc dicimus
causam formalem ipsius si definimus vero eclipsin per interpositionem
inter solem et lunam tunc ponimus causam efficientem. Sic de febre cum
dicimus febrim esse mutationem caloris caliditatis in ignem tunc dici-
mus causam essentialem febris [illegible] febris [illegible]
[illegible] caloris nativi ad ignem ut eius 2a [illegible] intentio ex
Gal. 5. de comp. med. [illegible] cap. 3. [illegible] definitionem
febris [illegible] essentialis [illegible]
[illegible] introducat. febris per alterationem s. [illegible]
[illegible] febris generatur [illegible] aliqua [illegible] interna [illegible]
externa quae [illegible] in [illegible] partibus alterationem
[illegible] in [illegible] in [illegible]
[illegible] in eisdem partibus [illegible] humores [illegible]
ipsas [illegible]
[illegible] corporis [illegible]
[illegible] ignea [illegible]
singulis partibus corporis per venas et arterias [illegible] signum est quod
singulas partes [illegible]
[illegible]
[illegible] et singulas corporis partes [illegible]

[illegible]

obiectis quae proposuimus circa def.[o] Gal. et eg.[tis] ea in contrarium apposita possumus res.[re] unde quoad primo dicebat. Ad quod haec def. non sit essentialis sed casualis dico quod per mutationem duo possumus intelligere vel motum vel terminum motus si per mutationem intelligimus motum tunc ~~mutatio~~ def. est casualis quia motus est in febri et sic intelligimus continuam auctionem caloris intensi in [illegible] gradus si vero per mutationem intelligimus terminum caloris motus tunc non dari et sic non ex def.[o] essentialis quia est ratione calidioris mutata. Ad 2.m dum ita dicebat quod etiam si febris essent equales ergo non sit mutatio continua quia calor est inequalis [illegible] licet etiam febris dicantur equales [illegible] tamen [illegible] corpus est [illegible] mutatum in intemperies inequaliter [illegible] dicuntur equales in comparatione febrium putridarum [illegible] non [illegible] calor ita equaliter et continuo [illegible] per totum corpus. sive ergo Gal. def. admittenda est quia non est casualis [illegible] def. [illegible] proposita admittenda [illegible] est casualis [illegible] essentialis [illegible] dicens [illegible] febris [illegible] calorem [illegible] in corde per calorem [illegible] calorem [illegible] considerari potest ut in febri [illegible] introducit intemperiem in partibus solidis et proveniat calor ipse introducens [illegible] consideremus prout est in febri tunc calor iste [illegible] est in [illegible] essentiam febris [illegible] differentia per totum corpus et introducit ~~[illegible]~~ intemperiem unde est in [illegible] [illegible] est illa quae in corpore est a morbo [illegible] quae in corpore [illegible] originem [illegible] calorem [illegible] intelligimus [illegible] sic calida introducta tunc [illegible] def. essentialis proposita [illegible] febris [illegible] dicamus [illegible] def. non est casualis sed est essentialis. [illegible] quam [illegible] febris [illegible] intemperies calida [illegible] est [illegible] intemperies [illegible] si quod [illegible] intemperies calida [illegible] probat [illegible] autem [illegible] depend[illegible] [illegible] febris [illegible] essentia caloris febrilis est

quod sit igneus at igneus calor è siccitate iunctus ergo etc. calor fe-
brilis 2.° dispensiter abstracta assumus caloris excessus è consumere
humiditates quas pabulatur sed calor febrilis è calor excedens qui
consumet humiditatem at consumere humiditatem nihil aliud è quam sicci-
tatem introducere ergo febris ex siccitate orit[ur] [illegible] 3.° sed desumit[ur]
a curatione febris non morbi per contraria tollit[ur] ergo si tollitur febris
per refrigerationem et humectationem necesse est febrem esse in intemperie calida
et sicca. His rationibus non desunt auctoritates. Gal. 6. aff. cap. [illegible] dicit
febrem esse intemperiem calidam et siccam vide 3.° meth. 8 loquens de intemperie
calida et sicca ventriculi dicit quod intemperies calida et sicca ventriculi
similis è affectus similis febri quippe quod illa ut in toto animali est in
corde et comparat et loci continenti cum febre omnes siccitatis fe-
bris cum siccitate ventriculi. Hae rationes et auctoritates permoverunt
aliquos e recentioribus ut crederent febrem esse morbum compositum ex in-
temperie calida et sicca [illegible] affirmantes quia ex Gal. 1 de [illegible]
[illegible] in morbis acutis [illegible] febris [illegible] non ignis
[illegible] debet esse affectus calidus et siccus [illegible] huius
modi ignis è maior [illegible] è calidus quam siccus. [illegible]
ex rationes et auctoritates quae probant essentiam febris non esse in cali-
ditate et siccitate sed in caliditate tantum consistere [illegible]
[illegible] formant. Sed essentia febris è quod laedat operationes ergo [illegible]
illa intemperies constituere essentiam febris per quam operationes laeduntur sed
febris è quod per siccitatem non laedat operationes sed per calorem excedentem
ergo caliditas non autem siccitas essentiam febris constituet. [illegible] ubi
duae qualitates activa scilicet et passiva calida et sicca laedunt in corde
sunt difficiliores indicationes et operationes ex toto desumuntur ex Gal.
meth. 8 sed in febribus non ex toto desumuntur operationes nec sunt diff-
iciles indicationes ergo concludendum è hanc alteram sententiam unde non
caliditatem cum siccitate quod autem de siccitate non sit dicendum quia
è qualitas tardi motus ergo [illegible] caliditas et sic febris ab

omni affectus

esse affectus compositus ex caliditate et siccitate ergo si siccitas debet
constitui de essentia febris esset in omnibus febribus hoc autem maxime deberet esse
in ethicis sed non est quod siccitas non est in omnibus ethicis ergo multo mi-
nus in omnibus febribus minor probatur ex Gal. 1° de differentiis febrium ubi in-
quit quod proprium est ethicae habitudine siccitas quoniam sine siccitate
[illegible] ethicae febres consistunt ergo si non adest siccitas ubi adesse debe-
ret multo minus aderit ubi non debebit adesse. ergo si in febribus
adesset siccitas appareret in corde tamquam in subiecto sed in corde non appa-
ret in omnibus febribus ergo febris non est morbus compositus ex caliditate
et siccitate. Minor patet 3° de praesagiis ex pulsibus ubi qualiscumque
signum cordis sicci inquit durities pulsus cordis siccitatem arguens
sed nec in putridis nec in ephemeris nec in putridis pulsus sunt duri
ergo in illis febribus non adest siccitas 3° illae qualitates constituunt febrem
quae a corde [illegible] toti corpori communicantur expanduntur sed etiam qualitas calidi-
tas et frigiditas non autem passivae humiditas et siccitas corpori [illegible]
corpus ex [illegible] ergo caliditas constituit essentiam febris non siccitas. 4° et
ult. si siccitas esset de essentia febris poneretur in definitione febris sed Gal.
[illegible] non ponitur ergo non possumus dicere siccitatem esse de esse-
ntia febris. His omnibus addatur auctoritas Gal. 8 de meth. med. 1 et
de meth. med. x. 1° in 6. epid. sex. com. 29. et 3° de praesagiis ex
com. 8 quibus in locis ex sententia Gal. constituitur caliditas essentia fe-
bris. Hoc quoque apparet ex Gal. febris est febris et ex intemperie calida
et sicca et intemperie calida tantum. Sed pro decisione huius quaestione
ut breviter dicam distinguendum est quod dum quaerimus utrum caliditati con-
iungatur siccitas ut quaerimus quod coniungatur in ea constitutione febris ut in
putridis [illegible] sit hoc intemperies si quaerimus caliditati in ea consti-
tutione febris [illegible] quod calor ille [illegible] siccitate sit in illis [illegible] calor
febrilis esse [illegible] morbum [illegible] nostrum consolidatum ex Gal. 1° in 6. ep. sex
com. 29 sed [illegible] non [illegible] siccitas [illegible] sed [illegible] de

intemperie calida potius solidas an hinc inquit sanitas distinguen-
dum est nempe est 2. inquit qualiscumque sanitas est morbosa. si de qualita-
cumque sanitate sermo fiat in eis qui sustinent febres ob intemperiem ca-
lidam et siccam talis sanitas haec non est ita morbosa ut ledat opera-
tiones. si de sanitate illegitima sanitate morbosa dico non videri
febres inesse huic sanitati praeter ethicas. quare ad argumentum propo-
sita in febrili non pendentium ex hac distinctione quod si loquimur
de quacumque sanitate non possumus stare primae opinionis argumentum quia
ista haec excludit inesse febribus si vero dicamus sanitatem ledentem
operationes tunc omnibus febribus non huic adhaerent argumentum 2.ae opinionis quae
supponit in sanitas non sit in omnibus febribus non eo de ethicis febris. His
positis dubitabit quispiam an tota febris sit intemperies calida cor-
dis et videbitur quod non nam si febris est intemperies calida sequeretur
cor esse calidum vel consequenter in febre quia ex antecedens consequen-
tia patet quia in febribus colliquativis apparet interius pulsus tardus rara
respiratio parva quae signa sunt frigidae intemperiei cordis. Solvitur
primo quod si contingat in febribus colliquativis rarius pulsus et refrigeratio
respirationis contingit vel quia calor est nativus et intemperies frigi-
da vel quia calor nativus est ita imbecillis ut non possit edere eos
de ~~ipsos~~ duos pulsus quod vero calor nativus sentitur et frigi-
dum tunc fieri non potest dum eius virius est ipse frigidum cor ex vehementi
calore febrili quae calidum innatum dissolvit unde rariores pulsus. et Gal.
4 aph. aph. 31 explicans sententiam hippocratis dicentis frigidi sudores
in febre acuta mortem in mitiori vero morbi longitudinem praesagi-
unt. dicit Gal. ideo sudores frigidos mortem praenuntiant quia
indicium sunt in eiusdem corpore humores frigidos in copia generari
ex 2. ab initio atque a febrili calore superari possint ex quo fi-
unt in sudoribus frigidis caloribus . Rursus quaeret aliquis utrum
intemperies calida sit aequalis vel non. an in febribus ethicis esse aequa-
le in aff-

Et in ephemeris et putridis inequalis. ideo equalis est in ethicis quia equaliter est expansa ad partes solidas inequaliter in putridis quia ab illis partibus solidis inequaliter est absumpta. Ultimo quaeret aliquis cum haec intemperies calida sit qualitas sub qua specie qualitatis reponenda erit an sub prima habitus et dispositione an sub tertia passione et passibili qualitate. Respondetur sub utraque posse reponi. sub passibili qualitate quia febris passio magis tamen proprie est prima reducitur ad habitum et dispositionem febres enim ephemerae et putridae, quae facile dicuntur ad dispositionem respondent. ethicae vero ad habitum.

Dicebatur autem febrem esse calorem praeter naturam accensum in corde et procedentem ab eo per totum corpus etc. in declaratione quae non sit essentia febris ut diximus essentiam febris consistere non tantum in calididate praeter naturam quantum in [illegible] sive [illegible] [illegible] naturam et [illegible] subiectum [illegible] sub febris [illegible] et [illegible] subiectum [illegible] febris nullum aliud est quam calidum innatum. Itaque [illegible] primo quod est subiectum caloris innati est subiectum caloris febrilis sed calidum innatum est subiectum caloris innati ergo et calidum innatum erit subiectum caloris febrilis. maior vero est ex definitione febris [illegible] a Gal. non [illegible] dicebat Gal. febrem esse conversionem caloris nativi ad externam qualitatem. [illegible] ex [illegible] quod illud quod est subiectum illius caloris innati sit et subiectum caloris externi, non ex calidum innatum [illegible] in externum minor vero probat ~~calorem~~ calidum innatum esse subiectum ~~calidi~~ caloris innati non [illegible] [illegible] non calidum innatum [illegible] [illegible] qualitas innata calore affecta. 2° [illegible] calidum innatum non esse subiectum febris [illegible] ~~calidum~~ calorem febrilem non posse diffundi per totum corpus consequentia est falsa ergo et antecedens. antecedens probat [illegible] eo modo [illegible] [illegible] [illegible] caloris in corpore in statu ~~[illegible]~~ praeter naturam quo non [illegible] in statu ~~praeter naturam~~ naturali [illegible] [illegible] quod in statu naturali et [illegible] calor innatus per totum corpus mediante spiritu et sanguine [illegible] [illegible] calidum innatum [illegible] [illegible] [illegible] calor praeter naturam [illegible] calidum innatum

innati pendebat e ut diximus primi arg.ti alii vero faciunt sub.m
spiritus [illegible] cor et totum corpus tum unus intellectore 4.o forman-
tium [illegible] cor [illegible] sub.m p.m [illegible] singulas cordis partes ingrediuntur [illegible]
totum corpus [illegible] sub.m [illegible] quod diffunditur calor spiritus per totum cor-
pus quod dum cor afficiat in spiritus facile e [illegible] ex cordis
[illegible] [illegible] [illegible] operando cordis e pulsantes quae laedit in [illegible] [illegible]
[illegible] lib. de [illegible] [illegible] [illegible] capite 2.o demonstrat. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpori p.o [illegible] [illegible] [illegible] numeris
e [illegible] cor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub.m quod [illegible] [illegible] illud
debet [illegible] sub.m caloris spiritus quod e sub.m caloris innati [illegible]
[illegible] spiritus e [illegible] [illegible] caliditatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] innati [illegible] caloris spiritus minor probat. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diximus cor [illegible] sub.m [illegible] caloris innati [illegible] [illegible]
[illegible] qualitatem calidam [illegible] toti corpori [illegible] in qualitate [illegible]
corporis [illegible] calorem [illegible] a corde generari in corde [illegible]
[illegible] [illegible] corporis partibus [illegible] [illegible] ignea caliditas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible], [illegible] e quod caliditas spiritus
[illegible] ignea caliditas [illegible] [illegible] [illegible] calidissimum [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] cor [illegible] sub.m spiritus caliditatis 3.o illud debet [illegible] sub.m
p.m a quo immediate diffunditur [illegible] calor spiritus per toti corpus [illegible]
[illegible] [illegible] a nullo alio [illegible] [illegible] diffunditur per totum corpus [illegible] a corde
[illegible] sub.m [illegible] minor p.o quia nullum [illegible] principale
[illegible] corpori in calore [illegible] [illegible] corpori [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caliditas corpori [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] corporis partibus [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] partibus quia pulmones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] a corde [illegible] [illegible] 4.o illud debet [illegible] sub.m [illegible] [illegible]
[illegible] laedit [illegible] [illegible] [illegible] e quod a solo corde [illegible] laedit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub.m ideo diximus solo corde

laeso

leso ledi tres actiones quia leso cerebro leditur facultas nates leso cere-
bro facultas [illegible] et leso corde leditur facultas vitalis quia prin-
[illegible] nater [illegible] q. febris cor e subiectum quod e auctoritatibus
probatur Gal. 8o de differentiis febrium 3o ubi dicit quod ubi caliditas [illegible]
cat. cordis per febris [illegible] [illegible] Alex. [illegible] lib. [illegible] cap. i [illegible]
[illegible] 3. col. 3a [illegible] in febris [illegible] sed videtur aliquid dicen-
dum quod cor non sit subiectum febris eo quod caliditas febrilis proveniat
[illegible] non [illegible] quod [illegible] accendatur in cor sed accendat calorem
in aliqua corporis parte ut ostendit Horatius [illegible] quod febres
ex febribus [illegible] ex [illegible] in [illegible] possunt contingere aliquas par-
tes inflammatis ex inflammatione illarum per febris 3o et possumus
ostendere ex febribus [illegible] que [illegible] ex obstructionibus et
[illegible] in [illegible] partis [illegible] in [illegible] q. non videtur cor
esse [illegible] subiectum febrium [illegible] quod aliud e [illegible] calor naturalis aliud
calor febrilis et hic de corpore subiecto non e de calore naturali [illegible] prius
subiectum [illegible] in quacumque corporis parte sed [illegible] loquimur de calo-
re [illegible] [illegible] febris et [illegible] hic huius caloris sub.
non [illegible] illa pars determinata sed cor non [illegible] accendat calor
in parte determinata non dicetur febris quia non diffunditur per totum
corpus et qualitas ignea [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] spiritum humorum et solida que partes dicuntur ab Hipp.
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partes
solidas [illegible] [illegible] humida [illegible] humores [illegible]
[illegible] partibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiri-
tus qui et moventur [illegible] et [illegible] partes corporis [illegible] [illegible]
[illegible]. quomodo [illegible] calor febrilis et in [illegible] spiritu
et humorum et solida. Qui hoc [illegible] aliij [illegible]
[illegible] febrile modo esse in una [illegible] in alia corporis parte [illegible]
[illegible] [illegible] Hercules [illegible] aliij vero dicunt ex [illegible]

febrem bene mutari neque ex sine febris modo hoc modo illa bene
parte determinata ut incandescat spiritus vitales efficere debent
morbum putridum in solida cordis partes [illegible] . Cuius [illegible] [illegible] ex
[illegible] de duabus febribus [illegible] dicimus quod ex [illegible] calor febrilis
est in spiritibus in putridis in humoribus et in ceteris in solida cordis parte
[illegible] in [illegible] ex [illegible] qualis in intemperie [illegible] dicimus quod [illegible] in solidis partibus
corporis calor febrilis [illegible] [illegible] [illegible] febres [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] calor febrilis est in solidis partibus corporis. Verum
[illegible] [illegible] opinio [illegible] [illegible] quod colligitur ex eo quod [illegible] [illegible]
[illegible] morbus in intemperie debet [illegible] affectio illius partis [illegible] in intempe-
ries sed intemperies [illegible] [illegible] partibus solidis [illegible] calor iste febrilis [illegible]
[illegible] in solida parte cordis [illegible] [illegible] [illegible] quae patitur aliquam affectio-
nem sunt partes [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] est affectio [illegible] [illegible]
[illegible] partes corporis [illegible] [illegible] [illegible] solidis partibus cordis [illegible] affectio 2°
illa pars debet [illegible] febris [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] partium immediate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] febris
[illegible] [illegible] est quia [illegible] [illegible] [illegible] partes [illegible] organice vel solide ha-
bent [illegible] [illegible] quod ex lesione [illegible] [illegible] illa partes 3°
illud [illegible] [illegible] febris quod est [illegible] [illegible] partes solidas corporis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] febris [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] quod [illegible] [illegible] immediate conveniunt a partibus [illegible]
[illegible] [illegible] a partibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humore [illegible] qui [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod in aliquibus partes [illegible] [illegible] in aliquibus partes [illegible] [illegible]
[illegible] ex lesione partis [illegible] [illegible] [illegible] ex lesione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] spiritus et humores [illegible] vitales efficere ex putridis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in hac difficultate [illegible] [illegible] de actionibus lesione

partis

207

18

(6)